9
3.H
4

PONTIFICIUM INSTITUTUM ORIENTALIUM STUDIORUM

DAS EUCHOLOGION SEVASTIANOV 474 (X/XI Jhdt.) DER STAATSBIBLIOTHEK LENIN IN MOSKAU

Sankt-Peterburg

Thesis ad Lauream consequendam
apud
Facultatem Scientiarum Ecclasiasticarum Orientalium
Sectio Liturgica

Moderator: Prof. Miguel Arranz SJ

Auctor: Stephan Josef Koster

Romae 1991

S U M M A R I U M

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝΟΣ ΤΟΥ ΠΕΝΤΑΓΛΩΣΣΟΥ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΗΘΙΝΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΑΠΕΛΘΟΥΣΗΣ

ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΡΕΥΙΡΕΙ ΛΑΜΨΑΝΤΩΝ

ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΝ

Liste der zitierten Handschriften

Barberini[1]

gr. 336 (VIII. Jhdt.)

Bodleian[2]

Auctor E.5.13. (XII. Jhdt, a. 1121/22-1132)

British Museum[3]

Add. 34060 (XII. Jhdt.)

Ethnike Bibliotheke[4]

662 (XIII. Jhdt.)

Coislin[5]

213 (a.1027)
214 (XII. Jhdt.)

Graz[6]

georg. 5 (XIII. Jhdt.)

Grottaferrata[7]

Gb I (XI/XII. Jhdt.)
Gb IV (X. Jhdt.)
Gb VII (X. Jhdt.)
Gb X (X. Jhdt.)
Gb XV (XI. Jhdt.)
Gb XLIII (XI. Jhdt.)

Hagios Stauros[8]

40 (X. Jhdt.)
43 (a. 1122)

~~**Leningrad**~~[8a] SpB

---

1 Fundus Barberinianus, Bibliotheca Apostoloca Vaticana.
2 Bodleian Library, Oxford.
3 British Museum, London.
4 Ethnikê Bibliothékê (Staatsbibliothek), Athen.
5 Fundus Coislin., Nationalbibliothek, Paris.
6 Universitätsbibliothek, Graz
7 Bibliothek der Badia Greca, Grottaferrata.
8 Bibliothek des Griechisch-Orthodoxen Patriarchates, Jerusalem.
8a Gosudarstvennaja Publičnaja Biblioteca, ~~Leningrad~~ Sankt-Peterburg

gr. 226 (X. Jhdt.)
gr. 423 (XVI. Jhdt)

Messina[9]

gr. 115 (a.1131)

Ottoboni[10]

gr. 434 (XII. Jhdt., nach 1172/3)

Paris[11]

Nouv. Acquis. lat. 1791 (XII.Jhdt.)

Pantaleimonos[12]

604 (XV. Jhdt.)

Sevastianov[13]

gr. 27 (olim 474) (X. Jhdt.)

Sinai[14]

gr. 150 (X/XI. Jhdt.)
gr. 863 (IX. Jhdt.)
gr. 956 (X. Jhdt.)
gr. 957 (IX/X. Jhdt.)
gr. 958 (XI. Jhdt.)
gr. 959 (XI. Jhdt.)
gr. 961 (XI/XII. Jhdt.)
gr. 962 (XI/XII. Jhdt.)
gr. 973 (a.1153)

georg. 89 (XI. Jhdt.)
glag. 37 (XI. Jhdt.)
syr. 27 (XI. Jhdt.)

Trier[15]

Codex S. Simeonis (X/XI. Jhdt.)

Vaticanus[16]

---

9 Universitätsbibliothek
10 Fundus Ottobonianus, Bibliotheca Apostolica Vaticana.
11 Natioalbibliothek, Paris.
12 russ. Pantaleimonos-Kloster, Athos.
13 Lenin-Staatsbibliothek Moskau
14 St. Katharinenkloster, Sinai.
15 Domschatz, Trier.
16 Fundus Vaticanus, Bibliotheka Apostolica Vaticana.

1970 (XII. Jhdt.)
1836 (XI/XII. Jhdt.)

37 mss

Koster Sevastianov 474 5*

Abkürzungsverzeichnis

AL	=	Analecta Liturgica
BBGG	=	Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata
BEL	=	Bibliotheca Ephemerides Liturgicae
BIHBR	=	Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome
DOP	=	Dumbarton Oaks Papers
EL	=	Ephemerides Liturgicae
KL	=	Κείμενα Λειτουργικῆς
LQF	=	Liturgiegesch. Quellen und Forschungen
MMB	=	Monumenta Musicae Byzantinae
Mus	=	Le Museon
OCA	=	Orientalia Christiana Analecta
OC	=	Orientalia Christiana
OChr	=	Oriens Christianus
OCP	=	Orientalia Christiana Periodica
OKS	=	Ostkirchliche Studien
PO	=	Patrologia Orientalis
SA	=	Studia Anselmiana
SL	=	Studia Liturgica
ST	=	Studi e Testi
Tr	=	Traditio

Bibliographie

ALMAZOV, *Kreščenie* = ALMAZOV A., *Istorija Činoposledova* *Kreščenija i Miropomasanija*, Vol. III, Priloženie (eigene Seitenzälung), Kazan 1884.

ALMAZOV, *Ispoved'* = ALMAZOV A., *Tainaja Ispoved' v Pravoslavnoj Vostočnoj Cerkvi*, Vol. III., Priloženija k pervomu tomu, Priloženija k vtoromu tomu, Odessa 1894, (mit eigener Seitenzählung).

ARCUDIUS = ARCUDIUS A., *Νέον Ἀνθολόγιον*, Romae 1598.

ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.* = ARRANZ M., *L'office de l'Asmatikos Hesperinos (Vepres Chantée) de l'ancien Euchologe byzantin I.*, *OCP 44 (1978), 107-130.*

ARRANZ, Asm. Hesperinos II. = ARRANZ M., *L'office de l'Asmatikos Hesperinos (Vepres Chantée) de l'ancien Euchologe byzantin II., OCP 44 (1978), 391-419.*

ARRANZ,Asm. Orthros = ARRANZ M., *L'office de l'Asmatikos Orthros (Matines Chantée) de l'ancien Euchologe byzantin, OCP 47 (1981), 122-157.*

ARRANZ, Bapteme I. = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Paques, Bapteme et Onctions*, OCP 53 (1987), 59-106.

ARRANZ, *Bapteme II.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Paques, Ablutions et Tonsure des Neophytes*, OCP 55 (1989), 33-62.

ARRANZ, *Catecumenado y bautismo en tiempos de Vladimir.* OCP 54 (1988), 277-308.

ARRANZ, *Convertis* = ARRANZ M., *Admission dans l'Eglise des convertis des herésies ou d'autres religions non-chretiennes*, OCP 49 (1983), 42-90.

ARRANZ, *Diataxis* = ARRANZ M., *La Diataxis du Patriarche Méthode pour la réconciliation des Apostates. Les sacrements de la restauration de l'ancien Euchologe constantinopolitain*, OCP 56 (1990), 238-333.

ARRANZ, *Euch. Sin.* = ARRANZ M., *La Liturgie de l'Eucologe Slave du Sinai*, Christianity among the Slavs, The Heritage of Saints Cyril and Methodius, (= Acts of the International Congress held on the Eleventh Centenary of the Death of St. Methodius, Rome, October 8-11, 1985), OCA 231 (1988), 15-74.

ARRANZ, *Gonyklisia* = ARRANZ M., *Les prières de la Gonyclisia ou de la Genuflexion du jour de la Pentecote de l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 48 (1982), 92-123.

ARRANZ, *Heures* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des Petites Heures dans l'ancien Euchologe byzantin* , OCP 39 (1973), 27-82.

ARRANZ, *Illumination I.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Paques, Benediction de l'Eau et de l'Huile Baptismales*, OCP 51 (1985), 60-86.

ARRANZ, *Illumination II.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Paques, Benediction de l'Eau et de l'Huile Baptismales (Suite)*, OCP 52 (1986), 145-178.

ARRANZ, *Les grandes Etapes* = ARRANZ M., *Les grandes étapes de la liturgie byzantine: Palestine-Byzance-Russie*, Liturgie de l'église particulière et liturgie de l'église universelle, BEL, Subsidia 7 (1976), 43-72

ARRANZ M., *Le sacerdoce ministériel dans les prières secrètes des vêpres et des matines byzantines*, Euntes Docete 24 (1974), 186-219.
ARRANZ, *La Liturgie des Heures* = ARRANZ M., *La Liturgie des heures selon l'ancien Euchologe byzantin*, SA 68 (1979), 1-19.
ARRANZ, *Matines I.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des matines byzantines*, OCP 37 (1971), 406-436.
ARRANZ, *Matines II.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des matines byzantines, 2de Partie: Les manuscrits* , OCP 38 (1972), 64-115.
ARRANZ, *Myron* = ARRANZ M., *La Consécration du Saint Myron*, OCP 55 (1989), 317-338.
ARRANZ, *Pannychis A.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Pannychis de l'ancien Euchologe byzantin et la Panikhida des défunts*, La maladie et la mort du chrétien dans la liturgie, BEL Subsidia 1 (1975), 31-82.
ARRANZ, *Pannychis I.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Pannychis de l'ancien Euchologe byzantin et la Panikhida des Defunts I.*, OCP 40 (1974), 314-343.
ARRANZ, *Pannychis II.* = ID,. *Les prières presbytérales de la Pannychis de l'ancien Euchologe byzantin et la Panikhida des defunts II.*, OCP 41 (1975), 119-139.
ARRANZ, *Premier Catécumenat* = ARRANZ M., *Admission dans l'Eglise des Enfants des Familles chrétiennes (Premier Catechumenat)*, OCP 49 (1983), 284-302.
ARRANZ M., *Préparation au Baptéme II., Renonciation a Satan Renonciation à Satan et Adhésion au Christ*, OCP 50 (1984), 372-397.
ARRANZ, *Presanctifies* = ARRANZ M., *La liturgie des Présanctifiés de l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 47 (1981), 332-388.
ARRANZ, *Readmission* = ARRANZ M., *Evolution des rites d'Incorporation et Readmission dans l'eglise selon l'Euchologe byzantin*, BEL, Subsidia 14 (1978), 31-75.
ARRANZ, *Sources* = ARRANZ M., *Les sacrements de l'ancien Euchologe constantinopolitain 1: Etude preliminaire des sources*, OCP 48 (1982), 284-355.
ARRANZ, *Tritoecti I.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Tritoekti de l'ancien Euchologe byzantin I.*, OCP 43 (1977), 70-93.
ARRANZ, *Tritoekti II.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Tritoekti de l'ancien Euchologe byzantin II.*, OCP 43 (1977), 335-354.
ARRANZ, *Typicon* = ARRANZ M., *Le Typicon du monastere du Saint-Sauveur a Messine, Codex Messinensis Gr. 115, AD 1131* (= OCA 185), Roma 1969.
ARRANZ, *Second Catechumenat* = ARRANZ M., *Preparation au Bapteme I. (Second Catechumenat)*, OCP 50 (1984), 43-64.
ARRANZ, *Vepres* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des vepres byzantines*, OCP 37 (1971), 85-124.
ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura Kyjivs'koj Ruc'i X.-počatku XII*

stolittja, Istorija Ukrains'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 135-186.
ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura Sered'noho Prydniprov'ja ta Halyzko-Volyns'kyx Zepel' u XII-XIII stolittjakh*, Istorija Ukrains'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 186-223.
BAUMSTARK A., *Comparative Liturgy*, Oxford 1958
BAUMSTARK, *Denkmäler* = BAUMSTARK A., *Denkmäler der Entstehungsgeschichte des byzantinischen Ritus*, OChr. 2, Serie 3 (1927), 2-32.
BAUMSTARK A., *Die Heiligtümer des byzantinischen Jerusalem nach einer übersehenen Urkunde*, OChr 5 (1905), 228-289
BAUMSTARK A., *La Solennité des Palmes dans l'ancienne et la nouvelle Rome*, Irenikon 13 (1936), 3-23.
BERTONIÈRE, *Easter Vigil* = BERTONIÈRE G., *The Historical Development of the Easter Vigil and related Services in the Greek Church*, (= OCA 193), Rome 1972.
BORGIA = BORGIA N., *'Ωρολόγιον, "diurno" delle chiese bizantine*, OC 16, Roma 1929, 157-253.
BORNERT = Bornert R., *Les Commentaires byzantins de la Divine Liturgie du VIIe au XVe siècle* (= Archives de l'Orient Chrétien 9), Paris 1966.
BOTTE = BOTTE B, *La Tradition apostolique de saint Hippolyte*, Essai de reconstruction (= LQF 39), Münster 1963.
BRIGHTMAN = BRIGHTMAN F.E., *Liturgies Eastern and Western*, Vol. 1, Eastern Liturgies, Oxford 1896.
BRUNI = BRUNI V., *I funerali di un sacerdote secondo gli euchologi manoscritti di lingua greca*, (= Publicazioni dello Studium Biblicum Francescanum, Collectio minor N. 14), Jerusalem 1972.
BUNSEN Ch., *Analecta Ante-Nicaena III., London 1854.*
CANART = CANART P., Bibliothecae Apostolicae Vaticanae codices manu scripti... Codices Vaticani Graeci 1745-1962, I., Codicum Enarrationes, S.C.V. 1970.
CAPPUYNS N., *L'histoire des livres liturgiques grecs*, Studi Bizantini e Neoellenici 4 (1940), 470-473.
CONYBEARE = CONYBEARE F.C., *Rituale Armenorum, beeing the Administration of the Sacraments and the Breviary Rites of the Armenian Church together with the Greek Rites of Baptism and Epiphany edited from the oldest Mss*, Oxford 1905.
DE MEESTER, *Rasophorat* = DE MEESTER P., *Le Rasophorat dans le Monachisme Byzantin, ses Origines, ses Developpements, sa Signification*, Recueil dedié á la Memoire du Prof. Nikov, (= Sbornik v pamet na Prof. Petr Nikov, Izvestija na Istoričeskoto Družestvo,16/18), Sofia 1940, 323-332.
DE MEESTER, *Rituale* = DE MEESTER P., *Rituale-Benedizionale Bizantino*, Liturgia Bizantina, Studi di Rito Bizantino, Libro II, Parte VI, Roma 1930.
DE MEESTER, *Texte* = DE MEESTER P., *Les Origines et les Développements du Texte Grec de la Liturgie de St. Jean Chrysostome*, XPYCOCTOMIKA, Roma 1908, 245-358.
DESCOEUDRES, *Pastophorien* = DESCOEUDRES G., *Die Patophorien im syro-byzantinischen Osten*, (= Schrif-

ten zur Geistesgeschichte des Östl. Europas 16) Wiesbaden 1983.
DEVRESSE R., *Catalogue des Manuscrits Grecs II, Le Fonds Coislin,* Paris 1945, 195.
DMITR. I, II, III = DMITRIEVSKIJ A., *Opisanie liturgičeskikh rukopis'ej khranjaščikhsja v Bibliothekakh pravoslavnago Vostoka,* Tom.I TYPIKA, Kiev 1895, II. EUCHOLOGIA, Kiev 1901, III. TYPIKA, Petrograd 1915.
DMITR., *Bogosluzenie* = DMITRIEVSKIJ A. *Bogosluženie v Russkoj Zerkvi za pervoe pjat' vekov, in: Pravoslavnyj Sobesednik, 1882, fasc. 2, 346-373; fasc. 3, 149-167, 372-394; 1883, fasc. 2, 345-374; fasc. 3, 198-229, 470-489.*
DMITRIEVSKIJ A., Otzyv o sočinenii M.I. Orlova, Sbornik očetov o premijakh i nagradakh prisuždaemykh imp. Akademeju Nauk IV, očetu na 1909, St. Peterburg 1912, 179-347.
DMITRIEVSKIJ A. *Strastnoj i paschalnoj sedmycy v sv. Ierusalime IX.-X. veka,* Kazan 1894.
DMITR., *Tipikony* = DMITRIEVSKIJ A. *Drevnjeišie Patriaršie tipikony,* Kiev 1907.
DUNCAN = DUNCAN J., *Coislin. 213, Euchologe de la Grande Eglise,* ff.3-7,8-101, Thesis ad lauream, P.I.O. N.280, Roma 1978.
E.Crypt. = Εὐχολόγιον τὸ μικρὸν σὺν θεῷ ἁγίῳ περιέχον τὰς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, Grottaferrata 1931.
EHRHARD A., *Das griechische Kloster Mar Saba in Palästina: Seine Geschichte und seine literarischen Denkmäler,* Römische Quartalschrift 7 (1893), 32-79.
ENGBERDING = ENGBERDING H., *Das eucharistische Hochgebet der Basiliusliturgie - Textgeschichtl. Untersuchungen und Kritische Ausgabe,* (= Theologie des christl. Ostens, 1) Münster in Westf. 1931.
ENGBERDING H., *Das anaph. Fürbittbebet der Basiliusliturgie,* OChr 47 (1963),16-52; OChr 49 (1965), 18-37.
ENGBERDING H., *Zur Geschichte der Liturgie der vorgeweihten Gaben,* OKS 13 (1964), 310-314.
ENGBERDING H., *Die Εὐχὴ τῆς Προσκομηδῆς der byzantinischen Basiliusliturgie und ihre Geschichte,* Mus 79 (1979), 287-313.
ENGBERDING, *Zur Geschichte der Liturgie der vorgeweihten Gaben,* OKS 13 (1964), 310-314.
ENGBERG = ENGBERG G., *Prophetologium. Pars altera: Lectiones Anni Immobilis,* (= MMB, Lectionaria, vol. I.), Kopenhagen 1980.
ER = Εὐχολόγιον τὸ μέγα σὺν θεῷ ἁγίῳ, ἐν Ῥώμῃ 1873.
EV = Εὐχολόγιον τὸ μέγα, (ed. Σ. Ζέρβος), Venetia 1862, 2. ed. (Athen 1970).
FAENSEN H., *Siehe die Stadt die Leuchtet. Geschichte, Symbolik und Funktion altrussischer Baukunst,* Leipzig 1989.
FICKER G., *Eine Sammlung von Abschwörungsformeln,* Zeitschrift für Kirchengeschichte 37/4 (1937), 443-464.
FOLLIERI = FOLLIERI H., *Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae*

I-V, (= ST 211-215), Città del Vaticano 1960-1988.
FOLLIERI, *Exempla* = FOLLIERI H., *Codices graeci Bibliothecae Vaticani selecti, temporumque ordine digesti, commentariis et transcriptionibus instructi*, (Exempla scripturarum IV), Città del Vaticano 1969.
FRČEK I/II = FRČEK J., *Euchologium Sinaiticum, Texte slave avec sources grecques et traduction francaise*, I. PO 24/5, 605-802; II. PO 25/3, 483-617, Paris 1933-1943.
GREGORY C.G., *Textkritik des Neuen Testamentes I*, Leipzig 1900-1909.
GRISBROOKE W.G., *The Laudate Psalms, A Footnote*, SL 20 (1990), 162-184.
GOAR = GOAR J., *Εὐχολόγιον sive Rituale Graecorum*, editio secunda expurgata, et accuratior, Venetiis 1730.
GY P.M., *La question du systeme des lectures de la liturgie byzantine*, Miscellanea liturgica in onore di sua Eminenza il Cardinale Giacomo Lercaro, Vol. II., Roma 1967, 251-261.
HÄNGGI-PAHL = HÄNGGI A. - PAHL I.,*Prex Eucharistica, Textus e variis Liturgiis antiquioribus selecti*, (= Specilegium Friburgense 12), Fribourg 1968.
HATCH E. - Redpath H.A., *A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament, including the Apocryphical Books I-III*, Oxford 1897-1906.
HOEG-ZUNTZ = HOEG C. - ZUNTZ G,, *Prophetologium* (= MMB, Lectionaria, vol. I. fasc. 1-5), Kopenhagen 1939-1962.
HOEG, *Notation* = HOEG C., *La Notation ekphonetique* (= MMB, Subsidia, Vol. 1), Kopenhagen 1935.
HUNGER H., *Antikes und mittelalterliches Buch- und Schriftwesen*, Die Textüberlieferung der antiken Literatur und der Bibel, Autores vari, München 1975, 25-147.
HUNGER H., *Griechische Palaeographie (Minuskel), Griechische Kodikologie und Textüberlieferung*, Darmstadt 1980.
JACOB, *Concélébration* = JACOB A., *La concélébration de l'anaphore à Byzance d'après le témoignage de Leon Toscan*, OCP 35 (1969), 249-260.
JACOB, *Evoluzione* = JACOB A., *L'evoluzione dei libri liturgici bizantini in Calabria e in Sicilia dall'VIII al XVI secolo, con particolare riguardo ai riti eucaristici*, Calabria Bizantina. Vita religiosa e strutture amministrative (= Atti del primo e secondo incontro di studi bizantini), Reggio Calabria 1974, 47-69.
JACOB, *Fragments* = JACOB A., *Fragments liturgiques de Terre d' Otrante.*, BIHBR 42 (1972), 354-376.
JACOB, *Len.* = JACOB A., *L'Euchologe de Porphyre Uspenskij, Cod. Leningr. Gr. 226 (X.saec.)*, Mus 78 (1965), 173-214.
JACOB A., *Les prières de l'ambon du Leningr gr. 226*, BIHBR 42 (1972), 109-139.
JACOB A., *Les prières de l'ambon du Barber. gr. 336 et du Vat. gr. 1833*, BIHBR 37 (1966), 71-94.
JACOB A., *L' Eucologe de Sancte-Marie du Patir et ses*

Sources, (= Atti del Congresso internazionale su San Nilo di Rossano, 28 settembre - 1 ottobre 1986), Rossano - Grottaferrata 1989, 75-118.

JACOB, *Mess.* = JACOB A., *Une euchologe du S. Sauveur 'in lingua phari' de Messine, le Bodl. Auct. E. 5. 13.,* BIHBR 50 (1980), 283-364.

JACOB, *KTIΣTA TΩN YΔATΩN* = JACOB A., *Note sur la prière KTIΣTA TΩN YΔATΩN de l'euchologe Barberini,* Byzantion 56 (1986), 139-147.

JACOB A., *Nouveaux document italo-grecs pour servir à l'histoire du texte des prières de l'ambon,* BIHBR 38 (1967), 109-144.

JACOB, *Otrante* = JACOB A., *La traduction de la Liturgie de S. Jean Chrysostome par Leon Toscan. Edition critique,* OCP 32 (1966), 111-162.

JACOB, *Quelques observation* = JACOB, *Quelques observation sur l'euchologe Γ.β. VII de Grottaferrata. A propos d'une édition récent,* BIHBR 53/54 (1983-1984), 65-98.

JACOB, *Skeuophylakion* = JACOB A., *Une prière du Skeyophylakion de la liturgie de S. Jaques e ses paralleles byzantins,* BIHBR 27 (1966), 53-80.

JACOB A., *Une prière du Skeyophylakion de la liturgie de S. Jacques e ses paralleles byzantins, addenda,* BIHBR 29 (1968), 327-331

JACOB, *Tradition* = JACOB A., *La tradition manoscrite de la Liturgie de S. Jean Chrysostome (VIII - XII siecles),* Eucharisies d'Orient et d'Occident (= Lex Orandi 47), Paris 1970, 109-138.

JACOB, *Version georg.* = JACOB A., *Une version georgienne inedite de la Liturgie de S. Jean Chrysostome,* Mus 77 (1964), 65-119.

JANERAS S., *I Vangeli domenicali della risurrezione nelle tradizione liturgiche agiopolita e bizantina,* Paschale Mysterium, Studi in memoria dell' abate Prof. Salvatore Marsili, (= SA 91, AL 10), Roma 1986, 55-69.

JANERAS S., *L'antico Ordo agiopolita di quaresima conservato nelle preghiere italo-greche del ambone,* Ecclesia Orans 5 (1988), 77-87.

JANERAS S., *La partie vespéral de la liturgie byz. des présanctifies,* OCP 30 (1964), 193-222.

JANERAS S., *Vendredi-Saint dans la tradition liturgique byzantine Structure et histoire de des offices,,* (= AL 12, SA 99) Roma 1988.

JOANNOU = Joannou P.P (ed.), *Discipline générale antique,* tomus I,1: Les canons des Conciles oecuméniques, Roma 1962.

JURNACK K., *Zu den griechischen Lektionaren und ihrer Überlieferung der katholischen Briefe,* Die alten Übersetzungen des Neuen Testamentes, die Kirchenväterzitate und Lektionare, (= Arbeiten zur Neutestamentlichen Textforschung, Vol 5), Berlin-N.Y. 1972, 498-591.

KAVANAGH A., *Notes on Dismissals in the Divine Liturgy of Costantinople*, Traditio et Progressio, Studi Liturgici in onore del Prof. Adrien Nocent (= SA 95, AL 12), 1988,
KNIAZEFF A.,*La lecture de l' Ancien et du Noveau Testament dans le rite byzantin*, in Cassien Msgr. - Botte B., *La prière des heures*, (= Lex orandi 35), Paris 1963, 201-251.
KHOLOSTENKO N.B., *Novye dannye o Kirillovskoj Zerkvi v Kieve*, Pamjatniki Kultury 2 (1960), 5-18.
KHOLOSTENKO N.B., *Arkhitekturno-Arkheologičeskoe Issledovanie Uspenskogo Monastyrja v Černigove*, Pamjatniki Kultury 3 (1961), 57-62.
KRASNOSEL'ÇEV = KRASNOSEL'CEV N., *Svedenija o nekotorykh liturgičeskikh rukopis'ej Vatikanskoj Biblioteki*, Kazan 1885.
KRASNOSEL'CEV, *Materialy* = KRASNOSEL'CEV N., *Materialy dlja Istorii činoposledovanija liturgii sv. Ioanna Zlatoustago*, Kazan 1889.
KRAUTHEIMER R., *Early Christian and Byzantine Architecture*, 1965.
LAZAREV B.N., *Tri Fragmenta Raspisnykh Epistiliev*, Vizantijskij Vremenik 27 (1967), 162-196.
LEROY J., *La réforme studite*, Il monachesimo orientale (= OCA 153), Roma 1958, 181-214.
LEROY J., *Quelques Système de Réglure des Manuscrits Grecs*, STUDIA CODICOLOGICA, ed. Kurt Treu et alii, (= Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, Vol 124) Berlin 1977, 291-312.
LEROY = LEROY J., *Les Types de Réglure des Manuscrits Grecs*, (Institut de Récherche et d'Histoire des Textes), Paris 1976.
MANGO = MANGO C., *Byzantinische Architektur*, Stuttgart 1975.
MANSVETOV I., *O Pesnennom Posledovanii*, (= Pribavlenie k Tvorenijam svjatykh Otcov v russkom Perevode III/IV), Moskva 1880, 754, 767, 974, 992 et passim.
MATEOS, *Celebration* = MATEOS J., *La Celebration de la parole dans la liturgie byzantine* (= OCA 191), Rome 1971.
MATEOS, *Typicon I.-II.* = MATEOS J., *Le Typicon de la grande Eglise, ms. Sainte-Croix n. 40, Xe siecle, I-II* (=OCA 165-166), Roma 1962-63.
MATEOS J., *Un Horologion inédit de S. Sabas: Le Codex sinaĩtique grec 863 (IX. siècle)* (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 47-76;
MATHEWS = MATHEWS T.F., *The Early Churches of Constantinople,*, 2. ed., University Park-London 1977.
Mc ARTHUR H.K., *The Eusebian sections and Canons*, Cath. Biblical Quaterly 27 (1965), 250-256.
MERCATI = MERCATI G., *Opere minori, Vol. IV.*, Una preghiera antichissima degli euchologi medievali, (= ST 79), Città del Vaticano 1937, 7-15.

MERCIER, *S. Jacques* = MERCIER B.CH., *La liturgie de Saint Jaques*, PO 26/2 (1946), Paris 1946, 115-256.
METZGER, *Greek Lectionaries* = METZGER B.M., *Greek Lectionaries and a Critical Edition of the New Testament*, Die alten Übersetzungen des Neuen Testamentes, die Kirchenväterzitate und Lektionare, (= Arbeiten zur Neutestamentlichen Textforschung, Vol 5, Berlin-N.Y. 1972) 479-497.
METZGER B.M., *Manuscripts of the Greek Bible*, Oxford 1981.
MIKLAS H., *Litterae Palaeoslovenice*, Saeculum 40 3/4 (1989), 253-271.
MINISCI T., *Le preghiere ΛΠΙΣΘΑΜΒΛΝΟΙ dei Codici criptensi*, I. BBGG 2 (1948), 65-75, 117-126; II. BBGG 3 (1949), 3-10, 61-66, 121-132, 185-194; BBGG 4 (1950), 3-14.
MORAITIS = MORAITIS D.N., *Λειτουργία προηγιασμένων*, Thessalonica 1953.
MORHYLEV'SKYJ I., *Kyjivs'ka Sofija v svitli novykh sposterežen*, Kyjiv ta joho okolycja v historji i pamjatkakh, Zapysky Ukrains'koho Naukovoho Tovarystva v Kyjivi 22 (1926) 81-108.
MURETOV, *Materialy* = MURETOV S., *K Materialam dlja Istorii Činoposledovanija Liturgii*, Sergeev Posad 1895.
ORLOV = ORLOV M.I., *Liturgija Sv. Vasilija Velikago*, Sankt Peterburg 1909.
PANTELAKIS E., *Les livres ecclésiastiques de l'Orthodoxie*, Irenikon 13 (1936), 521-557;
PAPADOPOULOS-KERAMEUS = PAPADOPOULOS-KERAMEUS A., *Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας*, Vol II, Petropolis (S.Peterburg) 1894.
PARENTI = PARENTI S., *Studien zum alten konstantinopolit. Euchologion*, Lizenzarbeit, noch nicht veröffentlicht, Roma 1991.
PARENTI, *Anafora* = PARENTI S., *Osservazioni sul testo dell'Anafora di Giovanni Crisostomo in alcuni Eucologi italo-greci (VIII-XI sec.)*, EL 105 (1991), 120-154.
PARENTI, *Fogli Slavi* = PARENTI S., *Influssi italo-greci nei testi eucharistici dei "Fogli Slavi" del Sinai (XI sec.)*, OCP 57 (1991), 145-177.
PARENTI, *Presentazione* = PARENTI S., *Tradizione liturgica dell'Italia meridionale, La presentazione dei doni tra l'VIII e l'XI secolo*, L'altra Europa 5/227 (1989), 41-55.
PARENTI, *Nota* = PARENTI S., *Nota sull'Impiego del Termine ΠΡΟΣΚΟΜΙΔΗ nell'Euchologio Barberini gr. 336 (VIII sec.)*, EL 103 (1989), 406-417.
PALMOV = PALMOV N., *Postriženie v Monašestvo. Cin' pistriženija v Monašestvo v Grečeskoj Zerkvi. Istoriko-arkheologičeskoe Isledovanie*, Kiev 1914.
PAPOULIDÊ K.K., *Συνοπτικὴ ἀνάγραφη ἑλληνικῶν χειρόγραφων καὶ ἔγγραφων τῆς βιβλιοθήκης Λένιν τῆς Μοσχᾶς*, Theologia 52 (1981), .
PARLANGELI A., *Il Monastero di San Nicola di Casole, Centro di Cultura Bizantina in Terra d' Otranto*, BBGG 5 (1951), 30-45.

PASSARELLI, *Pant. 77* = PASSARELLI G., *L'Eucologio Ath. Pantaleimonensis 77*, OCP 48 (1982), 124-154.
PASSARELLI = PASSARELLI G. *L'Eucologio Cryptense Γ.β. VII, sec. X.* (= ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΒΛΑΤΑΔΩΝ 36), Thessalonika 1982.
PELARGUS A., *Divina ac Sacra Liturgia S. Joannis Chrysostomi*, Vormatiae 1541.
PETTA M., *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone conservati nella Biblioteca dell' Abbazia di Grottaferrata*, Vetera Christianorum 9 (1972), 151-171.
PETTA M., *Saggio Bibliographico sui Monasteri Basiliani d'Italia* BBGG 5 (1951), 70-71.
PHOUNTOULÊS I., *Aἱ μεγάλαι ὥραι τῆς μεγάλης πέμτης, μεγάλης παρασκεύης καὶ τοὺ μεγάλου σαββάτου, κατὰ τὸν ἀριθμ. 7 κώδικα τῆς ἐν Ἀθῆναις ἐθνηκῆς βιβλιοθήκης*, Thessalonica 1964.
PHOUNTOULÊS, *Pannychis* = PHOUNTOULES I., *Παννυχίς* (= KL 2), Thessalonica 1969.
PHOUNTOULÊS, *Proig.* = PHOUNTOULES I., *Λειτουργία τῶν προηγιασμένων δώρων*, (= KL 8), Thessalonica 1971.
PHOUNTOULÊS, *Seismos* = PHOUNTOULES I., *Ἀκολουθία εις φόβον σεισμοῦ*, (= KL 14), Thessalonica 1978.
PHOUNTOULÊS, *Themelion* = PHOUNTOULES I., *Τάξις γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας*, (= KL 7), Thessalonica 1971.
PHOUNTOULÊS, *Trithektê*= PHOUNTOULES I., *Τριθέκτη* (= KL 1), Thessalonica 1969.
RAES A., *Les livres liturgiques grecs publiés à Venise*, (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 209-222.
RAFFIN P., *Les Rituels de la Profession Monastique* (= Spiritualite Orientale 4), Paris 1968.
RAHLFS, *AT Lektionen* = RAHLFS A., *Die alttestamentl. Lektionen der griechischen Kirche*, (Nachrichten von der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, Phil. - histor. Klasse), Göttingen 1915, 28-136.
RAHLFS A. ed., *Septuaginta I/II*, Stuttgart 1935.
RENTSCHLER M., *Liutprand von Cremona, Eine Studie zum ost-westlichen Kulturgefälle im Mittelalter*, (= Frankfurter Wissenschaftliche Beiträge/ Kulturwissenschaftl. Reihe 14), Frankfurt 1981.
RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs*, (= Publications de l' Institut de Recherche et d' Histoire des Textes 1), 2. ed., Paris 1958.
RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs, Suplement I (1958-1963)*, (= Documents, Études et Répertoires publiés par l' Institut de Recherche et d' Histoire des Textes 9), Paris 1964.
ROBINSON N.T., *Monasticism in the Orthodox Church*, Randers 1916.
ROCCHI = ROCCHI A., *Codices Cryptenses seu Abbatiae Cryptae Ferratae in Tuscolano digesti et illustrati*, Tusculani 1883.
ROUGERIS P., *Ricerca bibliographica sui 'typica' italo-greci*, BBGG 27 (1973), 11-42.

RUGGIERI V., *Byzantine Religious Architecture (582-867): Its History and Structural Elements*, (= OCA 237), Roma 1991.
RUGGIERI, *Dedicazione* = RUGGERI V., *Consacrazione e dedicazione di chiesa secondo il Barberinianus graecus 336*, OCP 54 (1988), 79-118.
RUGGIERI, *Gb XI* = RUGGIERI V., *The Cryptensis Euch. Γβ XI.*, OCP 52 (1986), 325-360.
SARGOLOGOS G., *L'altération des textes liturgiques grecs*, Gestes et paroles dans les diverses familles liturgiques, BEL Subs. 14 (1978), 235-258.
SCHATTAUER T., *The Koinonikon of the Byz. Liturgy - A Historical Study*, OCP 49 (1983), 91-129.
SCHULZ H.-J., *Die byzantinische Liturgie. Vom Werden ihrer Symbolgestalt (= Sophia 5), Freiburg i. Brsg. 1964.*
STASSI = STASSI G., L'eucologio ΓΒ I. "Bessarione" di Grottaferrata, Thesis ad lauream, P.I.O. N.297, Roma 1982.
STEININGER, *Cod. S.Sim.* = STEININGER R.M., *Codex Sancti Simeonis exhibens Lectionarium Ecclesiae Graecae*, Augustae Trevirorum 1833.
STRITTMATTER = STRITTMATTER A., *The Barberinum S. Marci of Jaques Goar*, EL 47 (1933), 329-367.
STRITTMATTER, *Ênystai* = STRITTMATTER A., *ΗΝΥΣΤΑΙ ΚΑΙ ΤΕΤΕΛΕΣΤΑΙ, an echo from Tr I.*, Tr 11 (1955), 395-400.
STRITTMATTER, *Exorzismus* = STRITTMATTER A., *Ein griechisches Exorzismusbüchlein.*, (= OC XX.), Roma 1930, 157-162.
STRITTMATTER, *Missa Graecorum* = STRITTMATTER A., *"Missa Graecorum, Missa S. Ioannis Chrysostomi". The Oldest Latin Version of the Byzantine Liturgies of St. Basil and St. John Chrysostom*, Tr 1 (1943), 79-138.
STRITTMATTER, *Missa Treverensis* = STRITTMATTER A., *"Missa Treverensis seu Sancti Simeonis Syracusani"*, Studia Gratiana 14 (1967), 495-518.
STRITTMATTER, *Notes* = STRITTMATTER A., *Notes on the byz. Synapty*, Tr 10 (1954), 51-108.
STRITTMATTER A., *A Particuliarity of the slavic Liturgy found in Greek Euchologies*, Late Classical and Medieval Studies in Honor of Albert Matthias Friend, Jr., Princeton 1954.
STRUNK O., *The Byzantine Office at Hagia Sophia*, DOP 9/10 (1955-1956), 175-202.
STRUNK O., *Specimina notationum antiquiorum, Folia selecta ex variis cod. saec. X. XI. et XII.*, (= MMB, series principalis 7), Kopenhagen 1966.
STUHLMAN B.D.,*The Morning Offices of the Byz. Rite: Mateos revisited*, SL 19 (1989), 162-178.
SUTTNER E.Chr., *Wege und Abwege wechselseitigen Gebens und Nehmens zwischen Kirchen des Ostens und Westens nach dem Abbruch der Communio*, OK 36 (1987), 123-153.
SWAINSON = SWAINSON C.A., *The Greek Liturgies chiefly from Original Sources*, Cambridge 1884.
TAFT = Taft R., *The Great Entrance*, (= OCA 200) 2. ed., Roma 1978.
TAFT, *A Tale of two Cities* = TAFT R., *A Tale of two Cities.*

The byzantine Holy Week Triduum as a Paradigm of Liturgical History, Time and Community, In Honour of Thomas Julian Talley, ed. J.N. Alexander, Washington D.C. 1990, 21-41.
TAFT, *Mount Athos* = TAFT R., *Mount Athos: A Late Chapter in the History of the Byzantine Rite,* DOP 42 (1988), 179-194.
TAFT, *Pontifical Liturgy* = TAFT R., *The Pontifical Liturgy of the Great Church according to a Twelfth-Century Diataxis in Codex British Museum Add. 34060,* OCP 45 (1979), 279-303.
TAFT R., *Textual Problems in the Diaconal Admonition before the Anaphora in the Byzantine Tradition,* OCP 49 (1983), 340-365.
TAFT R., *The Dialogue before the Anaphora in the Byzantine Eucharistic Liturgy I: The opening greeting,* OCP 52 (1986), 299-324.
TAFT R., *The Dialogue before the Anaphora in the Byzantine Eucharistic Liturgy ,* OCP 54 (1988), 44-77.
TAFT R., *The Dialogue before the Anaphora in the Byzantine Eucharistic Liturgy III: Let us give thanks to the Lord. It is fitting and right,* OCP 54 (1988), 277-308.
TAFT R., *The Liturgie of the Great Church: an Initial Synthesis of Structure and Interpretation on the Eve of Iconoclasm,* DOP 34-35 (1980-1981), 45-75.
TAFT R,. *The Structual Analysis of Liturgical Units: Essay in Methodology,* Worship 52 (1978), 314-329.
THODBERG CH., *Der byz. Alliluiarionzyklus.* Studien im kurzen Psaltikonstil, (= MMB Subs. 8) Kopenhagen 1966.
TREMPELAS = TREMPELAS P.N., *Αἱ τρεῖς Λειτουργεῖαι κατὰ τοὺς ἐν 'Αθήναις κώδικας,* (= *Texte und Forschungen zur byzant. und neugr. Philologie 15), 2 ἐκδ.,* Athen 1982.
TREMPELAS, Euch. I,II = TREMPELAS P.N., *Μικρὸν Εὐχολόγιον I-II.,* Athen 1950-55.
TSIRPANLÊS Z., *Memorie Storiche sulle Communtiá e Chiese Greche in Terra d' Otranto (XVI. sec),* La Chiesa Greca in Italia dall' VIII al XVI secolo (= Italia Sacra 20-22), Padova 1973.
VIKTOROV = VIKTOROV A., *Moskovskij Publicnij i Rumjancevskij Muzej, Sobranie Rukopis'ej P.I. Sevastijanova,* Moskva 1881.
VOGEL, *Culte chrétien* = VOGEL C., *Introduction aux sources de l' Histoire du Culte Chrétien au Moyen Age,* (= Bibliotheca degli "Studi Medievali" I.), reed. anastatica, Spoleto 1981.
GARDTHAUSEN V., *Catalogus Codicum Graecorum Sinaiticorum,* Oxford 1886.
WAWRYK = WAWRYK M., *Initiatio Monastica in Liturgia Byzantina,* (=OCA 180), Romae 1968.
WELLESZ E., *Aufgaben und Probleme auf dem Gebiet der byz. und oriental. Kirchenmusik,* (=LQF 18) Münster 1923.
WELLESZ, *Die Epochen der byzantinischen Notenschrift,* OChr 7, Serie 3 (1932), 277-288.
WELLESZ E., *Música bizantina,*

(=Colección Labor, Sección V, N.264) Barcelona 1930.
WINKLER G., *Der geschichtliche Hintergrund der Praesaktifikatenvesper*, OChr 56 (1972), 184-206.
WINKLER, *Interzessionen I/II* = WINKLER G., *Die Interzessionen der Chrysostomusanaphora in ihrer geschichtlichen Entwicklung*, I. OCP 36 (1970), 307-336, II. OCP 37 (1971), 333-383.
ZERFASS = ZERFASS G., *Die Schriftlesungen im Kathedraloffizium Jerusalems*, (=LQF 48), Münster 1968.

1. Das Ziel der Arbeit

Das Euchologion stellt eine der Hauptquellen für die Erforschung des byzantinischen Ritus dar, da es das wichtigste von allen in den Kirchen byzantinischer Tradition gebrauchten liturgischen Büchern ist.

Seine besondere Rolle besteht darin, dass es neben anderen Elementen insbesonders die εὐχαί, die Präsidialgebete, und damit dem Bischof oder Priester vorbehalten, für die Feier der eucharistischen Liturgie, des Stundengebetes, der Sakramente und anderer Riten und Feiern enthält. Es ist somit eigentlich und ursprünglich ein "Rollenbuch" ähnlich den "Libelli Missarum" im Westen.[1]

Der grösste Teil der Handschriften des Euchologions liegt unediert in den Bibliotheken, und die Handschriftenkataloge geben sich meist mit der lapidaren Hinweis "Euchologion"

---

[1] VOGEL, *Culte chrétien,* 30.

[2] z.B. GARDTHAUSEN V., *Catalogus Codicum Graecorum Sinaiticorum,* Oxford 1886. Für eine Zusammenschau der Repertorien, bzw. der Kataloge cf. RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs,* (= Publications de l' Institut de Recherche et d' Histoire des Textes 1), 2. ed., Paris 1958; RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs, Suplement I (1958-1963),* (= Documents, Études et Répertoires publiés par l'

zufrieden.[2] Bis heute steht dem Liturgiker Quellenmaterial lediglich in den Werken von Dmitrievskij, Goar, Krasnosel'cev[3] und einigen wenigen anderen zur Verfügung. Von Wichtigkeit sind ebenfalls die neueren detaillierten Beschreibungen einzelner Handschriften.[4]

In den letzten Jahren hat sich der Stand auf dem Gebiet der orientalischen Liturgien, insbesondere Dank der Schule des Pont. Inst. Orientale in Rom,[5] bedeutend erweitert, sodass sich die obengenannten Ausgaben auf Dauer als unzureichend erweisen. Am Pont. Inst. Orientale sind in den letzten Jahren einige Doktorthesen eingereicht worden, die

---

Institut de Recherche et d' Histoire des Textes 9), Paris 1964.

3 DMITR. I-III; GOAR; KRASNOSEL'CEV; KRASNOSEL'CEV N., *Materialy dlja Istorii cinoposledovanija liturgii sv. Ioanna Zlatoustago*, Kazan 1889.

4 STRITTMATTER A., *The Barberinum S. Marci of Jaques Goar*, EL 47 (1933), 329-367; JACOB, *Len.*; JACOB, *Mess.*; PASSARELLI, *Pant. 77*; RUGGIERI, *Gb XI*.

5 Um die wichtigsten Namen zu nennen: Michael Hanssens, Alphonse Raes, Juan Mateos, Miguel Arranz und Robert Taft, Professoren für Liturgie am Pont. Inst. Orientale und deren Schüler Sebastia Janeras, Gaetano Passarelli, Frans van de Paverd und Gabriele Winkler, um einige zu nennen.

6 cf. PASSARELLI; STASSI; DUNCAN; MAJ J., *Coislin. 213*,

insbesondere lit. Handschriften zum Thema haben.[6]

Wie Anton Baumstark in seiner Studie über die Entstehung des byz. Ritus bereits bemerkt, wenn er auch nicht direkt das Euchologion behandelt, ist die tiefere Kenntnis der Quellen Grundbedingung für weitere Fortschritte, so bedeutet das möglichst viel Quellenmaterial zu erschliessen.[7] *Damit ist auch das eigentliche Ziel dieser Arbeit ausgesprochen; der liturgischen Forschung eine brauchbare Quellenausgabe dieser Euchologionhandschrift zu bieten. Wenn einmal genügend Quellenmaterial publiziert ist, wie dies im Bereich der westlichen Liturgien besonders Anfang dieses Jahrhunderts geschah,*[8] *ist eine Zusammenschau der Entwicklung des Euchologions auf breiter Basis möglich. Mit dieser Quellenausgabe liturgischen Erbes, das wie jedes Erbe einen*

Eucologio della grande Chiesa, ff.101-211, Thesis ad lauream, P.I.O. N.340, Roma 1990.

7 BAUMSTARK, *Denkmäler,* 31s.

8 VOGEL, *Culte chrétien,* passim.

9 Eine Kurzformel für den Sinn der Liturgie sind die Worte Leos des Grossen: *Quod Redemptoris nostris conspicuum fuit, in sacramenta transivit* (PL 54, 398A); d.h. die Kirche, damit alle Kirchen apostolischer Tradition, ist wesentlich sakramental und feiert dieselbe Gegenwart und Wirklichkeit der Erlösungstat Christi in ihrer Liturgie für jede Zeit und Generation. i.e. das Geheimnis der Erlösung in uns. Darum drängt das

Auftrag beinhaltet,[9] verbinde ich den Wunsch einen kleinen Beitrag zur Beseitigung der viel auf gegenseitiger Unkenntnis beruhenden Trennung der Schwesterkirchen geleistet zu haben, auf dass die im ersten Jahrtausend, ja selbst im von der Aufklärung so verteufelten frühen Mittelalter wenn auch nicht immer selbstverständliche interkirchlichenkirchliche Kommunion[10] dem Wunsch und Willen Christi entsprechend wieder hergestellt werde.

Die Wahl gerade dieses Euchologions ist ein Vorschlag von Prof. Miguel Arranz, der auch freundlicherweise den Mikrofilm für diese Arbeit zur Verfügung gestellt hat.

Christsein zum Zeugnisgeben vor der Welt und meint vor allem die Einheit aller in Christus (cf. Lumen gentium 325, 16b.17).

10 cf.z.B. RENTSCHLER M., *Liutprand von Cremona, Eine Studie zum ost-westlichen Kulturgefälle im Mittelalter*, Frankfurter Wissenschaftliche Beiträge/ Kulturwissenschaftl. Reihe 14, Frankfurt 1981; aber auch: BRÉHIER L., Les Colonies d'Orientaux en Occident au commencement du moyen-age. V-VIII siècle, Byzantinische Zeitschrift 12 (1903), 1-39. EBERWINUS, *Vita Sancti Simeonis Reclusi*, Acta Sanctorum (1. Junii), 86-90; SUTTNER E.Chr., *Wege und Abwege wechselseitigen Gebens und Nehmens zwischen Kirchen des Ostens und Westens nach dem Abbruch der Communio*, OK 36 (1987), 123-153.

2. Das Euchologion SEV 474 in der Fachwelt.

SPb

Der Codex, zusammen mit **Len. gr. 226** die ältesen in Russland befindlichen Euchologia, hat besonders bei den frühen russ. Liturgikern grosse Beachtung gefunden, und wurde erst durch ihre Werke im Westen bekannt.

Mansvetov hat ihn seiner Arbeit über die ἀσματικὴ ἀκολουθία benutzt. Dieses Werk war mir bis jetzt nicht zugänglich.[11] In seiner sonst sehr knappen Beschreibung der Handschriftensammlung P.I. Sevastianovs beschreibt Viktorov wegen seiner Wichtigkeit den Inhalt von **Sev. 474** ziemlich genau.[12] Dabei entgehen ihm lediglich die Angaben zum Karsamstag,[13] die er im Synaxarium subsumiert. Er betont die Qualität der Schrift, die er als ausgewählte feine Kursive des X/XI. Jhdts. bezeichnet. Almazov veröffentlicht Teile des Taufordo[14] und ein Lossprechungsgebet.[15] Palmov in seinem Werk über die monastische Profess veröffentlichte

---

11 VIKTOROV 6; MANSVETOV I., *O Pesnennom Posledovanii*, (= Pribavlenie k Tvorenijam svjatykh Otcov v russkom Perevode III/IV), Moskva 1880, 754, 767, 974, 992 et passim.

12 VIKTOROV 5.

13 ff.173r-175r, N.216.;217.

14 ALMAZOV, *Kreščenie*, 4,8,20-21: ff.46v,47r,49r,50v-51v; N. 65.; 67.-68.; 70.-73.

15 ALMAZOV, *Ispoved'*, Pril. 2, 51: f.118v-119r; N.162.

die Riten der Initiatio Monastica im Hinweis auf Goar bei bekannten Teilen, den gesammten Text wiedergebend bei unveröffentlichten Teilen.[16] Wawryk hat den Codex in seiner Studie der monast. Professriten unter Zuhilfenahme der Ausgabe Palmovs benutzt.[17]

Die Handschrift fand allgemeine Beachtung im Bereich der eucharistischen Liturgien. Krasnosel'cev in seiner Beschreibung der in russ. Bibliotheken befindlichen Handschriften der Chrysostomusliturgie[18] unterstreicht die Bedeutung der Handschrift mit dem Hinweis, dass sie die kürzeste ihm bekannte Redaktion der Chrysostomusliturgie enthalte. Er vergleicht **Sev. 474** mit **Barb. gr.** 336 und **Vat. gr. 1970.**[19] Im Hinweis auf Viktorov erwähnt er dieselben

---

16 PALMOV 12*-14*, ff.141r-144v, Erstes Schema, cf. N.190.-194.; 14*-20*, ff.144v-170v, 'Heiliges und engelgleiches Schema', cf. N.195.-214.; 'Heiliges und engelgleiches Schema' (XII. Jhdt.), 21*-24*, ff. 231r-255v, cf. N.244.-260. (Der Asteriskus bezieht sich auf den Anhang mit eigener Seitenzählung.)

17 WAWRYK, Appendix (Sigla G).

18 KRASNOSEL'CEV 209.

19 Zur Problematik dieser Handschrift: JACOB A., *L' Eucologe de Sancte-Marie du Patir et ses Sources*, (= Atti del Congresso internazionale su San Nilo di Rossano, 28 settembre - 1 ottobre 1986), Rossano - Grottaferrata 1989, 75-118.

palaeografische Daten und übernimmt dessen Datierung der ersten Hand wegen des Iota adscriptum ins X/XI. Jhdt. Die zweite Hand datiert er ins XII. nicht später als das XIII. Jhdt. Im Anhang des Werkes ediert er im Hinweis auf Bunsens Edition[20] der Basilius- und Chrysostomusliturgie in **Barb. gr. 336.** diese in parallelen Spalten um die Beziehungen der beiden Liturgien zu verdeutlichen.[21] Im Hinweis auf die Ähnlichkeit der Präsanktifikatenliturgie mit **Barb. gr. 336.**, ediert er lediglich die 'Incipit' und Rubriken.[22] Der grosse Dmitrievskij erwähnt unseren Codex in seinen Werken nur am Rande. Er stellte als erster eine enge Verwandtschaft der eucharist. Liturgien der Codices **Sin. gr. 958** und **Sin. gr. 959** mit **Sev. 474** fest.[23] Er erwähnt ihn auch im Zusammenhang mit seiner Besprechung der Riten der monastischen Profess.[24] Orlov beschreibt den Codex als ersten unter den acht von ihm beutzten Moskauer Handschriften unter der Sigle

---

20 BUNSEN Ch., *Analecta Ante-Nicaena III*, London 1854, 201-236.

21 KRASNOSEL'CEV 237-280.

22 KRASNOSEL'CEV 281-282.

23 DMITR. II. 20, 42.

24 DMITR., *Bogosluženie*, 470-489.

25 ORLOV XIV-XV. In Anm. 12, XV. korrigiert er die meisten Fehler Krasnosel'cevs. cf. auch die äusserst scharfe Kritik Dmitrievskijs an diesem Werk: DMITRIEVSKIJ A., *Otzyv o sočinenii M.I. Orlova*, in Sbornik očetov o

Ml.[25] Nach Seite LXXVII in Tafel 1 ist f.4r in massgetreuer Abbildung zu finden. Auch ihm fällt die Urtümlichkeit der Liturgien auf und übernimmt die Datierung früherer Autoren.

De Meester datiert den Codex in seiner stattlichen Liste von Handschriften der Chrysostomusliturgie unter Berufung auf Krasnosel'cev ebenfalls ins X/XI. Jhdt. Hier finden wir dann auch die Benennung unseres Codex, die dann später allgemein gebraucht wird.[26] Vorher wurde er als Mosquens. Rumjancev Mus. gr. 15 (474), oder ähnlich bezeichnet. Die erste Nummer ist die Nummerierung Viktorovs in der Sammlung Sevastianovs, 474 ist die fortlaufende Nummer des Rumjancev Museums. Oft ist er mit 374 bezeichnet, was sich als ein Druckfehler Krasnosel'cevs herausstellt.[27] Er trägt heute in der Lenin Staatsbibliothek die Nummer 27 (F. 270 in.)[28] Auch de Meester sieht eine grosse Ähnlichkeit mit **Barb. gr.**

---

premijakh i nagradakh prisuždaemykh imp. Akademeju Nauk IV, očetu na 1909, St. Peterburg 1912, 179-347.

26 DE MEESTER, *Texte*, 271: "désigné par moi Cod. Sébastianov".

27 KRASNOSEL'CEV 237; cf. STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 82 (4), cf. notam 25.

28 PAPOULIDÊ K.K., *Συνοπτικὴ ἀνάγραφη ἑλληνικῶν χειρόγραφων καὶ ἔγγραφῶν τῆς βιβλιοθήκης Λένιν τῆς Μοσχᾶς*, Theologia 52 (1981), 485.

29 DE MEESTER, *Texte*, 277, A. Cod. Barberini; 278, B. Cod.

336. und vergleicht die beiden.[29] In seiner Untersuchung der Basiliusanaphora im Sinne der vergleichenden Liturgiewissenschaft[30] benutzt Engberding **Barb. gr. 336.** und **Sev. 474.** In der Beschreibung unserer Handschrift hängt auch er direkt von Orlov ab und übernimmt dessen Bezeichnung M1. [31] Er betont die Ursprünglichkeit beider Texte, die für ihn nicht miteinander verwandt sind, sondern selbständige Abkömmlinge eines Archetypos sind. [32]Hanssens erwähnt **Sev. 474** nur ganz kurz im Hinweis auf Krasnosel'cev in seiner Quellenliste der Liturgieformulare.[33] Strittmatter in seiner Veröffentlichung der Handschrift **Nouv. Acq. lat. 1791,** als älteste lateinische Version der beiden eucharistischen Liturgien und deren Rückübersetzungen in Griechische erwähnt eine Reihe von verwandten Handschriften, die ebenfalls mit der Basiliusliturgie beginnen. Die Archaizität dieser Übersetzung ist bezeichnend, da sie sich mit den Präsidialgebeten begnügt. Dementsprechend zitiert er auch unseren Codex, den er auch nur durch Krasnosel'cev kennt, und benutzt ihn gelegentlich als Referenz.[34] Die von Strit-

---

Sébastianov.

30 cf. BAUMSTARK A., *Comparative Liturgy*, Oxford 1958, 53 passim.

31 ENGBERDING XXXVIII.

32 ENGBERDING LVIII.

33 Tom. III. De Missa Rituum Orientalium, Roma 1932, 574.

34 STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, cf. 82 (4) et passim.

tmatter herausgegebene Übersetzung und die in seiner Liste genannten Manuscripte **Sin. gr. 958**, **Sev. 474**, **Sin. gr. 959**, **Sin. gr. 962**, **Sin. gr. 961**, **Vat. gr. 1970**, **S1036** und **Ottoboni gr. 434**[35] hat Jacob in seinem Artikel über die Textüberlieferung der Chrysostomusliturgie in einen neuen Sinnzusammenhang gebracht.[36] Er untersucht zuerst die Reihenfolge des Chrysostomusformulars, dem in den ältesten Handschriften immer Basilius voraufgeht. Eine zweite neuere Gruppe hat die umgekehrte Ordnung Chrysostomus - Basilius. Auch die früheren Autoren bemerkten diese zwei Gruppen von Handschriften. Jacob unterteilt sie zusäzlich in zwei Überlieferungsströme entsprechend den textlichen Eigenheiten. Zuerst untersucht er die Handschriften Typus **Barb. gr. 336**, dann eine zweite Gruppe mit **Sev. 474** als Kronzeugen.[37] Beide Gruppen haben Elemente, die eine geographische Lokalisierung nahelegen, i.e. Süditalien und der Nahe Osten, näherhin Palästina und Sinai. Diese beiden Gruppen unterscheiden sich noch einmal von einer dritten; zusammenfassend klassifiziert er diese Gruppen in eine italo-griechische, alte konstantinopolitanische und neue konstantinopolitanische Rezension. **Sev. 474** scheint dem Autor auch nur durch die Ausgaben der obengenanten russischen Liturgiker bekannt zu sein. Dann zitiert er **Sev. 474** in

---

35 STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, cf. 82 (4) - (11).

36 JACOB, *Tradition*

37 JACOB, *Tradition*, 126 et passim.

seiner Veröffentlichung von Codex **Graz georg. 5** in der Liste verwandter griechischer Handschriften.[38] In seiner Studie über Gebete des Skeuophylakion der Jakobusliturgie und dessen byz. Parallelen ediert er das Gebet aus der Chrysostomusliturgie unseres Codex: Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι, bekannt aus der griechischen Rezension der Jakobusliturgie,[39] indem er den Text Krasnosel'cevs und Orlovs übernimmt.[40] Taft benutzt in seinem bedeutenden Werk über den grossen Einzug eine grosse Anzahl Handschriften, darunter unseren Codex, den er im Anschluss an Jacob als ein Beispiel der alten konstantinopolitanischen Rezension in das X. Jhdt datiert.[41] Er publiziert die Εὐχὴ τῆς προσκομιδῆς aus **Barb. gr. 336** und **Sev. 474** anhand der entsprechenden Ausgaben.[42] Mit den Werken von Arranz über das Stundengebet und die Sakramente des alten Euchologions von Konstantinopel

---

38 JACOB, *Version georg.*, 73, N.3 et passim.

39 MERCIER 240.

40 JACOB, *Skeuophylakion*, 66, N.2., cf. KRASNOSEL'CEV 279 und ORLOV 404.

41 TAFT, cf. Handschriftenliste 435ss.

42 TAFT 350, cf. BRIGHTMAN 319 und KRASNOSEL'CEV 247.

43 ARRANZ, *Sources*, 303 et passim, cf. ARRANZ, *Vepres*, 106; ARRANZ, *Matines II.*, 70; ARRANZ, *Heures*, 57,72; ARRANZ, *Pannychis I.*, 328; ARRANZ, *Tritoecti I.*, 83; ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 115,116; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 124; ARRANZ, *Presanctifies*, 335; ARRANZ, *Gonyklisia*, 117. cf.

[43] ist gleichzeitig die Kenntnis unserer Handschrift beträchtlich erweitert worden, da er den Codex direkt konsultiert und oftmals zitiert hat. In der Quellenbeschreibung seiner Studien zu den Sakramenten veröffentlicht er unter anderen auch eine analytische Beschreibung von **Sev. 474**, wobei ihm derselbe Fehler Viktorovs unterläuft; er subsumiert die Angaben zum Karsamstag im Synaxarium.[44] Als Ergebnis seiner Studien, aus dem Inhalt der Handschrift folgernd, schliesst sich Arranz der Datierung Viktorovs an. Wegen des Fehlens jeglicher Pontifikalriten als auch jeglicher Hinweis in den Riten auf Konstantinopel, sieht er **Sev. 474** ähnlich **Len. gr. 226** als ein presbyterales Euchologion an. Im Hinweis auf das Fehlen von μνῆστρα und γάμος, der ἀδελφοποίησις, des Begräbnisses der Laien und der Präsenz der Professriten lassen ihn auf einen Gebrauch des Euchologions in einer monastischen Umgebung schliessen. In seinem Artikel über die Liturgie des slavischen Euchologions vom Sinai zitiert er unseren Codex als drittes Manuscript seiner Vergleichsliste und ordnet ihn gleich **Sin. gr. 959** der archaischen, wenn nicht sogar der

---

etiam ARRANZ, *Convertis*, 50; ARRANZ, *Premier Catecumenat*, 291; ARRANZ, *Illumination I.*, 62,74; ARRANZ, *Illumination II.*, 147; ARRANZ, *Bapteme I.*, 61,65,66,70,71,80,84; ARRANZ, *Bapteme II.*, 34; ARRANZ, *Myron*, 318; ARRANZ, *Diataxis*, 284,286,301-305.

44 ARRANZ, *Sources*, 304, cf. notas 14; 15.

vorikonoklastischen Tradition des konstantinopolitanischen Euchologions zu.[45] Der Inhalt der Handschrift scheint auf eine gewisse Vollständigkeit bedacht zu sein, sodass man mit einem einzigen Buch die Liturgie feiern kann, worauf der reiche Perikopenanhang schliessen lässt. Dies wiederum bedeutet, dass das Buch ein Reiseeuchologion wäre, bzw. einer kleinen Kirche gehört hätte. In jüngster Zeit hat sich Parenti im Rahmen seines besonderen Interessengebietes, des byzantinischen Ritus in Süditalien, in einer bedeutenden Studie mit dem Redaktionsproblem der Chrysostomusanaphora auseinandergesetzt.[46] In seinem Vergleich der palästinensischen Kopien des Euchologions hat er hier die Chrysostomusanaphora des Codex **Sev. 474** mit Ausnahme der Interzessionen ediert und mit **Sin. gr. 958**, **Sin. gr. 959**, **Sin. gr. 961**, **Sin. gr. 962** in den Anmerkungen verglichen. Unsere Handschrift gehört zwar zur alten Redaktion des Euchologions, i.e. Basilius vor Chrysostomus, wobei sich jedoch unverkennbare Anzeichen in Richtung des Textus Receptus finden. Der Codex fand ebenso Verwendung in Parentis kleinem, aber um so aufschlussreicheren Artikel über die Bedeutung des Begriffes προσκομιδή.[47] Einen besonders wichtigen Beitrag zur Kenntnis von **Sev. 474** sind sodann die Studien Parentis zum alten Konstantinopolitanischen

ST

45 ARRANZ, *Euch. Sin.*, 22 et passim.

46 PARENTI, *Anafora*.

47 PARENTI, *Nota*.

Euchologion, wo er auch eine genaue Quellenbeschreibung vorlegt mit genauer Angabe veröffentlichter Texte [48] und benutzt dessen gesammten Inhalt insbesondere in den Tabellen seiner grossangelegten Quellenvergleiche.[49] Er befestigt und vertieft die Deutung Sev. 474 voriger Autoren, dass es sich um eine palästinensische Kopie des kostantinopolitanischen Euchologions handelt.

Trotz der grossen Einmütigkeit der Autoren besteht die Notwendigkeit in der Einzelanalyse das bisherige Wissen zu prüfen.

---

48 PARENTI 20, N.2, (220)-(231). Das Werk wurde mir freundlicherweise vor der Veröffentlichung, angesagt für Ende 1991, vom Autor zur Verfügung gestellt.

49 PARTENTI, Tavola B: 30-36.

3. Codikologische und Palaeographische Daten.

Unser Codex ist ein Geschenk des russischen Orientreisenden und Archeologen Pëtr Ivanovič Sevastianov (+ 10.1.1867),[50] dessen Namen er auch später trägt,[51] und ist Teil der Sammlung, die Sevastianov 1862 dem Rumjancev-Museum in Moskau zur Verwaltung, per Testament des 5.10.1865 endgültig als Besitz übergab. Nach Viktorov wäre der Grossteil der Handschriften auf dem Athos erworben,[52] was sich für unseren Codex nicht direkt beweisen lässt. Nach der Oktoberrevolution wurde die gesammte Sammlung des Rumjancevmuseums mit der Lenin-Staatsbibliothek in Moskau vereinigt. Da **Sev. 474** weder ein Colophon, noch irgendwelche Namen aufweist, die eine zeitgeschichtliche Datierung ermöglichen, bleiben der genaue Herstellungsort und der Erwerbsort unbekannt.

Für die vorliegende Arbeit stand lediglich ein hastig aufgenommener Mikrofilm zur Verfügung und daher von entsprechender Qualität, weshalb eine codikologische und palaeographische Analyse notwendigerweise bruchstückhaft

---

50 cf. zu seiner Person *Enciklopedičeskij Slovar* 29, ed. Brockhaus-Ephron, St. Peterburg 1900, 294. Die *Bol'šaja Sovetskaja Enciklopedija* 38, 1965, 2. ed. nennt sinen Namen nicht mehr.

51 cf. notam 26.

52 VIKTOROV 1

bleiben muss bis das Original eingesehen werden kann.

Für die codikologischen Daten sind wir auf Orlov angewiesen,[53] von dem auch Engberdings Beschreibung direkt abhängt.[54] Der Codex ist heute in dickes schwarzes Leder eingebunden. Der Einband zeigt auf dem oberen Deckel Nagelspuren von den verlorenen Beschlägen. Der Rücken ist mit einen eingeprägten viereckigen blumengeschmückten Rähmchen verziert; er ist nur 65 mm breit. Der Einband wird von einem geflochtenen Riemen verstärkt. Die Handschrift besteht aus 256 Pergamentfolia. Seine Blattmasse sind 115 x 100 mm.[55] F.1 ist unbeschrieben, f.2 ist verblichen, und f.3r trägt das Ende des πίναξ. Zwei Hände sind am heutigen Codex beteiligt gewesen:

I. Älteste Hand im Stammteil: ff.3r-77v, 80r-82v, 89r-131v, 141r-188v.

a) Minuskel unterhalb der Linie, Typ 'Perlschrift' provinzieller Herkunft.

b) Schriftfläche 77 x 57 mm, ca. 16 Zeilen pro Seite.

c) Unzialbuchstaben K,H,Λ, selten; Δ,I, höchst selten; ψ immer als +.

---

53 ORLOV XIV (M1)

54 ENGBERDING XXXVIII (M1)

55 cf. Tafelanhang; Abbildungen in Originalgrösse.

d) unregelmässiger Gebrauch des Iota adscriptum, besonders nach ω, seltener nach η.

e) eckige Spiriti.

f) gute Orthographie mit isolierten Formen von Isophonie, ν ἐκφελκυστικόν unregelmässig, aber häufiger als notwendig.

g) am Ende der Zeile Abkürzungen für -ν, -ων, -ην, -ας, -ον.

h) Abkürzungen:

1. = αι	8. = ν
2. = αν	9. = ον
3. = αρ	10. = ου
4. = ας	11. = ους
5. = ες	12. = ων
6. = ην/ιν	13. = ως
7. = ης/ις	

j) Interpunktion:

⁘ - vier Punkte, Schlusspunkt und Aufmerkzeichen vor Titeln vieler εὐχαί des Stammteils.

: - Doppelpunkt, Ende der Rubriken und Gebete vor der Ekphonese.

• - Punkt in verschiedener Höhe.

; - Semicolon als Fragezeichen in den Professriten.

›※‹ - Sehr häufig vorkommendes Aufmerkzeichen zusammen mit oder ohne ⁖ vor Titeln vieler εὐχαί des Stammteils.

k) sparsamste monochrome Ornamentierung, mit Ausnahme der Prachtseiten ff.3v,4r.
Rubriken in Unzialbuchstaben, schmucklose Inizialen in Majuskel, fast nur onduliertes Querband als Trennung liturgischer Einheiten.[56]

l) Linierung System LEROY 32C1 (= LAKE I,26c)[57]

Der erste Schreiber zeichnet sich durch grosse Disziplin in der Wahl der graphischen Mittel aus; seine Ligaturen sind klar und gleichbleibend durch den ganzen Codex, wie er

56 cf. Tafeln 1,3,4; häufige Ligaturen, Besonderheiten und Marginalornamente cf. Tafel 9.

57 Für diese letzten Angaben bin ich Stefano Parenti zu dank verpflichtet.

überhaupt sehr elegant und diszipliniert schreibt. Zur Position der ondulierten Bänder und Marginalornamente sei folgendes gesagt. Einzelne grössere liturgischen Einheiten können von Querbändern entweder eingerahmt sein, i.e. über dem Titel und am Ende, besonders wenn sie separate Folia einnehmen, wie z.B. die Basiliusliturgie,[58] oder innerhalb desselben Folios durch ein solches getrennt und damit zugleich betont sein. Der Gebrauch der Bänder ist nicht systematisch, wie auch die Marginalornamente nicht systematisch gebraucht sind; es sind deren nur zwei, die jeweils zweimal vorkommen. Ornament A steht am oberen Rand über einem ondulierten Band zu Beginn der Chrysostomusliturgie (f.26r)[59] und am linken Aussenrand neben dem Titel der διακονικά der Fusswaschung (f.92v); Ornament B steht am linken Aussenrand des Gebetes für den Brunnen (f.110v) und am rechten Aussenrand zu Beginn des Mesonyktikons (f.124r). Neben ihrer Schmuckfunktion dienen diese graphischem Elemente irgendwie als Strukturhilfe des Ganzen und damit als Orientierungshilfe für den Benutzer.

II. Zweite Hand, spätere Ergänzungen und Erweiterungen:
ff.78r-79r (79v leer),83r-88v,132r-139v,140r.v,
89r-255v, Nachträge in den Liturgien, ff.4v,5r,

58 cf. Tafeln 2,3; Anfang und Ende der Basiliusliturgie.

59 cf. Tafeln 3,9.

60 cf. Tafel 28.

7r.v,8r.v,9v,11r,22r,23r,24r.v,26v,27r.v,28r.v,[60]
32r.v, 33r.v,34v,35r,36v,37r,38v,39r, Ergänzung des
Textanfanges des ersten Vespergebetes, ff.51v,52r.

a) grobe Minuskel mit dickem Calamus ausgeführt,

b) Schriftfläche 85 x 64 mm, ca. 16 Zeilen pro Seite, f.140r.v 85 x 70 mm, 18 bzw. 14 Zeilen.[61]

c) häufig Unzialbuchstaben Γ,Δ,Ε,Η,Ι,Κ,Λ,Ν,Π,Τ,Ω.

e) runde Spiriti.

f) schlechte Orthographie mit flagrantem Iotazismus.

h) Abkürzungen:

1. ›› = αις
2. ϭ = αν
3. ᒍ = ας
4. ˵ \ = ον
5. ᵕ = ου
6. ∼ = ων
7. ς = ως

j) Interpunktion:

⁖ - drei Punkte, Schlusspunkt.

: - Doppelpunkt, Ende der Rubriken.

---

[61] cf. Tafel 6.

• - Punkt, in verschiedener Höhe.

, - Komma, einheitlich unten.

k) sparsame monochrome Ornamentierung, schmucklose Inizialen in Majuskel, einige wahrscheinlich später in rot nachgetragen und manchmal vergessen. Neben fast nur grobem Flechtwerk, grobe ondulierte Bänder und ein grober Schmuckfries.[62]

l) Linierung System LEROY 20A1 (=LAKE I,2e),[63] wahrscheinlich mit einer Nadel oder Nagel gezogen, Einstichstellen am Aussenrand zu erkennen.[64]

Der zweite Schreiber benutzt wahllos verschiedene Schreibweisen einzelner Buchstaben, nicht nur hin und her schankend zwischen Minuskeln und Unzialen; innerhalb der beiden Kategorien gibt es noch einen starken Wechsel. Ins Auge fallen die Formen von ε , ψ , ω .

F.140r.v fällt durch seine anderen Masse der Schriftfläche, als auch durch seine eckigere und dickere Schrift auf. Am Anfang war ich geneigt, dieses Blatt als eigene Hand anzusehen. Jedoch sind hier mit der zweiten Hand

---

62 cf. Tafeln 5,7,8; häufige Ligaturen und Besonderheiten cf. Tafel 9.

63 cf. Anm. 57.

64 cf. Tafeln 5,7.

identische Schreibweisen und Abkürzungen verwendet worden. Die Andersartigkeit erkläre ich mir in der Weise, dass der Text dieses Blattes, der den zweiten Ordo der Wasserweihe (ff.132r-140v) vollendet, im eigens dazu an dieser Stelle in den Codex eingeschobenen Faszikel (Quaternion) keinen Platz mehr fand, und der Schreiber notgedrungen den Text auf einem separaten Blatt anderer Pergamentqualität und mit einem anderen Calamus vollendete; jedenfalls musste der Schreiber wegen Platzmangels den Text auf dem letzten Blatt einfach zusammenstauchen.[65] Die Nachträge im ersten Teil des Codex zeigen ebenso dieselbe Schreibweise und Abkürzungen und dürften ebenfalls von derselben zweiten Hand stammen. Die Schrift ist jedoch kleiner, was sich aber durch Platzmangel erklären lässt. [66]

Leider ist im gesammten Codex keine Faszikelnummerierung zu erkennen. Die Schriftfläche der ersten Hand erscheint nach oben versetzt, sodass alles darauf hindeutet, dass dieser ursprüngliche Block später dem Blattmass der zweiten Hand angepasst wurde, indem man ihn am oberen Rand einfach abschnitt; damit ging eine wahrscheinlich dort befindliche Heftnummerierung unweigerlich verloren. Diese Tatsache beleuchten die abgeschnittenen sich manchmal am

65 Die Frage lässt sich erst nach Einsicht des Originals klären.

66 cf. Tafel 4.

oberen Rande befindlichen Glossen oder kleine Ornamente aus erster Hand.[67] Die Folia der zweiten Hand haben wie schon angedeutet ebenfalls keine Faszikelnumerierung, weil sie dem ursprünglichen Block an verschiedenen Stellen beigebunden sind; aus welchen Gründen wird noch zu erläutern sein. Wenn man den auf 8 mm abgeschnittenen oberen Rand um 20 mm aufstockt, kommt man zu einem gleichmässigen Aussenrand von stattlichen 28 mm; so ergibt sich für den Originalblock ein ursprüngliches Blattmass von 137 x 100 mm. Ein solch breiter Rand lässt auf Kostbarkeit des Kodex und/ oder den Reichtum des Besitzers bzw. des Auftraggebers schliessen. Das Pergament des Stammblockes scheint von guter Qualität zu sein, auch wenn sich an den unteren Ecken starke Verdunklungen aufweisen, die man wohl als Gebrauchs- bzw. Abnutzungserscheinungen deuten darf.

Der Grossteil des Codex scheint aus Quaternionen zu bestehen, wie die im Mikrofilm sehr sichtbaren Brüche zwischen ff. 3v/4r-27v/28r-43v/44r (40 Folia = 5 Quaterniones); 140v/141r-148v/149r-156v/157r-164v/165r-172v/173r-180v/181r-188v/(zweite Hand)189r-196v; 223v/224r-231v/232r-239v/240r-245v(Ternion); 248r-255v. Auch das wird noch genauer am Original zu untersuchen bleiben. Zu bemerken ist noch der Gebrauch einer Sonderform zweier, bzw dreier Termini tech-

---

67 cf. Tafel 3, f.26r; auch f.101r,106v; stark an den Rand gerückt f.101v,102r, 103r,106r.

68 so ausgeschrieben in der ersten Hand f.149r., in der

nici in beiden Schreibern: θ(εοτό)κιν,[68] in Analogie dazu und Συναξάριν[69] müsste man Τροπάριν schreiben.[70]

Entsprechend den Autoren steht einer Datierung der ersten Hand in das X. Jhdt. und der zweiten in das XII. Jhdt. eigentlich nichts entgegen.

Um zu klareren Ergebnissen nach der Herkunft und Alter unseres Euchologions zu kommen, müssen wir den Inhalt der Handschrift in ihrem liturgiegeschichtlichen und zeitgeschichtlichen Rahmen genauer analysieren.

---

zweiten Hand ff.233v, 244v, während Τροπάριον immer abgekürzt ist.

69 N.215.

70 cf. HUSMANN H., Eine alte orientalische Liturgie: altsyrisch-melkitisch, 156-196: **Sinai syr. 27**: Anstellt von Τροπάριον _ hupisisis, vierte Tesmesta Τροπάριν anstelle von hupisis, 165.

4. Zur Entwicklung des Euchologions.

a) Morphologie des Euchologiums

Das Euchologion ist eine Kompilation vor allem dreier Elemente, die wie schon angedeutet einst in verschiedenen "Rollenbüchern" ihren Platz fanden. Damit sind eigentlich schon einige Kriterien ausgesprochen, die die Entwicklung des Euchologions bestimmen: Erstens muss das Buch allen liturgischen Nöten des Auftraggebers, eines Einzelnen oder einer Gemeinschaft, Genüge tun, für die es geschrieben wurde, und zweitens fügt der Redaktor andere für die Zelebration nötige Elemente hinzu, eben die Diakonika und Rubriken.[71] Wir wissen, dass man besonders in Konstantinopel den Gebrauch von κοντάκια, eigentlich Rotoli pflegte, die das oder die liturgischen Formulare für den Zelebranten, meist einen Bischof, enthielten.[72] Als klassisches Beispiel

---

71 PARENTI 10: Er nennt das Erste 'Criterio antologico' und das Zweite 'Criterio plenario'.

72 ARRANZ, *Sources*, 330-332; ARRANZ, *Euch. Sin.*, 21,24; PARENTI 9.

73 Der Rotolus ist beschädigt am Anfang und beginnt mit dem Hauptbäugungs- gebet der Vesper, auf das in konstantinopolitanischer Kathedraltradition die 'Stationes' im Skeuophylakion und im Baptisterium folgen. Beschrieben in DMITR. II, 12-19.

möge **Sin. gr. 956** dienen. [73]Während die Rubriken bereits eine gewissen Entwicklungsgrad zeigen, wird man im gesammten Rotolus die Diakonika vermissen. Ganz wenige Beispiele eines Diakonikons, das "Rollenbuch" mit den dem Diakon zukommenden εὐχαί,[74] sind erhalten.[75] Auch wenn in **Barb. gr. 336.** bereits in einigen Riten die diakonalen Litaneien an ihrem Platz inseriert sind, so zeugen die drei διακονικά am Ende der Handschrift für die Existenz eines solchen Buches. [76]Im Codex **Sev. 474** sind die beiden eucharistischen Liturgien, abgesehen von den vom zweiten Schreiber nachgetragenen 'Incipit' einiger Intentionen ohne diakonale Litaneien; es erscheinen ausgeschriebene διακονικά in der Praesanktifikatenliturgie für die Taufbewerber, bei den beiden Riten der Wasserweihe, der Fusswaschung am Gründonnerstag und in den letzten beiden Professriten, die man alle als Sonderriten bezeichnen kann.[77] Ein anderes Beispiel einer im XI-XII Jhdt. noch andauernden Integration

---

[74] Auch die diakonalen Litaneien in den ältesten Manuscripten werden meist mit εὐχή bezeichnet; cf. am Ende der Arbeit für **Sev. 474**: V. Index aliquarum glossarum rubricalium, εὐχή, μέση εὐχή; cf. auch PARENTI, *Nota*, 410,413.

[75] cf. **Sin. gr. 1040** (XII. Jhdt.), teilweise publiziert in DMITR. II, 127ss.

[76] ARRANZ, *Sources*, 298; PARENTI 11 und NN.286-288.

[77] cf. resp. NN. 49.; 59.,185.; 119.; 205.; 254.

der διακονικά ist die palästinensische Handschrift **Sin. gr. 961**. Die διακονικά des grossen Haghiasmos findet ihren Platz nicht an der entsprechenden Stelle im Ordo selbst, sondern als Nachtrag unmittelbar danach.[78]

Ein besonders wichtiges und zugleich das originalste Element des Euchologions sind die Rubriken, da sie die lokalen Bräuche einer Kirche oder Region wiedergeben und am ehesten die Veränderungen in der Liturgie im Laufe der Geschichte unterworfen sind.[79] Die Euchologienhandschriften des X/XI. Jhdts peripherer Herkunft wie **Sev. 474, Sin. gr. 958**, und **Sin. gr. 959** begnügen sich meist noch damit die von stichwortartigen Rubriken eingeleiteten Präsidialgebete wiederzugeben. In einigen Riten zeigen die Rubriken in **Sev. 474** bereits starke gewisse Entwicklung, wobei es sich um neuere Teile des Euchologions handeln kann.[80] In Süditalien zur gleichen Zeit hingegen ist die Entwicklung der Integration der diakonalen Teile und Rubriken bereits sehr weit fortgeschritten, wie es besonders am Chrysostomusformular deutlich wird.[81] Dasselbe Phenomen haben wir in zwei

---

78 DMITR. II, 80.

79 cf. TAFT XXXII-XXXIII.

80 cf. N.151. (ff.109r-110v); N.152. (ff.110v-111v); NN.155.,156 (ff.113r-117r); und besonders die monastische Riten NN.190-214 (ff.140r-170r).

81 cf. X. Jhdt.: **Gb IV, Gb VII, Len. gr. 226**; XI. Jhdt: **Mess. gr. 160**; JACOB, *Evoluzione*, 49; PARENTI, *Anafora*.

kostantinopolitanischen Quellen derselben Zeit für die Basiliusliturgie, auch wenn uns nur Übersetzungen vorliegen, so Codex Isidori Pyromali[82] und die lateinische Version von Johannnesberg.[83] In Konstantinopel wurden die Rubriken meist nicht in den Text integriert, sondern in einem eigenen Buch, der Diataxis kodifiziert. Diese Tradition lässt sich bis in das X. Jhdt verfolgen.[84] Die Integration der diakonalen Litaneien und Rubriken dürften damit wohl stark von den ökonomischen und auch geographischen Gegebenheiten bestimmt sein.

b) Chronologische Daten.

Wie es eine Entwicklung im Westen von den "Libelli Missarum" zum "Missale Plenarium" gab, hat sich etwas ähnlich im

---

82 Goar 153-156.

83 cf. Witzels Übersetzung des heute verlorenen Manuscriptes von Johannesberg im Rheingau in COCHLAEUS J., *Speculum antiquae devotionis circa missam, et omnen alium cultum Dei: ex antquis , et antea nunquam evulgatis per typographos autoribus, a Joanne Cochlaeo laboriose collectum...*, Mainz 1549. cf. auch TAFT XXVI. Für eine Datierung des Originals cf. JACOB, *Concélébration, 251-252 Nota 2.*

84 *TAFT XXXV, 4. The Diataxis; JACOB, Concélébration,* 249-52; TAFT, *Pontifical Liturgy.*

Bereich der byzantinischen Euchologie abgespielt. Während die Geschichte des Missale und der anderen liturgischen Bücher des römischen Ritus relativ gut erforscht ist,[85] ist die Geschichte des Euchologions und der anderen Bücher des byzantinischen Ritus erst noch zu schreiben, die man auf den ersten Blick in zwei Perioden teilen kann, die der handschriftlichen Tradition, und dann die der gedruckten Bücher.[86]

Die handschriftlichen Dokumente für den byzantinischen Ritus beginnen im Vergleich zum Westen[87] sehr spät mit

---

85 cf. VOGEL, *Culte chrétien*, passim.

86 cf. PARENTI Notas 2,3: CAPPUYNS N., *L'histoire des livres liturgiques grecs,* Studi Bizantini e Neoellenici 4 (1940), 470-473; PANTELAKIS E., *Les livres ecclésiastiques de l'Orthodoxie,* Irenikon 13 (1936), 521-557; RAES A., *Les livres liturgiques grecs publiés à Venise,* (= Melanges Eugène Tisserant III) ST 233 (1964), 209-222. Die heutigen Ausgaben kann man in zwei Ihrer Herkunft nach getrennten Gruppen einteilen: Venedig-Athen und Rom. Für ein qualitatives Urteil cf. SARGOLOGOS G., *L'altération des textes liturgiques grecs,* Gestes et paroles dans les diverses familles liturgiques, BEL Subs. 14 (1978), 235-258.

87 cf. zum Alter der Libelli Missarum V/VI. Jhdt. VOGEL, *Culte chrétien*, 38.

88 PARENTI 4-6.

Barb. gr. 336. aus dem VIII. Jhdt.[88] Dieses Datum steht für die erste Phase des Ikonoklasmus (726-780), auf den die zweite Phase (815-843) folgte. Unterbrochen wurde er durch das zweite Konzil von Nikaia (787), das die dogmatischen Grundlagen der Bilderverehrung definierte. Für die byzantinische Welt stellt der Ikonoklasmus ein politisch-kirchliches Ereignis ersten Ranges dar und ist in den Definitionen des zweiten Nicaenums bis heute neben dem späteren Hesychasmus (14. Jhdt) der bedeutendste Faktor, der die byzantinische Spiritualität und Frömmigkeit bestimmt. Von daher ist es klar, dass diese politisch-kirchlichen Ereignisse einen entsprechenden Einfluss auf das kirchliche Leben, und besonders auf ihr Haupttun, die Liturgie nahmen. Aus dem Ikonoklasmus sind als unbestrittene Sieger die Mönche hervorgegengen. Im Mönchtum sind daher auch die Strömungen und Veränderungen zu suchen, die letztendlich den byzantinischen Ritus zu dem gemacht haben, was er heute ist.

Diese Entwicklung sei hier kurz beschrieben. Der Byzantinische Ritus ist wie der heutige römische Ritus eine Synthese von Elementen verschiedener Herkunft. Der Tradition Konstantinopels verdanken wir das Euchologion, i.e. die Formulare der eucharistischen Liturgien und der Sakramente, [89] der Hl. Stadt Jerusalem und der Klöster Palästinas das Horologion, i.e. das Stundengebet und einige Riten des

---

89 cf. Notam 46.

Festkalenders.[90] Die Synthese beginnt eigentlich mit Theodor, Abt von Studios (+826), der Mönche aus dem Mar Sabas Kloster bei Jerusalem in die Hauptstadt kommen lässt um das Mönchtum nach der ersten und entscheidenden Phase des Ikonoklasmus neu zu organisieren; es waren die Mönche Palästinas, die den Ikonoklasten am stärksten widerstanden haben und der Folgezeit als Garanten der Orthodoxie galten. [91] Die Mönche von Studios verbanden die Psalmodie und Hymnen des palästinensischen Horologions [92] mit den Litaneien und Gebeten der ἀσματικὴ ἀκολουθία, des Stunden-

---

90 Für einen Überblick über die Gesamtentwicklung cf.: ARRANZ, *Les grandes Etapes*; BAUMSTARK, *Denkmäler*; TAFT R., *The Liturgie of the Great Church: an Initial Synthesis of Structure and Interpretation on the Eve of Iconoclasm*, DOP 34-35 (1980-1981), 45-75; TAFT R., *Mount Athos*,.

91 LEROY J., *La réforme studite*, Il monachesimo orientale (= OCA 153), Roma 1958, 181-214; EHRHARD A., *Das griechische Kloster Mar Saba in Palästina: Seine Geschichte und seine literarischen Denkmäler*, Römische Quartalschrift 7 (1893), 32-79.

92 cf. MATEOS J., *Un Horologion inédit de S. Sabas: Le Codex sinaïtique grec 863 (IX. siècle)* (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 47-76; etiam ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 57.

93 STRUNK O., *The Byzantine Office at Hagia Sophia*, DOP

gebetes des Euchologions der 'Grossen Kirche'.[93] Diese studitische Synthese verbreitete sich in der ganzen byzantinischen Welt,[94] auch in Palästina, wo sie natürlich noch stärker den dortigen monastischen Einflüssen ausgesetzt war. Ende des ersten Jahrtausends sind die wechselseitigen Beziehungen zwischen beiden Zentren sehr intensiv. Der Ritus von Konstantinopel erfährt eine stärkere Monastizisierung und der Ritus von Jerusalem eine stärkere Byzantinisierung, wie es die Dokumente des Ostertriduums besonders gut beweisen.[95] Nach der Unterbrechung der Liturgie in Palästina durch die Zerstörung Jerusalems durch Hakim (a.1009) stellt man in den jetzt neu entstehenden Handschriften eine Rückkehr zu strengeren lokaken Bräuchen fest. [96]Diese neue 'neo-sabbaitische' Synthese wird letztlich auf dem Athos

---

9/10 (1955-1956), 175-202; ARRANZ, cf. Notam 45.

94 Das älteste studitische Typikon ist das des Patriarchen Alexios von Konstantinopel, einst selbst Mönch von Studios, das er im Jahre 1034 einem von ihm gegründeten Kloster gibt, wird von Theodor Pečerskij ins Slavische übersetzt und als Regel in das Kiever Höhlenkloster, der Wiege des russischen Mönchtums, eigeführt. cf. ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 64; TAFT, *Mount Athos*, 184 (48-52).

95 cf. TAFT R., *A Tale of two Cities*.

96 ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 67; TAFT R., *Mount Athos*, 187.

rezipiert, wo sie dann im 14. Jhdt. kodifiziert wird und ihren Siegeszug in der ganzen byzantinischen Welt, mit Ausnahme Süditaliens antritt. [97]

c) Die Redaktionen des Euchologions.

Dass diese Entwicklung den bedeutendsten liturgischen Faktor das Euchologion einschliesst, ist nicht anders zu erwarten und bei der Besprechung der Autoren bereits mehrmals angeklungen. Bereits ein Vergleich von **Barb. gr. 336.** und **Sev. 474** mit seinen Altergenossen setzen eine Zeitunterschied von zwei bis drei Jahrhunderten voraus, in denen die Liturgie eine Reihe von Veränderungen und

---

97 Zur Bedeutung des Athos cf. ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 60; TAFT R., *Mount Athos*, 179-194. Zu Süditalien cf. JACOB, *Evoluzione*.

98 cf. PARENTI 45 (281). Theologisch befinden wir uns zwischen der Historia Ecclesiastica des Patriarchen Germanus I. (715-730) (cf. BORNERT 125ss) und der Protheoria des Nikolaus bzw. Theodor von Antida (1055-163), (cf.BORNERT 181ss, über die genaue Datierung 196ss), die zwei wichtigsten Liturgiekommentare der Zeit. Für die theologische Veränderungen, insb. die Interpetation des grossen Einzugs cf. SCHULZ H.-J., *Die byzantinische Liturgie. Vom Werden ihrer Symbolgestalt (= Sophia 5), Freiburg i. Brsg. 1964.*

Entwicklungen, in anderen Worten Reformen erlebt hat.[98] *Die ältesten Euchologia beginnen mit der Basiliusliturgie, auf die ein meist mit dem Katechumenengebet, und damit durch Basilius zu ergänzendes Chrysostomusformular folgt.* [99] *Wenn im IX. Jhdt. in Konstantinopel die Basiliusliturgie noch die Liturgie an sich ist,*[100] *kommt im X/XI. Jhdt. in Konstantinopel eine Bewegung in Gang, die sich besonders daran zeigt, dass die Chrysostomusliturgie, die nach und nach ihr bis dahin unvollständiges Formular durch Basilius vervollständigt, ihren Platz im Euchologion wechselt und an*

In das IX. Jahrhundert fällt die Slavenmission. Aus der Folgezeit besitzen wir das Euchologium Sinaiticum (Sin. glagol. 37, X/XI. Jhdt.), wahrscheinlich eine Kopie eines Originals des IX. Jhdts; neben Teilen des konstantinopolitanischen Euchologions auch nicht zu leugende westliche Einflüsse. cf. FRCEK I/II; ARRANZ, Euch. Sin.; MIKLAS H., *Litterae Palaeoslovenice,* Saeculum 40 3/4 (1989), 263ss.

99 JACOB, *Tradition*, 112-113; JACOB, *Version georg.*, 72-75; JACOB, *Evoluzione*, 51; PARENTI, *Presentazione*, 45-47; PARENTI 45.

100 cf. die lat Übersetzung der byz. Liturgien in **Paris Nouv. Acquis. lat. 1791** (XII.Jhdt.), wo Basilius noch einfach mit Missa Grecorum beseichnet wird; ed. STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, cf. 92-93. cf. PARENTI, *Presentazione*, 46 (36).

die erste Stelle tritt, d.h. zum Normalformular wird, während vorher die Basiliusliturgie das am meisten gebrauchte Formular war.[101] In der Peripherie jedoch werden noch lange Euchologien der alten Redaktion kopiert.[102]

Parenti in seinem Studium der Chrysostomusanaphora in Handschriften des älteren Typus Basilius-Chrysostomus ergänzt die Aussagen Jacobs beträchtlich. Die in diesen Handschriften zu findende archaische Redaktion der Chrysostomusanaphora erfährt mehr oder weniger spontan den Einfluss von Basilius und gebiert Ende X., Anfang XI. Jhdt eine neue in Konstantinopel 'kanonisierte' Redaktion mit charakteristischen, nicht nur von Basilius stammenden Lesearten, und zwar völlig unabhängig vom Gebrauch der

---

101 Ein Zeuge dieses Wechsels sind die "Fragen und Antworten" des Euthymius (+30.V.1028), zweiter Abt des georgischen Iviron-Klosters auf Athos. Dieses Dokument zeugt für die verstärkten Byzantinisierung Georgiens in dieser Zeit. Jemand erbittet in Frage 6 eine Antwort zur einst in Georgien gefeierten Jakobusliturgie. Euthymius sagt, dass die Jakobusliturgie ausser Gebrauch gekommen sei, und alle die Chrysostomusliturgie gebrauchten, oder in der Fastenseit die des Basilius. cf. PERADSE G., *Ein Dokument aus der mittelalterlichen Liturgiegeschichte Georgiens*, Kyrios 1 (1936), 77, zitiert in TAFT, *Mount Athos*, 185 mit reicher Bibliographie.

102 JACOB, *Tradition*, 113.

beiden Liturgien.[103] Das bedeutet, auch wenn noch lange Zeit Euchologia des alten Typs geschrieben werden, so macht sich der Einfluss der Hauptstadt doch bemerkbar. Was hier geschieht ist eine wahre Liturgiereform, auch wenn kein of-

---

103 PARENTI, *Anafora*, bes.151-153; cf. Anm. 48.

104 In der Hauptstadt findet zur gleichen Zeit ein neuer Typus von Kirchenbau Eingang, der für den heutigen Ritus klassische aber eigentlich monastische 'Normbau' der dreiapsidialen Kreuzkuppelkirche. (cf.Klosterkirche des Konstantin Lips (a. 907) ein dreigeteiltes Raumhaupt im Osten. MANGO 199, 264; S. Salvator in Chora 240; e.a. passim.) Die vorikonoklastischen Kirchen Konstantinopels hatten einen offenen von π - förmigen in das Schiff hineinragenden von offenen Schanken umschlossenen Altarraum, der vor der grossen mit dem hohen Synthronos ausgefüllten Apsis lag; in der Mitte des Schiffes stand der Ambon. Die Nebenfunktionsräume von Skeyophylakion, u.a. als Ort der Prothesis, (cf. TAFT 185-191; MATHEWS 105-116, DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 85-126) und Baptisterium befanden sich als separate Gebäude ausserhalb des Hauptraumes. (cf. zur Gesamtentwicklung der byz. Sakralarchitektur: MANGO; MATHEWS; KRAUTHEIMER R., *Early Christian and Byzantine Architecture*, 1965; RUGGIERI V., *Byzantine Religious Architecture (582-867): Its History and Structural Elements*, (= OCA 237), Roma 1991; zum Skeuophylakion: MATHEWS 16-19 (Abb. 2,3.) Hagia Sophia,

fizielles Dokument, kein Rechtsakt Zeugnis davon ablegt.[104]

Der Wechsel der Position der Chrysostomusliturgie ist nur ein Indiz für die Veränderungen innerhalb des Gesamtinhalts des Euchologions, die Arranz nach seinem Quellenstudium für die Sakramente in eine Arbeitshypothese gekleidet hat: Die Euchologienhandschriften gehören zwei Perioden an; sie sind vor- oder nachikonoklastisch.[105] Seine weiteren Studien zu den Sakramenten des alten konstantinopolitanischen Euchologions vertieft seine Arbeitshypothese zu einer Tatsache, indem verschiedene Gebete zwei Redaktionen aufweisen: So das Gebet für das Kind am 40. Tag nach der Geburt,[106] das Gebet acht Tage nach der Taufe zum Abwaschen des Myron, das Gebet zum Abschneiden der Haare des Kindes und das Anlegen des Schleiers für ein Mädchen.[107] Eine alte und neue Redaktion zeigen ebenfalls die Rubriken zur Myronweihe[108] und wie damit zu erwarten auch andere Riten und Gebete.

Von den beiden möglichen Redaktionen eines Gebetes dürfen wir die ältere ganz klar bei **Barb. gr. 336.** erwarten, aber sehr oft auch bei den aus der bekanntlich immer konservativeren Peripherie stammenden Kopien des

---

85,116 (Abb. 4) Hagia Eirene.

105 ARRANZ, *Sources*, 322-323; cf. Notam 82.

106 ARRANZ, *Premier Catecumenat*, 292-296.

107 ARRANZ, *Bapteme II.*, 39-40, 49-50, 57-58.

108 ARRANZ, *Myron*, 324-325, 330-331.

Euchologions, namentlich den italogriechischen und palästinensischen Handschriften, sodass eine grössere Differenz zwischen **Coisl. gr. 213** (a.1027) und **Sev. 474** (X.Jhdt) besteht, als zwischen **Sev. 474** und dem zwei bis drei Jahrhunderte älteren **Barb. gr. 336.** [109]

Jede Euchologionhandschrift ist 'sui generis' und hat eine je eigene Geschichte, einen eigenen Redaktor, der es für eine bestimmte Situaton geschaffen hat. So beweist es das Quellenmaterial verschiedener Herkunft und Bestimmung, das der Kopist miteiander verband; somit ist keine Handschrift der anderen gleich.[110] Schon im Stammteil der ersten Hand von **Sev. 474.** sind auf den ersten Blick der anderartige literarische Genus der Professriten,[111] und die mit Ekphonesezeichen versehenen Lesungen und die grosse Oration

(A) Sev

109 PARENTI 46.

110 cf. Kap. 4.

111 cf. NN.190.-214.

112 cf. NN.221.-230., N.61. Zur Frage der Ekphonesezeichen cf. WELLESZ, *Die Epochen der byzantinischen Notenschrift*, OChr 7, Serie 3 (1932), 279; berichtgte Tabelle der Lesezeichen in: WELLESZ E., *Música bizantina*, (=Colección Labor, Sección V, N.264) Barcelona 1930; METZGER, *Greek Lectionaries*, 44. Zur Gesamtdiskussion cf. STRUNK O., *Specimina notationum antiquiorum, Folia selecta ex variis cod. saec. X. XI. et XII.*, (= MMB, series principalis 7), Kopenhagen 1966,

der Wasserweihe am 6. Januar erkennbar,[112] die beide eine bedeutend schlechtere Orthographie aufweisen als der Rest der Handschrift. Die Evangelienperikopen des Synaxariums sind mit den κεφάλαια des Eusebius versehen.[113] Die Schwierigkeit besteht darin die Euchologien in eine noch fliessende von vielen Faktoren bestimmte Entwicklung einzuordnen, anders ausgedsrückt wo befindet sich **Sev. 474** in dieser Entwicklung; wie verhält sich unser Codex zur alten und neuen Redaktion des Euchologions. Als wirkliches Hilfsmittel bietet sich dazu nur die Einzelkritik im Vergleich mit anderen Quellen an.

5. Versuch einer Analyse

A) Der Inhalt des Codex **Sev. 474.**

Manchmal sind die einzelnen liturgischen Einheiten in den Handschriften mit einer durchlaufenden Nummerierung versehen, angefangen von **Barb. gr. 336.** mit 244 Stücken; er

---

wo Strunk die schweigende liturgische Revolution anspricht, indem er um das Jahr 1050 in Konstantinopel eine schlagartigen Wechsel der Notenschrift konstatiert, *Specimina*, 15.

113 cf. MATEOS, *Typicon II*, 233 (1); METZGER, *Greek Lectionaries*, 42; Mc ARTHUR H.K., *The Eusebian sections and Canons*, Cath. Biblical Quaterly 27 (1965), 250-256.

weist jedoch keinen Index auf.[114] In Sev. 474 ist das Ende des Index erhalten und weist auf 98, resp. 99 Einheiten auf.[115] **Coisl. gr.** 213 (a. 1027),[116] **Bodl. Auct. E.5.13.** (XII. Jhdt.)[117] und **Ethn. Bibl.** 662 (XIII. Jhdt.)[118] und einige andere beginnen mit einem Index. In Sev. 474 lassen sich gelegentlich am Textrand Nummerierungen erkennen und weisen kleine Anomalieen auf, die beweisen, dass sie nachträglich eingetragen wurden. Wie in **Barb. gr.** 336. wird in der Chrysostomusliturgie der eucharistische Teil im eigentlichen Sinne mit der εὐχὴ τῆς προσκομιδῆς als eine Einheit nummeriert. Erst das Gebet hinter dem Ambo erhält eine weitere Nummer.[119] Dasselbe dürfen wir in Analogie auch von der Basiliusliturgie annehmen, obwohl hier die Nummerierung beim Ambogebet fehlt, und auf Γ' direkt Σ' am Beginn von Chrysostomus als Nummerierung der Katechumenen- und Gläubigengebete folgt. Z' bezeichnet den eucharistischen Teil und H' bezeichnet das Ambogebet.[120] Ähnlich müsste es

---

114 PARENTI 12.

115 N.1. (f.3r), cf. Tafel 1.

116 DUNCAN 1-8, VIII-XV (ff.3r-7r)

117 JACOB, *Mess.*, 292-294 (ff.2r-5r)

118 ARRANZ, *Sources*, 317 (ff.23r-27r)

119 Das bestätigt die Bedeutung von προσκομιδή als Synonym von ἀνάφορα. cf. hierzu PARENTI, *Nota*; Taft 360; MATEOS, *Celebration*, 179.

120 cf. Σ' = N.30.; Z' = N.33.; H' = N.45.

sich beim entsprechenden Teil die Liturgie der vorgeweihten Gaben verhalten, wo das Gebet der Katechumenen die Nummer Θ' trägt. Die nächste sichtbare Nummer in **Sev. 474** ist IB' für die Wasserweihe; Es bleiben I' und IA' übrig. Teilt man in Analogie zur Chrysostomysliturgie I' der εὐχὴ μετὰ τό· Νῦν αἱ δυνάμεις, und IA' der εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τῶν προηγιασμένων zu, kommt man zum gleichen Ergebnis.[121] Die kleinen Horen sind als solche jede mit nur einer durchlaufenden Nummer bezeichnet. Typisch für **Sev. 474** ist damit, dass er grössere liturgische Einheiten unter einer Nummer zusammenfasst.

Hier folgt nun der Inhalt des Euchologions wie er sich heute bietet, bzw. was der Index an verlorenen Titeln noch anzeigt. Jeder Themenkreis ist mit einem Buchstaben durchlaufender Reihenfolge versehen, und die Einzelargumente mit einer innerhalb des Themenkreises durchlaufenden Nummerierung versehen. Am rechten Rand sind entsprechend zuerst die Foliennummerierung des Codex, gefolgt von der Nummerierung der Textausgabe. Diese Methode wurde gewählt um die Vielschichtigkeit der Handschrift besonders im zweiten Teil etwas zu erhellen.

	ff.	NN.
A. Ende des Pinax	3r	1

121 cf. Θ' = N.48.; N.53.; N.57.; IB' = N.59.

der Heiligen	129v-130r	179
12) Für Erdbeben	130r-131r	180
13) Gebet für die Prozession bei Erdbebengefahr	131r	181
14) Gebet zur Grundsteinlegung einer Kirche	131r-131v	182
15) Für die Segnung eines Hauses	131v	183
E. Gebete und Feiern im lit. Jahr		
5) Anderer grosser Haghiasmos	132r-140v	**184-189**
H. Gebete und Riten für versch. Anliegen	3r	**Index**
16) Gebet für das Scheiden der Seele.		
17) Gebet für das erste Haarschneiden eines Knaben.		
18) Gebet für den Frieden unter verfeindeten Brüdern.		
19) Gebet für die Wiedereröffnung einer entweihten Kirche.		
20) Gebet zur Kommunion.		
L. Initiatio monastica	141r-169v	**190-214**
1) Kleines Schema	141r-144r	190-194
2) Grosses Schema	144r-168v	195-212
3) Ablegen des Koukoulions	169r-169v	213-214

M. Kalender	170r-174v	**215-217**
1) Synaxarium	170r-172v	215

6) Ambongebete für die Feste.

7) Horen für Gründonnerstag
und Karfreitag.

O. Begräbnis der Mönche	218v-230v	**236-243**
L. Initiatio monastica		
4) Anderes grosses Schema	231r-255v	**244-260**

Wie in der codikologischen Beschreibung bereits angeklungen ist, ist der Kodex nicht vollständig erhalten. Von den 98, resp. 99 im Index angegebenen Titel tragen 45 im Kodex noch vorhandene Einheiten sichtbar eine Nummer; 13 weitere lassen sich durch Rekonstruktion kleiner Lücken in der fortlaufenden Numeration hinzufügen, was eine Anzahl von 58 Einheiten ergibt. Würde man die verlorenen Teile des Taufordo und der Trithektê dazurechnen und weitere Lücken durch hypothetische Nummernzuweisung schliessen, blieben noch ca. 15 bis 20 Einheiten übrig. [122] Da der Zelebrant immer nur als ἱερεύς, nie als ἀρχιερεύς bezeichnet wird und der Pontifex lediglich in den Anaphoren kommemoriert wird, dürfen wir davon ausgehen, dass die Pontifikalriten nie Teil unseres Euchologions waren, und wir können **Sev. 474** wie **Len. gr. 226** als 'presbyterales' Euchologion bezeichnen. Es

[122] Die Nummerierung muss noch eingehend am Original geprüft werden.

6) Ambongebete für die Feste.

7) Horen für Gründonnerstag
und Karfreitag.

O. Begräbnis der Mönche 218v-230v **236-243**

L. Initiatio monastica

4) Anderes grosses Schema 231r-255v **244-260**

Wie in der codikologischen Beschreibung bereits angeklungen ist, ist der Kodex nicht vollständig erhalten. Von den 98, resp. 99 im Index angegebenen Titel tragen 45 im Kodex noch vorhandene Einheiten sichtbar eine Nummer; 13 weitere lassen sich durch Rekonstruktion kleiner Lücken in der fortlaufenden Numeration hinzufügen, was eine Anzahl von 58 Einheiten ergibt. Würde man die verlorenen Teile des Taufordo und der Trithektê dazurechnen und weitere Lücken durch hypothetische Nummernzuweisung schliessen, blieben noch ca. 15 bis 20 Einheiten übrig.[122] Da der Zelebrant immer nur als ἱερεύς, nie als ἀρχιερεύς bezeichnet wird und der Pontifex lediglich in den Anaphoren kommemoriert wird, dürfen wir davon ausgehen, dass die Pontifikalriten nie Teil unseres Euchologions waren, und wir können **Sev. 474** wie **Len. gr. 226** als 'presbyterales' Euchologion bezeichnen. Es

[122] Die Nummerierung muss noch eingehend am Original geprüft werden.

fehlen vor aber allem die so oft bezeugten vielfältigen Gebete für die Kranken und die Verstorbenen, die wir damit in irgend einer Form auch in **Sev. 474** vermuten dürfen. In **Len. gr. 226**, f.98r, folgt nach dem Gebet über den Grundstein der Kirche und dem Haussegen μνῆστρα und γάμος.[123] Unser Codex hat dieselbe Reihenfolge dieser Gebete, nur fehlt nach dem Titel der Text der Haussegnung,[124] da ein neuer Quaternion mit dem späteren Formular des grossen Hagiasmos eingefügt ist.[125] Der Haussegen könnte wie in **Barb. gr. 336** und **Len. gr. 226.**: Ὁ θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν Ζακχαίου εἰσελθεῖν, gelautet haben.[126] Auch dürfte man die ἀδελφοποίησις denken, die sich in den Euchologien an verschiedenen Stellen, meist aber im zweiten Teil unter den Gebeten für verschiedene Anliegen befindet und sehr alt ist.[127] Es ist zwar ein Argument 'ex

---

123 JACOB, *Len.*, NN.161.-169.

124 cf. NN.182.; 183.

125 NN.184.-189 (ff.132r-140v), cf. Anm. 67.

126 GOAR 489; ER 315; EV 492; FRCEK 677; JACOB, *Len.*, N.160, PASSARELLI N.265; STASSI N.305; RUGGIERI, *Gb XI*, N. 19.14; PARENTI N.183; **Coislin gr. 213** f. 113v; **Ethn. Bibl. 662** f.117r; **Sin. gr. 959** f. 103v; **Sin. gr. 961** f. 88r; **Sin. gr. 962** f.125r; **Grottaferrata Γ.ß. IV** f.106v.

127 cf. ARRANZ, *Sources*, 327 (I1); STASSI NN.297.-298.; JACOB, *Len.*, NN.191.-192; JACOB, *Mess.*, N.45; PASSARELLI NN.206.-208; PARENTI N.211.

silentio', reine Hypothese, aber es spricht nichts gegen eine Präsenz dieser Riten auch in **Sev. 474.** Erst dann wäre es ein 'pfarrliches' Euchologion im vollen Sinne.[128] Durch Vergleich mit anderen Euchologia soll versucht werden wenigstens einige im Index angegebenen nicht vorhandenen Teile zu identifizieren, soweit das möglich ist:

(H. 16) ΠΗ' Εὐχὴ εἰς ψυχὴν κρινομένην·
Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι.[129]

(H. 17) Πθ' Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παῖδα·
Σὲ ἱκετεύομεν Κύριε ὁ θεός, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβίθρας.[130]

(H. 18) ϙ' Εὐχὴ ἐπὶ εἰρηνευόντ(ων) ἀδε(λφῶν) ἔχθρ(ας).
Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλάνθρωπε, τῷ βασελεῖ τῶν

---

[128] cf. ARRANZ, *Sources*, 305.

[129] GOAR 587: JACOB, *Len.*, N.216; JACOB, *Mess.*, N.14.4; STASSI N.333; PARENTI N.214; **Gb IV**, 122r; **Sin. gr. 959**, 103r; **Coisl. gr. 213, 110r; Ethn. Bibl. 662**, 197r.

[130] ARRANZ, *Bapteme II.*, 50 (16), cf. 59: la prière [B7:2]; GOAR 307; STASSI N.161; PASSARELLI N.181.; JACOB, *Len.*, N.201; JACOB, *Mess.*, N.8.4; PARENTI N.208; **Sin. gr. 957**, 20;**Sin. gr. 959**, 97v,99r;

[131] GOAR 705/6; STASSI N.301; PASSARELLI N.204.; **Coisl. gr.**

αἰώνων καὶ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν.[131]

(H. 19) ϙΑ' Εὐχὴ εἰς ἀνοίξαι ἐκκλησίαν.

Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, δυσοποῦμέν σε τὸν ἵλεων [132]

(H. 20) ϙΒ' Εὐχὴ εἰς τὸ κοινωνῆσαι.[133]

312, 144; **Ethn. Bibl.** ·662, 175; **Gb X**, 95r.

132 GOAR 493; PASSARELLI N. 243; STASSI N.209; **Coisl. gr. 213** f.119v; **Ethn. Bibl. 662** f.198v.

133 Ich habe kein Gebet mit dem gleichen oder ähnlichen Titel gefunden. Die späteren Euchologia weisen jedoch verschiedene Kommuniongebete auf; cf. ARRANZ, *Sources*, 326 (F.).

134 Besonders die peripheren Kopien, die italogriechischen und palästinensischen Euchologia sind sind reich an diesem Genus von Gebeten, cf. JANERAS S., *L'antico Ordo agiopolita di quaresima conservato nelle preghiere italo-greche del ambone,* Ecclesia Orans 5 (1988), 77-87; Editionen: ORLOV 221-381; MINISCI T., *Le preghiere ΟΠΙΣΘΑΜΒΩΝΟΙ dei Codici criptensi,* I. BBGG 2 (1948), 65-75, 117-126; II. BBGG 3 (1949), 3-10, 61-66, 121-132, 185-194; BBGG 4 (1950), 3-14; JACOB A., *Les prières de l'ambon du Barberini gr. 336 et du Vat. gr. 1833,* BIHBR 37 (1966), 71-94; JACOB A., *Nouveaux document italo-grecs pour servir à l'histoire du texte des prières de*

(E. 6) ϘH' 'Οπισθάμβωνα τῶν ἑορτῶν.[134]

(E. 7) Αἱ ὧραι τῆς μεγάλης ε' καὶ τῆς μεγάλης Παρασκευῆς.[135]

*B) **Sev. 474** im Vergleich mit anderen Quellen.*

Mehrmals ist die palästinensische Herkunft unseres Codex angesprochen worden und kann nicht verleugnet werden wie verschiedene Elemente direkt beweisen. Um unsere Handschrift genauer klassifizieren zu können, bietet sich ein Quellenvergleich seines Inhaltes mit anderen Handschriften an, um der Herkunft der verschiedenen Quellen etwas näher zu kommen. Die zum Vergleich herangezogenen Euchologia sind von vorne herein in drei Kategorien, entsprechend ihrer geographischen Provenienz eingeteilt: A) Palästinensische Kopien des Konstantinopolitanischen Euchologions, B) ihre nächsten Verwandten, die italo-griechischen Handschriften und C) Euchologia der hauptstädtischen Traditon. Es soll

---

l'ambon, BIHBR 38 (1967), 109-144. JACOB A., *Les prières de l'ambon du Leningr gr. 226*, BIHBR 42 (1972), 109-139.

135 cf. PHOUNTOULÊS I., *Αἱ μεγάλαι ὧραι τῆς μεγάλης πέμπτης, μεγάλης παρασκεύης καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, κατὰ τὸν ἀριθμ. 7 κώδικα τῆς ἐν Ἀθῆναις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης*, Thessalonica 1964.

versucht werden mit einer Auswahl aus dem weiten Bestand des byzantinischen liturgischen Erbes die drei grossen Zentren liturgischer und litterarischer Produktion in den Blick zu nehmen, d.h. Konstantinopel, Palästina/Sinai und die Magna Graecia, Süditalien.

Zuerst seien die einzelnen Euchologien kurz vorgestellt.[136]

A) Periphere Euchologien (Palästina/Sinai)

Es werden sechs Exemplare benutzt, eines aus dem X. Jhdt, zwei aus dem XI. Jhd, zwei weitere aus dem XI/XII. Jhdt und eines aus dem XII. Jhdt.

1) Sinai gr. 957 (X. Jhdt.) Sigla **S57**
Pergament, 123 x 87 mm., ff. 85

Am Anfang und am Ende beschädigt,[137] sein konstantinopolitanische Kern ist mit peripherem Material angereichert, wahrscheinlich in Palästina.[138]

---

136 Da die Quellen in Parentis Werk sehr detailliert und mit grosser Akribie beschrieben sind, sollen hier nur die wichtigsten Daten aufgezeigt werden: PARENTI 17-23. Für die Datierung der Handschriften ebenfalls TAFT 435-440, Chronological List of Manuscripts.

137 Beschr. in DMITR. II, 1-12; PARENTI 20 (216)-(219)

138 JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 147.

2) Sinai gr. 958 (XI. Jhdt.) Sigla **S58**

Pergament, 188 x 157 mm, ff. 118

Presbyterales Euchologion[139] aus Palästina [140]mit monastischen Einflüssen [141]und einigen euchologischen Eigenheiten. [142]

3) Sinai gr. 959 (XI. Jhdt.) Sigla **S59**

Pergament, 147 x 120 mm, ff. 152

Pontifikales Euchologion[143] konstantinopolitanischer Tradi-

---

139 Beschr. in DMITR. II, 19-39, Chrysostomusanaphora: PARENTI, *Anafora*, 135-145.

140 JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 147.

141 Reduktion der Orthrosgebete (ff.32r-36v); Gonyklisia mit sabbaitischer Hymnographie (ff. 49-60r).

142 Besondere Zusatzgebete (Ambongebete) zu den Horen. cf. PARENTI 20 (235).

143 Beschr. in DMITR. II, 42-64; ARRANZ, *Sources*, 306-308. Lücke zwischen ff. 94 und 95. cf. PARENTI 20 (236)-(251).

144 cf. die Krönung des βασιλεύς (ff.126-128r), cf. PARENTI 20 (237).

145 Gebete vor und nach dem Evangelium des Orthros (ff.77r,78r), Weihrauchgebet und Ankleidegebete in der Liturgie und Prologos des grossen Haghiasmos (ff. 95v-

tion[144] mit einigen palästinensischen Einflüssen. [145]

4) Sinai gr. 961 (XI/XII. Jhdt.) Sigla **S61**

Pergament, 156 x 128 mm, ff. 100

Presbyterales Euchologion[146] mit palästinensischen Elementen.[147]

5) Sinai gr. 962 (XI/XII. Jhdt.) Sigla **S62**

Pergament, 148 x 112 mm, ff. 202

Presbyterales Euchologion[148] unbekannter Herkunft mit einigen palästinensischen Elementen. [149]

6) Paris Coislin gr. 214. (XII. Jhdt.) Sigla **Coisl.214**

Pergament, 218 x 150 mm, ff. 236 (+39a), 24-28

97r).

146 Beschr. in DMITR. II, 75-83, Lücke zwischen ff. 50 und 51. cf. PARENTI 20 (252)-(258).

147 Ein seltenen Ambongebet in Chrysostomus; cf. JACOB, *Skeuophylakion*, 57-58. Für die edierten Teile cf. PARENTI 21 (256)-(258).

148 Am Anfang beschädigt, Beschr. in DMITR. II, 64-75; cf. PARENTI 21 (259)-(260). Perikopenanhang ff. 172r-202.

149 Ambongebete für die Horen (cf. S58) und Prologos für den grossen Haghiasmos

Presbyterales Euchologion, beschädigt am Anfang, konstantinopol. Kern mit peripheren Elementen,[150] wahrscheinlich Palästina oder Sinai.[151]

B) Periphere Euchologien (Süditalien)

Es werden sechs Exemplare benutzt, eines aus dem VIII. Jhdt, vier aus dem X. Jhdt, eines aus dem X/XI. Jhdt und eines aus dem XII. Jhdt.

1) Barberini gr. 336. (VIII. Jhdt.) Sigla **Barb.336**
Pergament, 190 x 133 mm, ff. 279

---

150 Sehr lückenhafte Beschreibung in DEVRESSE R., *Catalogue des Manuscrits Grecs II, Le Fonds Coislin,* Paris 1945, 195. Er subsumiert die παννυχίς, ff.39v-40r, im ὄρθρος, und verwechselt die εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον λαμβάνον ὄνομα τῇ η' ἡμέρᾳ, f.45r. mit der postbaptismalen Myronsalbung.

151 cf. Die Intention in der ἐκτενή, f.3v: Ἔτι δεομεθα ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι τὴν πόλιν ταύτην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χῶραν ἀπὸ λοιμοῦ, λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, μαχαίρας, etc., bekannt aus der λιτή der sabbaitischen Vesper, cf. ER 18, und das Ambongebet in Basilius f.30r: Δ. K. I. X. ὁ Σ. ἡ. ὁ καταξιώσας ἡμᾶς, bekannt aus S57, f.29v; S58, f.96r; S59, f.18r; S61, f.83v; S62, f.33v; BARB 336, f.245v und LEN, f.29r; cf N.28.

Die älteste erhaltene Euchologionhandschrift überhaupt,[152] italogriechischer Provenienz[153] mit ägyptischen und palästinensischen und lokalen Elementen. Pontifikal- und Patriarchalritenriten konstantinopolitanischer Tradition mit den Riten für den βασιλεύς [154] Im Anhang Canones Apostolorum und Constitutiones Apostolorum.[155]

2) Grottaferrata Γ.β. IV (X. Jhdt.) Sigla **GbIV**

Pergament, 150 x 120 mm, ff. 141.[156]

Monastisches Euchologion[157] und stammt aus S. Elia di Car-

---

152 Eingehend bearbeitet und beschrieben in PARENTI, Lücke ff. 16v-17r. Beschr. in ARRANZ, *Sources*, 295-300

153 PARENTI 6 (57), 77.

154 PARENTI NN. 157.-168. (ff.159r-175r); NN. 171.-181. (ff.176v-184v)

155 PARENTI 74.

156 Nicht in der korrekten Reihenfolge gebunden.

157 Schlecht beschrieben in ROCCHI 251-252; cf. PARENTI 18 (150)-(167). In der Chrysostomusanaphora: Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῆς μονῆς ταύτης ἐν ῇ παροικοῦμεν (f.24r, cf. f.94r)

158 PETTA M., *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone conservati nella Biblioteca dell' Abbazia di Grottaferrata*, Vetera Christianorum 9 (1972), 160, 168; für die edierten Teile PARENTI 18 (154)-167).

bone in Lucanien.[158]

3) Grottaferrata Γ.ß. VII (X. Jhdt.) Sigla **GbVII**
Pergament, 170 x 135 mm, ff. 174.

Euchologion bestehend aus drei verstümmelten Euchologien des X. Jhdts, alle drei kalabresischer Herkunft[159] herausgegeben von Gaetano Passarelli.[160]

4) Leningrad gr. 226 (X. Jhdt.) Sigla **LEN**
Pergament, 155 x 110 mm, ff. 173

Euchologion, Typus 'parrochial', beschrieben von A. Jacob.[161]

5) Grottaferrata Γ.ß. X (X/XI Jhdt.) Sigla **GbX**
Pergament, 190 x 140 mm, ff. 150.

---

159 PASSARELLI 18, 35, 54; cf. die zu diesem Gesichtspunkt unhaltbare Kritik Jacobs: JACOB, *Quelques observation sur l'euchologe Γ.ß. VII de Grottaferrata. A propos d'une édition récent* BIHBR 53/54 (1983-1984), 65-98; cf. PARTENTI 18 (175).

160 PASSARELLI; beschrieben in ROCCHI 257.

161 JACOB, *Len.*; cf. ARRANZ, *Sources*, 300-302; für neuere Editionen von Gebeten der Handschrift seit 1965 cf. PARENTI 19 (177)-(199).

Beschädigt am Anfang und Ende und stammt wie GbIV ais Carbone.[162] Es weist einige euchologische Konvergenzen[163] mit **GbIV**, **GbX** und Vaticanus gr. 1833[164] auf.[165]

6) Bodleian Auctor E.5.13.(XII. Jhdt.) Sigla **MESS**

Pergament, 225 x 160 mm, ff. 253

verschiedene Hände unterschiedlichen Alters. [166]

Euchologion des Conventes SS. Salvatoris in lingua Phari in Messina[167] mit Pontifikal- und Patriarchalriten Typus **Barb. gr. 336.**

C) Pontifikale Euchologien der Tradition von Konstantinopel.

Es werden vier Textzeugen benutzt, einer aus dem X. Jhdt.

---

162 Beschr. in ROCCHI 262-263; cf. PARENTI 19 (204)-(213); PETTA M., *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone conservati nella Biblioteca dell' Abbazia di Grottaferrata*, Vetera Christianorum 9 (1972), 160, 168.

163 JACOB, *Quelques observation*, 95-96.

164 Beschr. in CANART 272-278; Für die Bibliographie cf. PARENTI 19 (203).

165 Für die edierten Teile cf. PARENTI (206)-(213).

166 JACOB, *Mess.*, 291.

167 Minuziös beschrieben von A. Jacob: JACOB, *Mess.*.

ein weiterer aus dem XI/XII. Jhdt., ein dritter aus dem Jahre 1027 und ein vierter des XIII. Jhdts.

1) Sinai gr. 956 (X. Jhdt.) Sigla S56
Pergamentrotulus

Klassisches κοντάκιον,[168] für einen Bischof, generisch mit ἀρχιερεύς bezeichnet, aber wohl von einem konstantinopolitanischen Modell kopiert.[169]

2) Grottaferrata Γ.ß. I (XI/XII. Jhdt.) Sigla BESS
Pergament, 161 x 117, ff. 147

Euchologion patriarchalen Typs am Anfang beschädigt,[170] vielleicht aus Kreta stammend.[171] Offensichtlich ist Material eines patriarchalen Euchologions verwendet worden.[172] Der Codex ist Gegenstang der Doktorthese von Giovanni

168 Beschr. in DMITR. II, 12-19.

169 cf. die klassische Struktur des grossen Haghiasmos: Apologie-Konsekrationsgebet-Kefaloklisia und die Form der Myronsalbung. cf. PARENTI 21 (261)-(262).

170 Beschr. in ROCCHI 235-244; ARRANZ, *Sources*, 290-295; PARENTI 21 (263)-(267).

171 cf. ARRANZ, *Sources*, 309-314; PARENTI (265).

172 f. 94r: Ἐκ τοῦ εὐχολογίου τοῦ πατριαρχικοῦ· Ὅπως χρὴ δέχεσθαι..., cf. PARENTI (266).

Stassi, der eine Gesammtausgabe vorbereitet.[173]

3) Coislin gr. 213 (a. 1027) Sigla **COISL**

Pergament, 255 x 200, ff. 211

Euchologion geschrieben von Thyepolos für Strateghios, Kaplan der Haghia Sophia in Konstantinopel.[174] Neben Quellenmaterial, das eindeutig auf die Kathedrale Bezug nimmt sind auch Gebete privaten Charakters zu finden.[175]

4) Ethnike Bibliotheke 662 (XIII. Jhdt.) Sigla **EBE**

Pergament, mm.

---

173 STASSI

174 Beschr. in DMITR. II, 993-1052; ARRANZ, *Sources*, 309-314; PARENTI 21 (268)-(271); die ersten 100 folia waren Gegenstand der Doktorthese von James Duncan (cf. DUNCAN CXXVI-CXXVII), während die restlichen 111 folia von Jozef Maj transskribiert wurden und jetzt die Gesamtausgabe vorbereitet (cf. MAJ J., *Coislin. 213, Eucologio della grande Chiesa*, ff.101-211, Thesis ad lauream, P.I.O. N.340, Roma 1990.

175 DUNCAN VII.

176 Zur Kontroverse der Datierung cf. PARENTI 22 (272); Beschr. in ARRANZ, *Sources*, 316-321; PARENTI 22 (272)-(275).

Euchologion unbestimmter Datierung,[176] viele monastische Elemente, besonders im Stundengebet[177] und in den Professriten. Sein Modell dürfte sich dennoch auf die Kathedrale von Konstantinopel zurückführen lassen. [178] Die Handschrift ist ausgiebig von P. Trempelas benutzt worden. [179]

Die drei folgenden Vergleichstabellen bieten das Material jedes einzelnen Euchologions im Vergleich zu **Sev. 474**. Die Nummeration ist dieselbe der Textedition und gibt das Textmaterial unserer Handschrift. Die folgenden Spalten geben die **Sevatianov** entsprechenden Folia der Codices wieder, d.h. jeweils das entsprechende Folium mit dem entsprechenden 'Incipit'. Die Referenzen zum Rotulus **Sin. gr. 956** sind durch + kenntlich gemacht. Veränderungen oder Andersartigkeit einiger Riten im Vergleich zu unserem Codex sind durch einen Asteriskus * bezeichnet, gemeint ist insbesondere der grosse Haghiasmos[180] und der Ritus für ein verunreinigtes Öl- oder Weingefäss. [181]

---

177 ARRANZ, *Sources*, 316.

178 ARRANZ, *Sources*, 316-317.

179 TREMPELAS; TREMPELAS, *Euch. I,II*, cf. ARRANZ, *Sources*, 316 (15); PARENTI 22 (275).

180 NN.59.-64. und 184.-189.

181 N.151.

TABELLE I: Periphere Kopien des konstant. Euchologion, Palästina (X-XI,XII Jhdt).

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
BAS 1.						
2.		3r	1	1r	3v	1v
3.		3r	1	1v	4r	2v,17r
4.		3v	1	1v	4v	3r,17v
5.		3v	1r	2r	5r	3v,18r
6.		4r	1r	2r	6r	4v,18v
7.		4r	1v	2v	6r	4v,19r
8.		4v	2v	3r	7v	5v,20r
9.		5r	2v	3v	8r	20v
10.		5r	3r	4r	9r	20v
11.		5v	3v	4r	10r	21r
12.		6r	4r	4v		8r,21v
13.		6v	5r	5v	10v	21v
14.		7v	6r	6v	12v	22r
15.		7r	6v	7r	13r	22r
16.		8v	7r	8v	15v	23r
17.		10v	10r	11r	20v	25r
18.		11r	10r	11r	21r	25r
19.		11r	10v	11v	21v	25v
20.		11v	11v	12r	22v	26r
21.		12r	11v	12v	25v	26r
22.		14r	15v	15v	28v	28r
23.		14v	16r	16v	30r	28v
24.		15v	17r	17v	31v	29v
25.		15v,21v	17v	18r	32r	15r,29v,34r
26.		15v	17v	18r	32v	29v
27.		16r	18r	18v	32v	30r
28.	29v	96r	18r	83v	33v	30r
29.			18v	19v		30v
CHR 30.		17r	23r	20r	34v	6r
31.		17r	23r	20v		6v
32.		17v	24r	21r	35r	7v
33.		18r	24v	21v	37r	9r
34.		18v	25r	22r	37v	10r
35.		19r	25v	23r	39r	11r
36.		19v	26r	23r	40r	11r
37.		19v	26r	23v	40r	11v
38.		19v	26v	23v	40v	11v
39.		20r	27r	24r	41v	12r
40.		20r	27v	24v	42v	12v
41.		20v	28r	25r	43r	13r
42.		21r	28v	25r	44r	13v
43.		21r	29r	25v	44r	14v
44.		21v	29v	26v	46r	15v
45.		22r	30r	19v		16r
46.			42v			
47.		22v			47v	

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
48.		22v	37r		48v	31r
49.			37v			31v
50.		23r	38r		50r	32r
51.		23v	38v		50v	32r
52.		24v	39r		51v	32v
53.		24r	39v	51r	52v	33r
54.		25r	41r	51v	55r	33v
55.		25v	41v	51v	56r	34r
56.		25v	41v	51v	56r	34r
57.		25v	42v	52r	56v	34r
58.		266				34v
59.			31r			
60.			32r			
61.			33v			
62.			36r			
63.	39v	78r	97r	121r	121r	57r
64.						
65.		60r	79r	52v	86r	44r
66.	2r	61r	80v	54r	89r	45r
67.	3r	61v	81v	55r	91r	45v
68.	4v	62v	83r	56v	93r	46v
69.	16v	69v	92v	65r	109r	52v
70.	17v	70r	93r	66r	110v	53r
71.	17v	70r	93r	66v	110v	53r
72.	18r	70r	93v	66v	111r	53r
73.	18v	70v	94r	66v	111r	53v
74.	77v	26r	137r	27r	58r	35r
75.		26v	137r	27v	58v	35r
76.		27r	137v	28r	59v	35v
77.		27r	138r	28v		35v
78.		27v	138r	28v		36r
79.		27v	138v	29r		36r
80.		28r	138v	29v		36v
81.	78r	28r	139r	30r	60r	36v
82.		28v	139v	30r		37r
83.		29r	140r	31r		37v
84.		29v	141r	32r		38r
85.		30r	141v			
86.		30r	141v			
87.		30v	142r			
88.		31r	142v	32v	60v	38v
89.	78v	31v	143v	33v	62r	39r
90.		32v	149v	39r	66v	40r
91.		32v	150r	39v	67v	40v
92.		33v	150v	40r	68r	40v
93.		33r	151r	40v	69r	41r
94.		33v	151v	41v	70v	41v
95.		34r	152r	42r		42r
96.			153r	42v		42r
97.		35r		43r		42v

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
98.			77v	90r		
99.		34v		43v	71v	43r
100.		35v		44v		
101.						
102.						
103.						
104.		36r		45r	72v	43v
105.		36v		45v	73v	44r
106.		46r	144r	34r	63r	39v
107.		46v	144v	35r	64r	39ar
108.		47r	145r	35v	65r	39ar
109.		47v	145v	35r		39av
110.		48v	146v	37r		40r
111.		49v	43r	90v	156r	60r
112.		51r	44v		159v	61r
113.		52r	45v		161r	61v
114.		25r	48r	51v	55r	62r
115.			49r			63r
116.			*			*
117.			54r			
118.						
119.						
120.					*	
121.						
122.					*	
123.						
124.		112r				
125.		112r				
126.		112r				
127.		113r				
128.		113r			*	
129.		113v				
130.		114r				
131.		114r				
132.		114v				
133.		114v				
134.		115r				
135.		115r				
136.		115v				
137.		115v				
138.		117v				
139.		116r				
140.		116v				
141.		116v				
142.		117r				
143.		117r				

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
144.	71r			47r		
145.	72v			48r		
146.	74r			48v		
147.	74v			49r		
148.	75r			49v		
149.	75v			49v		
150.	77r					
151.		90v				
152.			67r	79v	121v	66r
153.			64v	80v	130r	69r
154.		94r	58r	81r	129r	
155.						
156.				77v		
157.				78r		
158.			65r			
159.		91v	64r		123v	70r
160.		90r	57r		124v	70r
161.			64v		136r	68v
162.			110r			
163.			110r		152r	
164.			66v		133r	70v
165.						
166.						
167.						
168.			147r	37v		
169.			147r	38r		
170.			147v	38r		
171.			148r	38v		
172.			148r	39r		
173.			103v			
174.			57v			
175.			63r			
176.		96v			138v	67v
177.		91r		89v	134r	
178.			61v			
179.	20v		55v			
180.			107v			
181.			107r	77r		
182.		90r	71r			66r
183.						

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
184.		72v			114r	54v
185.	30v	72v			114v	54v
186.	31v	73r				
187.	*	74r		*	115v	55r
188.		76r		74v		55v
189.	39r,40v	78r		76v	120r	56v
190.						
191.						
192.						
193.						
194.				95v		
195.						
196.						
197.						
198.						
199.						
200.						
201.						
201.						
202.						
203.						
204.						
205.						
206.						
207.						
208.						
209.						
210.						
211.						
212.						
213.						
214.						
215.						
216.						
217.						
218.						
219.						
220.						
221.-235.	+	+		+	+	+

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
236.						
237.						
238.						
239.						
240.						
241.						
242.						
243.						
244.						
245.						
246.						
247.						
248.						
249.						
250.				93r		
251.						
252.						
253.						
254.						
255.						
256.						
257.						
258.						
259.						
260.						

TABELLE II: Periphere Kopien des konstant. Euchologion
(Süditalien) (VIII-XII Jhdt).

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
1.						*
2.	1r	2v	119r			6v
3.	1r	2v	119v			7v
4.	2r	3r	119v			8r
5.	2v	3v	119v			8v
6.	3r	4r	120r			9r
7.	3v	4r	120r			9v
8.	5r	5r	120v			11v
9.	5v	5r	121r			24r
10.	6r	5v	121r			24v
11.	6v	6r	121v			24v
12.	7v	6v	121v			13v
13.	9r	7r	121v			25v
14.	10v	8r	122v			26v
15.	10v	8v	122v			27r
16.	13r	9v	123v			28r
17.		11r	125r			30v
18.		11r	125r			31ar
19.		11v	125r			31av
20.		12r	125v			31br
21.		12r	126r			31bv
22.	17r	14r	128r	1v		34v
23.	18r	15r	128v	2v		35r
24.	19v	15v	129v	3v		36v
25.	20v	16r		4r		21v
26.	20v	16r	129v	4r		36v
27.	21r	16r	129v	4v		37r
28.	254v			29r		*
29.	22v	16v	129v	5v		
30.	25v	19v	4r	19r		12r
31.	26r	20r	4v	20r		12v
32.	27r	20v	5r	20v		13r
33.	28r	21r	6r	21v		15r
34.	29r	21v	7r	22v		16r
35.	30r	22r	8r	23r		16v
36.	31r	22v	8r	23v		17r
37.	31r	22v	8v	24r		17v
38.	31v	22v	8v	24r		17v
39.	32v	23r	9r	24v		18r
40.	33r	23v	10r	25v		19r
41.	34r	24r	10r	26r		19v
42.	35v	24v	11r	26v		20v
43.	36r	25r	11v	27r		21v
44.	37v	26v	12v	28v		22v
45.	21v	26v	13r			23r,37r
46.	256v		116r	72r		
47.	257r	27r		29r		23v

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
48.	38v			66r		39v
49.	261v					39v
50.	37r			67r		40r
51.	38v			67v		40v
52.	39v			68r		41r
53.	40r		114r	68v		41v
54.	42r		115r	70r	23r	43r
55.	43r		115r	71r	23v	43r
56.	43r		115r	71r	23v	43r
57.	257r		115v	71v	24r	43v
58.						44r
59.						
60.						
61.						
62.						
63.	118r	95r	67v	94v	66r	104r
64.						
65.	84r	77r	46r	72v	39v	67v
66.	86r	78r	46v	73r	40v	68v
67.	87v	78v	47r	74v	41r	69r
68.	89v	79v	48r	75v		70v
69.	102v	85v	55r	85r	48v	78r
70.	103v	86r	55v	86r	49v	79r
71.	104r	86r	56r	86r	49v	79r
72.	104r	86r	56r	86v	49v	79v
73.	104v	86v	56v	86v	49v	79v
74.	44r	55r	29r	37r	26r	44v
75.	44v	55r	29r	38r	26v	45r
76.	45r	55v	29v	38r	26v	45r
77.	45v	55v	29v	38v	26v	45v
78.	46r	56r	30r	39r	27r	45v
79.	46v	56v	30v	39r		46r
80.	47r	56v	30v	39v		46v
81.	48r	57r	31r	40r	27r	46v
82.	48v		31v	40v	27v	47r
83.	50r			41r		48r,60r
84.	51r			42r		63r
85.	52r			42v		
86.	52v			43r		
87.	52av			43v		
88.	53r	57r		44r	28r	
89.	54v	58r	32v	45r	28v	66v
90.	58r	58v	33v	47v	29r	48v
91.	58v	59r	33v	48r	29v	49r
92.	59v	59v	34r	48v	30r	49v
93.	60r	59v	34v	49r	30r	49v
94.	61r	60r	35r	49v	30v	50v
95.	62r	60v	35v	50r	31r	51r
96.	63r	61r	36v	50v	31v	51v
97.	64r	61v	36v	51v	32v	52r

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
98.						53v,10v
99.	65r	61v	37r	52r	31r	52v
100	66r	62r	37v	52v	32v	53r
101.	66v		38r	53r		53v
102.	67r		38r	53v		
103.	67v		38v	54r		
104.	68r	62v	38v	54v	32v	
105.	69r	63r	39v	55r	33r	
106.	119r			138r		
107.	120r			138v		
108.	120v			139r		
109.	121v				34v	
110.	123r					
111.	215r	89v	107r		64r	55r
112.	220v	91r			65v	56v
113.	218r	91v	108v	140r	66r	57v
114.	42r			70r	67v	59r
115.						60v
116.		93v	106r		68r	*
117.					70v	65v
118.	210v			142r	85v	173r
119.	212r		118v			174v
120.	214v					175r
121.	213v					175v
122.	212v					176v
123.						177r
124.					33v	182r
125.			41r			
126.					34r	
127.					34r	
128.					35r	
129.	71r		41v	56v	35v	
130.	71v		41v	56v	36r	
131.	71v		42r	57r	36r	
132.	72r		42r	57v	36v	
133.	72v			57v	36v	
134.	73r		42v	58r	37r	
135.	73v		42v	58v	37v	
136.	73v		43r	58v	37v	
137.	74r		43v	59r	38r	
138.	74v		43v	59r	38r	
139.	74v		43v	59r	38v	
140.	75r		44r	59v	38v	
141.	75v		44r	60r	39r	
142.	76r		44v	60v	39r	
143.	76v		44v	60v	39v	

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
144.	78v			62r		
145.	80r			63r		
146.	80v			63v		
147.	81r			64r		
148.	81v			64v		
149.	82r			64v		
150.	83v			65v		
151.		*	110v	142v	*	*
152.					*	129v
153.	199r	128r	79v	117r	105v	130v
154.	200v	128r	80r	117v	105v	131r
155.	137v		111v	96r		
156.	139r		112r	96r		
157.	140r		112v	97r		
158.		132v				
159.	198r	51r	79r	116r	102v	224r
160.	199r	51v	79r	116v	103r	224r
161.	199r		90v		95r	
162.		121r	91r		89v	160v
163.	227v	120v	80v		96v	127v
164.	201r			137v	112r	119v
165.	240v				113r	120r
166.						124r
167.	184r	119r				124r
168.				45v		
169.				46r		
170.				46v		
171.				46v		
172.				47r		
173.	184v	96v	97r	110v	89r	
174.	226v	96v	97r	110r	89r	
175.	207v	126r	96r		93v	125v
176.	208v	130r	95r	108r		124v
177.	193r		92r	105v	87r	
178.	210r	129v	98r	108v		
179.	222r		104r	112r	89v	131v
180.	225r	103v	94r	107v		
181.		103v	83r	107r	86v	
182.	144v	107v	105r	98r	88r	122v
183.						

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
184.	*		59r			95r
185.	*	*	*	89v	*	95v
186.	108r	*	61r		57r	96r
187.	*	*	*	*	*	97r
188.	113r	74r		93r	61r	102r
189.	117r	76r	67v	94v	63r	103r
190.						
191.						
192.						
193.						
194.						
195.						
196.						
197.						
198.						
199.						
200.						
201.						
201.						
202.						
203.						
204.						
205.						
206.						
207.						
208.						
209.						179v
210.						
211.						
212.						
213.						
214.						
215.						
216.						
217.						
218.						
219.						
220.						
221.-235.						+

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
236.						
237.						
238.						
239.						
240.						
241.						
242.						
243.						
244.						
245.						
246.						
247.						
248.						
249.						
250.	175v	117r	156r	113v		
251.			156v			
252.						
253.						
254.						
255.						
256.						
257.						
258.						
259.						
260.						

TABELLE III: Bisch. Euchologia der Tradition von Konstantinopel (X-XIII Jhdt).

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
1.				
2.				32r, 50r
3.				33r
4.				33v
5.				34r
6.				34r
7.				34v
8.				35r
9.				35v
10.				36r
11.				36v
12.				37r
13.				38r
14.				39r
15.				39r
16.				40v
17.				42v
18.				42v
19.				43r
20.				43v
21.				44r
22.				46v
23.				47r
24.				48r
25.				48v
26.				48v
27.				48v
28.				
29.				49v
30.				52v
31.				53r
32.				53v
33.				55r
34.				55v
35.				56r
36.				56r
37.				56v
38.				57r
39.				57v
40.				58r
41.				58r
42.				58v
43.				59r
44.				60r
45.				49r, 60r
46.				
47.				60v

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
48.				62r
49.				62r
50.				63r
51.				63r
52.				63v
53.				64r
54.				65r
55.				65v
56.				65v
57.				66r
58.				66v
59.		61v		118v
60.	+	61v	43r	119r
61.	+	62v	43v	120r
62.	+	64r	45r	122r
63.		64v	45v	
64.				
65.		48r		79r
66.		49r		81r
67.		49v		82r
68.		50v		83r
69.	+	57r		90r
70.	+	57v		91r
71.	+	57v		91r
72.	+	58r		91r
73.	+	58r		91v
74.		5r	55r	67r
75.		5v	55r	67v
76.		5v	55v	67v
77.		6r	55v	68r
78.		6r	56r	68r
79.		6v	56r	68v
80.		6v	56v	68v
81.		7r	56v	70r
82.		7v	57r	
83.		8r	57v	
84.		8v	58r	
85.		9r	58v	209r
86.		9v	58v	209r
87.		9v	59r	209v
88.		10r	59r	69r,210r
89.	+	10v	60r	71r,210v
90.	+	15v	65r	71v
91.		16r	65r	71v
92.	+	17r	65v	72r
93.		17r	66r	72v
94.		17v	66r	73r
95.	+	18r	66v	73v
96.		18v	67r	74r
97.		19r	67v	74r

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
98.		19r	67v	75v
99.	+	19v	68v	74v
100.	+	20r	68v	75r
101.		20v	69r	77v
102.		21r	69v	78r
103.		21r	69v	78r
104.	+	21v	70r	78r
105.	+	22r	70v	77r
106.	+	12v	61v	
107.	+	13r	62r	
108.	+	13v	62v	
109.	+	14r	63r	
110.	+	14v	63v	
111.	+	27r	45v	
112.	+	28v	47r	
113.	+	29r	47v	
114.	+	30v	48v	
115.	+	31r	50r	
116.				
117.	+	35r	51v	
118.				
119.				
120.				
121.				
122.				
123.				
124.		22v		
125.		22v	71r	
126.				
127.				
128.		23r	71v	
129.		23v	72r	
130.		24r	72v	
131.		24r	72v	
132.		24v	73r	
133.		24v	73r	
134.		24v	73r	
135.		25r	73v	
136.		25r	73v	
137.		25v		
138.		25v		
139.		25v		
140.		26r		
141.		26r		
142.		26v		
143.		26v		

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
144.	+	1v		
145.	+	2v		
146.	+	3r		
147.	+	3v		
148.	+	3v		
149.	+	4r		
150.	+	5r		
151.		*	*	
152.		*	*	
153.		131v	106r	180r
154.		131v	106v	180v
155.		94v	121v	224r
156.		94v	121v	224r
157.		95r	122r	225r
158.		107r	134v	237v
159.		131r	116r	178r
160.		131r	115r	178v
161.		131r	115v	178v
162.		129r	116v	176r
163.				
164.		132r	117r	181r
165.				
166.				
167.				
168.		15r	63v	
169.		15r	64r	
170.		15v	64r	
171.		15v	64v	
172.		16r	64v	
173.		129v		176v
174.				
175.			112r	189v
176.		*	*	*
177.		38v	99r	169v
178.			111r	190v
179.		118r	87v	196r
180.		138v	100v	197v
181.		37r	81v	
182.	+	73v	8r	171r
183.				

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
184.				
185.	cf. N.59.			
186.	cf. N.60.			
187.				
188.	cf. N.61.			
189.	cf. N.62.			
190.				
191.				
192.				
193.				
194.		140r	166v	
195.				
196.				
197.				
198.			173v	304r
199.			174r	305r
200.			176v	
201.				
202.		142v	179v	308r
203.		144r	180r	310r
204.			181v	310v
205.			182r	311r
206.			182v	
207.				
208.			184v	314r
209.		145v	187v	
210.		146v	186v	316v
211.				
212				
213.			187v	317r
214.			188r	
215.				
216.				
217.				
218.				
219.				
220.				
221.-235.				

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
236.				
237.				
238.				
239.				
240.				
241.				
242.				
243.				
244.				
245.				
246.				
247.				
248.				
249.				
250.		139r	164v	294r
251.				
252.				
253.				
254.				
255.				
256.				
257.				
258.				
259.				
260.				

6. Liturgische Daten und Probleme

In Sev. **474** haben wir ein presbyterales Euchologion mit konstantinopolitanischen Kern vor uns. Nach unserem Versuch den Inhalt der Handschrift in grobe Zügen zu rekonstruieren, zeigt sich eigentlich, dass es ein typisches Euchologion palästinensischer Provenienz ist, in dem der Redaktor Material des uns bis jetzt in keiner einzigen Handschrift überlieferten Jerusalemer Euchologions integriert hat. Auf diese Elemente soll im Folgenden besonders hingewiesen werden. Es geht nicht darum alle Thematiken in extenso zu behandeln.

A) Die Liturgien

Die Reihenfolge der Liturgien zeigt die klassische Ordnung der alten Handschriften bis zum X/XI. Jhdt, so neben Barb. gr. 336, auch bei den nahen Verwandten des Sinai mit Aus-

---

1 DMITR. II, 65.

2 PARENTI, *Presentazione*, 46-47, mit Bibliographie. Für die bis jetzt vollständigste Liste der Handschrift der alten Ordnung siehe Seiten 153-155 in PARENTI S., *Influssi italo-greci nei testi eucharistici dei "Fogli Slavi" del Sinai (XI sec.)*, OCP 57 (1991), 145-177. (Dieser Artikel ist kurz vor Beendigung der vorliegenden Arbeit erschienen, konnte deshalb nicht mehr voll ein-

nahme von 962[1] 958, f.17r; 959, f. 23r und 961, f.34.[2] Die drei Liturgien sind ohne Titel, ein Faktum, das sich oft in den palästinensischen und peripheren Codices findet, aber auch noch in den ältesten Rapräsentanten der bereits durch Basilius vervollständigten Chrysostomusliturgie. [3] So beginnt die Basiliusliturgie direkt mit dem Prothesisgebet im Skeuophylakion, was als ein Zeichen von Archaizität gewertet werden darf.[4] Nur in Basilius finden wir den Gebrauch des Terminus σκευοφυλάκιον, was uns vermuten lässt, dass der Redaktor mehr oder weniger direkt von einer Quelle der Hauptstadt abhängt. Obwohl die Basiliusliturgie eine fast konstante Überlieferungstradition [5]bis in unsere Tage aufzuweisen hat, finden sich in **Sev. 474** zwei Besonderheiten, auf die hingewiesen werden muss. In der Anaphora noch vor der Ekphonese, die das Gedächtnis der Gottesmutter einleitet, finden sich die folgenden zwei Worte: Χαίρε κεχαριτωμένη.[6] Keine der Handschriften der alten Rezension kennt ein ein eingeschobenes Troparion nach der Erwähnung Mariens. Das Ave Maria ist anfänglich in italo-griechischen Handschriften bezeugt. Vorangestellt ist es äusserst sel-

---

gearbeitet werden)

3 PARENTI, *Presentazione*, 47-48; PARENTI S., *Fogli Slavi*, 168 (91); PARENTI, *Anafora*, 136.

4 TAFT XXXV (59)-(60).

5 Zur Basiliusanaphora von **Sev. 474** cf. Anm 34.

6 N.20, f.17v.

ten, so in der Basiliusliturgie von **Sev. 474** und Chrysostomus in **Grottaferrata Γ.β. IV.** [7] Diese Stellung des Ave Marias entspricht der griechischen Markus- und Jakobusliturgie, was eine starke Orientalisierung bezeugt.[8] In einigen Handschriften der Jakobusliturgie gibt es vor dem Ave Maria ein Bindeglied: Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀρχαγγελικῆς φωνῆς τῆς λεγούσης· Χαίρε κεχαριτωμένη.[9] Interessanterweise besitzt die Chrysostomusliturgie keinen Hinweis auf ein Troparion an dieser Stelle.[10] Winkler weist weiterhin auf die Ausführung des Troparions in einigen Athener Codices des XVI-XVIII Jhdts hin, wobei einige das Troparion ebenfalls vor dem ἐξαιρέτως haben. Hier ist es der Diakon, der das Troparion leise für sich betet. [11] In der Diataxis des Codex **Leningr. gr. 423** (XVI. Jhdt) ist es der Priester, der es **nach** dem ἐξαιρέτως betet.[12] Falls das alte Praxis sein sollte, würde das den presbyteralen Charakter unseres Euchologions noch verstärken. Eine weitere Besonderheit der

---

[7] WINKLER, *Interzessionen I*, 324-327; cf. Vergleichstabellen der MSS, 324-325.

[8] WINKLER, *Interzessionen I*, 326-327; SWAINSON 40, 290-291.

[9] z.B. **Vat. gr. 1970**, cf. WINKLER, *Interzessionen I/II*, 327 (3).

[10] cf. N.39., f.31r.

[11] WINKLER, *Interzessionen I/II*, 328; cf TREMPELAS 116-117.

[12] WINKLER, *Interzessionen I/II*, 328.

Basiliusliturgie ist das Ambongebet; Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς, bekannt aus Sin. gr. 957, f.29v; Sin. gr. 958, f.96r; Sin. gr. 959, f.18r; Sin. gr. 961, f.83v; Sin. gr. 962, f.33v; Barb. gr. 336, f.245v und Len. gr. 226, f.29r,[13] als εὐχὴ οπισθάμβωνος ἀναστάσιμος in Sin. gr. 957 bezeichnet, während das sonst oft an dieser Stelle bezeugte: Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κύριε, seines festen Platz als Ambongebet in der Chrysostomusliturgie hat.[14] Wie in den ältesten Handschriften, auch denen vom Sinai, ist das Chrysostomusformular unvollständig und entbehrt der Enarxis, es beginnt wie in den ältesten Handschriften mit dem Katechumenengebet. Ebenso fehlt noch die Apologie vor dem grossen Einzug: Οὐδεὶς ἄξιος der Basiliusliturgie, und das Gebet vor der Elevation: Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.[15] Das Gebet im Diakonikon: Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου gehört der kürzeren, älteren Redaktion an, und ist in Sev. 474 einem syro-palästinensischen Gebet als Alternative untergeordnet, das der Jakobusliturgie zugehört.[16] Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι ist das Gebet im Skeuophylakion der Basilius- und Chrysostomysliturgie in Sin. georg. 89, einer Handschrift geschrieben in Jerusalem von Stephan Dvali im XI.

---

13 cf. N.28., f.30r.

14 N.45., f.33v.

15 cf. PARENTI, *Anafora*, 135-139; TAFT 128.

16 MERCIER, *S. Jacques*, 240.

Jhdt. in Jerusalem[17] und kommt in einem anderen palästinensischen Dokument vor, erhalten in der lateinischen Übersetzung des Ambrosius Pelargus eines Manuscriptes, das der Hl. Simeon von Trier[18] aus dem Hl. Land mitgebracht haben soll (vor 1030).[19] Obwohl das Chrysostomusformular als solches sehr archaisch ist, zeigt der Text der Anaphora im Vergleich zum ältesten Text Barb. gr. 336. dennoch Veränderungen auf, die in Richtung des Textus Receptus gehen, die wichtigsten sind die stilistische Veränderung des Brotwortes im Einsetzungsberichtes[20] und die Auslassung des ersten μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ in der Epiklese.[21] Die beiden Riten des grossen Schemas werden im Zusammenhang mit der Liturgie gefeiert und setzen an die Stelle der Antiphonen die Typika.[22] Die Typika sind eigentlich und ursprünglich ein palästinensisches Kommunionoffizium und dürften ebenfalls in Palästina zuerst an die Stelle der Antiphonen getreten sein, wie Sin. georg.

---

17 JACOB, *Skeuophylakion*, 66; JACOB, *Version georg.*, 67-68, 119.

18 Zu Simeon von Trier cf. Anm. 12.

19 PELARGUS A., *Divina ac Sacra Liturgia S. Joannis Chrysostomi*, Vormatiae 1541. Zu dieser Übersetzung cf. TAFT XXVII; cf. auch PASSARELLI 46-48.

20 cf. Basilius N.17.; Chrysostomus N.36.

21 N. 38. cf. PARENTI, *Anafora*, 135-145.

22 cf. N.195.;N.244.

89 als erstes Dokument bezeugt.[23] Die folgenden Präsanktifikaten beginnen ebenfalls mit dem Katechumenengebet. Die folgende Litanei für die sich unmittelbar auf die Taufe Vorbereitenden scheint das Formular mehr für die Fastenzeit vorzusehen, obwohl das Kanonarion-Synaxarion der Grossen Kirche im X. Jhdt. die Möglichkeit gibt diese Liturgie an allen Mittwoch und Freitagen zu feiern.[24]

B) Das Stundengebet

Unsere Handschrift hat zwar den gesammten konstantinopolitanischen Cursus, aber nicht mehr zusammenhängend. Die Vesper hat die klassische Ordnung der ältesten Handschriften [25] und endet ganz schlicht mit der Kefaloklisia, während die kathedralen Euchologia angefangen von Sin. gr 956 noch einen vielleicht festtäglichen Stationsritus zum Skeuophylakion und Baptisterium vorsehen.

---

23 MATEOS J., *Un Horologion inédit de S. Sabas: Le Codex sinaïtique grec 863 (IX. siècle)* (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 47-76; zur Frage der Typika in der Liturgie cf. MATEOS, *Celebration*, 68-71; JACOB, *Version georg.*, 80.

24 MATEOS, *Typicon II.*, 188-191; cf. ARRANZ, *Presanctifies*, 375.

25 ARRANZ, *Vepres*, 106

26 ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 125-129.

[26] Darauf folgt nicht die Pannychis, sondern der Orthros, indem die Reihenfolge der Gebete gestört ist durch die Einfügung des Gebetes zum Evangelium, das aus der Jakobusliturgie stammt.[27] Das Gebet verändert die klassische Zählung der Gebete und steht vor Psalm 50 und damit wird das Evangelium an derselben Stelle verlesen wie heute. In der Praxis von Konstantinopel hingegen las man das Evangelum nach den Laudes.[28] Dies lässt vermuten, dass die ἀσματικὴ ἀκολουθία nicht mehr gefeiert wurde, sondern ein palästinensisches Offizium mit der Euchologie Konstantinopels, ähnlich wie in **Sin. gr. 973.** [29]Die kleinen Horen sind alle mit fünf Gebeten vertreten. In **Barb. gr.** 336. besteht die Prim aus nur zwei Gebeten.[30] Unsere Handschrift stimmt in allen Gebeten nur mit **Sin. gr. 958** überein. [31]und die anderen Dokumente haben nur das eine oder andere Gebet gemeinsam. Die Gebete unserer Prim, besonders NN. 125.;126. und 127 bestehen zumeist nur aus Schriftzitaten und sind damit wohl relativ neue Schöpfungen dieser Zeit.

C) Riten und Feiern im liturgischen Jahr.

---

[27] N. 98. cf. MERCIER, *S. Jacques*, 172; ARRANZ,*Asm. Orthros*, 134.

[28] ARRANZ,*Asm. Orthros*, 153-154.

[29] DMITR. II, 88-89.

[30] PARENTI NN. 85.;86.

[31] NN.124.-128.

Einer der wichtigsten Riten des Kirchenjahres ist ohne Zweifel der grosse Haghiasmos. Sev. 474 hat zwei verschiedene Riten für die grosse Wasserweihe. Der Erste folgt dem 'patriarchalen Euchologion', Coisl. gr. 213, Grottaferrata Γ.ß. I, und auch Sin. gr 956, das einen doppelten Ritus vorsieht,[32] zuerst ohne Ortsangabe, die zweite Weihe hingegen ist bestimmt für die 'phialê' im Vorhof 'mesiaulon' der Kirche.[33] In grossen Haghiasmos einiger peripheren Codices[34] wie auch in Sev. 474 in der Litanei und im Konsekrationsgebet[35] wird das Verb χρίειν anstelle von χρῆσθαι gebraucht, wobei χρίειν den Sinn von reinigen oder besprengen hat, unbekannt in konstantinopolitanischen oder in Griechenland geschriebenen Euchologien. Diese Wertänderung ist im syrisch-palästinischen Raum zu suchen.[36] Das gibt unserem scheinbar so klassischen ersten Ordo wiederum einen palästinensischen Einschlag. Das zweite Formular der Wasserweihe[37] kennt den Gebrauch des Verbes

1º p. 35

2º p. 99

---

32 NN.59.-64.

33 MATEOS, *Typicon I.*, 182-184.

34 Sin. gr. 957, f.38v; Sin. gr. 958, f.73r,77r; Sin. gr. 959, f. 35v; Len. gr. 226, f. 93v; cf. PASSARELLI N. 160. Κτίστα τῶν ὑδάτων. cf. JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 144.

35 ff.41r,45r.

36 JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 146.

37 NN.184.-189.

nicht, weder in der Litanei, noch im Konsekrationsgebet. Dieser Ritus, später von zweiter Hand nachgetragen, kennt auch keine doppelte Weihe. Dafür hat er dem Weihegebet einen Prologos vorangestellt, die berühmte Serie der Σήμερον, die der Handschriftentradition verschiedentlich eingeleitet werden können, [38] Diese Serie ist auch in der armenischen Tradtion bekannt und könnte im Ursprung ebenfalls nach Jerusalem weisen.[39] Unsere Einleitung des Prologs ist relativ selten und bis auf **Bodl. Auctor E.5.13.** nur in den Sinaitici zu finden[40] und dürfte palästinensischen Ursprungs sein. Ebenso dürften drei andere Riten hier ihren Ursprung suchen, die Gonyklisia, die Palmenweihe und die Fusswaschung.

Unsere Gonyklisia[41] hat drei eigentliche Kniebeugungsgebete.[42] Dazwischen sind die Textanfänge der Gebete der kleinen Antiphonen der Vesper angegeben. der Schreiber der zweiten Hand trägt deren gesammten Text nach und ein weiteres Gebet zur Gonyklisia: Ἡ ἀεννάως βρύουσα ζωτικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγή,[43] das das eigentliche als solches drittes Gebet nummerierte Gebet: Ὁ θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ

---

[38] CONYBEARE 415ss.

[39] CONNYBEARE 180-190.

[40] cf. Tabelle I: N. 187.

[41] NN.111.-117.

[42] ARRANZ, *Gonyklisia*, 98-103.

[43] N.115.

ἰσχυρός,[44] wahrscheinlich ersetzen soll. Es kommt bis jetzt nur in italo-griechischen Quellen vor, während das zweite Gebet in den späteren Quellen häufiger vorkommt.[45] Durch die Nachträge von Gebeten der ἀσματικὴ ἀκολουθία durch zweite Hand ist wohl anzunehmen, dass zu diesem Zeitpunkt noch, zumindest dieser Gottesdienst in der Form der konstantinopolitanischen Kathedralvesper gefeiert wurde.[46] Dennoch informiert uns Coisl. gr. 213 im XI. Jhdt. über die reservierte Aufnahme der Goyklisia in der Kathedrale der Hauptstadt, indem er eine Reihe von verschiedenen

---

44 N.116. cf. Tabelle II: N.116. Aber auch das Kanonarion Sin. gr. 150 hat die Gebetsreihe wie **Sev. 474**, jedoch in der sabbaitischen Vesper. cf. DMITR. I, 182-183.

45 ARRANZ, *Gonyklisia*, 99.

46 In dieser Form ist sie erhalten im "Brevier", dem 'Neon Anthologion' des Antonius Arcudius, 348-353. Zu diesem bedeutenden Werk cf. TSIRPANLÊS Z., *Memorie Storiche sulle Communtiá e Chiese Greche in Terra d' Otranto (XVI. sec)*, La Chiesa Greca in Italia dall' VIII al XVI secolo (= Italia Sacra 20-22), Padova 1973, 860-69; zur Person des Arcudius 858 (2). Das Anthologion des Arcudius hängt ab vom Typikon von Casole. cf. PARLANGELI A., *Il Monastero di San Nicola di Casole, Centro di Cultura Bizantina in Terra d' Otranto*, BBGG 5 (1951), 30-45; PETTA M., *Saggio Bibliographico sui Monasteri Basiliani d'Italia* BBGG 5 (1951), 70-71.

Möglichkeiten aufzählt. [47]

Das Typikon der Grossen Kirche berichtet uns für den Palmsonntag lediglich vom Austeilen der Palmen durch den Patriarchen, nicht von einem Gebet.[48] Jedoch sieht die Lage in Jerusalem anders aus. Das sog. 'Typikon der Anastasis' Haghios Stauvros 43[49] berichtet von der grossen Stationsliturgie des Palmsonntags, in der auch unser Palmengebetgebet vorkommt.[50]

Die Fusswaschung in unserer Handschrift entspricht verbatim dem Ordo in Bodl. Auctor E.5.13.[51] und zeigt Verwandtschaft mit Barb. gr. 336, Grottaferrata Γ.β. VII [52] Schon die Diakonika zeigt Verwandtschaft zur Jakobus-

---

47 ARRANZ, *Gonyklisia*, 94-98.

48 MATEOS, *Typicon II.*, 66-67; BAUMSTARK A., *La Solennité des Palmes dans l'ancienne et la nouvelle Rome*, Irenikon 13 (1936), 3-23.

49 Zum Dokument cf. BAUMSTARK A., *Die Heiligtümer des byzantinischen Jerusalem nach einer übersehenen Urkunde*, OChr 5 (1905), 228-289; BERTONIERE, *Easter Vigil*, 12-18.

50 PAPADOPOULOS-KERAMEUS 17-18.

51 JACOB, *Mess.* N.50.

52 cf. PARENTI 57 (443)-(449) mit einer Reihe Italo-gr. Zeugen; PASSARELLI NN.266.;267.

53 MERCIER, *S. Jacques*, 166, 1. 17; 186, 11. 9-10; 188, 11.4-5, 16-18.

liturgie.[53] Auch dieser Ritus findet seinen Widerhall in Haghios Stauros 43[54]

Der letzte Eintrag des Index spricht von den grossen Horen des Gründonnerstags und des Karfreitags. [55] Die Tradition von Konstantinopel kennt diesen Brauch nicht.[56] Sie sind eigentlich palästinensischen Ursprungs. [57] Das 'Typikon der Anastasis' hat die grossen Horen für den Gründonnerstag; am Karfreitag feiert man neben der Prim und der Non bereits die Trithektê.[58] Da Sev. 474 die Gebete für die kleinen Horen hat, dürften mit diesem Eintrag die Hymnographie, die Troparia Idiomela gemeint sein.[59] Grottaferrata Γ.β. X, f.33r ss hat ausgeschriebene Horen für den Karfreitag. Ein Beispiel für die grossen Horen, wenn auch nicht für die Kartage, so doch für Weihnachten und Theophanie sind im Anthologion des Arcudius mit jeweils noch vier Gebeten des

---

54 PAPADOPOULOS-KERAMEUS 107-109.

55 N.1. cf. Tafel 1.

56 MATEOS, *Typicon II.*, 73-79 (3); STRUNK O., *The Byzantine Office at Hagia Sophia*, DOP 9/10 (1955-1956), 198 (Abb 12,13).

57 TAFT, *A Tale of two Cities*, 31.

58 PAPADOPOULOS-KERAMEUS 95ss, 147.

59 JANERAS S., *Vendredi-Saint dans la tradition liturgique byzantine Structure et histoire de des offices,,* (= AL 12, SA 99) Roma 1988, 236-277.

60 ARCUDIUS 206-216; 264ss.

alten konstantinopolitanischen Euchologions zu finden.[60]

Die Ostervigil[61] zeigt die Leseordnung Konstantinopels,[62] die auch schon Hagios Stauros 43 übernommen hat.[63] Der Vergleich mit den zeitgenössischen Quellen[64] zeigt lediglich Unterschiede in den Prokimena.[65]

Das Synaxarium[66] zeigt einen archaischen Charakter, ähnlich Messina gr. 115,[67] Man muss fast sagen provinziell, wenn am Fest von Joachim und Anna (9.IX.) die Perikopen der

---

61 N.217.

62 BERTONIERE, *Easter Vigil* 127ss; MATEOS, *Typicon II.*, 84-90.

63 RAHLFS, *AT Lektionen*, 165.

64 Neben Mateos,Arranz und Papadopoulos-Kerameus wurde auch der Codex S. Simeonis benutzt, nicht zu verwechseln mit dem der lat. Übersetzung des Pelargus, gehörte der Tradition nach demselben St. Simeon, ist jedoch ein dem XI. Jhdt. zuzurechnender Aprakos und liegt heute im Domschatz zu Trier (cf. STEININGER, *Cod. S.Sim.*; HOEG-ZUNTZ, 17: Sigla T, similis Sin. gr. 7,8, uncialibus conscriptis.) Die Paramonie des 6. Januar sieht ausdrücklich die sabbaitische Vesper vor. (STEININGER, *Cod. S.Sim.*, XIX.) Der Codex wurde ausführlich von Rahlfs benutzt. (RAHLFS, *AT Lektionen*)

65 BERTONIERE, *Easter Vigil* 174ss.

66 N.215.

67 ARRANZ, *Typicon*.

Väter des Konzils von Ephesus gelesen werden, ohne dass sie erwähnt werden. Dann fehlt ebenfalls der Samstag nach Kreuzerhöhung.

D) Gebete und Riten für verschiedene Anliegen.

Hingewiesen sei auf das Gebet für ein verunreinigtes Öl- oder Wein gefäss.[68] Das Gebet ist aus drei anderen Orationen zusammengestellt, und wird von einigen Euchologien, z.B. **Coisl. gr. 213** umgebaut und für einen verunreinigten Brunnen gebraucht, was bedeuten kann, dass auch hier eine Neuschöpfung stattgefunden hat, da **Barb. gr. 366** diesen Ordo nicht aufweist.[69]

Fast alle Gebete in diesem Teil, besonders aus dem Bereich der Busse[70] zeigen redaktionelle Verwandtschaft mit **Barb. gr. 336** was die Zugehörigkeit **Sev. 474** zur alten Redaktion verstärkt. Das Gebet für die Apostaten in unserem Codex steht allein,[71] und keine Salbung findet Erwähnung, wie in den späteren Formularen der Rekonziliaton der Apostaten, der 'Diataxis des Patriarchen Methodius',[72] und wir stehen auch hier am Anfang einer Entwicklung, die in **Coisl. gr. 213**

---

68 N.151.

69 cf. die Anmerkungen in den Notae.

70 NN.153.;154.;155.;159.;160.;163.;164.;165.;

71 N.158.

72 ARRANZ, *Diataxis*, 285ss.

und Ethn. Bibl. 662 ihren Abschluss findet. Barb. gr. 336 und Len. gr. 226 entbehren den Ritus ganz.

E) Die monastischen Riten

Die Professriten zeigen im Zusammenhang unseres Euchologions völlig anders als zu erwarten, in Richtung Konstantinopel, wie es besonders der Ritus des grossen Schemas zeigt. Das erste Schema ist sehr kurz, und beschränkt sich auf die drei wesentlichen Elemente ohne Hymnographie, Professio, Tonsura, Vestitio.[73] Auffallend ist, das auch das erste Schema im Altarraum vorgenommen wird, wobei der Kandidat den Altarraum durch das Diakonikon betreten muss.[74] Das bedeutet, dass unsere Handschrift eine Kirche voraussetzt, die Seitenkammern neben dem Altarraum hatte und lässt an

---

73 NN.190.-194.

74 cf. N.190.

75 Dieser Grundriss ist uns aus Syrien bekannt, wo diese Kammern meist als Sakristei, Baptisterium und auch Martyrium dienen. (cf.DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 9-25) Für Sev. 474 cf. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 129: die Tabelle der lit. Ortsbezeichnungen für die Proskomidie und das 'Schlussgebet' der Liturgien in verschiedenen Handschriften. Der Raumtypus hat im Vergleich zu Konstantinopel folgende Charakteristiken: Durch Einfügung eines Joches zwischen Apsis und Naos rückt

der βῆμα nach Osten ab. Die Vorbereitungs- und Nebenfunktionsräume werden in den Kirchenraum selbst hereingebracht; die beiden Kammern/Apsiden neben dem Sanktuarium und werden damit zu gerichteten Räumen, was für die dort stattfindenden Handlungen eine Hieratisierung zur Folge hatte, und der Ambon im Kirchenschiff fällt weg. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 160. Auch der Ort der Prothesis wird nun in den Hauptraum verlegt. Vom X.-XII. Jhdt. schwanken die Bezeichnungen in den Handschriften und σκευοφυλάκιον und διακονικόν bezeichnen den gleichen Ort. Die heutige begriffliche Fixierung der beiden Kammern als πρόθεσις und διακονικόν ist nachbyzantinisch. (cf. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 150; TAFT 77 (20).

Angefangen vom ersten Kirchenbau der Kiever Rus' der 'Zehntkirche' (989-996) (cf.FAENSEN H., *Siehe die Stadt die Leuchtet. Geschichte, Symbolik und Funktion altrussischer Baukunst*, Leipzig 1989, 49ss.) über die Hagia Sophia in Kiev bis weit in die Folgezeit hinein weisen die Sakralbauten genau dieses monastische Schema auf. Das Baptisterium ist in den Narthex integriert und ragt oft mit seiner geosteten Apsis in den ναός hinein. cf. MORHYLEV'SKYJ I., *Kyjivs'ka Sofija v svitli novykh sposterežen*, Kyjiv ta joho okolycja v historji i pamjatkakh, Zapysky Ukrains'koho Naukovoho Tovarystva v Kyjivi 22 (1926) 81-108, ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura*

eine dreiabsidiale Kirche denken.[75] *Die Professriten im Stammteil*[76] *sehen mehrere Kandidaten vor und könnte als ein Zeichen von Archaizität gewertet werden, wenn man hinter der Profess eine Tausymbolik sieht, und diese in Analogie an den hohen Feiertagen, Tauftagen vornimmt. Am Ende des Kodex ist ein zweiter Ritus für das grosse Schema zusammen mit dem Begräbnis für Mönche beigefügt. Dieser letzte Teil lässt an eine typisches monastisches Buch denken, das Schematologion, das oft diese beiden Dinge miteinander verbindet so z.B. Vat. gr. 1836,*[77] *Grottaferrata Γ.β. XLIII,*

Kyjivs'koj Ruc'i X.-pocatku XII. stolittja, Istorija Ukrains'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 135-186; ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura Sered'noho Prydniprov'ja ta Halyzko-Volyns'kyx Zepel' u XII-XIII stolittjakh*, Istorija Ukrains'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 186-223; KHOLOSTENKO N.B., *Novye dannye o Kirillovskoj Zerkvi v Kieve*, Pamjatniki Kultury 2 (1960), 5-18; KHOLOSTENKO N.B., *Arkhitekturno-Arkheologičeskoe Issledovanie Uspenskogo Monastyrja v Cernigove*, Pamjatniki Kultury 3 (1961), 57-62. Zur Frage der Ikonostase: LAZAREV B.N., *Tri Fragmenta Raspisnykh Epistiliev*, Vizantijskij Vremenik 27 (1967), 162-196. (Für diese Titel bin ich Sr. Sophia Senyk zu Dank verpflichtet.)

76 NN. 190.-214.

77 Beschr. in CANART, 283.

78 Beschr. in ROCCHI 285-288.

78 und **Pantaleimonos 604.**[79] Die beiden Riten des grossen Schemas unterscheiden sich sehr wenig voneinander. Die Hymnographie ist fast identisch; der zweite Ritus hat keine grosse Katechese. Die grösste Differenz besteht beim zweiten Ritus im Weglassen der seltenen Oration: Κύριε, Κύριε οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα,[80] und im Hinzufügen einer neuen Oration: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους σου εἶναι.[81] Auch hat der zweite Ritus keinen Apokukulismos. Diese beiden Riten sind engstens verwandt mit den 'patriarchalen Euchologien **Grottaferrata Γ.β. I, Coisl. gr 213, und Ethn. Bibl. 662.**[82] Auf denselben Ursprung scheinen auch die Professriten des Euchologium Sinaiticum hinzuweisen.[83] Wawryk hat die Dokumente dieser Periode genauer analysiert.[84] Die Vielfaltigkeit der Dokumente und die immer noch fehlenden Studien auf diesem Gebiet lässt ein definitives Urteil, besonders was die Frage des studitischen Einflusses betrifft immer noch offen. Rein hypothetisch halte ich dafür, dass es sich beim ersten Schema unserer Handschrift vielleicht um die leise Wiedereinführung eines zweifachen Schemas handelt.

---

79 Beschr. in DMITR. II, 557-565.

80 N. 201.

81 N.250.

82 cf. Tabelle III, NN. 190.-214; 250; und die Anmerkungen in den Notae.

83 ARRANZ, *Euch. Sin.*, 59-63.

84 WAWRYK 139-144.

Schlussfolgernd vom Ganzen lässt sich sagen, dass **Sev. 474** ein archaisierendes Euchologion ist, noch der alten Redaktion angehörend, in dem sich bereits bestimmte Entwicklungen zeigen, die in den späteren Euchologien dann voll zu Tage treten. Hierbei wäre an erster Stelle an die Chrysostomusanaphora zu denken, dann auch an das Gebet für die Apostaten, in Analogie auch an das Gebet für die Wiedereröffnung einer Kirche.[85] **Sev. 474** hat uns kostbare Schätze des 'Jerusalemer Euchologions' bewahrt im Ordo der Fusswaschung, des Palmsonntags und des Gebetes im Diakonikon der Chrysostomusliturgie. Demnach würde ich eine Datierung der Handschrift eher in das X. als in das XI. Jhdt. vorschlagen.

7) Zur Methodik der Ausgabe.

Die Ausgabe beinhaltet eine vollständige Transskription des gesamten Manuskriptes. Ausnahmen hiervon bilden die Lesungen aus Hl. Schrift, da genügend kritische Ausgaben derselben

---

85 cf. H. 19, wobei die späteren Euchologien eine Trias von Orationen haben, den Patriarchen Nikephoros und Tarasius zugeschrieben. cf. ARRANZ, *Sources*, 292, (STASSI N.209); 313, **Coisl. gr. 213**, f.119v;319, **Ethn. Bibl. 662**, f.198v.

86 z.B. NESTLE E. - ALAND K., *Novum Testamentum Graece et Latine*, London 1963; RAHLFS A. ed., *Septuaginta I/II*,

zur Verfügung stehen,[86] wie auch die von uns nachgetragenden in der Handschrift verlorengegangenen Textanfänge einiger Εὐχαί.

Da die eigentliche Aufgabe des Textes eine liturgische ist, ist Text ist mit einer durchlaufenden Numerierung versehen, die sich an an den liturgischen Strukturen orientiert.[87] Eine Zwischennumerierung ist aus Gründen des Schriftsatzes leider nicht möglich. Alle Gebete, Litaneien und auch kleinere lit. Einheiten, die lediglich aus kurzen Formeln bestehen wie z.B. die Erhebung und Brechung der Gestalten in den Liturgien, die Taufformel mit den entsprechenden Rubriken etc., sind als unabhängige Einheiten bei der Numerierung behandelt worden. Wenn auch das hymnographische Material in den monast. Riten die Strukturierung der einzelnen Elemente erschwert, musste es wegen der Orientierung des Lesers in die Numerierung miteinbezogen werden. Die originale Zeilenlänge des Manuscriptes ist beibehalten; die einzelnen Strukturteile sind zudem durch eine Leerzeile gekennzeichnet. So müsste, trotz Ermangelung der Unternummerierung die liturgischen Strukturen erkennbar sein und eine Orientierung für den Leser möglich sein. Die originale Numerierung, soweit sie im Mikrofilm zu entziffern war, ist von Hand am linken Innenrand wiedergegeben.

Stuttgart 1935.

87 TAFT R,. *The Structual Analysis of Liturgical Units: Essay in Methodology*, Worship 52 (1978), 314-329.

Die Anmerkungen stehen aus technischen Gründen auf der gegenüber liegenden Seite. Alle in Semiunzialen geschriebenen Teile sind fett gedruckt, wie z.B. Rubriken, Ekphonesen und Titel. Alle Rubriken sind um sechs Stellen nach rechts eingerückt und *kursiv* gedruckt. Durch diese graphischen Mittel ist der Wechsel der verschiedenen "Hände" gleich augenfällig, da die zweite ~~und dritte~~ Hand lediglich in Minuskel schreibt. Alle Zitationen anderer Handschriften benutzen die Siglen der Vergleichstabellen oder analoge Abkürzungen.

Die Randbemerkungen späterer Schreiber im Stammteil der ersten Hand, i.e. Ektenieteile und Ekphonesen in den Liturgien, sind in den Apparat auf der gegenüberliegenden Teile versetzt, da sie nicht zum eigentlichen Text gehören. Jede Einheit ist in den Anmerkungen mit einer Überschrift versehen, der dann die in zwei Teile gegliederte Bibliographie folgt. Der mit = beginnende Teil beinhaltet die Ausgaben, mehr oder weniger vollständig des betreffenden Textes von SEV 474; der mit + versehene Teil hingegen gibt denselben Text in anderen euchologischen Quellen. Die jeweiligen Seiten- oder Nummerangaben beziehen sich jeweils nur auf den Textanfang in den jeweiligen Ausgaben. Im bibliograph. Apparat sind die Ausgaben verwandt, die den vollständigen Text bieten und neuere Beschreibungen von Euchologien, es sei denn, die Knappheit der Quellen erheischt weitere Angaben aus Beschreibungen wie Dmitrievskij. Eventuelle Ungenauigkeiten in den Quellen gehen selbstverständlich zu Lasten des jeweiligen Autors.

Die Transskription hat die Orthographie, i.e. Iotazismus und Isophonie korrigiert, bis auf lokale Varianten, die dann jeweils im Apparat angegeben werden, und die Interpunktion modernisiert. Haplographie und Diplograpgie sind im Text selbst sichtbar korrigiert.

Die Schriftstellen, insbesondere die Psalmen sind nach der LXX, resp. Vulgata, die Bezeichnung der bibl. Bücher nach der Vulgata angegeben.

Eventuelle Textlücken sind aus anderen Quellen ergänzt und im Apparat entsprechend vermerkt. Die Nomina Sacra sind entgegen der Gewohnheit mit Klammern aufgelöst.[88] Die Rubrik'Εκφ. am rechten oder linken Textrand im MS, ebenfals sechs Stellen nach aussen versetzt, ist immer als 'Εκφ(ώνησις) in Kammern aufgelöst, wenn sie im MS nicht ausgeschrieben ist.[89] Als kritische Zeichen sind die von Follieri benutzten, zuzüglich eines eigenen gebraucht:

( ) uncis lunatis litterae includuntur per contractionem aut suspensionem omissae.

---

88 L. TRAUBE, *Nomina Sacra. Versuch einer Geschichte der christlichen Kürzung,* München 1907; DE STRYCKER E., *Notes sur l' abréviation des Nomina Sacra dans les manuscrits grecs,* STUDIA CODICOLOGICA, ed. Kurt Treu et alii, (= Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, Vol 124) Berlin 1977, 461-467.

89 cf. f.16r.

[ ] uncis quadratis litterae includuntur quae in codice membranae vel charctae iactura perierunt.

< > uncis angulatis litterae includuntur, a librario omissae, textui tamen addendae videntur.

{ } uncis sinuatis litterae includuntur quae in codice scriptae extant, sed e textui tamen eiecendae iure videntur.

⟦ ⟧ uncis quadratis geminatis litterae includuntur quae in codice deletae sunt.

..... punctis litterae quae omnino legi non possunt significantur.[90]

/...../ punctis binis lineolis inclusis textus exscripti abreviatio significatur.

---

90 FOLLIERI, *Exempla*, 7.

CODEX SEVASTIANOV 474

(folia 3r - 255v)

Editio

Codex incipit cum fine indicis. /3r/

1\. <ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΩι ΕΥΧΟΛΟΓΙΩι ΤΟΥΤΩι

ΠΗ' Εὐχὴ εἰς ψυχ(ὴν) κρινομένην.
Πθ' Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδ(ίον).
ϙ' Εὐχὴ ἐπὶ εἰρηνευόντ(ων) ἀδε(λφῶν) ἔχθρ(ας).
ϙΑ' Εὐχὴ εἰς ἀνοῖξαι ἐκκλησίαν.
ϙΒ' Εὐχὴ εἰς τὸ κοινωνῆσαι.
ϙΓ' Τάξις τοῦ πρώτου σχήματ(ος).
ϙΔ' Τάξις τοῦ μεγ(άλου) καὶ ἀγγελικοῦ σχήμ(ατος).
ϙΕ' Συναξάριν τῶν ιβ' Μηνῶν.
ϙΣ' [Κα]νῶ(ν) τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀρχ(εται) ἀπὸ τὸ ἅγ(ιον) Πάσχ(α) μέχρι τοῦ ἁγίου κ(αὶ) μ(ε)γ(άλου) Σά(ββατου).
ϙΖ' Εὐαγγε(λία) σὺν κ(αὶ) Ἀποστόλων ἀναστ(άσιμα), κ(αὶ) τ(ῆς) ὑπεραγίας θ(εοτό)κου, καὶ/ τ(ῶν) ἐπισίμ(ων) Ἁγίω(ν).
ϙΗ' Ὀπισταμβωνα τῶν ἑορτῶν.

Αἱ ὧραι τ(ῆς) μ(ε)γ(άλης) ε' κ[αὶ] τῆς μ(ε)γ(άλης)/ Παρα[σκεύης], ὅπ(ως)
χρίψα(...) /3v/

LITURGIA S. BASILII MAGNI[1]

In Sev. Lit. S. Basilii careat titulum.

2. Oratio in secretario.
Titulus orationis cum πύλη circumornatus.[2]

= KRASNOSEL'CEV 237; ORLOV 22;
\+ GOAR 51,135; ER 42; BRIGHTMAN 309 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 17; EV 47,75; JACOB, *Mess.*, N.1.2; PASSARELLI N.268; PARENTI N.1.2,3.

f.4r marg. sup. alia manus:
Ἐκφώνησις· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός. Ἐν εἰρήνῃ. Τῆς ἄνωθεν εἰρήνης. Τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος. Τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Τοῦ ἐπισκόπου.

f.4v marg. inf. alia manus:
Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι. Τοῦ ἀναγγέλλειν. = Ps 94, 2a, 3a. Δόξα, καὶ νῦν.

3. Oratio antiph. primae.

= KRASNOSEL'CEV 238; ORLOV 48;
\+ GOAR 52,135; ER 44; BRIGHTMAN 310 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 93;TREMBELAS 17; EV 49,76; JACOB, *Mess.*, N.1.4; PASSARELLI N.269, 308; PARENTI N.2.

f. 5r marg. ext. alia manus:
Ἔτι, καὶ ἔτι. Ἀντιλαβοῦ. Τῆς παναγίας.

4. Oratio antiph. secundae.

= KRASNOSEL'CEV 238; ORLOV 56;
\+ GOAR 53,136; ER 45; BRIGHTMAN 311 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 32; EV 49,77; JACOB, *Mess.*, N.1.5; PASSARELLI N.271; PARENTI N.3.

f. 5r marg. inf. alia manus:
Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. Καὶ γὰρ ἐστερέωσεν. = Ps 92, 1a, 2a. Δόξα, καὶ νῦν. Ὁ μονογενής.

5. Oratio antiph. tertiae.

= KRASNOSEL'CEV 239; ORLOV 62;
\+ GOAR 54,136; ER 46; BRIGHTMAN 312 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 36; EV 50,78; JACOB, *Mess.*, N.1.6; PASSARELLI N.3,273; PARENTI N.4.

---

[1] MSS similia Sev.: cf. descriptionem summariam in DMITR. II, 19 (S58, ff.3r-16v), 42 (S59, ff.1r-18v), 75-76 (S61,ff.1r-19v), 64 (S62, ff.3v-32v)

[2] cf. tabulam 2.

miniatura pretiosissima S. Basilii Magni
qua incipit eiusdem liturgia. /4r/

2. *ΕΥΧΗ Α'*

ΕΥΧ<Η> ΛΕΓΟΜΕΝΗ ἘΝ ΤΩι
Α' *ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΩι·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐ(ρά)νιον ἄρ-
τον, τὴν τροφὴν τοῦ παντὸ(ς)
κόσμου, τὸν Κ(ύριο)ν ἡμῶν καὶ θ(εὸ)ν Ἰ(ησοῦ)ν
Χ(ριστό)ν, ἐξαποστείλας Σ(ωτῆ)ρα, καὶ Λυτρωτ(ὴν)
καὶ Εὐεργέτην, εὐλογοῦντα, καὶ ἁγι-
άζοντα ἡμᾶς, αὐτὸς εὐλόγησον
τὴν πρόθεσιν ταύτην· καὶ πρό(σ)-
δεξαι αὐτὴν εἰς τὸ ὑπερου(ρά)νιόν σου θυ-
σιαστήριον. Μνημόνευσον, ὡς ἀγαθὸ(ς) /4v/
καὶ φιλάν(θρωπ)ος, τῶν προσενεγκάντ(ων),
καὶ δι' οὓς προσήγαγον· καὶ ἡμᾶς ἀ-
κατακρίτους διαφύλαξον ἐν τῇ ἱ-
ερουργίᾳ τῶν θείων σου μυστηρίω(ν).
Ὅτι ἡγίασται, καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

3. *Εὐχὴ ἀντιφώνου α'·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστο(ν),
καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτο[ς], οὗ τὸ ἔ-
λεος ἀμέτρητον, καὶ ἡ φιλαν(τρωπ)ία ἄφα-
τος· αὐτὸς Δέσπωτα κατὰ τὴν ε[ὐ]-
σπλαχνίαν σου ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς,
καὶ ἐπὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον· καὶ
ποίησον μεθ' ἡμων καὶ τῶν συνευ-
χομένων ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη
σου, καὶ τοὺς οἰκτηρμούς σου. *Ἐκφώ(νησις)·*
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, κ(αί). /5r/

4. *Εὐχὴ ἀντιφώ(νου) β'·/*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ
εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου·
τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας σου φύ-
λαξον· ἁγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν
εὐπρέπιαν τοῦ οἴκου σου· σὺ αὐτ(οὺς)
ἀντιδόξασον τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει,
καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς ὁ θ(εὸ)ς τοὺς
ἐλπίζοντας ἐπὶ σοί. *Ἐκφώ(νησις)·*
Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασι(λεία).

5. *Εὐχὴ ἀντιφώ(νου) γ'·*

Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας, καὶ συμφών(ους)
ἡμῖν χαρισάμενος προσευχὰς, ὁ
καὶ δύο καὶ τρισὶ συμφωνοῦσιν ἐπὶ
τῷ ὀνόματι σου, τὰς αἰτήσεις παρέ-
χειν ἐπαγγειλάμενος· αὐτὸς καὶ νῦν /5v/
τῶν δούλων σου τὰ αἰτήματα πρὸ(ς)

5) ὑπάρχεις: ὑπάρχῃς, Sev.

6. Oratio ad introitum.

= KRASNOSEL'CEV 239; ORLOV 62;
+ GOAR 54,136; ER 46; BRIGHTMAN 312 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 95; TREMBELAS 37; EV 50,78; JACOB, *Mess.*, N.1.7; PASSARELLI N.275; PARENTI N.5.

7. Oratio ad hymnum Trishagium.

= KRASNOSEL'CEV 240; ORLOV 68;
+ GOAR 55,137; ER 48; BRIGHTMAN 313 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 95; TREMBELAS 54; EV 51,78; JACOB, *Mess.*, N.1.8; PASSARELLI N.277; PARENTI N.6.

τὸ συμφέρον πλήρωσον· χοριγῶν ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον χαριζόμενο(ς). **Ὅτι ἅγιος καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εὸ)ς ὑπάρχεις.**

6. *Εὐχ(ὴ) τῆς εἰσόδου·*

Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐ(ρα)νοῖς τάγματα, καὶ στρατιὰς ἀγγέλων, καὶ ἀρχαγγέλλων εἰς λειτουργίαν τῆς σῆς δόξης, ποίησον σὺν τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν εἴσοδον ἁγίων ἀγγέλων γενέσθαι, συλλειτουργούντων ἡμῖν, καὶ συνδοξολογούντων τὴν σὴν ἀγαθότ(ητα). **Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δό(ξα), τιμή, καὶ προσ(κύνησις).**

7. *Εὐχ(ὴ) τοῦ τρισαγίου·* /6r/

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ τρισαγίᾳ φωνῇ ὑπὸ τῶν Σεραφὶμ ἀνυμνούμενος, καὶ ὑπὸ τ(ῶν) Χερουβὶμ δοξολογούμενος, καὶ ὑπὸ πάσης ἐπου(ρα)νίου δυνάμεως προσκυνούμενος· ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, ὁ κτίσας τὸν ἄν(θρωπ)ον κατ' εἰκόνα σήν, καὶ ὁμοίωσιν, καὶ παντί σου χαρίσματι κατακοσμήσας, καὶ διδοὺς αἰτοῦντι σοφίαν, καὶ σύνεσιν, καὶ μὴ παρορ(ῶν) ἁμαρτάνοντα, ἀλλὰ θέμενος ἐπὶ σ(ωτη)ρίᾳ μετάνοιαν· ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινούς, καὶ ἀναξίους δούλους σου, καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ /6v/ στῆναι κατενώπιον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου, καὶ τὴν ὀφειλομένην σοι προσκύνησιν, καὶ δοξολογίαν προσάγειν· αὐτὸς Δέσποτα πρόσδεξαι καὶ ἐκ στόματος ἡμῶν τῶν ἁμαρτολῶν τὸν τρισάγιον ὕμνο(ν), καὶ ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότητί σου· συγχώρησον ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα ἑκούσιόν τε, καὶ ἀκούσιον· ἁγίασον ἡμῶν τὰς ψυχάς, καὶ τὰ σώματ(α)· καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ὁσιότητι λατρεύειν σοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. **Ἐκφώ(νησις)·**
Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δό(ξαν).

8. Oratio ad supplicationem.

= KRASNOSEL'CEV 241; ORLOV 104;
+ GOAR 56,137,639; ER 51; BRIGHTMAN 315 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 95; TREMBELAS 59; EV 54,79,111; JACOB, *Len.*, N.24; JACOB, *Mess.*, N.1.10; PASSARELLI N.278,12; PARENTI N.8,27.

9) Ἐκφ. in marg. ext.

f.7r, add. alia manus:
Εὔξασθε οἱ <κατηχούμενοι>.

f.7r marg. inf. alia manus:
Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων. Κατηχήσῃ αὐτοὺς τῷ λόγῳ. Ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς. Ἑνώσῃ αὐτοὺς τῇ ἁγίᾳ. Σῶσον, ἐλέησον. Οἱ κατηχούμενοι.

9. Oratio catechumenorum.

= KRASNOSEL'CEV 242; ORLOV 104;
+ GOAR 138; ER 81; BRIGHTMAN 315 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 95; SWAINSON 118; TREMBELAS 166; EV 80; PASSARELLI N.280; PARENTI N.9.

f.7v marg. ext. alia manus:
Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε. Οἱ κατοιχούμενοι. <sic>

10. Oratio fidelium prima.

= KRASNOSEL'CEV 242; ORLOV 114;
+ GOAR 138; ER 82; BRIGHTMAN 316 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 97; TREMBELAS 167; EV 81; PASSARELLI N.282; PARENTI N.10.1,3.

f.8r add. alia manus: Ἔτι, καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ.

11. Oratio fidelium secunda.

= KRASNOSEL'CEV 244; ORLOV 122;
+ GOAR 138; ER 83; BRIGHTMAN 317 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 97; TREMBELAS 167; EV 81; PASSARELLI N.284; PARENTI N.11.

8. *Εὐχ(ὴ) τῆς ἐκτενῆς·* /7r/

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, τὴν ἐκτενῆ ταύτην ἱκεσίαν πρόσδεξαι παρὰ τῶν σῶ(ν) δούλων· καὶ ἐλέησον ἡμᾶς κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου· καὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου κατάπεμψον ἐφ' ἡμ(ᾶς), καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου, τὸν ἀπεκδεχόμενον τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλε(ος). *Ἐκφ(ώνησις·)*
Ὅτι ἐλεήμων, καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εὸ)ς ὑπάρχ(εις).

9. *Εὐχ(ὴ) κατηχουμένων πρὸ τ(ῆς) ἁγί(ας)*
B' *ἀναφορᾶς τοῦ ἁγίου Βασιλείου·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐ(ρα)νοῖς κατοικῶν, καὶ ἐπιβλέπων ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς κατηχουμένους, τοὺς κεκλικότας τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας ἐνώπιόν σου· δὸ(ς) αὐτοῖς τὸν ἐλαφρὸν ζυγόν· ποίησον αὐτοὺς /7v/ μέλη τῆς ἁγίας σου ἐκκλησίας· καὶ καταξίωσον αὐτοὺς τοῦ λουτροῦ τ(ῆς) παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας, εἰς ἐπίγνωσίν σου τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν. *Ἐκφώ(νησις)·*
Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ π(άντιμον).

10. *Εὐχ(ὴ) πιστῶν α'·*

Σύ Κ(ύρι)ε κατέδειξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σ(ωτη)ρίας μυστήριον· σὺ κατηξίωσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινούς, καὶ ἀναξίους δούλους σου, γενέσθαι λειτουργοὺς τ(οῦ) ἁγίου σου θυσιαστηρίου· σὺ ἱκάνωσον ἡμᾶς τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ἵνα ἀκατακρίτως στάντες ἐνώπιον τ(ῆς) ἁγίας /8r/ δόξης σου, πρωσάγωμέν σοι θυσίαν αἰνέσεως· σὺ γὰρ εἶ ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι· δὸς Κ(ύρι)ε καὶ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, δεκτὴν γενέσθαι τὴν θυσίαν ἡμῶν, καὶ εὐπρόσδεκτ(ον) ἐνώπιόν σου. *Ἐκφώ(νησις)·*
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καί.

11. *Εὐχ(ὴ) πιστῶν β'·*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει, καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν· ὁ στήσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινούς, καὶ ἁμαρτωλούς, καὶ ἀναξίους δούλους σου κατενώπιον τ(ῆς) ἁγίας δόξης σου, λειτουργεῖν τῷ ἁγίῳ σου θυσαστηρίῳ· σὺ ἐνίσχυσον ἡμᾶς τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς /8v/

f.8v marg. ext. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

12. Oratio ad introitum donorum.

= KRASNOSEL'CEV 245; ORLOV 126;
+ GOAR 58,139; ER 58,83; BRIGHTMAN 318 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 97; TREMBELAS 71; EV 57,82; JACOB, *Mess.*, N.1.14; PASSARELLI N.285,17; PARENTI N.12.

f.9v add. alia manus:
Πληρώσωμεν τὴν δέησιν.

f.9v marg.inf. alia manus:
Ὑπὲρ τῶν προτωθέντων. Τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς.

13. Oratio ad accessum ad altare.

= KRASNOSEL'CEV 247; ORLOV 146;
+ GOAR 164; ER 85; BRIGHTMAN 319 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 99; TREMBELAS 171; EV 83; PASSARELLI N.287; PARENTI N.13.

εἰς τὴν διακονίαν ταύτην· καὶ δὸς ἡμῖν λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ἡμῶ(ν), εἰς τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν χάριν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς ἐπὶ τῶν μελλόντων προτίθεσθαι δώρων. *Ἐκφώ(νησις)·*
Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε.

12. ***Εὐχ(ή), ἣν ποεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτοῦ, εἰσερχομένων τ(ῶν) ἁγίων δώρων·***

Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς, προσέρχεσθαι, ἢ προσεγγίζειν, ἢ λειτουργεῖν σοι, Βασιλεῦ τ(ῆς) δόξης· τὸ γὰρ διακονεῖν σοι, μέγα καὶ φοβερὸν καὶ ταῖς ἐπου(ραν)ίαις δυνάμεσιν. Ἀλλ' ὅμως διὰ τ(ὴν) ἄμετρόν σου φιλαν(θρωπ)ίαν, ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως γέγονας ἄν(θρωπ)ος, καὶ ἀρχιερεὺς /9r/ ἡμῶν ἐχρημάτισας, καὶ τ(ῆς) λειτουργικῆς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας τὴν ἱερουργίαν παρέδωκας, ὡς δεσπότης τῶν ἁπάντων. Σὺ γὰρ δεσπόζεις τῶ(ν) ἐπου(ρα)νίων καὶ ἐπιγείων, ὁ ἐπὶ θρόνου χερουβικοῦ ἐποχούμενος, ὁ τῶν Σεραφὶμ Κ(ύριο)ς, καὶ Βασιλεὺς τοῦ Ἰ(σρα)ήλ, ὁ μόνο(ς) ἅγιος, καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος. Σὲ δυσωπῶ τὸν μόνον ἀγαθόν καὶ εὐήκοον· ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλ(ὸν) καὶ ἀχρεῖον δοῦλον σου· καὶ ἱκάνοσόν με τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, ἐνδεδυμένον τὴν τῆς ἱερατείας χάριν παραστῆναι τῇ ἁγίᾳ σου ταύτῃ τραπέζῃ, καὶ ἱερουργῆσαι τὸ ἅγιον σου σῶμα, καὶ τὸ τίμιον σου αἷμα. Σὺ γὰρ κλίνω τὸν ἐμαυτοῦ /9v/ αὐχένα· καὶ δέομαί σου, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, μηδὲ ἀποδοκημάσῃς με ἐκ παίδων σου· ἀλλὰ ἀξίωσον προσενεχθῆναί σοι τὰ δῶρα ταῦτα καὶ ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου· Σὺ γὰρ εἶ ὁ προσφέρ(ων) καὶ προσφερόμενος, καὶ προσδεχόμενο(ς), Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν· και σοι τὴν δόξαν ἀναπ(έμπομεν), τῷ Π(ατ)ρί, καὶ ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί.

Γ' 13. ***Εὐχ(ὴ) <τῆς> προσκομιδ(ῆς) τοῦ ἁγίου Βασιλείου, λε(γομένη) μετὰ τὸ ἀπο(τεθῆναι) τὰ δῶρα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ πληρῶσαι τ(ὸν) λα(ὸν) τ(ὸν) μυστικὸν ὕμνον·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς, καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὁδοὺς εἰς σ(ωτη)ρίαν, ὁ χαρισάμενος ἡμ(ῖν) /10r/ οὐ(ρα)νίων μυστηρίων ἀποκάλυψιν, σὺ εἶ ὁ θέμενος ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πν(εύματό)ς σου τοῦ ἁγίου· εὐδόκησον δὴ Κ(ύρι)ε τοῦ γενέσθαι

f.11r marg. ext. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν. Ἄγγελον εἰρήνης. Συγνώμην. Τὰ καλὰ, καὶ Τὸν ὑπόλοιπον. Χριστιανὰ τὰ ‹τέλη›. Τῆς παναγίας.

14. Pax et symbolum.

= KRASNOSEL'CEV 250; ORLOV 156;
+ GOAR 141; ER 87; BRIGHTMAN 320 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 101; TREMBELAS 172; EV 84; PASSARELLI N.288; PARENTI N.13.3-8.

15. Dialogus praeanaphoricus et Anaphora, 'ad Sanctus'.

= KRASNOSEL'CEV 251; ORLOV 162; ENGBERDING 3;
+ GOAR 141; ER 87; BRIGHTMAN 321 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 101; TREMBELAS 173; HÄNGGI-PAHL 230; EV 86; PASSARELLI N.289; PARENTI N.14.2-11.

ἡμᾶς διακόνους τῆς καινῆς σου διαθή-
κης, λειτουργοὺς τῶν ἁγίων σου μυστη-
ρίων· πρόσδεξαι ἡμᾶς προσεγγίζον-
τας τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, κατὰ
τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου· ἵνα γενώμε-
θα ἄξιοι τοῦ προσφέρειν σοι τὴν λογη(κὴν)
ταύτην, καὶ ἀναίμακτον θυσίαν ὑπ(ὲρ)
τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, καὶ
τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνωημάτων· ἣν προσ-
δεξάμενος εἰς τὸ ἅγιον, καὶ ὑπερου(ρά)νιον,
καὶ νοερόν σου θυσιαστήριον εἰς ὀσμή(ν) /10v/
εὐοδίας, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν
τὴν χάριν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς. Ἐπίβλε-
ψον ἐφ' ἡμᾶς ὁ θ(εό)ς, καὶ ἔπιδε ἐπὶ τὴν
λατρείαν ἡμῶν ταύτην, καὶ πρόσδε-
ξαι αὐτὴν, ὡς προσεδέξω Ἄβελ τὰ δῶ-
ρα, Νῶε τὰς θυσίας, Ἀβραὰμ τὰς
ὁλοκαρπώσεις, Μωσέως καὶ Ἀαρὼ(ν)
τὰς ἱερωσύνας, Σαμουὴλ τὰς εἰρη-
νικάς. Ὡς προσδέξω ἐκ τῶν ἁγίω(ν)
σου Ἀποστόλων τὴν ἀληθινὴν ταύτη(ν)
λατρείαν· οὕτως καὶ ἐκ τῶν χειρῶν
ἡμῶν τῶν ἁμαρτολῶν πρόσδεξαι
τὰ δῶρα ταῦτα ἐν τῇ χρηστότητί σου
Κ(ύρι)ε, ἵνα καταξιωθέντες λειτουργεῖν
ἀμέμπτως τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρί-
ῳ, εὕρωμεν τὸν μισθὸν τῶν πιστῶν, /11r/
καὶ φρονήμων οἰκονόμων, ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ φοβερᾷ τῆς ἀνταπωδόσε-
ώς σου τῆς δικαίας. *Ἐκφώ(νησις).*
Διὰ τῶν οἰκτηρμῶν τοῦ μονογεν(οῦς).

14. *Ὁ λα(ός).* Ἀμήν. *Ὁ ἱερ(εύς).*/
Εἰρήνη πᾶσιν.
Ὁ λα(ός). Κ(αὶ) τῷ πν(εύματ)ί σου./
Ὁ διάκ(ονος). Ἀγαπήσω(μεν).
Κ(αὶ) μετ(ὰ) δοθῆναι τὴν ἀγάπ(ην), λέγ(ει) ὁ διάκ(ονος).
Τὰς θύρ(ας), τὰς θύρ(ας). *Κ(αὶ) μετ(ὰ) τὸ εἰπεῖν τὸ(ν)*
λα(ὸν) τὸ ἅγιον Σύμβολ(ον),/
ὁ διάκ(ονος) λέ(γει).

15. Στῶμεν καλῶ(ς). *Λέ(γει) ὁ ἱερε(ύς).* Ἡ χάρις τοῦ
Κ(υρί)ου ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, καὶ ἀγάπη/
τοῦ θ(εο)ῦ κ(αὶ)
Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αὶ) ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς/
εἴη μετ(ὰ).
Ὁ λαός. Καὶ μετ(ὰ) πν(εύματό)ς σου. *Ὁ ἱερε(ύς).*/
Ἄνω σχῶμ(εν) <τὰς καρδίας>.
Ὁ λαός. Ἔχομεν πρό(ς). *Ὁ ἱερε(ύς).* Εὐχαριστή-
σωμε(ν). *Ὁ λα(ός).* Ἄξιον καὶ δί(καιον)./
Ὁ ἱερε(ὺς) ἀ-
πάρχεται τῆς ἁγίας ἀναφωρᾶς λέγ(ων).

3) πρέπον: πρέπων, Sev.

28) ἐξεφάνει: ἐξεφάνη, Sev.

40) πτέρυγες: πτέρυγαις, Sev. ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, repetit Sev.

45) in marg. ext. Ἐκφ.

49) Ὁ λαός· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, S58.

Ὁ ὤν, Δέσποτα θεέ, Π(άτ)ερ Παντοκράτορ /11v/ προσκυνητέ, ἄξιον ὡς ἀληθῶς, καὶ δίκαιον, καὶ πρέπον τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἁγιωσύνης σου, σὲ αἰνεῖν, σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ προσκυνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν, σὲ δοξάζειν τὸν μόνον ὄντως ὄντα θ(εό)ν, καὶ σοὶ προσφέρειν ἐν καρδίᾳ συντετριμμένῃ, καὶ πν(εύματ)ι ταπεινώσεως τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ἡμῶν· ὅτι σὺ εἶ ὁ χαρισάμενος ἡμῖν τὴν ἐπίγνωσιν τ(ῆς) σῆς ἀληθείας. Καὶ τίς ἱκανὸς λαλῆσαι τὰς δυναστείας σου, ἀκουστὰς ποιῆσαι τὰς αἰνέσεις σου, ἢ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου ἐν παντὶ καιρῷ; Δέσποτα τῶν ἁπάντων, Κ(ύρι)ε οὐ(ρα)νοῦ καὶ γ(ῆς) καὶ πάσης κτήσεως ὁρωμένης τε, καὶ οὐχ ὁρωμένης, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου /12r/ δόξης, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους, ἄναρχ(ε), ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀπερίγραπτε, ἀναλλοίωτε, ὁ Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ μεγάλου θ(εο)ῦ καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς τῆς ἐλπίδος ἡμῶ(ν)· ὅς ἐστιν εἰκὼν τῆς σῆς ἀγαθωσύνης, σφραγὶς ἰσότυπος, ἐν ἑαυτῷ δεικνύς σε τὸν Π(ατέ)ρα, λόγος ζῶν, θ(εὸ)ς ἀληθινός, ἡ πρὸ αἰώνων σοφία, ζωή, ἁγιασμός, δύναμις, τὸ φῶς τὸ ἀληθηνόν, παρ' οὗ τὸ Πν(εῦμ)α τὸ ἅγιον ἐξεφάνει, τὸ τῆς ἀληθείας Πν(εῦμ)α, τὸ τῆς υἱοθεσίας χάρισμα, ὁ ἀρραβὼν τῆς μελλούσης κληρονομίας, ἡ ἀπαρχὴ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ἡ ζωοποιὸς δύναμις, ἡ πηγὴ τοῦ ἁγιασμοῦ, παρ' οὗ πᾶσα κτίσις λογική τε, καὶ νοερὰ δυναμουμένη σοὶ λατρεύει, καὶ σοὶ τὴν ἀΐδιον ἀναπέμπει /12v/ δοξολογίαν· ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά. Σὲ γὰρ αἰνοῦσιν ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρόνοι, κυριότητες, ἀρχαί, ἐξουσίαι, δυνάμεις, καὶ τὰ πολυόμματα χερουβίμ· σοὶ παρίστανται κύκλῳ τὰ σεραφίμ, ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, καὶ ταῖς μὲν δυσὶ καλύπτουσι τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, ταῖς δὲ δυσὶ τ(οὺς) πόδας, καὶ ταῖς δυσὶ πετόμενα, κέκραγεν ἕτερον πρὸς τὸν ἕτερον ἀκαταπαύστοις στόμασιν, ἀσιγήτοις θεολογίαις· ***Ἐκφ(ώνησις).***

Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντ(α), βοῶντα, καὶ λέ(γοντα)./

<*Ὁ λαός·* Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος.>

<u>16</u>. Oratio 'post Sanctus'

= KRASNOSEL'CEV 254; ORLOV 176; ENGBERDING 11;
+ GOAR 142; ER 89; BRIGHTMAN 324 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 1Ø3; TREMBELAS 179;HÄNGGI-PAHL 232; EV 86; PASSARELLI N.29Ø; PARENTI N.15.2.

<u>16</u>. *Εὔχ(εται) λέγων ὁ ἱερε(ύς)·*

Μετὰ τούτων τῶν μακαρίων δυνάμεων Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ, ὡς ἀληθῶς /13r/ καὶ πανάγιος, καὶ οὐκ ἔστιν μέτρον τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς ἁγιωσύνης σου, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ὅτι ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρίσει ἀληθινῇ πάντα ἐπίγαγες ἡμῖν. Πλάσας γὰρ τὸν ἄν(θρωπ)ον, χοῦ(ν) λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εἰκόνι τῇ σῇ ὁ θ(εό)ς τιμήσας αὐτόν, τέθεικας αὐτὸν ἐν παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἀθανασίαν ζωῆς, καὶ ἀπόλαυσιν αἰωνίων ἀγαθῶ(ν) ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν σου ἐπαγγειλάμενος αὐτῷ· ἀλλὰ παρακούσαντά σου τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ, τοῦ κτίσαντος αὐτὸν, καὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὄφεως ὑπαχθέντα, νεκρωθέντα τὲ αὐτὸν τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ παραπτώμασιν, ἐξώρισας αὐτὸν ἐν τῇ δικαιοκρισίᾳ σου ὁ θ(εό)ς /13v/ ἐκ τοῦ παραδείσου εἰς τὸν κόσμον τοῦτο(ν), καὶ ἀπέστρεψας αὐτὸν εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη, οἰκονομῶν αὐτῷ τὴν ἐκ παλιγγενίας σ(ωτη)ρίαν, τὴν ἐν αὐτῷ τῷ Χ(ριστ)ῷ σου· οὐ γὰρ ἀπεστράφης τὸ πλάσμα σου εἰς τέλο(ς), ὃ ἐποιήσας ἀγαθέ, οὐδὲ ἐπελάθου ἔργ(ου) χειρῶν σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου. Προφήτας ἐξαπέστειλας· ἐποίησας δυνάμεις διὰ τῶν ἁγίων σου τῶν καθ' ἑκάστην γενεὰν καὶ γενεὰν εὐαρεστησάντων σοι· ἐλάλησας ἡμῖν διὰ στόματος τῶν δούλω(ν) σου τῶν Προφητῶν, προκαταγγέλλων ἡμῖν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι σ(ωτη)ρίαν· νόμον ἔδωκας βοήθειαν· Ἀγγέλους ἐπέστησας φύλακας. Ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλή- /14r/ ρωμα τῶν καιρῶν, ἐλάλησας ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ Υἱῷ σου, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησας. Ὃς, ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης σου, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως σου, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα σοι τῷ θ(ε)ῷ, καὶ Π(ατρ)ί· ἀλλὰ θ(εὸ)ς ὢν προαιώνιος, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀν(θρώπ)οις συνανεστράφη, καὶ ἐκ Παρθ(έ)νου ἁγίας σαρκωθείς, ἐκένωσε(ν) ἑαυτόν, μορφὴν δούλου λαβὼν, σύμμορφος γενόμενος τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ἵνα ἡμᾶς συμμόρφ(ους) ποιήσῃ τῆς εἰκώνος τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀν(θρώπ)ου ἡ ἁμαρτία εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ /14v/ θάνατος, εὐδόκησεν ὁ μονογενὴς σου Υ(ἱό)ς, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις σου τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ Π(ατρό)ς, γενόμενος ἐκ γυναικὸς τῆς ἁγίας θ(εοτό)ου,

14) κατειχόμεθα: κατηχόμεθα, Sev.

32) τοῦ ἐντολάς: desinit ENGBERDING.

17. Narratio institutionis.

= KRASNOSEL'CEV 259; ORLOV 192;
+ GOAR 143; ER 91; BRIGHTMAN 328 (= Gb VII);[3] STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 105; TREMBELAS 182; HÄNGGI-PAHL 236; EV 88; PASSARELLI N.290; PARENTI N.15.2.

41)-43) Mt 26,26; Mc 14,22; Lc 22,19 + 1 Cor 11,24.
51)-53) Mt 26,22.28; Mc 14,24; Lc 22,20.

---

[3] In Barb. 336 deficit unus quaternio, ff.16v-17r, cf. PARENTI, *Barb. 336*, 15 (1).

καὶ ἀειπαρθ(έ)νου Μαρίας, γενόμενος ὑπὸ νόμον κατακρῖναι τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ· ἵνα οἱ ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀποθνήσκοντες, ζωοποιηθῶσιν ἐν αὐτῷ Χ(ριστ)ῷ σου· καὶ ἐμπολιτευσάμενος τῷ κόσμῳ τούτῳ, δοὺς προστάγματα σ(ωτηρ)ίας, ἀποστήσας ἡμᾶς τῆς πλάνης τ(ῶν) εἰδώλων, προσήγαγεν ἡμᾶς τῇ ἐπιγνώσει σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν, κτησάμενος ἡμᾶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον· καὶ καθαρίσας ἡμᾶς ἐν ὕδατι, καὶ ἁγιά(σας) τῷ Πν(εύματ)ί σου τῷ ἁγίῳ, ἔδοκεν ἑαυτὸν /15r/ ἀντάλλαγμα τῷ θανάτῳ, ἐν ᾧ κατειχόμεθα πεπραμένοι ὑπὸ τῆς ἁμαρτ(ίας)· καὶ κατελθὼν διὰ τοῦ Στ(αυ)ροῦ εἰς τὸν Ἅδην, ἵνα πληρώσῃ ἑαυτῷ τὰ πάντα, ἔλυσε τὰς ὠδῖνας τ(οῦ) θανάτου· καὶ ἀναστ(ὰς) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ὁδοποιήσας πάσῃ σαρκὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασι(ν), καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς φθορᾶς τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς· ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένω(ν), πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα ᾖ αὐτὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι πρωτεύων· καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐ(ρα)νούς, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλοσύνης σου ἐν ὑψηλοῖ(ς), ὃς καὶ ἥξει ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· κατέλιπε δὲ ἡμῖ(ν) /15v/ ὑπομνήματα τοῦ σ(ωτη)ρίου αὐτοῦ πάθους ταῦτα, ἃ προτεθείκαμεν κατὰ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς· μέλλων γὰρ ἐξιέναι ἐπὶ τὸν ἑκούσιον, καὶ ἀοίδιμον, καὶ ζωοποιὸν αὐτοῦ θάνατον, ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδου ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐπὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ, καὶ ἀχράντων χειρῶν, καὶ ἀναδείξ(ας) σοὶ τῷ θ(ε)ῷ, καὶ Π(ατ)ρί, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, ἁγιάσας, κλάσας· *Ἐκφώ(νησις)·*

17. Ἔδωκεν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθη(ταῖς) καὶ ἀποστόλοις εἰπών· Λάβετε, φάγετ(ε), τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μ(ου), τὸ ὑπὲρ ὑμ(ῶν) κλώμε(νον).

Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον ἐκ τοῦ γενήματο(ς) τῆς ἀμπέλου λαβών, κεράσας, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, ἁγιάσας, ἔδωκε /16r/ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις εἰπών· *Ἐκφώνησις·*

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τ(ῆς) κ(αι)νῆς διαθήκ(ης), τὸ ὑπὲρ ὑμ(ῶν), κ(αὶ) πολλῶν ἐκχυνόμε(νον)./

18. Anamnesis.

= KRASNOSEL'CEV 260; ORLOV 196;
+ GOAR 143; ER 92; BRIGHTMAN 328 (= Gb VII); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 105; TREMBELAS 182; HÄNGGI-PAHL 236; EV 88; PASSARELLI N.291; PARENTI N.15.2.

3)-7) 1 Cor 11,25.26.

19) Ὁ λαός· Σὲ ὑμνοῦμεν, S61.

19. Epiclesis.

= KRASNOSEL'CEV 261; ORLOV 200;
+ GOAR 144; ER 92; BRIGHTMAN 329 (= Gb VII); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 107; TREMBELAS 182; HÄNGGI-PAHL 236; EV 89; PASSARELLI N.292; PARENTI N.15.2.

40) ὀρθῶς: ὄρθος, Sev.

20. Memoria Sanctorum.

= KRASNOSEL'CEV 263; ORLOV 210;
+ GOAR 144; ER 94; BRIGHTMAN 330 (= Gb VII); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 107; TREMBELAS 184; HÄNGGI-PAHL 238; EV 90; PASSARELLI N.293; PARENTI N.15.2.

18. ***Εὔχ(εται) λέ(γων) ὁ ἱερε(ὺς)·***

Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτο(ν), καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν ἐμὸ(ν) θάνατον καταγγέλ<λ>ετε, τὴν ἐμὴν ἀνάστασιν ὁμολογεῖτε. Μεμνημένοι οὖν Δέσποτα, καὶ ἡμεῖς, τῶν σ(ωτη)ρίων αὐτοῦ παθημάτων, τοῦ ζωοποιοῦ Στ(αυ)οῦ, τ(ῆς) τριημέρου Ταφῆς, τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐ(ρα)νοὺς Ἀνόδου, τῆς ἐκ δεξιῶν σοῦ τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ Π(ατρὸ)ς καθέδρας, καὶ τ(ῆς) ἐνδόξου καὶ φοβερᾶς δευτέρας αὐτοῦ Παρουσίας· /16v/

Ἐκφώ(νησις)·

Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κατὰ πάντα, καὶ διὰ πάντ(α)./

<**Ὁ λαός· Σὲ ὑμνοῦμεν.**>

19. ***Εὔχ(εται) λέ(γων)·***

Διὰ τοῦτο, Δέσποτα πανάγιε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ ἀνάξιοι δοῦλοι σου, οἱ καταξιωθέντες λειτουργεῖν τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν, οὐ γὰρ ἐποιήσαμέν τι ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ διὰ τὰ ἐλέη σου, καὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου, οὓς ἐξέχεας πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς, θαρροῦντες προ(σ)εγγίζομεν τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, καὶ προ<σ>θέντες τὰ ἀντίτυπα τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, Ἅγιε ἁγίω(ν), εὐδοκίᾳ τῆς σῆς ἀγαθότητος, ἐλθεῖν τὸ Πν(εῦμ)α σου τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ /17r/ προκείμενα δῶρα ταῦτα, καὶ εὐλογῆσαι αὐτά, καὶ ἁγιάσαι, καὶ ἀναδεῖξαι·

Καὶ ἀνιστάμενος ὁ ἱερε(ὺς) ὀρθῶς, σφραγίζει τὰ δῶ(ρα) τρίτον, λέγων οὕτως·

Τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον, αὐτὸ τὸ τίμιον Σῶμα τοῦ Κ(υρίο)υ, καὶ θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ· Ἀμ(ήν).
Τὸ δὲ ποτήριον τοῦτο, αὐτὸ τὸ τίμιον Αἷμα τοῦ Κ(υρίο)υ, καὶ θ(εο)ῦ καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ· Ἀμ(ήν)./
Τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ἀμ(ήν).

20. ***Καὶ πάλιν κλινόμε(νος) ὁ ἱερε(ὺς) λέ(γει)·***

Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου, καὶ τοῦ ποτηρίου μετέχοντας, ἑνώσαις ἀλλήλοις εἰς ἑνὸς Πν(εύματο)ς ἁγίου κοινωνίαν, καὶ μηδένα ἡμῶν εἰς κρίμα, ἢ εἰς

10) Χαίρε κεχαριτωμένη[4]

21. Intercessiones I.: Diptycha Defunctorum.

= KRASNOSEL'CEV 264; ORLOV 212;
+ GOAR 144; ER 94; BRIGHTMAN 331 (= Gb VII); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 109; TREMBELAS 184; HÄNGGI-PAHL 238; EV 90; PASSARELLI N.294; PARENTI N.15.2.

[4] cf. WINKLER, *Interzessionen I.* 324-327 cum conspectu aliorum MSS. ad rem.

κατάκριμα, ποιήσῃς μετασχεῖν τοῦ ἁγί-
ου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου· ἀλ- /17v/
λ' ἵνα εὕρωμεν ἔλεον, καὶ χάριν μετὰ
πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος σοι
εὐαρεστησάντων, Προπατέρων, Πα-
τέρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀ-
ποστόλων, Κηρύκων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρ-
τύρων, Ὁμολογητῶν, Διδασκάλων, καὶ
παντὸς πν(εύματο)ς δικαίου ἐν πίστει τετελει-
ωμένου· **Χαίρε κεχαριτωμέ(νη).** ***Ἐκφώ(νησις)·***

**21. Ἐξαιρέτως τ(ῆς) παναγίας, ἀχράντου, δεσποί-
νης ἡμῶν θ(εοτό)κου, καὶ ἀειπα(ρθένου Μαρίας)·/**

Ὁ διάκ(ονος)
τὰ δίπτυχ(α) τῶν κεκοιμημέ(νων). *Ὁ ἱερε(ύς)·*

Τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ,
τοῦ ἁγίου *τοῦ δε(ῖνος)*, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐ-
πιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου,
ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ θ(εό)ς·
καὶ μνήσθητι πάντων κεκοιμημέ- /18r/
νων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰω-
νίου· καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, ὅπου ἐπι-
σκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου.
Ἔτι σου δεόμεθα, μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῆς ἁγίας σου
καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησί(ας),
τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς
οἰκουνένης, καὶ εἰρήνευσον αὐτήν,
ἣν περιεποιήσω τῷ τιμίῳ Αἵματι
τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον
στερέωσον μέχρι τῆς συντελείας τοῦ
αἰῶνος. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν τὰ δῶ-
ρα σοι ταῦτα προσκομισάντων, καὶ ὑ-
πὲρ ὧν, καὶ δι' ὧν, καὶ ἐφ' οἷς αὐτὰ προ(σ)-
εκόμισαν. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν καρ-
ποφορούντων, καὶ καλ<λ>ιεργούντων ἐν
ταῖς ἁγίαις σου ἐκκλησίαις, καὶ μεμνη- /18v/
μένων τῶν πενήτων. Ἄμειψαι αὐτοὺς
τοῖς πλουσίοις σου, καὶ ἐπου(ρα)νίοις χαρίσ-
μασι· χάρισαι αὐτοῖς ἀντὶ τῶν ἐπιγεί-
ων, τὰ ἐπου(ρά)νια· ἀντὶ τῶν προσκαίρ(ων),
τὰ αἰώνια, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν, τὰ
ἄφθαρτα. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν ἐν
ἐρημίαις, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, καὶ τ(ῆς)
ὀπαῖς τῆς γῆς. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶ(ν)
ἐν παρθενίᾳ, καὶ εὐλαβείᾳ, καὶ ἀσκήσει
καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων. Μνήσ-
θητι Κ(ύρι)ε τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ πιστο-
τάτων ἡμῶν βασιλέων, οὓς ἐδικαίω-
σας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς· ὅπλῳ ἀ-
ληθείας, ὅπλῳ εὐδοκίας στεφάνωσο(ν)
αὐτούς· ἐπισκίασον ἐπὶ τὴν κεφα-
λὴν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· ἐνίσχυ- /19r/
σον αὐτῶν τὸν βραχίονα· ὕψωσον αὐτ(ῶν)
τὴν δεξιάν· κράτυνον αὐτῶν τὴν βα-

σιλείαν· ὑπόταξον αὐτοῖς πάντα τὰ
βάρβαρα ἔθνη τὰ τους πολέμους θέλο(ν)-
τα· χάρισαι αὐτοῖς βαθείαν, καὶ ἀνα-
φαίρετον εἰρήνην· λάλησον εἰς τὴν
καρδίαν αὐτῶν ἀγαθὰ ὑπὲρ τ(ῆς) ἐκκλη-
σίας σου, καὶ παντός τοῦ λαοῦ σου· ἵνα
ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἤρεμον, καὶ ἡσύ-
χιον βίον διάγωμεν ἐν πᾶσι εὐσεβείᾳ,
καὶ σεμνότητι. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε πά-
σης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, καὶ τῶν ἐν τῷ
παλατίῳ ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ παντὸ(ς)
τοῦ στρατοπέδου· τοὺς ἀγαθοὺς ἐν τῇ
ἀγαθότητι διατήρισον· τοὺς πονηρ(οὺς)
ἀγαθοὺς ποίησον ἐν τῇ χρηστότητί σου. 19v/
Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ
τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντ(ων)·
καὶ ἐλέησον αὐτοὺς κατὰ πλῆθος τοῦ
ἐλέους σου· τὰ ταμεῖα αὐτῶν ἔμπλησο(ν)
παντὸς ἀγαθοῦ· τὰς συζυγίας αὐτῶν ἐν
εἰρήνῃ, καὶ ὁμονοίᾳ διατήρισον· τὰ νή-
πια ἔκθρεψον, τὴν νεότητα παιδαγώ-
γησον· τὸ γῆρας περικράτησον· τοὺς
ὀλιγοψύχους παραμύθησαι· τοὺς ἐσκορ-
πισμένους ἐπισυνάγαγε, καὶ σύναψον τῇ
ἁγίᾳ σου καθολικῇ, καὶ ἀποστολικῇ ἐκ-
κλησίᾳ· τοὺς ὀχλουμένους ὑπὸ πνευ-
μάτων ἀκαθάρτων ἐλευθέρωσον· τοῖς
ὁδοιποροῦσι συνόδευσον· χηρῶν πρό-
στηθι· ὀρφανῶν ὑπεράσπισον· αἰχμα-
λώτους ῥῦσαι· νωσοῦντας ἴασαι· 20r/
τῶν ἐν βήμασι, καὶ ἐν μετάλλοις, καὶ πι-
κραῖς δουλίαις καὶ ἐξορίαις, καὶ πά-
σῃ θλίψει, καὶ ἀνάγκῃ, καὶ περιστάσει
ὄντων, μνημόνευσον ὁ θ(εό)ς, καὶ πάντ(ων)
τῶν δεομένων τῆς μεγάλης σου εὐσπλαγ-
χνίας· καὶ τῶν ἀγαπόντων ἡμᾶς, καὶ τ(ῶν)
μισούντων, καὶ τῶν ἐντειλαμένω(ν)
ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτ(ῶν),
καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε
ὁ θ(εό)ς ἡμῶν, καὶ ἐπὶ πάντας ἔκχεον
τὸ πλούσιον σου ἔλεος, πᾶσι παρέχ(ων)
τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα· καὶ ὧν ἡ-
μεῖς οὐκ ἐμνημονεύσαμεν δι' ἄγνοιαν,
ἢ λήθην, ἢ πλῆθος ὀνομάτων, αὐτὸς
μνημόνευσον ὁ θ(εό)ς, ὁ εἰδὼς ἑκάστου τ(ὴν)
ἡλικίαν, καὶ τὴν προσηγορίαν, ὁ εἰδ(ὼς) 20v/
ἕκαστον ἐκ κοιλίας μ(ητ)ρ(ὸ)ς αὐτοῦ.
Σὺ γὰρ εἶ, Κ(ύρι)ε, ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἡ
ἐλπὶς τῶν ἀπελπισμένων, ὁ τῶν
χειμαζομένων Σ(ωτή)ρ, ὁ τῶν πλεόντ(ων)
λιμὴν, ὁ τῶν νοσούντων ἰατρός.
Αὐτὸς τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γενοῦ,
ὁ εἰδος ἕκαστον, καὶ τὸ αἴτιμα αὐτοῦ,
οἶκον, καὶ τὴν χρεῖαν αὐτοῦ. Ῥῦσαι
Κ(ύρι)ε τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πᾶσαν
πόλιν καὶ χῶραν, ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ,

22. Intercessiones II.: Diptycha Vivorum.

= KRASNOSEL'CEV 269; ORLOV 244;
+ GOAR 146; ER 98; BRIGHTMAN 336 (= Gb VII); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 111; TREMBELAS 187; JACOB, *Len.*, N.1; HÄNGGI-PAHL 240; EV 92; PASSARELLI N.295; PARENTI N.16-17.2.

9) ὑγιᾶ: ὑγιῆ, Sev.

48) Ὁ λαός· Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου, S61.

σεισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, καὶ ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐμφυλίου πολέμου. *Ἐκφώ(νησις)*·

22. Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ Ἀρχ(ι)επισκόπ(ου) ἡμῶν *του δ(εῖνος)*· ὃν χάρισαι/ ταῖς ἁγίαις σου ἐκκλησίαις, ἐν εἰρήνῃ σῷον, ἔν- /21r/ τιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντ(α), ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγ(ον) τῆς σῆς ἀληθ(είας).

Μνήσθητι Κ(ύρι)ε πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου, καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητο(ς). Συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἑκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον· καὶ μὴ διὰ τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας κωλύσῃς τ(ὴν) χάριν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς ἀπὸ τ(ῶν) προκειμένων δώρων. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χ(ριστ)ῷ διακονίας, καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματ(ος)· καὶ μηδένα ἡμῶν καταισχύνῃς τῶν κυκλούντων τὸ ἅγιόν σου θυσιαστήριο(ν). /21v/ Ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότητί σου Κ(ύρι)ε. Ἐπιφάνηθι ἡμῖν ἐν τοῖς πλουσίοις σου οἰκτιρμοῖς. Εὐκράτοις, καὶ ἐποφελεῖς τοὺς ἀέρας ἡμῖν χάρισαι· ὄμβρους εἰρηνικοὺς τῇ γῇ πρὸς καρποφορίαν δώρησαι· εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου. Παῦσον τὰ σχίσματα τῶν ἐκκλησιῶ(ν)· σβέσον τὰ φρυάγματα τῶν ἐθνῶν· τὰς τῶν αἱρέσεων ἐπαναστάσεις ταχέως κατάλυσον, τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς. Πάντας ἡμᾶς πρόσδεξαι εἰς τὴ(ν) βασιλείαν σου, υἱοὺς φωτὸς καὶ υἱοὺς ἡμέρας ἀναδείξας· τὴν σὴν εἰρήνη(ν), καὶ τὴν σὴν ἀγάπην χάρισαι ἡμῖν, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν· πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. /22r/

Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἑνὶ στόματ(ι), καὶ μιᾷ καρδ(ίᾳ) δοξάζειν, καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμ(ον). Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ιστο)ῦ μετ(ὰ) πάντων ὑμ(ῶν)./

<Ὁ λαός· Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.>

f.22r marg. ext. alia manus:
Πάντων τῶν Ἁγίων. Ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων. Ὅπως ὁ φιλάνθρωπος. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι.

f.23r marg. ext. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἄγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην. Τὰ καλά. Τὸν ὑπόλοιπον. Χριστιανά. Τὴν ἑνότητα.

<u>23</u>. Oratio ad 'Pater Noster'.

= KRASNOSEL'CEV 271; ORLOV 258;
+ GOAR 147; ER 100; BRIGHTMAN 338 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 113; TREMBELAS 189; JACOB, *Len.*, N.2; EV 94; PASSARELLI N.297; PARENTI N.17.3-6.

5) σύ: σοί, Sev.

41) Ὁ λαὸς τὸ· Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς, S61.

<u>23</u>. *Καὶ του διακόνου λέ(γοντος) τὴν συναπ(τήν),/ ὁ ἱερε(ὺς) εὔχ(εται)·*

Ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν ὁ θ(εὸ)ς τοῦ σώζειν, σὺ ἡμᾶς δίδαξον εὐχαριστεῖν σοι ἀξίος τῶν εὐεργεσιῶν σου, ὧν ἐποίησας καὶ ποιεῖς μεθ' ἡμῶν. Σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν ὁ προσδεξάμενος τὰ δῶρα ταῦτα, καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς· καὶ δίδαξον ἐπιτελεῖν ἁγιωσύνην ἐν φόβ(ῳ) σου· ἵνα ἐν καθαρῷ τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὑποδεχόμενοι τὴν μερίδα τῶν ἁγιασμάτων σου, ἑνωθῶμεν τῷ ἁγίῳ Σώματι, καὶ Αἵματι τοῦ /22v/ Χ(ριστο)ῦ σου· καὶ ὑποδεξάμενοι αὐτὰ ἀξίως, σχῶμεν τὸν Χ(ριστὸ)ν κατοικοῦντα ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, καὶ γενόμεθα ναὸς τοῦ παναγίου σου Πν(εύματο)ς. Ναί ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ μηδένα ἡμῶν ἔνοχον ποιήσῃς τῶν φρικτῶν σου τούτων καὶ ἐπου(ρα)νίων μυστηρίων, μηδὲ ἀσθενῆ ψυχῇ καὶ σώματι, ἐκ τοῦ ἀναξίως αὐτῶν μεταλαμβάνειν· ἀλλὰ δὸς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς, ἀξίως ὑποδέχεσθαι τὴν ἐλπίδα τῶν ἁγιασμάτων σου, εἰς ἐφόδιον ζωῆς αἰωνίου, εἰς ἀπολογίαν εὐπρόσδεκτον τ(ὴν) ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου· ὅπως ἂν καὶ ἡμεῖς μετὰ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντ(ων), /23r/ γενώμεθα μέτοχοι τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν, ὧν ἡτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί(ν) σε Κ(ύρι)ε. *Ἐκφώνησις·*

Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα, μετὰ παρρησίας ἀκατακρίτως τολμᾶν ἐπικαλῆσθαί σε τὸν ἐπου(ρά)νιον θ(εὸ)ν Π(ατέρ)α, κ(αὶ) λέ(γειν)·

< *Ὁ λαὸς τὸ* ·Πάτερ ἡμῶν, *ὁ ἱερεύς·*>

Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, κ(αὶ) ἡ δόξα τοῦ Π(ατρό)ς, καί./ *Ὁ λα(ός)·* Ἀμήν./

<u>24</u>. *Ὁ ἱερε(ύς)·* Εἰρήνη πᾶ(σι)· Καὶ τῷ πν(εύματ)ί σου./ *Ὁ διάκον(ος)·* Τὰς κεφαλά(ς)./

24. Oratio ad Kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 274; ORLOV 270;
+ GOAR 148; ER 101; BRIGHTMAN 340 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; TREMBELAS 190; JACOB, *Len.*, N.3; EV 95; PASSARELLI N.298; PARENTI N.18.

25. Oratio ad Fractionem.

= KRASNOSEL'CEV 275; ORLOV 272;
+ GOAR 65; ER 102; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; JACOB, *Len.*, N.4; EV 96; TREMBELAS 192; PARENTI N.19.1-2.

f.24r marg. ext. alia manus:
Πρόσχωμεν. Τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις.

26. Fractio.

= KRASNOSEL'CEV 276; ORLOV 272;
+ GOAR 148; ER 102; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; TREMBELAS 191; JACOB, *Len.*, N.5; EV 96; PASSARELLI N.299.3-6; PARENTI N.19.3-6.

27. Oratio post Communionem.

= KRASNOSEL'CEV 274; ORLOV 298;
+ GOAR 148; ER 102; BRIGHTMAN 342 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; TREMBELAS 192; JACOB, *Len.*, N.5; EV 96; PASSARELLI N.300; PARENTI N.19.3-6.

Εὔχεται ὁ ἱερε(ύς)·

Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν,
καὶ Θ(εὸ)ς πάσης παρακλήσεως, τοὺς ὑπο-
κεκλικότας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλ(ὰς)
εὐλόγησον, ἁγίασον, φρούρησον, ὀχύ-
ρωσον, ἐνδυνάμωσον, ἀπὸ παντὸς ἔρ-
γου πονηροῦ ἀπόστησον, παντὶ δὲ ἔρ- /23v/
γῳ ἀγαθῷ σύναψον· καὶ καταξίωσον
ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ἀχράν-
των τούτων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίω(ν),
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς Πν(εύματο)ς ἁγίου κοι-
νωνίαν· **Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, κ(αὶ)**
φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υ(ἱο)ῦ, μεθ'
<οὗ> εὐλο(γητὸς) εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ./

Ὁ λα(ός)· Ἀμ(ήν).

<u>25</u>. *Καὶ τοῦ διακόνου λε(γόντος)·/*
Πρόσχωμεν, *καὶ*
ὁ ἱερεὺς κλινόμενος λέγ(ει)·

Πρόσχες Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ὲ/
ὁ Θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἐξ ἁγίου κα-
τοικητηρίου σου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ ἁγιάσαι
ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Π(ατρ)ὶ συγκαθήμενος,
καὶ ὧδε ἡμῖν ἀοράτος συνῶν· κ(αὶ) κα-
ταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μετα-
δοῦναι ἡμῖν, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λα(ῷ).

<u>26</u>. *Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ ὑψῶν τ(ὸν) ἄρτ(ον)·* /24r/
Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις./
Ὁ λα(ός)· Εἷς ἅγιος, εἷς
Κ(ύριο)ς, Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς./

Καὶ λαμβάνει ἐκ τοῦ ἁγίου σω-
μάτ(ος) μερίδα ὁ ἱερε(ύς), καὶ βάλλει εἰς/
τ(όν) ποτήρι-
ον λέγων· Πλήρωμα Πν(εύματο)ς ἁγίου./

Κοινω(νικόν).

<u>27</u>. *Καὶ μετὰ τὸ πάντας μεταλ(αβεῖν), λέγ(οντος) τοῦ δια-*
κόνου τὴν εὐχ(ήν), ὁ ἱερε(ὺς) ἐπεύχετ(αι)·

Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ Θ(εό)ς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ
μεταλήψαι τῶν ἁγίων, ἀχράντων, ἀθα-
νάτων, καὶ ἐπου(ρα)νίων σου μυστηρίων, ἃ
ἔδωκας ἡμῖν ἐπ' εὐεργεσίᾳ, καὶ ἁγια-
σμῷ, καὶ ἴασει τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τ(ῶν)
σωμάτων· αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἁπάν-
των, δὸς γενέσθαι ἡμῖν τὴν κοινωνί-
αν τοῦ ἁγίου σου Σώματος, καὶ Αἵματος
τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, εἰς πίστιν ἀκαταίσχυντον, εἰς
ἀγάπην ἀνυπόκριτον, εἰς πλησμονὴ(ν) /24v/
σοφίας, εἰς ἴασιν ψυχῆς, καὶ σώματο(ς),

<u>28</u>. Oratio post ambonem.

= KRASNOSEL'CEV 278; ORLOV 306;
+ GOAR 152; DMITR. II, 7 (S57), 43 (S59), 64 (S62); SWAINSON 324; MERCIER, *S. Jaques*, 244; TREMPELAS 193; JACOB, *Len.*, N.42; PARENTI N.274.

<u>29</u>. Oratio legenda in sacrario.

= KRASNOSEL'CEV 279; ORLOV 310;
+ GOAR 149; ER 104; BRIGHTMAN 344 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 117; TREMBELAS 194; JACOB, *Len.*, N.6; EV 97; PASSARELLI N.302; PARENTI N.21.

32) Ἤνυσται: Ἤνοισται, Sev.

εἰς ἀποτροπὴν παντὸς ἐναντίου, εἰς περιποίησιν τῶν ἐντολῶν σου, εἰς ἀπολογίαν εὐπρόσδεκτον τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου. *Ἐκφ(ώνησις)·* **Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμ(πομεν).** /

<u>28</u>. *Ὁ διάκ(ονος)·* **Ἐν εἰρήνῃ προέλθ(ωμεν).** *Ὁ ἱερε(ὺς) ποιεῖ εὐχὴν ὀπιστάμβων(ος)·*

Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, / ὁ Σ(ῶτ)ηρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τῆς σῆς δόξης κοινωνοὺς γενέσθαι, διὰ τῆς τῶν ἁγίων σου μυστηρίων ζωοποιοῦ μεταλήψεως, δι' ὧν τοῦ θανάτου σου, καὶ τῆς ἀναστάσεως τὸν τύπον τελεῖν παρέδωκας ἡμῖν, δι' αὐτῶν ἡμᾶς ἐν τῷ ἁγιασμ(ῷ) σου διαφύλαξον, μεμνημένους τ(ῆς) /25r/ σῆς χάριτος διὰ παντός, καὶ σοὶ ζω(όν)τας τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι· τοῖς συλλειτουργήσασιν ἡμῖν, καὶ τοῖς θείοις σου μυστηρίοις διακονήσασιν, βαθμὸν ἀγαθὸν περιποίησε, καὶ πολλὴν παρρησίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματός σου. **Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀληθινὸς θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ ζωὴ αἰώνιος, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμ(πομεν).**

<u>29</u>. *Εὐχ(ὴ) λεγομέ(νη) ἐν τῷ σκευοφυλα(κίῳ)·*

Ἤνυσται καὶ τετέλεσται, ὅσον εἰς τὴν ἡμετέραν δύναμιν, πάντα ὅσα παρέσχου ἡμῖν τὰ τῆς ἀφθαρσίας μυστήρια Κ(ύρι)ε. Εὕραμεν τοῦ θανάτου σου τὴν μνήμην· ⟨ε⟩ἴδομεν τῆς ἀναστάσεως σου τὸν τύπον· ἐνεπλήσθημεν τ(ῆς) /25v/ ἀκενώτου σου τροφῆς· ἀπηλαύσαμεν τῆς ἀτελευτήτου σου ζωῆς, ἧς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι πάντας ἡμᾶς τυχεῖν καταξίωσον Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εό)ς, πρεσβείαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. **Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα εὐχαριστία, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Π(ατρ)ί, καὶ τῷ ζωοποιῷ Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶ(ν).** /26r/

LITURGIA S. IOANNIS CHRYSOSTOMI[5]

In Sev. lit. S. Ioan. Chrysostomi careat titulum.[6]

<u>30</u>. Oratio catechumenorum.

= KRASNOSEL'CEV 241; ORLOV 386;
+ GOAR 56; ER 53; BRIGHTMAN 315 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 119; TREMBELAS 64; JACOB, *Len.*, N.25; JACOB, *Mess.*, N.1.11; EV 55; PASSARELLI N.15; PARENTI N.28.

f.26v marg.sup. alia manus:
Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε. Οἱ κατηχούμενοι προέλθετε. Μή τις τῶν κατηχουμένων.

<u>31</u>. Oratio fidelium prima.

= KRASNOSEL'CEV 242; ORLOV 388;
+ GOAR 57; ER 53; BRIGHTMAN 316 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 119; TREMBELAS 65; EV 56; JACOB, *Len.*, N.26; JACOB, *Mess.*, N.1.12; PASSARELLI N.15; PARENTI N.29.

f.27r marg.ext. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

<u>32</u>. Oratio fidelium secunda.

= KRASNOSEL'CEV 244; ORLOV 388;
+ GOAR 57; ER 54; BRIGHTMAN 316 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 119; TREMBELAS 68; JACOB, *Len.*, N.27; EV 56; JACOB, *Mess.*, N.1.13; PASSARELLI N.16; PARENTI N.30.

f.27v marg. int. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

---

[5] MSS similia Sev.: cf. descriptionem summariam in DMITR. II, 19 (S58, ff.17r-21v), 42 (S59, ff.23r-29v), 75-76 (S61, ff.20r-26v), 64 (S62, ff.34v-46v).

[6] cf. tabulam 2.

<u>30</u>. ***Εὐχὴ κατηχουμένων ἄλλη πρὸ τῆς ἁγίας ἀναφορ(ᾶς) τοῦ Χρ(υσοστό)μου·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ τὴν σ(ωτηρ)ία(ν) τῷ γένει τῶν ἀν(θρώπ)ων ἐξαποστείλας, τὸν μονογενῆ σου Υ(ἱό)ν, καὶ θ(εό)ν, τὸν/ Κ(ύριο)ν ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς κατηχουμένους, τοὺς ὑποκεκλικότ(ας) σοι τὸν ἑαυτῶν αὐχένα· καὶ καταξίωσον αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τῆς σου λουτροῦ παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας· ἕνωσον αὐτοὺς τῇ ἁγίᾳ σου καθολικῇ, καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ συγκαταρίθμησον αὐ- /26v/ τοὺς τῇ ἐκλεκτῇ σου ποίμνῃ·
Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πά(ντιμον).

<u>31</u>. ***Εὐχ(ὴ) πιστῶν α'·***

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς τῶν δυνάμεων, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς παραστῆναι, καὶ νῦν τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· πρόσδεξαι ὁ θ(εὸ)ς τὴν δέησιν ἡμ(ῶν)· ποίησον ἡμᾶς ἀξίους γενέσθαι τοῦ προσφέρειν σοι δεήσεις, καὶ ἱκεσίας, καὶ θυσίας ἀναιμάκτους ὑπὲρ πα(ν)τὸς τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἱκάνωσον ἡμ(ᾶς), οὓς ἔθου εἰς τὴν διακονίαν σου ταύτ(ην), ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πν(εύματο)ς σου τοῦ ἁγίου, /27r/ ἀκαταγνώστως, καὶ ἀπροσκόπως, ἐν καθαρῷ τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ἐπικαλεῖσθαι σε ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ· ἵνα εἰσακούων ἡμῶν, ἵλεως ἡμῖν ἔσῃ ἐν τῷ πλήθει τῆς σῆς ἀγαθότητος. ***Ἐκφ(ώνησις)·***
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προ(σκύνησις).

<u>32</u>. ***Εὐχ(ὴ) πιστῶν β'·***

Πάλιν, καὶ πολλάκις σοι προσπίπτομε(ν), καὶ σοῦ δεόμεθα, ἀγαθὲ καὶ φιλάν(θρωπ)ε· ὅπως ἐπιβλέψας ἐπὶ τὴν δέησιν ἡμ(ῶν), καθαρίσῃς ἡμῶν τὰς ψυχάς, καὶ τὰ σώματα ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκός, καὶ πν(εύματο)ς· καὶ δώῃς ἡμῖν ἀνένοχον, καὶ ἀκατάκριτον τὴν παράστασιν τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου· χάρι- /27v/ σαι δὲ ὁ θ(εό)ς, καὶ τοῖς συνευχομένοις ἡμῖν, προκοπὴν βίου, καὶ πίστεως, καὶ συνέσεως πν(ευματ)ικῆς· δὸς αὐτοῖς

f.27v marg. inf. alia manus:[7]
Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. Ὑπὲρ τῶν προτεθέντων τιμίων δώρων. Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Ὑπὲρ το ῥυσθῆναι ἡμᾶς.

f.28r marg. inf. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἄγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην καὶ ἀφέσεως. Τὰ καλὰ, καὶ συμφέροντα. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον. Χριστιανὰ τὰ τέλη. Τῆς παναγίας, ἀχράντου.

33. Oratio ad accessum ad altare.

= KRASNOSEL'CEV 247; ORLOV 390; TAFT 350;
+ GOAR 59; ER 59; BRIGHTMAN 319 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 121; TREMBELAS 87; EV 60; JACOB, *Len.*, N.28; JACOB, *Mess.*, N.1.16; PASSARELLI N.18; PARENTI N.31.1-2.

f.28v marg. sup. alia manus: Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Τὰς θύρας. Στῶμεν καλῶς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰσοῦ Χριστοῦ. Ἄνω σχῶμεν. Εὐχαριστήσωμεν.

34. Anaphora 'ad Sanctus'.

= KRASNOSEL'CEV 251; ORLOV 390; PARENTI, *Anafora*, 20,21 (= Sev., S58,S59,S61,62);
+ GOAR 60; ER 62; BRIGHTMAN 321 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 123; TREMBELAS 98; EV 62; HÄNGGI-PAHL 224 (Barb 336); JACOB, *Len.*, N.30; JACOB, *Mess.*, N.1.18; PASSARELLI N.21; PARENTI N.32.8-10.

36) σὲ εὐλογεῖν, Sev. add. marg. sup.

---

[7] cf. tabulam 4.

πάντοτε μετὰ φόβου, καὶ ἀγάπης λα-
τρεύοντάς σοι, ἀνενόχως καὶ ἀκατα-
κρίτως μετέχειν τῶν ἁγίων σου μυστη-
ρίων, καὶ τῆς ἐπου(ρα)νίου βασιλείας ἀ-
ξιωθῆναι. *Ἐκφώνησις·*
Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε φυ(λαττόμενοι).

33. *Εὐχ(ὴ) <τῆς> προσκομηδῆ(ς) τοῦ ἁγίου/ Ἰω(άννου) τοῦ Χρ(υσοστό)μου·*

Ζ' *Μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ ἁγία δῶρα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ πληρῶσαι τὸν λα(ὸν) <τὸν> μυστικὸν ὕμνον·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς, ὁ Παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος,
ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως παρὰ
τῶν ἐπικαλουμένων σε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, /28r/
πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτω-
λῶν τὴν δέησιν, καὶ προσάγαγε τῷ
ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ· καὶ ἱκάνωσο(ν)
ἡμᾶς προσενεγκεῖν σοι δῶρα, καὶ θυσί-
ας πν(ευματ)ικὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁ-
μαρτημάτων, και τὸν τοῦ λαοῦ ἀγνοη-
μάτων· καὶ καταξίωσον ἡμᾶς εὑρεῖ(ν)
χάριν ἐνωπιόν σου, τοῦ γενέσθαι εὐ-
πρόσδεκτον τὴν θυσίαν ἡμῶν, καὶ
ἐπισκηνῶσαι τὸ Πν(εῦμ)α τῆς χάριτός σου
τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προ-
κείμενα δῶρα ταῦτα, καὶ ἐπὶ πάντα
τὸν λαόν σου. *Ἐκφώνησις·*
Διὰ τῶν οἰκτηρμῶν τοῦ μονογενοῦς.

34. *Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν λα(όν)·* Ἄξιον καὶ *δίκαιον· λεγει ὁ ἱερεύς· Εὐχ(ή)·* /28v/

Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογ(εῖν),/
σοὶ εὐχα-
ριστεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τό-
πῳ τῆς δεσποτ<ε>ίας σου· Σὺ γὰρ εἶ θ(εὸ)ς ἀ-
νέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατο(ς),
ἀκατάληπτος, ἀεὶ ὢν, ὡσαύτος ὤν,
σὺ καὶ μονογενής σου Υἱός, καὶ τὸ Πν(εῦμ)ά
σου τὸ ἅγιον. Σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ-
ναι ἡμᾶς παρήγαγες, καὶ παραπεσό(ν)-
τας ἀνέστησας πάλιν· καὶ οὐκ ἀπέ-
στης πάντα ποιῶν, ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν
οὐ(ρα)νὸν ἀνήγαγες, καὶ τὴν βασιλείαν
ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν. Ὑπὲρ τού-
των ἁπάντων εὐχαριστοῦμέν σοι, καὶ
τῷ μομογενῆ σου Υἱῷ, καὶ τῷ Πν(εύματ)ι
σου τῷ ἁγίῳ, ὑπὲρ πάντων, ὧν ἴσ-
μεν, καὶ ὧν οὐκ ἴσμεν, τῶν φανερ(ῶν), /29r/
καὶ ἀφανῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς ἡ-
μας γεγενημένων. Εὐχαριστοῦμεν σοι
καὶ ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἣν
ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι κατα-

35. Oratio 'post Sanctus'.

= KRASNOSEL'CEV 254; ORLOV 392; PARENTI, *Anafora*, 22,23; + GOAR 61; ER 62; BRIGHTMAN 324 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 123; TREMBELAS 106; EV 63; HÄNGGI-PAHL 224; JACOB, *Len.*, N.31; JACOB, *Mess.*, N.1.19; PASSARELLI N.22; PARENTI N.33.2.

20 ἀπόληται: ἀπώληται, Sev.
21) ἔχῃ: ἔχει, Sev.

36. Narratio institutionis.

= KRASNOSEL'CEV 259; ORLOV 394; PARENTI, *Anafora*, 22,23; + GOAR 61; ER 63; BRIGHTMAN 328 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 123; TREMBELAS 107; EV 63; HÄNGGI-PAHL 226; JACOB, *Len.*, N.32; JACOB, *Mess.*, N.1.19; PASSARELLI N.22.2-23.2; PARENTI N.33.3-6.

32)-33) 1 Cor 11,24.
35) cf. 1 Cor 11,25a
37)-38) Mt 26,22.28; Mc 14,24; Lc 22,20.

37. Anamnesis.

= KRASNOSEL'CEV 260; ORLOV 394; PARENTI, *Anafora*, 24; + GOAR 61; ER 63; BRIGHTMAN 328 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 125; TREMBELAS 109; EV 64; HÄNGGI-PAHL 226; JACOB, *Len.*, N.33; JACOB, *Mess.*, N.1.20; PASSARELLI N.24; PARENTI N.34.

ξίωσον· καί τοι σοι παρεστήκασιν χιλιάδες ἀρχαγγέλων, καὶ μυριάδες ἀγγέλων, τὰ χερουβίμ, καὶ τὰ σεραφίμ, ἑξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσια, πτερωτά· *Ἐκφώνησις·*
Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντα, βοῶντ(α)·

Ὁ λα(ός)· **Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος./**

35. *Ὁ ἱερε(ύς)·*

Μετὰ τούτων, καὶ ἡμεῖς τῶν δυνάμεω(ν), Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ, καὶ πανάγιος, καὶ ὁ μονογενής σου Υἱὸς καὶ τὸ Πν(εῦμ)ά σου τὸ ἅγιον./ Ἅγιος εἶ, καὶ πανάγιος, καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ δόξα σου· /29v/ ὃς τὸν κόσμον σου οὕτως ἠγάπησας, ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ δοῦναι, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Ὃς ἐλθῶ(ν), καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρώσας, τῇ νυκτί, ᾗ παρεδίδου ἑαυτόν, λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ, καὶ ἀχράντοις, καὶ ἀμωμήτοις χερσίν, εὐχαριστήσας, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς εἰπών·/

36. *Ἐκφώ(νησις)·*

Λάβετε, φάγετε, τοῦτό μου ἐστι τὸ Σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφε(σιν).

Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆ(σαι)·

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ Αἷμά μου, τὸ τ(ῆς) καινῆς διαθήκ(ης), τὸ ὑπὲρ ὑμ(ῶν). /30r/

37. *Ὁ ἱερεὺς εὔχεται λέ(γων)·*

Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σ(ωτηρί)ου ταύτης ἐντολῆς· καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμ(ῶν) γεγενημένων· τοῦ Στ(αυ)ροῦ, τοῦ Τάφου, τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐ(ρα)νοὺς Ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν Καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν Παρουσίας· *Ἐκφώ(νησις)·*

Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κατ(ά).

Ὁ λα(ός)· **Σὲ ὑμνοῦμε(ν)./**

38. Epiklesis.

= KRASNOSEL'CEV 261; ORLOV 394; PARENTI, *Anafora*, 25,26;
+ GOAR 62; ER 64; BRIGHTMAN 329 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 125; TREMBELAS 111; EV 64; HÄNGGI-PAHL 226; JACOB, *Len.*, N.34; JACOB, *Mess.*, N.1.21; PASSARELLI N.25; PARENTI N.35.

10) ὀρθῶς: ὀρθός, Sev.

39. Memoria Sanctorum.

= KRASNOSEL'CEV 263; ORLOV 396;
+ GOAR 62; ER 65; BRIGHTMAN 331 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 125; TREMBELAS 115; EV 65; HÄNGGI-PAHL 228; JACOB, *Len.*, N.35; JACOB, *Mess.*, N.1.22; PASSARELLI N.25; PARENTI N.36.

40. Intercessiones I: Diptycha Defunctorum.

= KRASNOSEL'CEV 265; ORLOV 396;
+ GOAR 63; ER 66; BRIGHTMAN 332 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 127; TREMBELAS 120; EV 66; HÄNGGI-PAHL 228; JACOB, *Len.*, N.35; JACOB, *Mess.*, N.1.23; PASSARELLI N.27; PARENTI N.37.1.

38. *Ὁ ἱερε(ύς)·*

Ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην, καὶ ἀναίμακτων λατρείαν· καὶ παρακαλοῦμεν, καὶ δεόμεθα, καὶ ἱκετεύομεν· κατάπεμψον τὸ Πν(εῦμ)ά σου τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα·/

Καὶ ἀνιστάμε(νος) ὀρθῶς ὁ ἱερε(ύς), κατασφραγίζει τοὺς ἄρτ(ους) καὶ τὸ ποτήριο(ν), λέγων· /30v/

Καὶ ποίησον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον, τίμιον Σῶμα τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου· Ἀμ(ήν). Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τουτ(ῳ), τίμιον Αἷμα τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, μεταβαλὼν τῷ Πν(εύματ)ί σου τῷ ἁγίῳ·/

Εἶτα κλινόμενο(ς), πάλιν λέ(γει)·

Ὥστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, εἰς βασιλείας πλήρωμα, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα./

39. Ἔτι προσφέρωμέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῶ(ν) ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων Π(ατέ)ρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Κηρύκων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν, Ἐγκρατευτῶν, καὶ παντὸ(ς) /31r/ πν(εύματο)ς ἐν πίστει τετελειωμένου· *Ἐκφώ(νησις)·* **Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου,** ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θ(εοτό)κου, κ(αί).

Ὁ διάκονος τὰ δίπτυχ(α), ὁ ἱερε(ύς)·

40. Ἔτι παρακαλοῦμέν σε· μνήσθητι Κ(ύρι)ε πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας, παντὸς τοῦ πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χ(ριστ)ῷ διακονίας, καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος. Ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης· ὑπὲρ τῆς ἁγίας καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· ὑπὲρ τῶν ἐν ἁγνείᾳ καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων· ὑπὲρ τοῦ πιστωτάτου βασιλέως, τῆς φιλοχρίστου βασιλίδος, /31v/ παντὸς τοῦ παλατίου, καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ. Δὸς αὐτοῖς Κ(ύρι)ε εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἤρεμον, καὶ ἡσύχιον

41. Intercessiones II: Diptycha Vivorum.

= KRASNOSEL'CEV 269; ORLOV 398;
+ GOAR 63; ER 67; BRIGHTMAN 336 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 127; TREMBELAS 122; EV 66; HÄNGGI-PAHL 228; JACOB, *Len.*, N.35; JACOB, *Mess.*, N.1.23; PASSARELLI N.27.4-28.7; PARENTI N.37.2-38.1.

f.32r marg. ext. alia manus:
Πάντων τῶν ἁγίων. Ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων. Ὅπως ὁ φιλάνθρωπος θεός. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι.

f.32v marg. sup. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Την ἡμέραν πᾶσαν. Ἄγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην. Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα. Τὸν ὑπόλοιπον. Χριστιανά. Τὴν ἑνότητα.

42. Oratio ad 'Pater Noster'.

= KRASNOSEL'CEV 271; ORLOV 400;
+ GOAR 64; ER 68; BRIGHTMAN 338 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 127; TREMBELAS 125; EV 67; JACOB, *Len.*, N.36; JACOB, *Mess.*, N.1.24; PASSARELLI N.30; PARENTI N.38.

24) μέσην εὐχήν: μέσιν εὐχήν, Sev.[8]

f.32v marg. ext. alia manus:
Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλάς.

43. Oratio ad kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 274; ORLOV 400;
+ GOAR 65; ER 70; BRIGHTMAN 340 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 129; TREMBELAS 128; EV 68; JACOB, *Len.*, N.37; JACOB, *Mess.*, N.1.25; PASSARELLI N.32; PARENTI N.39.

[8] PARENTI, *Nota*, 413, ubi fit mentio Sev.

βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, καὶ σεμνότητι. *Ἐκφώνησις·*

41. Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ ἀρχιεπισκόπ(ου) ἡμῶν *τοῦ δε(ῖνος)*, ὃν χάρισαι τ(αῖς).

Εἶθ' οὕτως κλινόμε(νος), ὁ ἱερε(εὺς) λέ(γει)·

Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῆς πόλεως ἐν ᾗ παροικοῦμεν, καὶ πάσης πόλεως, καὶ χώρας, καὶ τῶν πίστει κατοικοῦντων ἐν αὐταῖς. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε πλεόντων, ὁδοιποροῦντων, νοσοῦντων, καμν(όν)των, αἰχμαλώτων, καὶ τῆς σ(ωτη)ρίας αὐτ(ῶν). Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν καρποφορούντων, /32r/ καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἁγίαις σου ἐκκλησίαις, καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων· καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἐξαπόστειλον· *Ἐκφώ(νησις)·* **Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἑνὶ στόματ(ι), καὶ μιᾷ καρδ(ίᾳ).**

Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς.

42. *Καὶ τοῦ διακό(νου) λέ(γοντος) τὴν μέσην εὐχήν,/ ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς·*

Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμ(ῶν) ἅπασαν, καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλά(νθρωπε)· καὶ παρακαλοῦμεν σε, καὶ δεόμεθα, καὶ ἱκετεύομεν· καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἐπου(ρα)νίων σου, καὶ φρικτῶν μυστηρίων ταύτης τῆς ἱερ(ᾶς), καὶ πν(ευματι)κῆς τραπέζ(ης), μετὰ καθαροῦ συνειδότος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτίων, εἰς /32v/ συγχώρησιν πλημμελημάτων, εἰς Πν(εύματο)ς ἁγίου κοινωνίαν, εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν, μὴ εἰς κρίμα, μὴ δὲ εἰς κατάκριμα· *Ἐκφῶ(νησις)·* **Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα, μετ(ά).**

⟨*Ὁ λαὸς τὸ·* Πάτερ ἡμῶν.⟩

43. Ὁ ἱερε(ύς)· Εἰρήνη πᾶ(σι)./ *Καὶ τοῦ διακ(όνου) λε(γόντος)·* Τὰς κεφαλά(ς), *ἐπεύχετ(αι) ὁ ἱερε(ύς)·*

Εὐχαριστοῦμέν σοι Βασιλεῦ ἀόρατε, ὁ τῇ ἀμετρήτῳ σου δυνάμει τὰ πάντα δημιουργήσας, καὶ τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών· Αὐτὸς Δέσποτα οὐρανόθεν ἔπιδε ἐπὶ τοὺς κεκλικότας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλάς· οὐ γὰρ ἔκλιναν σαρκί, καὶ αἵματι, ἀλλὰ σοὶ τῷ φοβερῷ θ(ε)ῷ. Σὺ οὖν Δέσποτα τὰ προκει- /33r/

f.33r add. alia manus:
Πρόσχωμεν. Τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις.

f.33v marg. sup. alia manus:
Ὀρθοί, μεταλαβόντες. Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν.

44. Oratio post communionem.

= KRASNOSEL'CEV 276; ORLOV 404;
+ GOAR 68; ER 71; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 131; TREMBELAS 153; EV 72; JACOB, *Len.*, N.40; JACOB, *Mess.*, N.1.28; PASSARELLI N.34; PARENTI N.41.

45. Oratio post ambonem.

= KRASNOSEL'CEV 278; ORLOV 304;
+ GOAR 68; DMITR. II, 76 (S61); ER 76; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 117; TREMBELAS 154; EV 73,96; JACOB, *Mess.*, N.1.29; PASSARELLI N.35; PARENTI N.41.

μενα πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἀγαθὸν ἐξομάλισ(ον)
κατὰ τὴν ἑκάστου ἰδίαν χρείαν, τοῖς
πλέουσι σύμπλευσον, τοῖς ὁδοιποροῦ-
σι συνόδευσον, τοὺς νοσοῦντας ἴασαι,
ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμά-
των ἡμῶν· **Ἐκφώ(νησις)·/**
Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

44. ***Καὶ μετὰ τὸ πάντ(ας) μεταλαβεῖν ποιοῦντ(ος)***
⟨τοῦ διακόνου τὴν⟩
εὐχ(ήν), λέγει ὁ ἱερεύς·

Εὐχαριστοῦμέν σοι Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε,
εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ καὶ τῇ
παρούσῃ ἡμέρᾳ καταξιώσας ἡμᾶς
τῶν ἐπου(ρα)νίων, καὶ ἀθανάτων
μυστηρίων· ὀρθοτόμησον ἡμῶν τὴ(ν)
ὁδόν· σῶσον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου
τοὺς πάντας· φρούρησον ἡμῶν τὴ(ν) /33v
ζωήν· ἀσφάλισαι ἡμῶν τὰ διαβήματ(α),
εὐχαῖς, καὶ ἱκεσίαις τῆς ἁγίας, ἐνδόξου
θ(εοτό)κου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων σου· **Ἐκφώ(νησις)·**
Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δό(ξαν).

Ὁ λα(ός)· **Ἀμήν./**

45. ***Εὐχ(ὴ) ὀπιστάμβωνο(ς)·***
Η'
Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κ(ύρι)ε, καὶ
ἁγιάζων τοὺς πεποιθότας ἐπὶ σοί,
σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴ(ν)
κληρονομίαν σου· τὸ πλήρωμα τῆς ἐκ-
κλησίας σου φύλαξον· ἁγίασον τοὺς ἀ-
γαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴ-
κου σου. Σὺ αὐτοὺς ἀντιδόξασον τῇ
θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλί-
πῃς ἡμᾶς ὁ θ(εὸ)ς τοὺς ἐλπίζοντας ἐ-
πὶ σοι· Εἰρήνην τῷ κόσμῳ σου δώ- /34r
ρισαι, ταῖς ἐκκλησίαις σου, τοῖς ἱ-
ερεῦσιν, τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ
παντὶ τῷ λαῷ σου· Ὅτι παρὰ σοῦ
πᾶσα δόσις ἀγαθή, καὶ πᾶν δώρη(μα)
τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον
ἐκ σοῦ τοῦ Π(ατρὸ)ς τῶν φώτων· καὶ σοὶ
τὴν δόξαν, καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμ-
πομεν τῷ Π(ατρ)ί, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ.

notae

46. Oratio legenda in Sacrario.

= KRASNOSEL'CEV 279; ORLOV **404**; JACOB, *Skeuophylakion*, 66. + PELARGUS N.82; DMITR. II, 44 (S59) = TREMPELAS 220; ARRANZ, *Presanctifies*, 356 (35) (Barb. 336); JACOB, *Version georg.*, 119; JACOB, *Len.*, N.126; PASSARELLI N.258; PARENTI N.278.

47. Oratio alia.

= KRASNOSEL'CEV 280;
+ GOAR 68; ER 77; BRIGHTMAN 344 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 131; TREMBELAS 156; EV 73; ARRANZ, *Presanctifies*, 356 (35) (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.41; JACOB, *Mess.*, N.1.30; PASSARELLI N.334; PARENTI N.280.

<u>46</u>. *Εὐχ(ὴ) ἐν τῷ διακονικῷ·*

Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι ἡμεῖς, οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ ἀνάξιοι δοῦλοί σου· ἀνυμνοῦμεν τὴν Βασιλείαν σου τοῦ Π(ατρό)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς./

<u>47</u>. *Εὐχ(ὴ) ἄλλη·*

Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητ(ῶν) αὐτὸς ὑπάρχεις, Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ πληρώσας /34v/ πᾶσαν π(ατρ)ικὴν οἰκονομίαν, πλήρωσον ἡμᾶς πλήρης Πν(εύματο)ς ἁγίου, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τούς.

LITURGIA PRAESANCTIFICATORUM

In Sev. lit. praesanct. careat titulum, sed incipit fascia ornamentali.

48. Oratio catechumenorum lit. praesanctificatorum.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 165; ER 120; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 180 (Barb. 336); MORAITIS 53; TREMPELAS 208; ÊV 111; JACOB, *Len.*, N.117; JACOB, *Mess.*, N.3.5; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 45. PARENTI N.42.

f.34v marg. sup. alia manus:
Ὅτι ἐλεήμων. Εὔξασθε οἱ κατηχούμενοι. Οἱ πιστοί, ὑπὲρ. Κατηχήσῃ αὐτούς. Ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς. Σῶσον, ἐλέησον. Οἱ κατηχούμενοι.

15) Ἐκφ. in marg. ext.

f.35r marg. sup. alia manus: Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ κατηχούμενοι.

49. Diaconica pro praeparandis ad baptisma.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 165; ER 121; DMITR. II, 20 (S58); MORAITIS 73 (MSS saec. XII-XIV); TREMPELAS 209; ÊV 112; JACOB, *Mess.*, N. 3.8; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 45. PARENTI N.286.33-38;

50. Oratio ad kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 165; ER 122; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 182 (Barb. 336); MORAITIS 54; TREMPELAS 208; ÊV 113; JACOB, *Len.*, N.118; JACOB, *Mess.*, N. 3.5; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 46. PARENTI N.43.

θ

48. *Εὐχ(ή) κατηχουμένων ἄλλη ἐπὶ τ(ῶν) προηγιασμένων*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ κτίστης, καὶ δημιουργὸ(ς) τῶν ἁπάντων, ὁ πάντας θέλων σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς κατηχουμένους, καὶ λύστρωσ(αι) αὐτοὺς τῆς παλαιᾶς πλάνης, καὶ τῆς μεθοδίας τοῦ ἀντικειμένου, καὶ προσκάλεσαι αὐτοὺς εἰς τὴν ζωὴν τ(ὴν) αἰώνιον, φωτίζων αὐτῶν τὰς ψυχ(ὰς) καὶ τὰ σώματα, καὶ συγκαταριθμῶ(ν) /35r/ αὐτοὺς τῇ λογικῇ ποίμνῃ, ἐφ' ἣ(ν) τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον ἐπικέκληται. *Ἐκφώ(νησις)*·
Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πά(ντιμον).

49. *Μετὰ δὲ τὴν ἁγίαν τετράδ(α)/ τῆς μεσον(ησ)τίμου, προστίθεται εὐχ(ὴ) αὕτη τῶν πρὸ(ς) τὸ ἅγιον φώτισμα εὐτρεπιζομέν(ων). Προστίθενται δὲ καὶ τὰ διακονικὰ ταύτα·*

Εὔξασθε οἱ πρὸς τὸ φώτισμα.
Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸ ἅγιον φώτισμα εὐτρεπιζομένων ἀδε(λφῶν) ἡμῶν καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν.
Ὅπως Κ(ύριο)ς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν στηρίζῃ αὐτ(οὺς) καὶ ἐνδυναμώσῃ.
Φωτίσει αὐτοὺς φωτισμὸν γνώσεως καὶ εὐσεβίας. /35v/
Ἀνακαινίσει αὐτοὺς δι' ὕδατος κ(αὶ) Πν(εύματο)ς.
Καταξιώσει αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τ(ῆς) ἀφέσεως τῶν ἁμαρτ(ῶν) κ(αὶ) τοῦ ἐνδ(ύματος)/ τ(ῆς) ἀφθαρσ(ίας).
Χαρίσεται αὐτοῖς τὴν τελειότητα τῆς πίστεως.
Συγκαταριθμήσει αὐτοὺς τῇ ἁγίᾳ αὐτ(οῦ) καὶ ἐκλεκτῇ ποίμνῃ./

50. *Εὐχ(ή)*·

Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον φώτισμα εὐτρεπιζομένους, καὶ ἐπιποθοῦντας τὸ(ν) τῆς ἁμαρτίας μολυσμὸν ἀποτεινάξασθαι· καταύγασον αὐτῶν τὴν διανοίαν· βεβαίωσον αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει· στήριξον ἐπ' ἐλπίδι· τελείωσον ἐν ἀγάπῃ· μέλη τίμια τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου ἀνάδειξο(ν), /36r/ τοῦ δόντος ἑαυτον ἀντίλυτρον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. *Ἐκφώ(νησις)*·
Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴ(ν) δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Π(ατ)ρί.

51. Oratio fidelium prima.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ ~~GOAR~~ 166; ER 122; DMITR. II, 20 (S58); MORAITIS 54; SWAINSON 182 (= Barb. 336); TREMPELAS 211; EV 113; JACOB, *Len.*, N.119; JACOB, *Mess.*, N. 3.9; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 47; PARENTI N.44.

23) f.36v marg. ext. alia manus: Σοφία.

52. Oratio fidelium secunda.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 166; ER 122; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 182 (Barb. 336); MORAITIS 55; TREMPELAS 212; EV 114; JACOB, *Len.*, N.119; JACOB, *Mess.*, N.3.9; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 48; PARENTI N.44

39) δορυφορούμενα: δωρυφορούμενα, Sev.

43) f.37r alia manus add.'Αντιλαβοῦ. Σοφία.

f.37r alia manus, marg. ext.
Νῦν αἱ δυνάμεις. Πληρώσωμεν.῾Υπὲρ τῶν προτεθέντων.῾Υπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου.῾Υπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι.

in fine folii'Επὶ τὰ τὸν αὐχένα

53. Oratio post ingressum donorum.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 166; ER 124; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 184 (Barb. 336); M MORAITIS 55; TREMPELAS 215; EV 115; JACOB, *Len.*, N.121; JACOB, *Mess.*, N. 3.11; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 50. PARENTI N.46.

51. Ὅσοι πρὸς τὸ φώτισμα προέλθ(ετε), οἱ πρὸ(ς) τὸ φώτισμα προέλθ(ετε), ὅσοι κατηχούμε(νοι) προέλθετε, μή τις τῶν κατηχου(μένων).

Εὐχ(ὴ) πιστῶν α'·

Ὁ Θ(εὸ)ς ὁ μέγας, καὶ αἰνετός, ὁ τῷ ζωοποιῷ τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου θανάτῳ εἰς ἀφθαρσία(ς) ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς μεταστήσας, σὺ πάσας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις τῆς ἐμπαθοῦς νεκρώσεως ἐλευθέρωσον, ἀγαθ(ὸν) ταύταις ἡγεμόνα τὸν ἔνδοθεν λογισμὸν ἐπιστήσας, καὶ ὀφθαλμὸς μὲν ἀμέτοχος ἔστω παντὸς πονηροῦ βλέμματος /36v/, ἀκοὴ δὲ λόγοις ἀργοῖς ἀνεπίβατος, ἡ δὲ γλῶσσα καθαρευέτω ῥημάτων ἀπρεπῶν· ἅγνισον δὲ ἡμῶ(ν) τὰ χείλη τὰ αἰνοῦντα σε Κ(ύρι)ε· τὰς χεῖρας ἡμῶν ποίησον, τῶν μὲν φαύλω(ν) ἀπέχεσθαι πράξεων, ἐνεργεῖν δὲ μόνα τὰ σοι εὐάρεστα, πάντα ἡμῶ(ν) τὰ μέλη, καὶ τὴν διανοίαν τῇ σῇ κατασφαλιζόμενος χάριτι. ***Ἐκφώ(νησις)·***
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προ(σκύνησις).

52. ***Εὐχ(ὴ) πιστῶν β'·***

Δέσποτα ἅγιε, ὑπεράγαθε, δυσωποῦμέν σε τὸν ἐν ἐλέει πλούσιον, ἵλεων γενέσθαι ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς, καὶ ἀξίους ἡμᾶς ποιῆσαι τῆς ὑποδοχ(ῆς) τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, /37r/ τοῦ βασίλεως τῆς δόξης· ἰδοῦ γὰρ τὸ ἄχραντον αὐτοῦ Σῶμα, καὶ τὸ ζωοποιὸν Αἷμα κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν εἰσπορευόμενα, τῇ μυστικῇ αὐτῇ προτίθεσθαι μέλλει τραπέζῃ ὑπὸ πλήθους στρατιᾶς ου(ρα)νίου ἀοράτως δορυφορούμενα, ὧν τὴν μετάληψιν ἀκατακρίτως ἡμῖν δώρησαι, ἵνα δι' αὐτῶν τὸ τῆς διανοίας ὄμμα καταυγαζόμενοι, υἱοὶ φωτὸ(ς) καὶ ἡμέρας γενόμεθα. ***Ἐκφώ(νησις)·***
Κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, μεθ'<οὗ> εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ, καί.

53. ***Εὐχ(ὴ) μετ(ὰ) <τό>· Νῦν αἱ δυνάμεις.***

Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστηρίων Θ(εό)ς, παρ' ᾧ οἱ θησαυροὶ τῆς σο- /37v/ φίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι, ὁ τὴν διακονίαν τῆς λειτουργίας ταύτ(ης) ἀποκαλύψας ἡμῖν, καὶ θέμενος ἡμ(ᾶς) τοὺς ἁμαρτωλοὺς διὰ πολλήν σου φιλαν(θρωπ)ίαν, εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα, καὶ θυσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημά-

14) ἀναφερέτῳ: ἀναφαιρέτῳ,Sev.

21) Ὁ τρώγων μου τὴν Σάρκα/...../ κἀγὼ ἐν αὐτῷ. = Io 6,57.

f.38v marg. sup. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἄγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην. Τὰ καλά, καὶ συμφέροντα. Τὸ ὑπόλοιπον. Χριστιανὰ τά. Τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως.

54. Oratio ad kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 167; ER 126; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 97 (Barb. 336); MORAITIS 57; TREMPELAS 216; EV 116; JACOB, *Len.*, N.122; JACOB, *Mess.*, N. 3.12; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 51. PARENTI N.47.

f.39r marg. ext. alia manus: Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.

των, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· αὐτὸς ἀόρατε Βασιλεῦ, ὁ ποιῶν μεγάλα, καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε, καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου, τοὺς τῷ ἁγίῳ τούτῳ θυσιαστηρίῳ, ὡς τῷ χερουβικῷ σου παρισταμέν(ους) θρόνῳ, ἐφ' ᾧ ὁ μονογενής σου Υἱός, καὶ θ(εὸ)ς ἡμῶν, διὰ τῶν προκειμένων φρικτῶν ἐπαναπαύεται μυστηρίων· /38r/ καὶ πάσης ἡμᾶς καὶ τὸν πιστόν σου λαὸν ἐλευθερώσας ἀκαθαρσίας, ἁγίασον πάντων ἡμῶν τὰς ψυχάς, καὶ τὰ σώματα ἁγιασμῷ ἀναφερέτῳ, ἵνα ἐν καθαρῷ συνειδότι, ἀνεπαισχύντῳ προσώπῳ, πεφωτισμένῃ καρδίᾳ, τῶν θείων τούτων μεταλαμβάνοντες ἁγιασμάτων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ζωοποιούμενοι, ἑνωθῶμε(ν) αὐτῷ τῷ Χ(ριστ)ῷ σου, τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν θ(ε)ῷ, τῷ εἰπόντι· Ὁ τρώγων μου τὴν Σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ Αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ· ὅπως ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν, καὶ ἐμπεριπατοῦντος τοῦ λόγου σου Κ(ύρι)ε, γενώμεθα ναὸς τοῦ παναγίου καὶ προσκυνη- /38v/ τοῦ σου Πν(εύματο)ς, λελυτρωμένοι πάσης διαβολικῆς μεθοδίας, ἐν πράξει, ἢ λόγῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν ἐνεργουμένης, καὶ τύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν πᾶσι τοῖς ἁγίοις σου, τοῖς ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάσιν. *Ἐκφώ(νησις)·*
Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα, μετ(ὰ) παρρησίας ἀκατακρίτως.

<*Ὁ λαὸς τό·* Πάτερ ἡμῶν, *ὁ ἱερεύς·*>

Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία, κ(αὶ) ἡ δύναμις, καὶ ἡ δό(ξα). *Ὁ λα(ός)·* Ἀμήν./

Ὁ ἱερε(ύς)· **Εἰρή(νη πᾶσιν).**
Ὁ διάκο(νος)· **Τὰς κεφαλά(ς),/**
54. *εὔχ(εται) ὁ ἱερε(ὺς) οὕτως·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ μόνος ἀγαθός, καὶ εὔσπλαγχνος, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ἔπιδε εὐσπλάγχνῳ ὄμματι ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου, καὶ φύλαξον αὐτόν· καὶ ἀξίωσον πάντ(ας) /39r/ ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ζωοποιῶν σου τούτων μυστηρίων· σοὶ γὰρ τὰς ἑαυτῶν ὑπεκλίναμεν κεφαλάς, ἀπεκδεχόμενοι τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλεος. *Ἐκφώ(νησις)·*
Χάριτι, κ(αὶ) οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς./

55. Fractio.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; ER 127; DMITR. II, 2Ø (S58); SWAINSON 98 (Barb. 336); MORAITIS 57; TREMPELAS 217; EV 117; JACOB, *Len.*, N.123; JACOB, *Mess.*, N. 3.13; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 53. PARENTI N.48.1-3.

56. Oratio post communionem.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; ER 127; DMITR. II, 2Ø (S58); SWAINSON 182 (Barb. 336); M MORAITIS 58; TREMPELAS 218; EV 117; JACOB, *Len.*, N.123; JACOB, *Mess.*, N. 3.14; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 53. PARENTI N.48.4-7.

12) παρέσχου: παρέσχω, Sev.

57. Oratio post ambonem.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; ER 127; DMITR. II, 2Ø (S58); SWAINSON 186 (Barb. 336); M MORAITIS 63; TREMPELAS 219; EV 118; JACOB, *Len.*, N.124; JACOB, *Mess.*, N. 3.15; PHOUNTOULÊS, *Proig.*, 54; PARENTI N.281.

55. *Καὶ μετ(ὰ) τὸ 'Αμήν, λέ(γει) ὁ διάκο(νος)*· Πρόσχωμεν· *'Ο ἱερεύς*·

Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις.

56. *Καὶ μετ(ὰ) τὸ <πάντας> μεταλαβ(εῖν) ὁ ἱερε(ὺς)/ πάλιν εὔχ(εται), λέγοντο(ς) τοῦ διακό(νου) τὴν εὐχ(ὴν)/ τῆς ἀπολύ(σεως)*·

Εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ Σ(ωτῆ)ρι τῶν ὅλων θ(ε)ῷ ἐπὶ πᾶσιν, οἷς παρέσχου ἡμῖν ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τῇ μεταλήψει τοῦ ἁγίου Σώματο(ς), καὶ Αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ δεόμεθά σου /39v/ Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε· φύλαξον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων σου· καὶ δὸς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς ἐπαξίους μετέχειν τῶν ἁγιασμάτων σου, εἰς φωτισμὸν τῆς ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς βασιλείας οὐ(ρα)νῶν κληρονομίαν. *'Εκφώνησις*·
῞Οτι σὺ εἶ ἁγιασμὸς ἡμῶν καὶ σὺ τή(ν).

'Ο λα(ός)· 'Αμήν. *'Ο διάκ(ονος)*·/ 'Εν εἰρήνῃ προ(έλθωμεν).

57. *'Ο ἱερε(ὺς) ποιεῖ εὐχ(ὴν) ὀπισθάμβωνος*·

Δέσποτα ὁ θ(εό)ς, ὁ παντοκράτωρ, ὁ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας, ὁ διὰ τὴν ἄφατόν σου πρόνοιαν, καὶ πολλὴν ἀγαθότητα· ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας, πρὸς καθαρισμὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων· ὁ /40r/ διὰ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, πλάκας χαράξας τὰ σὰ θεοπαράδοτα λόγια τῷ θεράποντί σου Μωσῇ, παράσχου καὶ ἡμῖν ἀγαθέ, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνίσασθαι, καὶ τὸν δρόμον τῆς νηστείας ἐκτελέσαι, καὶ τὴν πίστιν ἀδιαίρετον τηρῆσαι, καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀοράτων δρακόντων συνθλάσαι, καὶ νικητὰς τῆς ἁμαρτίας ἀναφανῆναι, καὶ ἀκατακρίτ(ως) φθάσαι καὶ προσκυνῆσαι τὴν ἁγία(ν) σου 'Ανάστασιν. ῞Οτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλο(πρεπές).

<u>58</u>. Oratio legenda in Sacrario.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; DMITR. II, 21 (S58), 65 (S62); ER 127; EV 118; MORAITIS 63; TREMPELAS 220; JACOB, *Mess.*, N. 3.16; PHOUN-TOULÊS, *Proig.*, 54;

<u>58</u>. *Εὐχ(ὴ) λεγομέ(νη) ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ταύτας ἡμέρας, καὶ κοινονοὺς ἡμᾶς ποιήσας τῶν φρικτῶν σου μυστηρίων, σύναψον ἡμᾶς τῇ λογικῇ σου ποιμνῇ, καὶ κληρονόμους ἀναδειξον τῆς βασιλείας σου, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 40v

Ἔσχηκεν ὧδε θεῖαι μυσταγογίαι
τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος
Χ(ριστο)ῦ τέλος.

ORATIO AD CONSECRANDUM AQUARUM S. THEOPHANIARUM

59. Diaconica.[9]

+ GOAR 368; CONYBEARE 431; DMITR. II, 26 (S58), 70 (S62), 44 (S59), 80 (S61); ER 218; TREMPELAS, *Euch. II*, 23; EV 353; JACOB, *Len.*, N.149; JACOB, *Mess.*, N.13.2; STASSI N.162.

30) λοιπά: λυπά, Sev.

60. Oratio ad diaconicam.[10]

+ GOAR 368; CONYBEARE 416; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59); ER 220; EV 355; TREMPELAS, *Euch. II*, 28 (Barb. 336); JACOB, *Mess.*, N.13.3; PASSARELLI N.156; DUNCAN 63; STASSI N.163; PARENTI N.128.

[9] cf. N.185.

[10] cf. N.186.

ΙΒ' *Εὐχ(ὴ) εἰς τὴν εὐλό(γησιν) τῶν ὑδά(των)/ τῶν ἁγίω(ν) θεοφανίων./*

59. *Τοῦ διακό(νου) λέ(γοντος) <τὴν> συναπτὴν εὐχ(ὴν) προστίθησι καὶ ταῦτα.*

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν)./

Ὑπὲρ ἄνωθεν εἰρήν(ης).

Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλά(κτων).

Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταύτ(α) τῇ δυνάμει, κ(αὶ) ἐνεργείᾳ, κ(αὶ) ἐπιφυτήσει τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, τοῦ Κ(υρίο)υ. /41r/

Ὑπὲρ τοῦ καταπεμθῆναι αὐτοῖς ἐξ ἁγίων ὑψωμάτ(ων) τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χριωμένοις ἐξ αὐτῶν πίστει καὶ μεταλαμβάνουσιν εἰς καθαρισμὸν μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς, τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἀποτρόπαιον καὶ καθαρτήριον πάσης ἐνεργείας, κ(αὶ) ἐπιβουλῆς ὁρατῶν, κ(αὶ) ἀοράτ(ων) ἐχθρ(ῶν),/ τοῦ Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ φυλακτήριον κ(αὶ) ἁγιασμὸν οἴκων, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀνωφέλειαν ἐπιτήδεια, τοῦ Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κ(ύριο)ν τὸν θ(εὸ)ν τὴν φω(νὴν) τῆς δεήσεως ἡμῶν, κ(αὶ) ἐλεῆσαι ἡμᾶς, δεηθ(ῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι· Κ(αὶ) τὰ λοιπ(ά)./

60. *Τούτων δὲ ὑπὸ τοῦ διακόνου λεγομένω(ν), ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν εὔχεται ταύτα·* /41v/

Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ μονογενὴς Υἱός,/ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Π(ατρό)ς, ὁ ἀληθινὸς θ(εό)ς, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον τοῦ φωτίσαι αὐτόν· καταύγασον ἡμῶν τὸν νοῦν τῷ ἁγίῳ σου Π(νεύματ)ι. Πρόσδεξαι ἡμᾶς μεγαλοσύνην, καὶ εὐχαριστίαν σοι προσάγοντας ἐπὶ τοῖς ἀπ' αἰῶνος θαυμασίοις σου μεγαλουργήμασιν, καὶ τῇ ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων σ(ωτηρ)ίῳ σου οἰκονομίᾳ, ἐν ᾗ τὸ ἡμῶν ἀσθενὲς καὶ πτωχὸν περιβαλλόμενος φύραμα, καὶ τοῖς τῆς δουλείας μέτροις συγκατιῶν. /42r/

Ὁ τῶν ἁπάντων Βασιλεύς, ἔτι καὶ δουλικῇ χειρὶ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεὶς ὑπομεῖνας, ἵνα καὶ τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν ἁγιάσας ὁ ἀναμάρτητος,

<u>61</u>. Magna oratio in consecratione aquarum,[11] cum signis ekphoneticis.

+ GOAR 370; CONYBEARE 419; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); ER 222; EV 358; TREMPELAS, *Euch. II*, 38 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.151; JACOB, *Mess.*, N.13.5; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.32; DUNCAN 64; STASSI N.163; PARENTI N.131.

[11] cf. N.188.

ὁ ὁδοποιήσῃς ἡμῖν τὴν δι' ὕδατος καὶ Πν(εύματο)ς ἀναγέννησιν, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἡμᾶς ἀποκαταστήσῃς ἐλευθερίαν. Οὗ τίνος θείου μυστηρίου τὴν ἀνάμνησιν ἑορτάζοντες, δεόμεθά σου, Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, ῥᾶνον καὶ ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου, κατὰ τὴν θείαν σου ἐπαγγελίαν, ὕδωρ καθαρὸν τῆς σῆς εὐσπλαχνίας τὴν δωρεὰν, εἰς τὸ τὴν ἐπὶ τῷ ὕδατι τούτῳ αἴτησιν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν εὐπρόσδεκτον γενέσθαι τῇ σῇ ἀγαθότητι, /42v/ καὶ τὴν εὐλογίαν σου δι' αὐτοῦ ἡμῖν τε καὶ παντὶ τῷ πιστῷ σου χαρισθῆναι λαῷ, εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ σου ὀνόματος·/

<u>61</u>. *Καὶ μετ(ὰ) τὸ πληρῶσαι τὸν διάκο(νον)/ τὸ· Ἀντιλα(βοῦ), καὶ·* Τ(ῆς) παναγίας, ἀχράντ(ου),/ *εὐθ(ὺς) ὁ ἱερε(ὺς) οὐκ ἐκφωνεῖ, ἀλλ' ἄρχεται μετὰ φωνῆς λέγειν·*

Μέγας εἶ Κ(ύρι)ε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου. Σὺ γὰρ βουλήσει ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, τῷ σῷ κράτει συνέχεις τὴν κτίσιν, καὶ τῇ σῇ προνοίᾳ διοικεῖς τὸν κόσμον· σὺ ἐκ τεσσάρω(ν) στοιχείων τὴν κτίσιν συναρμώσας, /43r/ τετρᾶσι καιροῖς τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐστεφάνωσας. Σὲ τρέμουσιν αἱ νοεραὶ πᾶσαι δυνάμεις· σὲ ὑμνεῖ ἥλιος· σὲ δοξολογεῖ σελήνη· σοὶ ἐντυγχάνει τὰ ἄστρα· σοὶ ὑπακούσει τὸ φῶς· σὲ φρίττουσιν ἄβυσσοι· σοὶ δουλεύουσιν αἱ πηγαί. Σοὶ ἐξέτεινας τὸν οὐ(ρανὸ)ν ὡσεὶ δέρριν· σοὶ ἐστερέωσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· σὺ περιετείχισας τὴν θάλασσαν ψάμμῳ· σὺ πρὸ(ς) ἀναπνοὰς τὸν ἀέρα ἐξέχεας. Ἀγγελικαὶ δυνάμεις σοὶ λειτουργοῦσιν, οἱ τῶν Ἀρχαγγέλων χοροὶ σὲ προσκυνοῦσιν· τὰ πολυόμματα Χερουβὶμ καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφὶμ κύκλῳ ἑστῶτα καὶ περιιστάμενα φόβῳ τ(ῆς) /43v/ ἀπροσίτου σου δόξης κατακαλύπτεται. Σὺ γὰρ θ(εὸ)ς ὢν ἀπερίγραπτος, ἄναρχός τε καὶ ἀνέκφραστος, ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆς μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀν(θρώπ)ων γενόμενος. Οὐ γὰρ ἔφερες, Δέσποτα, διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου, θεάσ(ασ)θαι ὑπὸ τοῦ διαβόλου τυραννούμε-

7) ὕμνησέν σε: sic Sev.

νον τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπ)ων· ἀλλ' ἦλθες καὶ ἔσωσας ἡμᾶς. Ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν, κηρύττομεν τὸν ἔλεον, οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν. Τὰς τῆς φύσεως ἡμῶν γονὰς ἠλευθέρωσας, παρθενικ(ὴν) ἡγιάσας μήτραν τῷ τόκῳ σου. Πᾶσα ἡ κτίσις ὕμνησέν σε ἐπιφανέντα· σὺ γὰρ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθης, καὶ τοῖς ἀν(θρώπ)οις συνανεστράφης. Σὺ καὶ τὰ /44r/ ἰορδάνεια ῥεῖθρα ἡγίασας, οὐρανόθεν καταπέμψας τὸ ἅγιον σου Πν(εῦμ)α, καὶ τ(ὰς) κεφαλὰς τῶν ἐκεῖσε ἐμφολευόντω(ν) συνέτριψας δρακόντων. Αὐτὸς οὖν φιλάν(θρωπ)ε Βασιλεῦ, πάρεσο καὶ νῦν διὰ τῆς ἐπιφυτήσεως τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, καὶ ἁγίασον τὸ ὕδωρ τοῦτο. Καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου. Ποίησον αὐτὸ ἀφθαρσίας πηγήν, ἁγιασμοῦ δῶρον, ἁμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξητήριον, δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτον, ἀγγελικῆς ἰσχύος πεπληρωμένον· ἵνα π(άν)τες οἱ ἀρυόμενοι καὶ μεταλαμβάνοντες ἐξ αὐτοῦ, ἔχοιεν αὐτὸ πρὸς καθαρισμὸν /44v/ ψυχῶν καὶ σωμάτων, πρὸς ἰατρίαν παθῶν, πρὸς ἁγιασμὸν οἴκων, πρὸ(ς) πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον. Σὺ γὰρ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος καὶ Πν(εύματο)ς ἀνακαινίσας τὴν παλαιωθεῖσαν φύσιν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος κατακλύσας ἐπὶ τοῦ Νῶε τὴν ἁμαρτίαν· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμ(ῶν), ὁ διὰ θαλάσσης ἐλευθερώσας ἐκ τῆς δουλείας Φαραὼ διὰ Μωσέως τὸ γένο(ς) τῶν Ἑβραίων· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διαρρήξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ διψῶντα τῶν λαὸν σου κορέσας· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατο(ς) καὶ πυρὸς διὰ τοῦ Ἡλία ἀπαλλάξας τὸ(ν) Ἰ(σρα)ὴλ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Βαάλ. /45r/

Αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα, ἁγιάσας τὸ ὕδωρ τοῦτο τῷ Πν(εύματ)ί σου τὸ ἁγίῳ. Δὸ(ς) πᾶσι τοῖς τε ἁπτομένοις, τοῖς τε μεταλαμβάνουσι, τοῖς τε κεχρημένοις τὸν ἁγιασμόν, τὴν εὐλογίαν, τὴ(ν) κάθαρσιν, τὴν ὑγίαν· ἵνα καὶ διὰ στοιχείων, καὶ διὰ ἀν(θρώπ)ων, καὶ διὰ Ἀγγέλων, καὶ διὰ ὁρωμένων καὶ ἀοράτων, δοξάζητ(αί) σου τὸ πανάγιον ὄνομα, σὺν τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶν(ας).

62. ***Καὶ μετὰ τοῦτο λέγ(ει)· Εἰρήνη πᾶ(σι),/***
καὶ τοῦ δια(κόνου) <λέγοντος>·
Τὰς κεφαλάς· ὁ ἱερε(ὺς) κλινόμε(νος) λέγει·

62. Oratio ad kefaloklisiam.[12]

+ GOAR 371; CONYBEARE 420; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); DUNCAN 66; ER 224; EV 360; TREMPELAS, *Euch. II*, 40 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.152; JACOB, *Mess.*, N.13.6; PASSARELLI N.158; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.33; DUNCAN 66; STASSI N.164; PARENTI N.132.

63. Oratio legenda in fonte.

+ GOAR 336; CONYBEARE 420; DMITR. II, 27 (S58); FRCEK I, 649; TREMPELAS, *Euch. II*, 70 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.153; JACOB, *Mess.*, N.13.7; PASSARELLI N.158; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.34; PARENTI N.133; DUNCAN 67; STASSI N.164; PARENTI N.133.

15) φιάλη.[13]

33) εὔχεται: εὔχετε, Sev.

64. Oratio post ambonem die Theophaniarum.

Oratio videtur inedita.

54) f.46v prima manu in marg. sup., ιελ(...) legi nequit.

[12] cf. N.189.

[13] cf. S. I., ARRANZ, *Typicon*, 90 (6), 445, fons extra ecclesiam. MATEOS, *Typicon I.*, 182 (9), ἐξερχομένου τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ λουτῆρος.

Κλῖνον Κ(ύρι)ε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμ(ῶν), ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι καταδεξάμενος, καὶ ἁγιάσας τὰ ὕδατα· εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς, τοὺς διὰ τῆς κλί- /45v/ σεως τοῦ ἑαυτῶν αὐχένος σημαίνοντας τὸ τῆς δουλείας πρόσχημα· καὶ καταξίωσον ἡμᾶς ἐμπλισθῆναι τοῦ ἁγιασμοῦ σου, διὰ τῆς τοῦ ὕδατο(ς) τούτου μεταλήψεως, καὶ γενέσθω ἡμ(ῖν) Κ(ύρι)ε εἰς ὑγίαν ψυχῆς καὶ σώματος· *Ἐκφώ(νησις)*· **Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμεν τῷ Π(ατ)ρί, καί.**

<u>63</u>. ***Εὐχ(ὴ) ἄλλη τῶν ἁγίων θεοφαν{ε}ίων, γινομένη ἐν τῇ φιάλῃ·***

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσ(ας), καὶ τὰ βλαβερὰ ὕδατα ἐπὶ Ἐλισσαίου ἅλατι θεραπεύσας, καὶ τὰ ἰορδάνια ῥεῖθρα ἁγιάσας τῇ ἀχράντῳ σοῦ ἐπιφανείᾳ· αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα ἁγία- /46r/ σον τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ ποίησον αὐτὸ γενέσθαι πᾶσι τοῖς ἀρυομένοις, καὶ τοῖς μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ εὐλογίας πηγήν, ἰατρείαν παθῶν, ἁγιασμὸν οἴκων, πάσης ἐπιβουλῆς τε καὶ ἀοράτου ἀλεξητήριον· *Ἐκφώ(νησις)*· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ βασι(λεία), καὶ ἡ **δύναμις**, καὶ ἡ δό(ξα)./

Καὶ τοῦ διακ(όνου) λέγοντος· Τὰς κεφαλάς, *ὁ ἱερε(ὺς) εὔχεται τὴν προγραφῆσαν εὐχ(ήν)*· Κλῖνον Κ(ύρι)ε τὸ οὖς σου, *καὶ τὰ ἑξῆς*./

<u>64</u>. ***Εὐχ(ὴ) ὀπιστάμβω(νος) τῶν ἁγίων θεοφανίων·***

Πρόσδεξαι πάντων ἡμῶν τὰς δεήσεις Δέσποτα παντοκράτορ, πληρῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα, σὺ τῶν σῶν ἱκετῶν ἐπάκουσον ὁ θ(εό)ς, καὶ εἰσελθέτω ἡ /46v/ προσευχὴ ἡμῶν ἐνώπιον σου Κ(ύρι)ε· χάρισαι τοῖς δούλοις σου τὸν ἱλασμόν σου, καὶ ἀξίους ἡμᾶς ἀπέργασαι τοῦ σοῦ ἁγιασμοῦ, καὶ σῶσον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην σου ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντ(ων) τῶν ἐλπιζόντων ἐπὶ σοί, ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, συν τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνω(ν).

Εὐχαὶ ‹τῶν› ὑδάτων ἔσχον ὧδε νῦν ιελ(...)

Catechumenatus primum.

65. Oratio ad consignandum in octavo die.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 4 (in Nota).
+ GOAR 264; CONYBEARE 389; DMITR. II, 25 (S58), 53 (S59), 77 (S61), 68 (S62); ER 142; TREMPELAS, *Euch. I*, 324 (Barb. 336); EV 121; JACOB, *Len.*, N.127; JACOB, *Mess.*, N.7.1; PASSARELLI N.127; STASSI N.131; PARENTI N.132.

Deest oratio in XL. die:
K. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον. (cf. GOAR 267)

Catechumenatus secundum.

66. Oratio ad faciendum catechumenum.[14]

+ GOAR 275; CONYBEARE 390; ER 147; TREMPELAS, *Euch. I*, 326 (Barb. 336); EV 130; JACOB, *Len.*, N.129; JACOB, *Mess.*, N.7.3; PASSARELLI N.129; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.7; STASSI N.134; PARENTI N.114.3.

20) αἰνέσσῃ: αἰνέσει, Sev.

67. Exorcismus primus.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 8 (in Nota).
+ GOAR 275; CONYBEARE 391; ER 147; TREMPELAS, *Euch. I*, 338 (Barb. 336); EV 131; JACOB, *Len.*, N.130; JACOB, *Mess.*, N.7.4; PASSARELLI N.130; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.8; STASSI N.135; PARENTI N.115.

---

[14] cf. descriptionem summariam catechumenatus secundi et ordo baptismatis DMITR. II, 25 (S58), 53 (S59), 78 (S61), 69 (S62).

ΙΕ' *Τάξις ἀκολούθως τοῦ φωτίσματ(ος)·*

65. *Εὐχ(ὴ) εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδ(ίον), λαμβάν(ον) ὄνομα τῇ η' ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ ἱκετεύομεν· σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ. /47r/

Deest finis orationis propter lacunam codicis.
Pagina incipit cum fine orationis: Ad faciendum Catechumenum.

66. *‹Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον·›*

‹Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας, ... καὶ τὰ ὦτά σου τοῦ ἀκούειν τῆς δεήσεως αὐτοῦ,› καὶ εὔφρανον αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ τῷ γένει αὐτοῦ, ἵνα ἐξομολογήσεταί σοι, προσκυνῶν καὶ δοξάζων τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα καὶ ὕψιστον, καὶ αἰνέσσῃ σε διαπαντὸς πάσας τὰς ἡμέρας τ(ῆς) ζωῆς αὐτοῦ· *Ἐκφώ(νησις)·* Σὲ γὰρ ὑμνεῖ πᾶσα ἡ δύναμις τ(ῶν) οὐ(ρα)νῶ(ν), καὶ σοῦ ἐστιν ἡ δό(ξα), τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ.

ΙΣ' 67. *Ἀπορκισμὸς α'·*

Ἐπιτιμᾷ σοι Κ(ύριο)ς, διάβολε, ὁ παραγενόμενος εἰς τὸν κόσμον, καὶ κατασκηνώσας ἐν ἀν(θρώπ)οις, ἵνα τὴν σὴν καθέλῃ τυραννίδα, καὶ τοὺς ἀν(θρώπ)ους ἐξέλειτ(αι)· ὃς ἐπὶ ξύλου τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις ἐθριάμβευσεν, ἡλίου σκοτισθέν- /47v/ τ[ος, καὶ] γῆς σαλευομένης, καὶ μνημάτων ἀνοιγομένων, καὶ σωμάτων ἁγίων ἀνισταμένων· ὃς ἔλυσ{σ}εν θανάτῳ τὸν θάνατον, καὶ κατήργησεν τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστιν σὲ τὸν Διάβολον. Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ θ(εο)ῦ, τοῦ δείξαντος τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τάξαντος τὰ Χερουβίμ, καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην φρουρεῖν αὐτό· ἐπιτιμήθητι καὶ ἀναχώρησον. Κατ' ἐκείνου γάρ σε ὁρκίζω, τοῦ περιπατήσαντος ὡς ἐπὶ ξηρᾶς, ἐπι νῶτα θαλάσσης, καὶ ἐπιτιμήσαντος τῇ λαίλαπι τῶν ἀνέμων· οὗ τὸ βλέμμα ξηραίνει ἀβύσσους, καὶ ἡ ἀπειλὴ τήκει ὄρη. Αὐτὸς /48r/ γὰρ καὶ νῦν ἐπιτάσσει σοι δι' ἡμῶν. Φοβήθητι, ἐξέλθε, καὶ ὑπαναχώρησον ἀπὸ τοῦ πλάσματος τούτου, καὶ μὴ ὑποστρέψῃς, μηδὲ ὑποκρυβῇς εἰς αὐτὸ, μηδὲ συναντήσῃς αὐτό, ἢ ἐνεργήσῃς, ἢ ἐνραγῇς ἐν αὐτῷ, μὴ ἐν νυκτὶ, μὴ

<u>68</u>. Exorcismus secundus.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 8 (in Nota).
+ GOAR 276; CONYBEARE 392; ER 148; TREMPELAS, *Euch. I*, 339 (Barb. 336); EV 132; JACOB, *Len.*, N.131; JACOB, *Mess.*, N.7.5; PASSARELLI N.131; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.9; STASSI N.136; PARENTI N.116.

ἐν ἡμέρᾳ, ἢ ὥρᾳ, ἢ ἐν μεσημβρίᾳ· ἀλλὰ ἄπελθε εἰς τὸν ἴδιον τάρταρον, ἕως τῆς ἡτοιμασμένης μεγάλης ἡμέρας τῆς κρίσεως. Φοβήθητι τὸ(ν) θ(εὸ)ν, τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου χερουβίμ, καὶ ἐπιβλέπωντα ἀβύσσους· ὃν τρέμουσιν ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρόνοι, κυριότητες, ἀρχαί, ἐξουσίαι, δυνάμεις, καὶ τὰ πολυόμματα χερουβίμ· ὃν τρέμει ὁ οὐ(ρα)νὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θαλάσσα, /48v/ καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτοῖς. Ἐξέλθε καὶ ἀναχώρησον ἀπὸ τοῦ σφραγισθέντος νεολέκτου στρατιώτου Χ(ριστο)ῦ τοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶ(ν). Κατεκείνου γὰρ ὁρκίζω, τοῦ περιπατοῦντος ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων, τοῦ ποιοῦντος ἀγγέλους αὐτοῦ πν(εύμ)ατα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγων. Ἐξέλθε καὶ ἀναχώρησον ἀπὸ τοῦ πλάσματος τούτου σὺν πάσι τῇ δυνάμει καὶ τοῖς ἀγγέλοις σου· ***Ἐκφώ(νησις)·***
Ὅτι δεδόξασται τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αὶ) τοῦ Υ(ἱο)ῦ, κ(αὶ) τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, νῦν, καί.

<u>68</u>. ***Ἀπορκισμὸς β'·***

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερὸς καὶ ἔνδοξος, ὁ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις, καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ ἀκατάλυπτος, καὶ ἀνεξιχνίαστος /49r/ ὑπάρχων· αὐτὸς ὁ προορίσας σοι διάβολε, τῆς αἰωνίου κολάσεως τὴν τιμωρίαν, δι' ἡμῶν τῶν ἀχρείων αὐτοῦ δούλων κελεύει σοι, καὶ πᾶσι τῇ συνεργῷ σου δυνάμει ἀποστῆναι ἀπὸ τοῦ νεωστὶ σφραγισθέντος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κ(υρίο)ῦ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ ,τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν. Ὁρκίζω σε οὖν πανπόνηρον, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ μιαρόν, καὶ εὐδελυγμένον, καὶ ἀλλότριον πνεῦμα, κατὰ τῆς δυνάμεως Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ πᾶσαν ἐξουσίαν ἔχοντος ἐν οὐ(ρα)νῷ, καὶ ἐπὶ γῆς, τοῦ εἰπόντος τῷ κωφῷ καὶ ἀλάλῳ δαίμονι· ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀν(θρώπ)ου, καὶ μηκέτι εἰσέλθε εἰς αὐτόν. Ἀναχώρησον, γνώρησον τὴν σὴν ματαίαν δύναμιν, τὴ(ν) /49v/ μηδὲ χοίρων ἐξουσίαν ἔχουσαν. Ὑπομνήσθητι τοῦ ἐπιτάξαντός σοι κατὰ τὴν σὴν αἴτησιν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων εἰσελθεῖν. Φοβήθητι τὸ(ν) θ(εὸ)ν, οὗ τῷ προστάγματι ἡ γῆ καθ' ὑδάτω(ν) ἐστήρικται, τὸν κτίσαντα τὸν οὐ(ρα)νὸν, καὶ στήσαντα τὰ ὄρη σταθμῷ, καὶ τὰς νάπας ζυγῷ, καὶ θέντα ἄμμον θαλάσσῃ ὅριον, καὶ ἐν ὕδατι σφοδρῷ τρίβον ἀσφαλῆ· τὸν ἁπτόμενον τῶν ὀρέων, καὶ καπνίζονται, τὸν ἀναβαλλόμενον φῶς ὡς ἱμάτιον, τὸν ἐκτείναντα

Deficiunt Exorcismus tertius:
Κύριε σαβαώθ, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον. (cf. GOAR 276) Oratio in fine secundi catechumenatus:
Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σήν. (cf. GOAR 394)

Ordo Baptismatis et Chrismationis

Deficiunt Renuntiatio et Adhaesio. (cf. GOAR 278); Diaconica ad baptisma cum oratione:
Ὁ εὔσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας. (cf. GOAR 288) Oratio magna ad consecrandam aquam baptismalem:
Μέγας εἶ Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου. (cf. GOAR 288)

69. Oratio ad benedicendum oleum catechumenorum.

+ GOAR 289; CONYBEARE 402; ER 156; TREMPELAS, *Euch. I*, 357 (Barb. 336); EV 140; JACOB, *Len.*, N.141; JACOB, *Mess.*, N.7.15; PASSARELLI N.143.5-6; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.19.3; STASSI N.166; PARENTI N.123.5.

29) χριομένοις: χριωμένοις, Sev.

70. Commixtio olei antea benedicti cum aqua baptismali.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 20 (1).
+ GOAR 290; CONYBEARE 403; ER 156; TREMPELAS, *Euch. I*, 358 (Barb. 336); EV 141; JACOB, *Len.*, N.142; JACOB, *Mess.*, N.7.16; PASSARELLI N.144.1-4; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.20.1-3; STASSI N.148; PARENTI N.124.1-4.

44) ἐκφωνεῖ: ἐκφωνῇ, Sev.

48)-49) cf. Jo 1,9.[15]

[15] cf. exclamationem celebrantis ante tonsuram in magnum schema, N.203.;N.251.

τὸν οὐ(ρα)νὸν ὡσεὶ δέρριν, τὸν στεγάζοντα ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, τὸν θεμελιοῦντα τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. /50r/

Finis exorcismi tertii deest, lacuna textus.

Prosequitur cum oratione ad benedicendum oleum cathecumenorum in fine magnae orationis ad consecrandum aquam baptismalem.

69. Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ θ(εὸ)ς τῶν Π(ατέ)ρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περιστερὰν ἀποστείλας κάρφος ἐλαίας ἔχουσαν ἐπὶ τοῦ στόματος, καταλλαγῆς σύμβολον, σ(ωτη)ρίας τε τῆς ἀποκατακλυσμοῦ, καὶ τὸ τῆς χάριτος μυστήριον, δι' ἐκείνων προτυπώσας, ὁ καὶ τῆς ἐλαίας τὸν καρπὸν εἰς ἀποπλήρωσιν τῶν ἁγίων μυστηρίων χωρηγήσας· ὁ δι' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν νόμῳ Πν(εύματο)ς ἁγίου πληρώσας, καὶ τοὺς ἐν τῇ χάριτι τελειῶν· αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοῦτο τὸ ἔλαιον τῇ δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ ἐπιφυτήσει τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, ὥστε γενέσθαι αὐτὸ χρίσμα ἀφθαρσίας, ὅπλον /50v/ δικαιοσύνης, ἀνακαινισμὸν ψυχ(ῆς) καὶ σώματος, πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας ἀποτρόπαιον, εἰς ἀπαλλαγὴν κακῶν πάντων τοῖς χριομένοις ἐν πίστει, ἢ καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ·/

Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφω(νεῖ) <ὁ ἱερεύς>·

Εἰς δόξαν σην, καὶ τοῦ μονογενοῦ σου Υἱοῦ, κ(αὶ) τοῦ ἁγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πν(εύματος), *νῦν*, καὶ ἀεί, καὶ εἰς.

70. *Κ(αὶ) μετὰ τό· Ἀμήν, τοῦ διακό(νου)/ λεγοντ(ος)·* Πρόσχωμεν, *λαμβάνει ὁ ἱερε(ὺς) τὸ τρυβλ(ίον) τοῦ ἁγίου ἐλαίου, κ(αὶ) ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ <εἰς τὸ ὕδωρ>/ στ(αυ)ροὺς γ', ψάλλων τὸ Ἀλληλούϊα σὺν τῷ ὄχλῳ τρίτον, καὶ μετὰ τοῦτο ἀποτίθεται τὸ τρυβλίον, καὶ ἐκφωνεῖ οὕτως·*

Εὐλογητὸς εἶ ὁ θ(εό)ς, ὁ φωτίζων κ(αὶ) ἁγιάζω(ν) /51r/ πάντα ἄν(θρωπ)ον ἐρχό(μενον) εἰς τὸν κό(σμον),/ *νῦν*, καὶ ἀεί, κ(αὶ) εἰς τοὺς αἰῶνας τ(ῶν)./

71. Unctio cum oleo antea benedicto.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 21 (in Nota).
+ GOAR 290; CONYBEARE ; ER 157; TREMPELAS, *Euch. I*, 358 (Barb. 336); EV 141; JACOB, *Len.*, N.143; JACOB, *Mess.*, N.7.17; PASSARELLI N.144.5-145.1; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.20.4-6; STASSI N.149; PARENTI N.124.5-7.

72. Baptisma.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 21 (in Nota).
+ GOAR 292; CONYBEARE ; ER 157; TREMPELAS, *Euch. I*, 358 (Barb. 336); EV 142; JACOB, *Len.*, N.143; JACOB, *Mess.*, N.7.18; PASSARELLI N.145.2-5; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.21; STASSI N.150; PARENTI N.124.8-10.

24)-27) /...../ ἁγίου Πν(εύματο)ς, νῦν, καί: sic Sev.

32)-33) = Ps. 31,1.

73. Oratio ante chrismationem.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 21 (in Nota); ARRANZ, *Bapteme I.*,
+ GOAR 290; CONYBEARE 404; ER 157; TREMPELAS, *Euch. I*, 363 (Barb. 336); EV 142; JACOB, *Len.*, N.144; JACOB, *Mess.*, N.7.19; PASSARELLI N.146; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.23; STASSI N.151; PARENTI N.125.1-2.

Etiam deficiunt ordo chrismationis et communionis et oratio ad ablutionem chrismatis in septimo die:
Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος. (cf. GOAR 303)

71. *Καὶ προ(σ)φέρετ(αι) ὁ βαπτιζόμ(ενος) τῷ ἱερεῖ,/ καὶ λαβὼν ὁ ἱερε(ὺς) ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, ποιεῖ στ(αυ)ροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου κ(αὶ) τοῦ στήθους κ(αὶ)/ τ(ῶν) μεταφρέ(νων) τοῦ βαπτιζομέν(ου), λέγων οὕτως·*

Χρίεται *ὁ δ(εῖνα)* ἔλαιον ἀγαλλιάσεως εἰς τ(ὸ) ὄνο(μα) τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ, κ(αὶ)/ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, νῦν, καὶ ἀεί, κ(αὶ) εἰς τ(ούς)./

Κ(αὶ) εἶθ' οὕτως χρίετ(αι) ὑπ(ὸ) τοῦ διακό(νου) ἐκ τ(οῦ)/ ἁγίου ἐλαίου ὅλον τὸ σῶμα./

72. *Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζετ(αι) ὑπ(ὸ) <τοῦ> ἱερέ(ως) λέγοντος·/*

Βαπτίζεται *ὁ δ(εῖνα)* εἰς τ(ὸ) ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ,/ κ(αὶ) τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, νῦν, καί./

Καὶ μετ(ὰ) τὸ βαπτισθῆν(αι) ἀπάρχεται ὁ ἱερε(ὺς) ψάλλειν οὕτως· /51v/

Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, κ(αὶ) ὧν ἐπικαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.

Κ(αὶ) λέγει συν τῷ ὄχλῳ τὸν στίχον τοῦτον γ', κ(αὶ) δοξάζει./

73. *Καὶ μετὰ τοῦτον ποιοῦ(ντος) τοῦ διακό(νου) εὐχήν, ἐπεύχεται ὁ ἱερε(ύς)·*

Εὐλογητὸς εἶ Κ(ύρι)ε ὁ Θ(εὸ)ς ὁ Παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ λάμψας τοῖς ἐν σκότῃ φῶς σ(ωτη)ρίας, διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μονογενο=ῦς σου Υἱοῦ καὶ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, καὶ χαρισάμενος ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις τὴν μακαρίαν κάθαρσιν ἐν τῷ ἁγίῳ ὕδατι, καὶ τὸν θεῖον ἁγιασμὸν ἐν τῷ ζωοποιῷ χρίσματι, ὁ καὶ νῦν εὐδοκήσας ἀναγενῆσαι τὸν δοῦλ[ον σου τὸν νεοφώτιστον δι' ὕδατος, καὶ Πν(εύματο)ς, καὶ τὴν τῶν ἑκου(σίων).
Finis orationis deest.

ORATIONES LUCERNALES

74. Oratio ad antiphonam primam.
Incipit orationis mutile.

+ GOAR 28,163; SWAINSON 176; ER 11,116; BORGIA 235; E.Crypt. 5; TREMBELAS 202; MORAITIS 64; TREMPELAS, *Euch. II*, 248; EV 13,109; JACOB, *Len.*, N.54; PHOUNTOULES, *Proig.*, 25; JACOB, *Mess.*, N.3.2,4.1; DUNCAN 80; PASSARELLI N.77; STASSI N.15; PARENTI N.49.

1)-3) f51v, Textus adscriptus in fine paginae alia manu.
6)-8) f52r, initio folii in margine superiore alia manu.
10) prosequitur manus prima.

15) σύ: σοί, Sev. 16) σοι: σου, Sev.

75. Oratio ad antiphonam secundam.

+ GOAR 28,163; SWAINSON 176; ER 11,117; BORGIA 236; E.Crypt. 7,29; TREMBELAS 202; MORAITIS 65; TREMPELAS, *Euch. II*, 249; EV 13,109; JACOB, *Len.*, N.55; PHOUNTOULES, *Proig.*, 25; JACOB, *Mess.*, N.4.2; DUNCAN 81; PASSARELLI N.78; STASSI N.16; PARENTI N.50.

23) α': sic pro B'.

37) 'Εκφ. in marg.ext.

76. Oratio ad antiphona tertia.

+ GOAR 28,163,639; SWAINSON 177; ER 11,118; BORGIA 237; E.Crypt. 7; TREMBELAS 203; MORAITIS 66; TREMPELAS, *Euch. II*, 250; EV 14,110; JACOB, *Len.*, N.56; PHOUNTOULES, *Proig.*, 31; JACOB, *Mess.*, N.4.3; DUNCAN 81,120; PASSARELLI N.79; STASSI N.17,94; PARENTI N.51.

51) 'Εκφ. in marg. int.

74. *Εὐχ(αὶ) τοῦ λυχνικοῦ· Ἀντιφώ(νου) α'·*

Κ(ύρι)ε οἰκτιρμῶν καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμε καὶ πολυέλε[[ε, ἐνώτισαι]] τὴν προ(σευχήν). /52r/

με καὶ πολυελέε, ἐνώτισαι τὴν πρ(οσ)ευχὴ ἡμῶν, καὶ πρόσχες τὴν φωνὴν τῆς δεήσεως ἡμῶν· ποίησον

μεθ' ἡμῶν σημεῖον εἰς ἀγαθόν· ὁδήγησον ἡμᾶς ἐν τῇ ὁδῷ σου, τοῦ πορεύσεσθαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· εὔφρανο(ν) τὰς καρδίας ἡμῶν, εἰς τὸ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον σου· διότι μέγας εἶ, καὶ ποιῶν θαυμασία· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς μόνος, καὶ οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς, Κ(ύρι)ε, δυνατὸς ἐν ἐλέει, καὶ ἀγαθὸς ἐν ἰσχύϊ, εἰς τὸ βοηθεῖν, καὶ παρακαλεῖν, καὶ σώζει(ν) πάντας τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὸ ὄνομα σου τὸ ἅγιον· **Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις.**

75. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώ(νου) α' τοῦ λυχνικοῦ·*

Κ(ύρι)ε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς ἡμᾶς, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς ἡμᾶς· ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐ- /52v/ πιείκειάν σου, ἰατρὲ καὶ θεραπευτὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν· ὁδήγησον ἡμᾶς ἐπὶ λιμένα θελήματός σου· φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν καρδίω(ν) ἡμῶν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας· καὶ δώρισαι ἡμῖν τὸ λοιπὸν τ(ῆς) παρούσης ἡμέρας εἰρηνικόν, καὶ ἀναμάρτητον, καὶ πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τῶν *Ἐκφ(ώνησις)·* **ἁγίων σου· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ.**

76. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου γ'·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀχρείων δούλων σου, ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι ἡμᾶς τὸ ἅγιον καὶ προσκυνητὸν ὄνομά σου· καὶ μὴ /53r/ καταισχύνῃς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς προσδοκίας τοῦ ἐλέους σου· ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σ(ωτη)ρίαν αἰτήματα· καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς ἀγαπᾷν, καὶ φοβεῖσθαι σε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ ποιεῖν ἐν πᾶσιν τὸ θέλη- *Ἐκφ(ώνησις)·* μά σου· **Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εό)ς.**

77. Oratio ad antiphonam quartam.

+ GOAR 29; ER 12; BORGIA 238; E.Crypt. 8; TREMBELAS 203; MORAITIS 66; TREMPELAS, *Euch. II*, 250; EV 14, JACOB, *Len.*, N.57; PHOUNTOULES, *Proig.*, 35; JACOB, *Mess.*, N.4.4; DUNCAN 82; PASSARELLI N.80; STASSI N.18; PARENTI N.52.

13) Ἐκφ. in marg. ext.

78. Oratio ad antiphonam quintam.

+ GOAR 55 (g); BORGIA 238; TREMPELAS, *Euch. II*, 251; JACOB, *Len.*, N.58; JACOB, *Mess.*, N.4.5; DUNCAN 82; ARRANZ, *Vepres*, 102 (2) (Barb. 336); PASSARELLI N.81; STASSI N.19; PARENTI N.52.

79. Oratio ad antiphonam sextam.

+ GOAR 29; BORGIA 239; TREMPELAS, *Euch. II*, 251; JACOB, *Len.*, N.59; JACOB, *Mess.*, N.4.6; DUNCAN 82; PASSARELLI N.82; STASSI N.20; PARENTI N.54.

80. Oratio ab antiphonam septimam.

+ GOAR 29; ER 12; BORGIA 239; TREMPELAS, *Euch. II*, 252; EV 15; JACOB, *Len.*, N.60; JACOB, *Mess.*, N.4.7; DUNCAN 83; PASSARELLI N.83; STASSI N.21; PARENTI N.55.

77. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου δ'.*

Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις, καὶ ἀπαύστοις δοξολογίαις ἐν τοῖς ὑψίστοις ὑπὸ τ(ῶν) ἁγίων δυνάμεων ἀνυμνούμενος, πλήρωσον τὸ στόμα ἡμῶν τῆς αἰνέσεως σου, τοῦ δοῦναι μεγαλοσύνη(ν) τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ· καὶ δὸς ἡμῖν μερίδα, καὶ κλῆρον μετὰ πάντων τῶν φοβουμένων σε ἐν ὅλῃ καρδ(ίᾳ), /53v/ καὶ φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου, πρεσβείαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι πρέπει *Ἐκφ(ώνησις)*. σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προσκύν(ησις).

78. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου ε'.*

Εὐλογητός εἶ Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ὁ παντοκράτορ, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀν(θρώπ)ων, ὁ εἰδὼς ὧν χρείαν ἔχομεν ὑπὲρ ἐκπεριασσοῦ, ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν· αὐτὸς φιλάν(θρωπ)ε Βασιλεῦ, καὶ κατὰ πάντα ἀγαθέ, ἱκάνωσον ἱμᾶς ἐν τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν σου, ἀνεπαισχύντῳ συνειδότι ἐπικαλεῖσ(θαι) τὸ ἅγιον ὄνομά σου. Καὶ μὴ εἰσενέγκ(ῃς) ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμ(ᾶς) ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ πάντα πρὸ(ς) /54r/ τὸ συμφέρον ἡμῖν οἰκονόμησον· *Ἐκφ(ώνησις)*. **Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καί.**

79. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου ς'.*

Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, ὁ τῇ ἀχράντῳ σου δυνάμει συνέχων τὰ σύμπαντα, ὁ μακροθυμῶν ἐπὶ πᾶσιν ἡμῖν, καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις ἡμῶν, καὶ μακρύνων ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν, μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου, καὶ τοῦ ἐλέους σου· καὶ ἐπίσκεψαι ἡμᾶς τῇ σῇ ἀγαθότητι· καὶ δὸς ἡμῖν διαφυγεῖν καὶ τὸ λοιπὸν τῆς παρούσης ἡμέρας ἐκ τῶν τοῦ πονηροῦ ποικίλων μηχανημάτων· καὶ ἀνεπιβούλευτον τὴν ζωὴν ἡμῶν διαφύλαξον τῇ χάριτι τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς· /54v/ *Ἐκφ(ώνησις)*. **Ἐλέει καὶ φιλαν(θρωπί)ᾳ τοῦ μονογενοῦς σου.**

80. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου ζ'.*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνῃ, καὶ πλουσίᾳ προνοίᾳ διοικῶν τὴν τῶν ἀν(θρώπ)ων ζωήν, ὁ καὶ τὰ ἐγκόσμια ἡμῖν ἀγαθὰ δωρησάμενος, καὶ κατεγγυήσας τὴν ἐπηγγελ-

__81__. Oratio ad antiphonam octavam.

+ GOAR 31,164; SWAINSON 178; ER 14,118; BORGIA 241; E.Crypt. 8; TREMPELAS, *Euch. II*, 255; MORAITIS 68; EV 17,110; JACOB, *Len.*, N.61; PHOUNTOULES, *Proig.*, 39; JACOB, ***Mess.***, N.3.4,4.8; DUNCAN 83; PASSARELLI N.84; STASSI N.22; PARENTI N.55.

__82__. Oratio ad antiphonam parvam primam.[16]

+ GOAR 35; BORGIA 243; TREMPELAS, *Euch. II*, 256; JACOB, *Len.*, N.62; JACOB, ***Mess.***, N.4.9; DUNCAN 84; PASSARELLI N.86; STASSI N.23; PARENTI N.57.

---

[16] cf. N.112

μένην βασιλείαν διὰ τῶν ἤδη κεχαρισμένων ἡμῖν ἀγαθῶν, ὁ ποιήσας ἡμᾶς καὶ τῆς νῦν ἡμέρας τὸ παρελθὸν μέρος ἀπὸ παντὸς ἐκκλίναι κακοῦ· δώρισαι ἡμῖν καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἀμέμπτως ἐκτελέσαι, ἐνώπιόν τῆς ἁγίας δόξης σου, ὑμνοῦσιν σε τὸν ἀγαθὸν, καὶ φιλάν(θρωπ)ον θ(εὸ)ν ἡμῶν· *Ἐκφώ(νησις)·*

Ὅτι ἐλεῆμων, καὶ φιλάν(θρωπ)ος/ θ(εὸ)ς ὑπ(άρχων), καὶ σοί. /55r/

__81__. ***Εὐχ(ὴ) ἀντιφώ(νου) η'·***

Ἑσπέρας, καὶ πρωΐ, καὶ μεσημβρίας αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, εὐχαριστοῦμε(ν), καὶ δεόμεθά σου Δέσποτα τῶν ἁπάντ(ων), κατεύθυνον τὴν προσευχὴν ἡμῶ(ν) ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου· καὶ μὴ ἐκκλίνῃς τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς λόγους πονηρίας, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ πά(ν)των τῶν θηρευόντων τὰς ψυχὰς ἡμῶν· ὅτι πρὸς σὲ Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, καὶ ἐπὶ σοὶ ἠλπίσαμεν, μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν· *Ἐκφώ(νησις)·*

Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δό(ξα), τιμὴ καὶ προ(σκύνησις).

__82__. ***Καὶ μετ(ὰ) τὸ προκείμε(νον)/ κ(αὶ) τὸ Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον), γίνετ(αί) ὑπὸ τοῦ ἱερέ(ως) εὐχ(ὴ) ἀντιφώ(νου) α',/ ἐν ᾧ ψάλλε(ται)·***

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θ(εοτό)κου.

Εὐλογητὸς εἶ Κ(ύρι)ε, Δέσποτα παντοκράτορ, /55v/ ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ, καὶ τὴν νύκτα φαιδρύνας ταῖς αὐγαῖς τοῦ πυρός, ὁ τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας διελθεῖν ἡμᾶς καταξιώσ(ας), καὶ προσεγγίσαι ταῖς ἀρχαῖς τῆς νυκτό(ς)· ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, καὶ πᾶσιν ἡμῖν συγχωρήσας τὰ ἑκούσια καὶ ἀκούσια ἁμαρτήματα· πρόσδεξαι τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν ἱκεσίας, καὶ κατάπεμψον τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, καὶ τῶ(ν) οἰκτιρμῶν σου, ἐπὶ τὴν κληρονομίαν σου. Τείχησον ἡμᾶς ἁγίοις ἀγγέλοις· ὅπλισον ἡμᾶς ὅπλοις δικαιοσύνης· περιχαράκωσον ἡμᾶς τῇ ἀληθείᾳ σου· φρούρησον ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου· /56r/ ῥῦσαι ἡμᾶς πάσης περιστάσεως, καὶ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου· παράσχου δὲ ἡμῖν καὶ τὴν παροῦσα(ν) ἑσπέραν συν τῇ ἐπερχομένῃ νυκτὶ τελειαν, ἁγίαν, εἰρηνικήν, καὶ ἀναμάρτητον, ἀσκανδάλιστον, ἀφάνταστον, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶ(ν),

3) 'Εκφ. in marg.ext.

83. Oratio ad antiphonam parvam secundam.

+ GOAR 36,600; ER 385; BORGIA 244; TREMPELAS, *Euch. II*, 256; EV 374; JACOB, *Len.*, N.63; JACOB, *Mess.*, N.4.10,6.6; DUNCAN 85,72; STASSI N.24,88; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.48; PARENTI, *Barb. 336*, N.58. (cf. N.114)

34) 'Εκφ. in marg.ext.

84. Oratio ad antiphonam parvam tertiam, ad Trisagium.

+ GOAR 36,601; ER 387; BORGIA 245; TREMPELAS, *Euch. II*, 256; EV 376; JACOB, *Len.*, N.64; JACOB, *Mess.*, N.6.9; DUNCAN 85,75; STASSI N.25,90; PARENTI N.59.

πρεσβείας τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνός σοι εὐ-
αρεστησάντων· Σὸν γάρ ἐστιν *Ἐκφ(ώνησις)·*
τὸ ἐλεεῖν, κ(αὶ) σώζειν ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν,/
κ(αὶ) σοὶ τήν.

83. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου β',*
⟨ἐν ᾧ ψάλλε(ται) 'Ὁ μονογενὴς Υἱός'·

Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς
βέλους πετομένου ἡμέρας, ῥῦσαι
ἡμᾶς καὶ ἀπὸ παντὸς πράγματος
ἐν σκότει διαπορευομένου· πρόσ- /56v/
δεξαι θυσίαν ἑσπερινήν, τὰς τῶν χει-
ρῶν ἡμῶν ἐπάρσεως· καταξίωσον δὲ ἡ-
μᾶς καὶ τὸ νυκτερινὸν στάδιον ἀνέμ-
πτως διελθεῖν ἀπειράστους κακῶν,
καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς πάσης ταραχῆς καὶ
δειλίας ἐκ τοῦ διαβόλου ἡμῖν προσ-
γινομένης. Χάρισαι ταῖς ψυχαῖς ἡ-
μῶν κατάνυξιν, καὶ τοῖς λογισμοῖς
ἡμῶν μέριμναν, τῆς ἐν τῇ φοβε-
ρᾷ καὶ δικαίᾳ σου κρίσει ἐξετάσεως·
καθείλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς
σαρκικάς ἡμῶν· καὶ νέκρωσον τὰ
μέλη ἡμῶν, τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα καὶ
ἐν τῇ καθύπνον ἡσυχίᾳ ἐνφαι-
δρυνώμεθα τῇ θεωρίᾳ τῶν κριμ(ά)-
των σου. Ἀπόστησον ἀφ' ἡμῶν πᾶ- /57r/
σαν φαντασίαν ἀπρεπεῖ, καὶ ἐπιθυ-
μίαν βλαβεράν· διανάστησον δὲ ἡ-
μᾶς ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχ(ῆς)
ἐστηριγμένους ἐν τῇ πίστει, καὶ προ-
κόπτοντας ἐν τοῖς παραγγελμασίν σ(οῦ)· *Ἐκφ(ώνησις)·*
Εὐδοκίᾳ, κ(αὶ) ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς
σ(οῦ) Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, συν τῷ.

84. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώ(νου) γ', τοῦ Τρισαγίου·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, ὁ ἅγιος/
καὶ φιλά(νθρωπος),
ὁ καταξιώσας ἡμᾶς, καὶ ἐν ταύτῃ
τῇ ὥρᾳ στῆναι ἐνώπιον τῆς ἀπρό-
σιτου σου δόξης, εἰς ὕμνον καὶ αἶνον
τῶν θαυμασίων σου· ἱλάσθητι ἡμ(ῖν)
τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου, καὶ πα-
ράσχου χάριν τοῦ μετασυντετρι-
μένης καρδίας ἀμετεωρίστως προ(σ)- /57v/
ενέγκαι σοι τὴν τρισάγιον δοξολογίαν,
καὶ τὴν εὐχαριστίαν μεγάλων σου
δωρεῶν, ὧν ἐποίησας καὶ ποιεῖς πάν-
τοτε εἰς ἡμᾶς. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῆς
ἀσθενείας ἡμῶν, καὶ μὴ συναπόλεσης
ἡμᾶς ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν· ἀλλὰ ποι-
ησον μέγα ἔλεος μετὰ τῆς ταπεινώσε-
ως ἡμῶν, ἵνα τὸ τῆς ἁμαρτίας σκό-

85. Oratio catechumenorum lucernarii.

+ GOAR 36; BORGIA 247; TREMPELAS, *Euch. II*, 256; JACOB, *Len.*, N.65; DUNCAN 86; STASSI N.27; ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 122 (45) (Barb. 336); PARENTI, *Barb. 336*, N.60.

86. Oratio fidelium prima lucernarii.

+ GOAR 37; BORGIA 247; TREMPELAS, *Euch. II*, 258; JACOB, *Len.*, N.66; DUNCAN 86; STASSI N.28; ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 123 (47) (Barb. 336); PARENTI N.61.

43) 'Εκφ. in marg.ext.

87. Oratio fidelium secunda lucernarii.

+ GOAR 37; BORGIA 248; TREMPELAS, *Euch. II*, 258; JACOB, *Len.*, N.67; DUNCAN 87; STASSI N.29; ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 124 (48) (Barb. 336); PARENTI N.62.

τος διαφυγόντες εἰς ἡμέραν δικαιοσύνης περιπατήσαμεν, καὶ ἐνδυσόμενοι τὰ ὅπλα τοῦ φωτός, ἀνεπιβουλεύτως διατελέσωμεν ἀπὸ πάσης ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ, καὶ μετὰ παρρησίας δοξάζωμεν ἐπὶ πᾶσίν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλάν(θρωπ)ον θ(εό)ν· *'Εκφ(ώνησις)·*
Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν,/ κ(αὶ) σοὶ τὴν δόξαν. /58r/

85. *Εὐχ(ὴ) κατηχουμέ(νων) τοῦ λυχνικοῦ·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ τῶν κρύπτων γνωστής, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν· αὐτὸς ἔπιδε ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς κατηχουμένους· διάνοιξον τὰ ὦτα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πρὸς τὸ δέξασθαι τὸ μυστήριον τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν· ἀναγέννησο(ν) αὐτοὺς δι' ὕδατος καὶ Πν(εύματο)ς εἰς τὴν αἰώνιόν σου βασιλείαν· *'Εκφώ(νησις)·*
Ἵνα κ(αὶ) αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ π(άντιμον).

86. *Εὐχ(ὴ) πιστῶν α' του λυχνικοῦ·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ νῦν προσερχόμεθα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ἐπικαλούμε- /58v/ θα τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον σου, καὶ εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ διαφυλάξαντι ἡμ(ᾶς) τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας, καὶ ἀγαγόντι εἰς τὸν ἑσπερινὸν φῶς, καὶ δεόμεθά σου· δὸς ἡμῖν διελθεῖν ἀμέμπτως, καὶ τ(ὴν) παροῦσαν ἑσπέραν σὺν τῇ ἐπερχομένῃ νυκτί, καὶ πάντα τὸν χρόν(ον) τῆς παροικίας ἡμῶν. Ἔνδυσον ἡμᾶς τὴν πανοπλίαν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, κατὰ τῶν παθῶν τῆς σαρκός, πάσης ἁμαρτίας ἀπόστησον, καὶ τῆς αἰωνίου σου βασιλείας *'Εκφ(ώνησις)·* ἀξίωσον· **Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα.**

87. *Εὐχ(ὴ) πιστῶν β' τοῦ λυχνικοῦ·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὸ ἀπρόσιτον οἰκῶν φῶ(ς), /59r/ ὁ παραγαγὼν ἡμᾶς ἐν τῷ μεγάλῳ σου ἐλέει τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καὶ ἐπὶ τὴν ἑσπερινὴν δοξολογίαν προ(σ)καλεσάμενος· πρόσδεξαι τὴν ἱκεσίαν ἡμῶν τῶν ἀναξίων σου δούλω(ν), καὶ ῥυσάμενος ἡμᾶς ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἁμαρτίας· φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἵνα πάντο-

88. Oratio dimissionis.

+ GOAR 29,602; ER 12,389; BORGIA 248; E.Crypt. 10; TREMPELAS, *Euch. II*, 252; EV 15,378; JACOB, *Len.*, N.68; JACOB, *Mess.*, N.6.12; DUNCAN 87,78; STASSI N.20,92; PARENTI N.63.

33) *ναί*: *νέ*, Sev.

35) κατανυγόμενοι: κατανυγώμενοι, Sev.

45) Ἐκφ. in marg.ext.

τε ἐν τῷ φόβῳ σου διαμένοντες, καὶ ἐν τῷ φωτί σου περιπατοῦντες, κατανοῶμεν τὰ θαυμάσιά σου ἐπὶ πᾶσιν δοξάζοντες, σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλάν(θρωπο)ν θ(εό)ν· *Ἐκφώ(νησις)*·

Ὅτι σὸν τὸ κράτος, κ(αὶ) σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία.

88. *Εὐχ(ὴ) γ', ἤγουν ἡ ἀπόλυσις*·

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν /59v/ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὁ πᾶσαν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας, ὁ διαχωρίσας ἀνὰ μέσον τοῦ φωτό(ς), καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους, καὶ τὸν ἥλιο(ν) θέμενος εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, σελήνην δὲ καὶ ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός· ὁ καταξιώσας καὶ ἡμ(ᾶς) τοὺς ἁμαρτολούς, καὶ ἐπὶ τῆς παρούσης ὥρας προφθᾶσαι τὸ πρόσωπό(ν) σου ἐν ἐξωμολογήσει, καὶ τὴν ἑσπερινήν σοι δοξολογίαν προσάγειν, αὐτὸς φιλάνθρωπε Κ(ύρι)ε, κατεύθυνον τὴν προσευχὴν ἡμῶν ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου· καὶ πρόσδεξαι αὐτὴν εἰς εὐωδίας. Παράσχου δὲ ἡμῖν τὴν ἑσπέραν καὶ τὴ(ν) ἐπιοῦσαν νύκτα εἰρενικήν, /60r/ ἔνδυσον ἡμᾶς ὅπλα φωτός· ῥῦσαι ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, καὶ παντὸς πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου· καὶ δὸς ἡμῖν τὸν ὕπνον ὃν εἰς ἀνάπαυσιν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν ἐδωρήσω, πάσης διαβολικῆς φαντασί(ας) ἀπιλ<λ>αγμένον. Ναί, Δέσποτα τῶν ἀγαθῶν χορηγέ, ἵνα καὶ ἐν ταῖς κοίταις ἡμῶν κατανυγόμενοι, μνημονεύωμεν καὶ ἐν νυκτὶ τοῦ παναγίου ὀνόματός σου, καὶ τῇ μελέτῃ τῶν σῶν ἐντολῶν καταυγαζόμενοι, ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς διαναστῶμεν πρὸς δοξολογίαν τῆς σῆς ἀγαθότητος, δεήσεις καὶ ἱκεσίας τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ προ(σ)άγοντες, ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, /60v/ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, ὃν ταῖς πρεσβείαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου ἐν ἐλέει ἐπίσκεψαι· **Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος/ θ(εὸ)ς ὑπάρχ(εις).** *Ἐκφ(ώνησις)*·

89. Oratio ad kefaloklisiam.

+ GOAR 32,603; ER 16,390; BORGIA 250; E.Crypt. 12; TREMPELAS, *Euch. II*, 259; EV 20,379; JACOB, *Len.*, N.69; JACOB, *Mess.*, N.6.13; PASSARELLI N.87; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.50; DUNCAN 78,88; STASSI N.31,93; PARENTI N.64.

89. Εἰρήνη πᾶ(σι). *Ὁ διάκ(ονος)·* Τὰς κεφαλάς.

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐ(ρα)νούς, καὶ κα-
ταβὰς ἐπὶ σ(ωτη)ρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀν(θρώπ)ω(ν),
ἔπιδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου, καὶ ἐπὶ τ(ὴν)
κληρονομίαν σου. Σοὶ γὰρ τῷ φοβε-
ρῷ καὶ φιλαν(θρώπ)ῳ κριτῇ, οἱ σοὶ δοῦλοι
τὰς ἑαυτῶν ἔκλιναν κεφαλάς, τοὺς
δὲ αὐτῶν ὑπέταξαν αὐχένας· οὐ τὴ(ν)
ἐξ ἀν(θρώπ)ων ἀναμένοντες βοήθειαν, ἀλλὰ
τὸ σὸν περιμένοντες ἔλεος τὴν σὴ(ν)
ἀπεκδεχόμενοι σ(ωτη)ρίαν· οὓς διαφύλα-
ξον ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ κατὰ τὴν
παροῦσαν ἑσπέραν, καὶ τὴν προσι- /61r/
οῦσαν νύκτα, ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ,
ἀπὸ πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας
διαλογισμῶν ματαίων, καὶ ἐνθυμήσε-
ων πονηρῶν. Εἴη τὸ κράτος τῆς
βασιλείας σου εὐλογημένον, καὶ δεδο(ξασμένον).

ORATIONES MATUTINALES[17]

90. Oratio prima.

+ GOAR 39; ER 21; E.Crypt. 17; TREMPELAS, *Euch. II*, 209; EV 25; JACOB, *Len.*, N.75; JACOB, *Mess.*, N.5.1; PASSARELLI N.89; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.6; DUNCAN 96; STASSI N.47; PARENTI N.70.

18) ᾿Εκφ. in marg. ext.

91. Oratio secunda.

+ GOAR 39; ER 21; E.Crypt. 19; TREMPELAS, *Euch. II*, 209; EV 26; JACOB, *Len.*, N.76; JACOB, *Mess.*, N.5.2; PASSARELLI N.90; DUNCAN 96; STASSI N.48; PARENTI N.7.

92. Oratio tertia.

+ GOAR 40; ER 21; E.Crypt. 19; TREMPELAS, *Euch. II*, 210; EV 26; JACOB, *Len.*, N.77; JACOB, *Mess.*, N.5.3; PASSARELLI N.91; DUNCAN 97; STASSI N.49; PARENTI N.72.

[17] cf. ARRANZ, *Pr. des Matines II*. Mss Ac). P. 69-70.

KΘ' 90. *Εὐχαὶ ἑωθιναί·/*
Εὐχὴ α'·

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, τῷ ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν κοιτῶ(ν) ἡμῶν, καὶ ἐμβαλ<λ>όντι εἰς τὸ στόμα ἡμῶν λόγον αἰνέσεως, τοῦ προσκυνεῖν, καὶ ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου· καὶ δεόμεθά σου, τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς, τῇ ⟦σῇ⟧ χριστότητι, ᾗ πάντοτε ἐχρήσω περὶ τὴν ἡμετέραν ζωήν, καὶ νῦν ἐξαπόστειλον τὴν βοήθειάν σου /61v/ ἐπὶ τοὺς ἑστῶτας πρὸ προσώπου τῆς ἁγίας δόξης σου, καὶ ἀπεκδεχομέν(ους) τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλεος· καὶ δὸ(ς) αὐτοῖς μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης πάντοτέ σοι λατρεύοντας αἰνεῖν, ὑμνεῖν, προσκυνεῖν τὴν ἀνεκδιήγητόν σου ᾿Εκφ(ώνησις)· ἀγαθότητα· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα.

91. *Εὐχ(ὴ) ἑωθινὴ β'·*

᾿Εκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πν(εῦμ)α ἡμῶν πρὸ(ς) σὲ ὁ θ(εὸ)ς, διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς· δικαιοσύνην καὶ ἁγιασμὸν ἐπιτελεῖν ἐν φόβῳ σου συνέτισον ἡμᾶς· σὲ γὰρ δοξάζομεν τὸν ὄντως ὄντα θ(εό)ν· κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν· καὶ μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν συμπαρόντων καὶ συνευχομέ- /62r/ νων ἡμῖν πάντων κατ' ὄνομα· καὶ σῶσον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου· εὐλόγησον τὸν λαόν σου, καὶ ἁγίασον τὴν κληρονομίαν σου· εἰρήνην τῷ κ[όσ]μῳ σου δώρισ(αι), ταῖς ἐκκλησίαις σου, τοῖς ἱερεῦσιν σου, τοῖς βασιλεῦσιν, καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου· *᾿Εκφώ(νησις)·* Ὅτι ηὐλόγηται, καὶ δεδόξασται τό.

92. *Εὐχὴ ἑωθινὴ γ'·*

᾿Εκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πν(εῦμ)α ἡμῶν πρὸς σὲ ὁ θ(εό)ς, διότι φῶς τὰ προστάγματά σου· δίδαξον ἡμᾶς ὁ θ(εὸ)ς τὴν δικαιοσύνην σου, τὰς ἐντολάς σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου· φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν /62v/ διανοιῶν ἡμῶν, μήποτε ὑπνώσωμεν ἐν ἁμαρτίαις εἰς θάνατο(ν)· ἐξέλασον πάντα ζόφον ἀπὸ τῶ(ν) καρδιῶν ἡμῶν· χάρισαι ἡμῖν τὸν τῆς δικαιοσύνης σου ἥλιον· ἀνεπιρέαστον τὴν ζωὴν ἡμῶν διαφύλαξον τῇ σφραγῖδι τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς· κατεύθυνον τὰ διαβήμα-

4) Ἐκφ. in marg. ext.

93. Oratio quarta.

+ GOAR 40; ER 22; TREMPELAS, *Euch. II*, 211; EV 27; JACOB, *Len.*, N.78; JACOB, *Mess.*, N.5.4; PASSARELLI N.92; DUNCAN 97; STASSI N.50; PARENTI N.73.

27) ἁπάντων: ἀπόντων, Sev.

35) δοξάζωμεν: δοξάσωμεν, Sev.

94. Oratio quinta.

+ GOAR 40; ER 22; E.Crypt. 22; TREMPELAS, *Euch. II*, 212; EV 28; JACOB, *Len.*, N.79; JACOB, *Mess.*, N.5.5; PASSARELLI N.93; DUNCAN 98; STASSI N.51; PARENTI N.74.

42) Exspectes πηγὴ ἀένναος, sed sic in Sev.

τα ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης· δὸς ἡμῖν ἰδεῖν τὸν ὄρθρον, καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ἀγαλλιάσει, ἵνα σοι τὰς ἑωθινὰς ἀναπέμψωνεν εὐχάς· *Ἐκφ(ώνησις)*·
Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ/
ἐστιν ἡ Βα(σιλεία).

93. *Εὐχὴ ἑωθινὴ δ'*·

Δέσποτα ὁ θ(εὸ)ς ὁ ἅγιος καὶ ἀκατάληπτος, ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς /63r/ λάμψαι, ὁ ἀναπαύσας ἡμᾶς ἐν τῷ τῆς νυκτὸς ὕπνῳ, καὶ διαναστήσας πρὸς δοξολογίαν καὶ ἱκεσίαν τῆς σῆς ἀγαθότητος, δυσωπ[ού]μενος ὑπὸ τῆς ἰδίας σου εὐσπλαγχνίας, πρόσδεξαι ἡμᾶς καὶ νῦν προσκυνοῦντάς σε, καὶ κατὰ δύναμι(ν) εὐχαριστοῦντάς σοι· καὶ δώρισαι ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σ(ωτηρί)αν αἰτήματα· ἀνάδειξον ἡμᾶς υἱοὺς φωτὸς, καὶ κληρονόμους τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε ἐν τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν σου παντὸς τοῦ λαοῦ σου, τῶν συμπαρόντων καὶ συνευχομένων ἡμῖν, τῶν ἁπάντων ἀδελφῶν ἡ- /63v/ μῶν, τῶν ἐν γῇ, τῶν ἐν θαλάσσῃ, τῶν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου, δεομένων τῆς σῆς φιλαν(θρωπ)ίας, καὶ βοηθείας, καὶ πᾶσι(ν) χορήγησον τὸ μέγα σου ἔλεος, ἵνα σεσωσμένοι ψυχῇ καὶ σώματι π(άν)τοτε διαμένοντες, μετὰ παρρησίας δοξάζωμεν τὸ θαυμαστόν, καὶ εὐλογημένον ὄνομά σου· *Ἐκφώ(νησις)*·
Ὅτι θ(εὸ)ς ἐλέους, οἰκτιρμῶν/
καὶ φιλα(νθρωπί)ας.

94. *Εὐχὴ ἑωθινὴ ε'*·

Ἀγαθῶν θησαυρέ, πηγῆς ἀεννάου, Π(ατ)ὲρ ἅγιε θαυμαστοποιέ, παντοδύναμε, παντοκράτορ, πά(ν)τες σὲ προσκυνοῦμεν, καὶ σοῦ δεόμεθα, τὰ σὰ ἐλέη καὶ τοὺς σοὺς /64r/ οἰκτιρμοὺς ἐπικαλούμενοι εἰς βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως. Μνήσθητι οὖν Κ(ύρι)ε τῶν σῶν ἱκετῶν· πρόσδεξαι πάντων τὰς ἑωθινὰς δεήσεις ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, καὶ μηδένα ἡμῶν ἀδόκιμον ποιήσῃς· ἀλλὰ πάντας ἡμ(ᾶς) περιποίησαι διὰ τῶν οἰκτιρμῶ(ν) σου. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν ἀγρυπνού(ν)-

95. Oratio sexta.

+ GOAR 40; ER 23; E.Crypt. 23; TREMPELAS, *Euch. II*, 213; EV 28; JACOB, *Len.*, N.80; JACOB, *Mess.*, N.5.6; PASSARELLI N.94; DUNCAN 98; STASSI N.52; PARENTI N.75.

26) ἀδιαλείπτως: ἀδιαλήπτως, in Sev.

33) Ἐκφ. in marg. ext.

96. Oratio septima.

+ GOAR 41; ER 23; TREMPELAS, *Euch. II*, 214; EV 28; JACOB, *Len.*, N.81; JACOB, *Mess.*, N.5.7; PASSARELLI N.95; DUNCAN 99; STASSI N.53; PARENTI N.76.

των, καὶ ψαλλόντων εἰς δόξαν σήν, καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, καὶ τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς. Γενοῦ αὐτῶν βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ· πρόσδεξαι αὐτῶν τὰς ἱκεσίας εἰς τὸ ὑπερου(ρα)νίον καὶ νοερόν σου /64v/ θυσιαστήριον· *Ἐκφώνησις*·
Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν,/ καὶ σοὶ τὴν δόξα(ν).

95. *Εὐχὴ ἑωθινὴ ς'*·

Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, ὅτι πάντα ποιεῖς εἰς εὐεργεσίαν τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἵνα διαπαντὸς πρὸς σὲ βλέπωμεν, τὸν Σ(ωτῆ)ρα καὶ εὐεργέτην τῶν ἡμετέρων ψυχῶν· ὅτι διανέπαυσας ἡμᾶς ἐν τῷ παρελθόντι τῆς νυκτὸς μέτρῳ, καὶ ἐξήγειρας ἡμᾶς ἐκ τῶν κοιτῶν ἡμῶν, καὶ ἔστησ(ας) ἡμᾶς εἰς προσκύνησιν τοῦ τιμίου ὀνόματός σου. Διὸ δεόμεθά σου, Κ(ύρι)ε, δὸς ἡμῖν χάριν καὶ δύναμιν, /65r/ ἵνα καταξιωθῶμεν ψάλλειν σοι συνετῶς, καὶ προσεύχεσθαι ἀδιαλήπτως ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ, τὴν ἑαυτῶν σ(ωτηρί)αν πάντοτε κατεργαζόμενοι, διὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ Χ(ριστ)οῦ σου. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε καὶ τῶν ἐκ νυκτὸς πρὸς σὲ βοώντων· ἐπάκουσον αὐτῶν, καὶ ἐλέησον· καὶ σύντριψον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν *Ἐκφ(ώνησις)*· τοὺς ἀοράτους καὶ πολεμίους ἐχθρ(ούς)·
Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῆς εἰρήνης,/ κ(αὶ) σοὶ τὴν δό(ξαν).

96. *Εὐχὴ ἑωθινὴ ζ'*·

Ὁ θ(εὸ)ς καὶ Πατὴρ τοῦ Κ(υρί)ου ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ὁ ἐξαναστήσας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, καὶ ἐπισυναγαγὼν ἐπὶ τὴν /65v/ ὥραν ταύτην τῆς προσευχῆς· δὸς ἡμῖν χάριν ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ἡμῶν, καὶ πρόσδεξαι ἡμῶν τὰς καταδύναμιν εὐχαριστίας· καὶ δίδαξον ἡμᾶς τὰ δικαιώματά σου· ὅτι τί προσευξόμεθα καθ' ὃ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἐὰν μὴ σὺ Κ(ύρι)ε τῷ ἁγίῳ σου Π(εύματ)ι ὁδηγήσας ἡμᾶς. Διὸ δεόμεθά σου, εἴ τι ἡμάρτομεν μέχρι τ(ῆς) παρούσας ὥρας ἐν λόγῳ, ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν ἑκουσίως, ἢ ἀκουσίως, ἄνες, ἄφες, συγχώρησον. Ἐὰν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσῃ(ς) Κ(ύρι)ε,

97. Oratio octava.

+ GOAR 41; ER 24; E.Crypt. 20; TREMPELAS, *Euch. II*, 214; EV 29; JACOB, *Len.*, N.82; JACOB, *Mess.*, N.5.8; PASSARELLI N.96; DUNCAN 99; STASSI N.54; PARENTI N.77.

98. Oratio nona, ad Evangelium.[18]

+ GOAR 41; SWAINSON 117,232; BRIGHTMAN 36,371; ER 24,49; E.Crypt. 20; TREMPELAS 53; TREMPELAS, *Euch. II*, 215; EV 29,52,79; MERCIER, *S. Jaques*, 172; JACOB, *Mess.*, N.1.9,5.11; DUNCAN 100; STASSI N.55;.

In Sev. in liturgiis deest.

---

18 cf. STASSI N.55, (= Gb I f.19r, cf. DMITR. II, 1058); DUNCAN 100, (= COISL f.65v):
Εὐχὴ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου.
Δεῖ δε γινώσκειν, ὅτι αὕτη ἡ εὐχὴ ἐν τῆ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οὐ γίνεται· ἀλλ' ἐν τοῖς λοιπαῖς· ἐν αἷς μετὰ τὴν Σ' ᾠδὴν λέγεται τὸ εὐαγγέλιον κατὰ τὰς ἐπισίμους τῶν ἑορτῶν.
ARRANZ, *Asmatikos Orthros*, 128 (21).

Κ(ύρι)ε τίς ὑποστήσεται· ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός, παρὰ σοὶ ἡ ἀπολύτρωσις. Σὺ εἶ μόνος ἅγιος, βοηθὸς /66r/ κραταιὸς ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς ἡμῶν διαπαντός. *Ἐκφώ(νησις)*· Εἴη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου εὐλο(γημένον), καὶ δεδοξασμένον, τοῦ Π(ατρό)ς, καί.

97. *Εὐχ(ὴ) ἑωθινὴ η'*·

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὴν τοῦ ὕπνου ῥᾳθυμίαν ἀποσκεδάσας ἀφ' ἡμῶ(ν), καὶ συγκαλέσας ἡμᾶς κλήσει ἁγίᾳ, τοῦ καὶ ἐν νυκτὶ ἐπᾶραι τὰς χεῖρ(ας) ἡμῶν, καὶ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις ἡμῶν, τὰς ἐντεύξεις, τὰς ἐξομολογήσεις, τὰς νυκτερινὰς λατρείας· καὶ χάρισ(αι) ἡμῖν ὁ θ(εὸ)ς πίστιν ἀκαταίσχυντον, ἐλπίδα βεβαίαν, ἀγάπην ἀνυπόκριτον, /66v/ εὐλόγησον ἡμῶν εἰσόδους, καὶ ἐξόδους, πράξεις, ἔργα, λόγους, ἐνθυμήσεις· καὶ δὸς ἡμῖν καταντῆσαι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, αἰνοῦντας, ὑμνοῦντας, εὐλογοῦντας τῆς σῆς ἀφράστου δυνάμεως τὴν ἀγαθότητα· *Ἐκφώ(νησις)*· Ὅτι ηὐλόγηταί σου τὸ πανάγιον ὄνο(μα), ⟨καὶ⟩ δεδόξασταί σου ἡ βασιλεία, τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.

98. *Εὐχ(ὴ) ἑωθινὴ θ', πρὸ τοῦ Εὐαγγελ(ίου)*·

Ἔλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν φιλάν(θρωπ)ε Δέσποτα, τὸ τῆς σῆς θεογνωσίας φῶς ἀκήρατον, καὶ τ(οὺς) τῆς διανοίας ἡμῶν διάνοιξον ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων κατανόησιν. /67r/ Ἔνθες ἡμῖν καὶ τῶν μακαρίων σου ἐντολῶν φόβον, ἵνα τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας πάσας καταπατήσαντες, πν(ευματ)ικὴν πολιτείαν μετέλθωμεν, πάντα πρὸς εὐαρέστησίν σου πράττοντες. Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ ἐν ἁγίοις ἐπαναπαύῃ, καὶ σοὶ τή(ν).

99. Oratio decima, ad Ps. L.

+ GOAR 42; ER 24; TREMPELAS, *Euch. II*, 216; EV 29; JACOB, *Len.*, N.83; JACOB, *Mess.*, N.5.9; PASSARELLI N.97; DUNCAN 101; STASSI N.56; PARENTI N.78.

100. Oratio undecima, ad laudes.

+ GOAR 42; ER 25; E.Crypt. 24; TREMPELAS, *Euch. II*, 217; EV 30; JACOB, *Len.*, N.84; JACOB, *Mess.*, N.5.10; PASSARELLI N.98; DUNCAN 101; STASSI N.57; PARENTI N.79.

99. *Εὐχ(ὴ) ἑωθινὴ ι', τοῦ Ν'.*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν τοῖς ἀν(θρώπ)οις δωρησάμενος, καὶ τύπον ἡμῖν ἐπιγνώσεως ἁμαρτημάτων, καὶ ἐξομολογήσεως, τὴν τοῦ προφήτου Δα(βὶ)δ μετάνοιαν πρὸς συγχώρησιν ὑποδείξας· αὐτὸς Δέσποτα, πολλοῖς ἡμᾶς καὶ μεγάλοις περιπεπτωκό-τ(ας) /67v/ πλημμελήμασιν, ἐλέησον κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος· καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὰ ἀνομήματα ἡμ(ῶν)· ὅτι σοὶ ἡμάρτωμεν Κ(ύρι)ε, τῷ καὶ τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς καρδίας γινώσκοντι τῶν ἀν(θρώπ)ων, καὶ μόνῳ ἔχοντι ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας. Καρδίαν δὲ καθαρὰ(ν) κτίσας ἐν ἡμῖν, καὶ πν(εύματ)ι ἡγεμονικῷ στηρίξας ἡμᾶς, καὶ τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σ(ωτη)ρίου σου γνωρίσας ἡμῖν, μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ σοῦ προσώπου· ἀλλ' εὐδόκησον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος, μέχρι τῆς /68r/ ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς. προσφέρειν σοι θυσίαν δικαιοσύνης, καὶ ἀναφορὰν ἐν τοῖς ἁγίοις σου θυσιαστηρίοις· ***Ἐκφώνησις·***

Ἐλέει καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς.

100. *Εὐχ(ὴ) εἰς τοὺς αἴνους, ια'.*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὰς νοερὰς καὶ λογικὰς δυνάμεις ὑποστησάμενος τῷ σῷ θελήματι, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, πρόσδεξαι ἡμῶν μετὰ τῶν κτισμάτων σου πάντω(ν), τὴν κατὰ δύναμιν δοξολογίαν, καὶ ταῖς πλουσίαις τῆς σῆς ἀγαθότητος ἀντάμειψαι δωρεαῖς· ὅτι σοὶ κάμπτει πᾶν γόνυ ἐπου(ρα)νίω(ν), καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων, καὶ /68v/ πᾶσα πνοὴ καὶ κτίσις αἰνεῖ τὴν ἀκατάληπτόν σου δόξαν· μόνος γὰρ εἶ θ(εὸ)ς ἀληθινὸς καὶ πολυέλεος·

Ὅτι σὲ αἰνοῦσιν πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐ(ρα)νῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

101. Oratio catechumenorum.

+ GOAR 45; TREMPELAS, *Euch. II*, 224; JACOB, *Len.*, N.85; JACOB, *Mess.*, N.5.13; PASSARELLI N.99; DUNCAN 102; STASSI N.58; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 131 (28 [XII].) (Barb. 336); PARENTI N.80.

1)-7) cf. ARRANZ, *Asm. Orthros*, 129 (26).

23) Ἐκφ. in marg. int.

102. Oratio fidelium prima.

+ GOAR 45; TREMPELAS, *Euch. II*, 224; JACOB, *Len.*, N.86; PASSARELLI N.100; DUNCAN 103,106; STASSI N.59,66; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 131 (29 [XIII.]) (Barb. 336); PARENTI N.81.

32) ὡραῖα: ορια, Sev.

39) Ἐκφ. in marg. ext.

103. Oratio fidelium secunda.

+ GOAR 45; TREMPELAS, *Euch. II*, 224; JACOB, *Len.*, N.87; PASSARELLI N.101,108; DUNCAN 103; STASSI N.60; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 132 (30 [XIV.]) (Barb 336); PARENTI N.82.

101. *Εὐχ(ὴ) κατηχουμένων, γινομένης εἰσόδου μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις θ(ε)ῷ καὶ τὸ Τρισάγιον, λεγομένου προκειμ(ένου), εἶτα μετὰ τοῦτο λειτανεύοντος τοῦ διακό(νου), καὶ ἄλλου ποιοῦντος τὴν εὐχ(ὴν) τῶν κατηχουμένων, εὔχεται ὁ ἱερεύς·*

Εὐλόγησον καὶ νῦν Κ(ύρι)ε, τοὺς δούλους σου τοὺς κατηχουμένους, οὓς προσεκαλέσω κλήσει ἁγίᾳ ἐπὶ τὸ θαυμαστὸν φῶς τῆς σῆς ἐπιγνώσεως· καὶ δὸς αὐτοῖς ἐπιγνῶναι περὶ ὧν /69r/ κατηχῆνται λόγων τὴν ἀσφάλειαν· πλῆσον αὐτοὺς Πν(εύματο)ς ἁγίου εἰς τὸ γενέσθαι καὶ αὐτοὺς πρόβατα σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος, ἐσφραγισμένα τῇ σφραγίδι τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, ὅπως μέλη τίμια γένωντ(αι) τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας σου, καὶ καταξιωθῶσιν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῆς μακαρίας ὄντως ἐλπίδος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶ(ν) οὐρανῶν· Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν *Ἐκφ(ώνησις)·* ἡμῖν δοξάζωσιν τὸ πάντιμον.

102. *Εὐχὴ πιστῶν α'·*

Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, σή ἐστιν ἡ ἡμέρα,/ καὶ σή ἐστι(ν) ἡ νύξ, σὺ κατηρτίσω φαῦσιν καὶ ἥλιον, σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὡραῖα /69v/ τῆς γῆς, καὶ σοῦ δεόμεθα, συνανάτειλον τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας, τὰ πλούσιά σου ἐλέη ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν. Ἐλευθέρωσον ἡμᾶς ἀπὸ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, καὶ πάσης ἐπιβουλῆς καὶ τέχνης τοῦ πονηροῦ· Ὅτι ἡγίασται κ(αὶ) *Ἐκφ(ώνησις)·* δεδόξασται τὸ πάντιμον, καὶ/ μ(ε)γ(αλοπρεπές).

103. *Εὐχὴ πιστῶν β'·*

Τῇ διατάξει σου Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε/ διαμένει ἡ ἡμέρα, καὶ σὲ ὑμνεῖ πᾶσα ἡ δύναμ(ις) τῶν οὐ(ρα)νῶν, καὶ σὲ προσκυνεῖ πᾶσα ψυχὴ κατὰ δύναμιν δοξολογοῦσα· καὶ δεόμεθά σου, χάρισαι ἡμῖν τὴν ἡμέραν πᾶσαν εἰρηνικὴν ἐκτελέσαι ἐν πολιτείᾳ ἁγνῇ, ἐν ζωῇ εὐαρέστῳ /70r/ σοι, ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ, ἵνα τῶν σῶν εὐεργεσιῶν ἀπολαύοντες ἀξιωθῶμεν ἐν παντὶ καιρῷ ἀκατακρίτως εὐλογεῖν τὴν

1Ø4. Oratio duodecima, ad dimissionem.

+ GOAR 42; ER 25; E.Crypt. 25; TREMPELAS, *Euch. II*, 218,244; EV 3Ø; JACOB, *Len.*, N.88; PASSARELLI N.1Ø2,1Ø9; DUNCAN 1Ø3; STASSI N.61; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 132 (31) (Barb. 336); PARENTI N.83.

1Ø5. Oratio ad kefaloklisiam.

+ GOAR 44,639; ER 28; E.Crypt. 26; TREMPELAS, *Euch. II*, 223; EV 34; JACOB, *Len.*, N.89; PASSARELLI N.1Ø4; DUNCAN 1Ø4,12Ø; STASSI N.62,95; PARENTI N.84.

σὴν ἀγαθότητα· *Ἐκφώ(νησις)*·
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, κ(αὶ)
προσκύνησις, τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ.

1Ø4. *Εὐχ(ή), ἤγουν ἡ ἀπόλυσις, ιβ'*.

Αἰνοῦμεν, καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλο-
γοῦμεν, καὶ δοξάζομεν, καὶ εὐχα-
ριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς/
τῶν Π(ατέρ)ων ἡ-
μῶν, ὅτι παρήγαγες τὴν σκιὰν τ(ῆς)
νυκτός, καὶ ἔδειξας ἡμῖν πάλιν τὸ
φῶς τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἠκετεύομεν
τὴν σὴν ἀγαθότητα. Ἱλάσθητι
ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν· καὶ πρόσ- /7Øv/
δεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν ἐν τῇ με-
γάλῃ εὐσπλαγχνίᾳ, ὅτι πρὸς σὲ
καταφεύγομεν, τὸν ἐλεήμονα καὶ
παντοδύναμον θ(εό)ν. Λάμψον ἐν τ(αῖς)
καρδίαις ἡμῶν τὸν ἀληθινὸν ἥλιο(ν)
τῆς δικαιοσύνης σου· φώτισον
τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ τὰς αἰσθήσεις
ὅλας διατήρησον, ἵνα ὡς ἐν ἡμέ-
ρᾳ εὐσχημόνως περιπατοῦντες
τὴν ὅδον τῶν ἐντολῶν σου, κατα(ν)-
τήσωμεν εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν·
ὅτι παρὰ σοῦ ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς ζω-
ῆς, καὶ ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι κα-
ταξιωθῶμεν τοῦ ἀπροσίτου σου
φωτός· Ὅτι θ(εὸ)ς ἐλέους, οἰκτιρμ(οῦ)
καὶ φιλαν(θρωπ)ίας ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δ(όξαν). /71r/

1Ø5. *Καὶ τοῦ διακό(νου) λέγον(τος)*·/
Τὰς κεφαλ(ὰς) ἡ(μῶν) <τῷ Κυρίῳ> κλί(νωμεν),
ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται·

Κ(ύρι)ε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ
τῷ παντεφόρῳ σου ὄμματι ἐπι-
βλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν·
σοὶ ἐκλίναμεν τὸν αὐχένα τῆς
καρδίας, καὶ τοῦ σώματος, καὶ
δεόμεθά σου· ἔκτεινον τὴν χεῖρά
σου τὴν ἀόρατον ἐξ ἁγίου κατοικη-
τηρίου σου, καὶ εὐλόγησον πάντ(ας)
ἡμᾶς· καὶ εἴτι ἡμάρτωμεν ἐν ἑκου-
σίως, ἢ ἀκουσίως, ὡς ἀγαθὸς καὶ
φιλάν(θρωπ)ος συγχώρησον, δωρούμε-
νος ἡμῖν καὶ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθά{ς}.
Σὸν γάρ ἐστὶν τὸ ἐλεεῖν, καὶ σώζειν ὁ θ(εὸ)ς
ἡμῶν, κ(αὶ) σοὶ τὴν δό(ξαν). /71v/

VIGILIA TOTIUS NOCTIS

106. Oratio prima.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 316 (1); DMITR. II, 13 (S56); JACOB, *Len.*, N.225; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.1; DUNCAN 91; STASSI 37; PHOUNTOULÊS, *Pannychis*, 21 (Barb. 336); PARENTI N.135.

1) Expectes παννυχίς, sed sic etiam in Sev. N.195; JACOB, *Len.*, N.225-227 (ff.138r-139r); PARENTI N.135.1,154.2 (ff.119r,156v) et in aliis.[19]

17) = Ps. 103,24.

26) Ἐκφώ. in marg.ext.

107. Oratio ad antiphonam secundam.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 317 (1); DMITR. II, 14 (S56); JACOB, *Len.*, N.226; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.2; DUNCAN 91; STASSI 38; PHOUNTOULÊS, *Pannychis*, 22 (Barb. 336); PARENTI N.136

35) Expectes συγγρηγορεῖν, sed sic in Sev.

---

19 cf. PARENTI N.135, Notam.

106. *Εὐχ(ὴ) τῆς παννυχίδος α'*.

Οἱ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας τῇ θεωρίᾳ τῆς ἐν τῇ κτίσει μεγαλουργίας σου ἐντρυφήσαντες Κ(ύρι)ε, καὶ δι' αὐτῆς, σὲ τὸν γενεσιουργὸν τῶν ἁπάντων, καὶ τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων ποιητήν, ὑπερεκπλαγέντες, καὶ δοξάσαντες, καὶ μετὰ τὴν ταύτης παρέλαυσιν ἀξίως αἴνεσιν σοι προσάγομεν, κατανοοῦντες τῆς μεγάλης σου σοφίας τὴν πρόνοιαν, ὅτι ἔθου σκότος, καὶ ἐγένετο νύξ, ἀν(θρώπ)οις μὲν κόπων ἀνάπαυσι(ν) φέρουσα, θηρίοις δὲ τροφῆς πορισμόν, καὶ μετὰ τοῦ προφήτου βοῶμέν σοι· Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κ(ύρι)ε, /72r/ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Δεόμεθά [σου] φιλάν(θρωπ)ε Δέσποτα· μὴ ἐπιδ<ο>ῦναι ἡμῖν ἐπὶ τῷ παροργισμῷ τῶ(ν) ἡμετέρων ἁμαρτιῶν, σὲ τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον, ἀλλὰ διὰ παντὸ(ς) ἡμᾶς τῷ φωτισμῷ τῆς σῆς καταλάμπεσθαι χάριτος, ἵνα ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ δοξάζομέν σου τὴν ἀκατάληπτον μεγαλ<ε>ιότητα· *Ἐκφώ(νησις)*·
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, κ(αί).

107. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου β'*.

Σὲ τὸ ἀΐδιον καὶ ἀνέσπερον φῶς, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, παρ' ᾧ οὐκ ἔστιν παρα<λ>λαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα, ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τῆς νυκτὸς ἀνυμνοῦντες δεόμεθα· συνγρηγορεῖ(ν) /72v/ τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν λογισμοὺς ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς δόξης σου καταξίωσον, καὶ μὴ τινὰ νυσταγμὸν ψυχῆς ὑπομείναντας στερηθῆναι τ(ῆς) πν(ευματ)ικῆς φωνῆς τῆς ἐν σοὶ ἀγγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἀλλ' ἐν ψαλλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ικαῖς ᾄδοντας ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ στόματι ἡμῶν σοὶ τῷ θ(ε)ῷ τῆς παρὰ σοῦ σ(ωτηρ)ίας τυχεῖ(ν) ἡμᾶς, ὅπως καὶ τοῦ ἤχους τῶν ἑορταζόντων ἐν οὐ(ρα)νοῖς ἀπολαύειν αἰωνίως ἀξιωθῶμεν. *Ἐκφώ(νησις)*·
Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

1Ø8. Oratio an antiphonam tertiam.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 318 (1); DMITR. II, 14 (S56); JACOB, *Len.*, N.227; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.3; DUNCAN 92; STASSI 39; PHOUNTOULÊS, *Pannychis*, 23 (Barb. 336); PARENTI N.137.

1Ø9. Oratio quarta, vel dimissionis.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 319 (1); DMITR. II, 14 (S56); PASSARELLI, *Pant. 77*, N.4; DUNCAN 92; STASSI 4Ø; PHOUNTOULÊS, *Pannychis*, 28 (Barb. 336); PARENTI N.138.

41) φύσιν: φίσιν, Sev.

1Ø8. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου γ'·* /73r/

Ὁ τὴν ἄϋπνον καὶ ἀκατάπαυστον δοξολογίαν ὑπὸ τῶν ἐν οὐ(ρα)νοῖς ἀσωμάτων καὶ νοερῶν ἁγίων δυνάμεων δεχόμενος θ(εό)ς, αἷς οὐχ ὑπάρχει φῶς ὑλικόν, ἀλλὰ τῆς σῆς ἀπροσίτου δόξης ἀΐδιος ἔλαμψης τὸ ἀδιάστατον αὐταῖς τῆς ἁγιαστικῆς σου λατρείας χαρίζεται· ἐπίβλεψο(ν) ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν, καὶ πρόσδεξαι τὴν ἐν συμμέτρῳ ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, μιμήσει τῶν ὑπερου(ρα)νίων νοῶν νυκτερινὴν ὑμνοδίαν, μὴ πρὸς τὸ ἀνάξιον ἀφορῶν τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄμετρον τῆς σῆς ἀγαθότητος, δι' ἧς /73v/ παρήγαγες ἡμᾶς ἐκ μὴ ὄντων, καὶ πρὸς τὸ εἶναι συντηρεῖς, καὶ τῆς σῆς αἰνέσεως τὴν εὐωδίαν διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν ἐνέπνευσας ἡμῖν, αἰνεῖν σε τὸν μόνον ἅγιον, ἄρρητόν τε καὶ ἀκατάληπτον, τὸν ἁπάντων ποιητὴν καὶ δεσπότην, ὃν προσκυνοῦντες δοξάζομεν, αἰτούμενοι τὴν ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἁμαρτίας ἀπολύτρωσιν, καὶ τὴν ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου ἀτελεύτητον μακαριότητα. *Ἐκφώνησις·*
Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ βασιλ(εία).

1Ø9. *Εὐχ(ὴ) δ', ἤγουν ἡ ἀπόλυσις·*

Δέσποτα παντοκράτορ, ἀκατάληπτε, ἡ ἀρχὴ φωτὸς καὶ ἀπερινόητος δύναμις, ὁ τής μον[ο]γενοῦς /74r/ καὶ ἐνυποστάτου σου σοφίας Π(ατ)ήρ, ὁ τοῦ ζωοποιοῦ καὶ ὁμοδυνάμου σου Πν(εύματο)ς προβολεύς, ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, μὴ παριδὼν τὴν τῶν ἀν(θρώπ)ων φύσι(ν) τῷ σκότει τῆς ἁμαρτίας συνεχομένην, ἀλλὰ τὰ θεῖα φῶτα τ(ῶν) ἱερῶν σου διδαγμάτων διὰ νόμου καὶ προφητῶν ἀναλάμψας ἡμῖν· ὕστερον δὲ αὐτὸν ἡμῖν τὸν ἀληθιν(ὸν) ἥλιον, τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εὐδοκήσας διὰ σαρκὸς ἀνατεῖλαι, καὶ πρὸς τὴν λάμψιν ἡμᾶς τοῦ σοῦ φωτὸς ὁδηγῆσαι· γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεως ἡμῶν, καὶ /74v/ δώρησαι ἡμῖν ἐν ἀγρύπνῳ καὶ νηφούσῃ ψυχῇ πᾶσαν τὴν τοῦ παρόντος βίου νύκτα διελθεῖ(ν), ἐκδεχομένους τῆς ἡμέρας τοῦ

5) διεγηγερμένοι: διεγειγερμένοι, Sev.

11) Ἐκφ. in marg. ext.

<u>11Ø</u>. Oratio ad kefaloklisiam.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 321 (1); DMITR. II, 15 (S56); PASSARELLI, *Pant. 77*, N.5; DUNCAN 93; STASSI 41; PHOUNTOULÊS, *Pannychis*, 29 (Barb. 336); PARENTI N.139.

Χριστο)ῦ σου, καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, καὶ κριτοῦ τῶν ἁπάντων τὴν παρουσί-αν, ἵνα μὴ ἀναπεπτωκότες καὶ ὑπνοῦντες, ἀλλὰ γρηγοροῦντες, καὶ διεγηγερμένοι ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν εὑρεθῶμεν, καὶ εἰς τὴν χαρὰν αὐτοῦ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶ(ν) εἰσέλθωμεν, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός, ἔνθα εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί. Ὅτι ἀγαθὸς/ *Ἐκφ(ώνησις)*. /75r/
καὶ φιλάν(θρωπος).

<u>11Ø</u>. *Κ(αὶ) τοῦ διακό(νου) λέγοντος·/*
Τάς κεφαλ(άς),
ὁ ἱερεὺς εὔχ(εται) λέγω(ν)·

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, κλίνοντας καρδίας ἡμῶν εἰς ὑπακοὴν τῶν θείων σου προσταγμάτων, καὶ ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν· μὴ προσκεῖσθαι τῇ κοσμικῇ ματαιότητι, ἀλλ' ἐνατενίζειν τῷ κάλλει τῆς δόξης σου διὰ παντὸς καταξίωσον. Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶ(ν), θ(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σῴζειν, καὶ σοὶ τὴ(ν).

ORATIONES AD VESPERAS CUM OFFICIO GONYKLISIAE IN DIE PENTECOSTEN

111. Oratio prima.

+ GOAR 597; ARCUDIUS 348; ER 384; DMITR. II, 15 (S56); EV 370; FRČEK I, 789; JACOB, *Mess.*, N.6.2; PASSARELLI N.244; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.43; DUNCAN 67; STASSI N.85; ARRANZ, *Gonyklisia*, p.114 (45 [I.]) (Barb. 336); PARENTI N.226.

ΛΑ' *Εὐχ(αὶ) εἰς τὴν γονυκλισίαν τῆς ἁγίας Πεντεκοστῆς, α'·/*

111. *Λέγοντος τοῦ διακό(νου)·* Κλίνοντες τὰ γόνατα, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίο)υ δεηθ(ῶμεν)./ *ὁ ἱερε(ὺς) κλινόμενο(ς) λέ(γει)·* /75v/

Ἄχραντε, ἀμίαντε, ἄναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀνεξιχνίαστε, ἀπαραλάκτε, ἀνυπέρβητε, ἀμέριστε, ἀνεξίκακε Κ(ύρι)ε, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκ(ῶν) ἀπρόσιτον, ὁ ποιήσας τὸν οὐ(ρα)νόν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ δημιουργηθέντα ἐν αὐτοῖς· ὁ πρὸ τοῦ αἰτεῖσθαι τοῖς πᾶσι τὰς αἰτήσεις παρέχων, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, τὸν Π(ατέ)ρα τοῦ Κ(υρίο)υ, καὶ θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ δι' ἡμ(ᾶς) τοὺς ἀν(θρώπ)ους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σ(ωτη)ρίαν, κατελθόντος ἐκ τῶν οὐ(ρα)νῶ(ν), καὶ σαρκωθέντος ἐκ Πν(εύματο)ς ἁγίου, καὶ /76r/ Μαρίας τῆς ἐνδόξου καὶ ἀειπαρ(θένου) θ(εοτό)κου, τοῦ καὶ διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ πάθους ὑποδέξαντος ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς καὶ ἁμαρτολοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου αὐχένα καὶ γόνυ κλίναι ὑπὲρ δεήσεως τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε. Ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῆς πεντεκοστῆς, ἐν ᾗ μετὰ τὸ ἀναληφθῆν(αι) εἰς τοὺς οὐ(ρα)νούς, καὶ καθεσθῆναι ἐκ δεξίων σοῦ τοῦ θ(εο)ῦ καὶ Π(ατ)ρ(ό)ς, κατέπεμψε τὸ Πν(εῦμ)α τὸ ἅγιον ἐπὶ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον /76v/ αὐτῶν, καὶ ἐλάλησαν γλώσσαις ἑτέραις καὶ προεφήτευσαν. Καὶ ἡμῶν δεομένων ἐπάκουσον, καὶ μνήσθητι ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ κατακρίτων, καὶ ἐπίστρεψο(ν) τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τὴν οἰκίαν συμπάθειαν ἔχων ὑπὲρ ἡμῖν πρεσβεύουσαν. Πρόσδεξαι ἡμᾶς προσπίπτοντ(ας) σοι καὶ βοῶντας τό· Ἡμάρτομε(ν), ἐπὶ σὲ ἐπερρίφημεν ἐκ μήτρας, ἀπὸ γαστρὸς μ(ητ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν θ(εὸ)ς ἡμῶν εἶ σύ· ἀλλ' ὅτι ἐξέλειπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι ἡμῶν γεγυμνώμεθα ἀπολογίας, θαρροῦντες

__112__. Oratio ad antiphonam primam parvam lucernarii.[20]

+ GOAR 35; ARCUDIUS 349; BORGIA 243; TREMPELAS, *Euch. II*, 256; JACOB, *Len.*, N.62; JACOB, *Mess.*, N.4.9; DUNCAN 69,84; PASSARELLI N.86; STASSI N.23; PARENTI N. 57,228.

39) Incipit alia manus, ff.78r-79r.
Binio insertus posterior, videtur propter commoditatem, interrumpens compositionem originalem.

45) μῆκος: μίκος, Sev.

51) πάσιν: πάσης, Sev.
52) συγχωρήσας: συγχωρίσας, Sev.
53) ἀκούσια: ἀκούσηα, Sev.

[20] cf. N.82

σὲ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου κράζομεν· /77r/ ἁμαρτίας νεότητος ἡμῶν, καὶ ἀγνοίας μὴ μνησθῇς. Ἐκ τῶν κρυφίων ἡμῶν καθάρισον ἡμᾶς· ἴδε τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμ(ῶν)· μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχὺν ἡμῶν, μὴ ἐγκαταλείπῃς ἡμᾶς· πρὶν ἡμᾶς εἰς γῆν ἀποστρέψαι, καὶ πρόσχες ἡμῖν ἐν εὐμενείᾳ καὶ χάριτι. Ἐπιμέτρησον τὰς ἀνομίας ἡμῶν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου· ἐπίβλεψον ἐκ ὕψους ἁγίου σου Κ(ύρι)ε, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου τὸν περιεστῶτα, καὶ ἀπεκδεχόμενον τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλεος· ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ /77v/ χρηστότητί σου. Μνήσθητι ἡμῶ(ν) ἐν τοῖς οἰκτιρμοῖς τῆς ἀγαθότητός σου· ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ διαβόλου· ἀσφάλισαι τὴν ζωὴν ἡμῶν· ἀγγέλῳ πιστῷ φύλακι παρακατάθου τὸν λαόν σου· πάντας ἡμᾶς συνάγαγε ὑπὸ τὴν βασιλείαν τὴν σήν· δὸς συγγνώμην τῷ λαῷ σου. Ἄφες αὐτοῖς καὶ ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα· κάθαρον ἡμᾶς τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς· διάλυσον τὰς μηχανὰς τοῦ ἐχθροῦ.

__112__. ***Καὶ σὺν τούτοις, εὐθ(ὺς) ἀπάρχ(εται) τὴν εὐχ(ὴν)/ τοῦ α' ἀντιφώ(νου) τοῦ μικροῦ, ἤγουν τῶν ἑσπερινῶν·***

Εὐλογητὸς εἶ Κ(ύρι)ε, Δέσποτα παντοκρά(τορ). /78r/

Εὐλογητὸς εἶ Δέσποτα παντοκράτορ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ, καὶ τ(ὴν) νύκτα φαιδρύνας ταῖς αὐγαῖς τοῦ πυρός, ὁ τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας διεξελθεῖν ἡμᾶς καταξιώσας, καὶ προσεγγίσαι ταῖς ἀρχαῖς τῆς νυκτό(ς)· ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ πᾶσιν συγχωρήσας ἡμῖν τὰ ἑκούσια καὶ ἀκούσια ἁμαρτήματα· πρόσ- /78v/ δεξαι τὰς ἑσπερινὰς ἡμ(ῶν) ἱκεσίας, καὶ κατάπε-

4) τείχησον: τύχεισον, Sev.

19) νυκτί: νυκτῆ, Sev.

31) f.79 vero, textus vacat.

33) **Incipit manus prima, ff.80r-82v.**

__113__. Oratio secunda.

+ GOAR 599; ARCUDIUS 350; ER 384; DMITR. II, 15 (S56); EV 372; JACOB, *Len.*, N.299; JACOB, *Mess.*, N.6.5; PASSARELLI N.245; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.46; DUNCAN 70; STASSI N.87; ARRANZ *Gonyklisia*, 115 (46 [II.]) (Barb. 336); PARENTI N.227.

μψον τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σου, ἐπὶ τὴν κληρονομίαν σου. Τείχησον ἡμᾶς ἁγίοις ἀγγέλοις· ὅπλησον ἡμᾶς ὅπλοις δικαιοσύνης· περιχαράκοσον ἡμᾶς τῇ ἀληθείᾳ σου· φρούρησον ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου· ῥῦσαι ἡμᾶς πάσης περιστάσεως, καὶ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ /79r/ ἀντικειμένου. Παράσχου δὲ ἡμῖν καὶ τὴν παροῦσαν ἑσπέραν σύν τῇ ἐπερχομένῃ νυκτὶ τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνμικήν, καὶ ἀναμάρτητον, ἀσκανδάλιστον, ἀφάνταστον, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. /79v/

f.79v textus vacat. /80r/

ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτῷ ἡλιακῷ, καὶ τὴν νύκτα· ***Ἐκφ(ώνησις)·*** **Σὸν γάρ ἐστιν ἐλεεῖν, καὶ σώζειν ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δό(ξαν).**

__113__. ***Εὐχ(ὴ) τῆς γονυκλισίας β'·/***

Τοῦ δια(κόνου) πάλιν λέ(γοντος)· Ἔτι, καὶ ἔτι κλίνοντ(ες), ***ὁ ἱερε(ὺς) κλινόμενος λέγει·***

Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν,/ ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδωκῶς τοῖς ἀν(θρώπ)οις, καὶ τὴν τοῦ παναγίου σου Πν(εύματο)ς ἀφίσας δορεὰν ὡς κληρονομίαν σου ἡμῖν ταύτην τε τοῖς σοῖς μαθηταῖς κα[ὶ] ἀποστόλοις σήμερον ἐμφανῶς καταπέμψας, καὶ τὰ τούτων χείλη ἐκ πυρίνων γλωσσῶν ἀνοίξας δυνάμει θείᾳ, δι' ὧν /80v/

3) ἐφωτίσθει: ἐφωτίσθη, Sev.

8) θεότητος: θεότιτος, Sev.

11) χρεία: χρηα, Sev.

27) ἐγκαίνιζον: ἐγκαίνισον, Sev.

41) αἰτήσει: αἰτήση, Sev.

πᾶν γένος ἀν(θρώπ)ων εἰς ἀκοὴν ὠτίου τὴν πρὸς σὲ θεογνωσίαν τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ δεξάμενον ἐφωτίσθει τῇ μὲν φλογῇ τοῦ Πν(εύματο)ς τῆς πλάνης ὡς ἐξ ὕλης καθαρισθὲν, τῇ δὲ τῶν γλωσσῶν διαμερισμένῃ σωματικῶς ὀπτασίᾳ τῇ σῇ μαθητευθὲν τριαδηκῇ τῆς θεότητο(ς) πίστει. Διάνοιξον κἀμοῦ τοῦ ἁμαρτολοῦ τὰ χείλη· καὶ δίδαξό(ν) με πῶς δεῖ μὲ καὶ ὑπὲρ ὧν χρεί(α) προσεύχεσθαι σοί. Εἰ γὰρ καὶ πολὺ τῶν ἁμαρτιῶν μου τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν οὐ νικήσει τούτων τὸ ἄμετρον· ἰδοὺ νῦν φόβῳ παρίσταμαί σοι, εἰς τὸ /81r/ πέλαγος τοῦ ἐλέους σου τὴν ἀπόγνωσιν ῥίψας τῆς ψυχῆς μου. Κυβέρνησόν μου τὴν ζωήν, ὁ εὔδιος τῶν χειμαζομένων λιμήν· καὶ γνώρισόν μοι ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσομαι· πν(εῦμ)α σοφίας σου τοῖς ἐμοῖ(ς) . παράσχου διαλογισμοῖς, καὶ πν(εῦμ)α συνέσεως τῇ ἀφροσύνῃ μου δώρησαι· πν(εῦμ)α φόβου σου τοῖς ἐμοῖ(ς) ἐπισκίασον ἔργοις, καὶ πν(εῦμ)α εὐθὲς ἐγκαίνιζον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου· πν(εύματ)ι ἡγεμονικῷ τὸ τῆς διανοίας μου στήριξον ὀλισθηρόν, ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῷ Πν(εύματ)ι σου τῷ ἀγαθῷ πρὸς τὸ συμφέρον ὁδηγούμενος, καταξιωθῶ ποιεῖν τ(ὰς) /81v/ σὰς ἐντολάς, καὶ τῆς σῆς ἀεὶ μνημονεύειν ἐνδόξου καὶ ἐρευνηκτηκ(ῆς) τῶν πεπραγμένων ἀν(θρώπ)οις παρουσίας, καὶ τοῦ μὴ τοῖς φθειρομένοις τοῦ κόσμου τούτου ἐναπατᾶσθαι τερπνοῖς, ἀλλὰ τῶν μελλόντων ὀρέγεσθαι τῆς ἀπολαύσεως θησαυρῶν. Σὺ γὰρ εἶπας Δέσποτα, ὅτιπερ ὅσα ἂν τις αἰτήσει ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀκωλύτως παρὰ τοῦ σοῦ λαμβάνει συναϊδίου θ(εο)ῦ καὶ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, διὸ κἀγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς τὴν σὴν ἱκετεύω θεότητα, ὅσα νυξάμην ἀπόδος μοι εἰς Σ(ωτηρ)ίαν μου Κ(ύρι)ε, ὁ πάσης εὐεργεσίας πλουσιο- /82r/ πάροχος δοτὴρ ἀγαθέ, ὅτι σὺ εἶ ὁ διδοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα· σὺ εἶ ὁ συμπαθὴς καὶ ἐλεήμων ὃς ἀναμαρτήτος γεγον(ὼς) τῆς σαρκὸς ἡμῶν κοινωνός. Σὺ εἶ ὁ κλίνων φιλαν(θρώπ)ως ἑκάστοτε τοῖς δεομένοις τὸ οὖς σου, καὶ τ(ῶν) καμπτόντων πρὸς σὲ τὸ γόνυ ἐ-

<u>114</u>. Oratio ad antiphonam parvam secundam lucernarii[21]

+ GOAR 36,600; ARCUDIUS 351; ER 385; DMITR. II, 16 (S56); BORGIA 244; TREMPELAS, *Euch. II*, 256; EV 374; JACOB, *Len.*, N.63; JACOB, *Mess.*, N.4.10,6.6; DUNCAN 85,72; STASSI N.24,88; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.48; PARENTI, *Barb. 336*, N.58.

27) **Incipit manus secunda, ff.83r-88v.**

Oratio exscripta, videtur propter commoditatem. Vide Incipit orationis in initio f.89r, ubi resumitur prima manus, p. 63,1). Factum simile invenietur supra in N.112.

52) ἐνφαιδρυνώμεθα: ἐνφαιδρυνόμεθα, Sev.

55) ἀπρεπεῖ: ἀπρεπῆ, Sev.

[21] cf. N.83

πικαμπτόμενος φιλευσπλάγχν(ως)
ταῖς ἁμαρτίαις· δὸς δὲ καὶ τῷ
λαῷ σου τούτῳ τοὺς οἰκτιρμούς
σου· ἐπάκουσον αὐτῶν ἐξ οὐ(ρα)νοῦ
ἁγίου σου, καὶ τῇ δυναστείᾳ τῆς σω-
τηρίας τῆς δεξιάς σου σκέπα-
σον αὐτοὺς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτε-
ρύγων σου· ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ /82v/
δυνάμει σου· μὴ παρίδῃς τὰ ἔρ-
γα τῶν χειρῶν σου. Σοὶ μόνῳ ἁ-
μαρτάνουσιν, ἀλλὰ καὶ σοὶ μόνῳ
λατρεύουσιν, οὐκ οἴδασιν προ-
σκυνεῖν θ(ε)ῷ ἀλλοτρίῳ οὐδὲ δια-
πετάζειν πρὸς ἕτερον θ(εὸ)ν τὰς ἑ-
αυτῶν Δέσποτα, χεῖρας. Ἄφες αὐ-
τοῖς τὰ παραπτώματα, καὶ προ(σ)-
δεχόμενος αὐτῶν τὰς γονυπετεῖς
δεήσεις· ἔκτεινον αὐτοῖς χεῖρα
βοηθείας· ἀνέγειρον αὐτῶν τὴν
εὐχὴν ὡς θυμίαμα δεκτὸν ἀνα-
λαμβανομένην ἐνώπιον τῆς
σῆς ὑπεραγάθου βασιλείας.

<u>114</u>. *Καὶ σὺν τούτοις, εὐθ(ὺς) ἀπάρχετ(αι) τὴν
εὐχὴν τοῦ β' ἀντιφώνου·* /83r/

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς
ἀπὸ παντὸς βέλους πε-
τομένου ἡμέρας, ῥῦσαι
ἡμᾶς καὶ ἀπὸ παντὸς
πράγματος ἐν σκότει δια-
πορευομένου. Πρόσδεξαι
θυσίαν ἑσπερινήν, τὰς
τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐπάρ-
σεις· καταξίωσον δὲ ἡμᾶς
καὶ τὸ νυκτερινὸν στάδιον ἀ-
νέμπτω διελθεῖν ἀπει-
ράστους κακῶν, καὶ λύτρω-
σαι ἡμᾶς πάσης ταραχῆς
καὶ δειλίας ἐκ τοῦ Διαβόλου
ἡμῖν προσγινομένης. Χάρι-
σαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κα- /83v/
τάνυξιν, καὶ τοῖς διαλο-
γισμοῖς ἡμῶν μέριμναν,
τῆς ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ δι-
καίᾳ σου κρίσει ἐξετάσε(ως)·
καθείλωσον ἐκ τοῦ φό-
βου σου τὰς σάρκας ἡμ(ῶν)·
καὶ νέκρωσον τὰ μέλη
ἡμῶν, τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,
ἵνα καὶ ἐν τῇ καθύπνον ἡσυ-
χίᾳ ἐνφαιδρυνώμεθα
τῇ θεωρίᾳ τῶν κριμάτων
σου. Ἀπόστησον ἀφ' ἡμῶν
πᾶσαν φαντασίαν ἀπρε-
πεῖ, καὶ ἐπιθυμίαν βλα-

<u>115</u>. Alia oratio add. manus secunda.

+ GOAR 600; ARCUDIUS 352; ER 386; DMITR. II, 15 (S56); EV 375; FRČEK I, 793; JACOB, *Mess.*, N.6.8; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.48; DUNCAN 73; STASSI N.89;

31) διαρρήξας: διαρρύξας, Sev.

33) πλήθη: πλήθει, Sev.

40) ἀνεκδιηγήτου: ἀνεγδιηγήτου, Sev.

47) ἀρχέκακον: ἀρχαίκακον, Sev.

50) σειραῖς: συραῖς, Sev.

53) ἐξωτέρῳ: ἐξοτέρῳ, Sev.

βεράν· διανάστησον δὲ ἡμ(ᾶς)
ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς /84r/
ἐστηριγμένους ἐν τῇ πίστει,
καὶ προκόπτοντας ἐν τοῖς
παραγγέλμασί σου./

Ὁ δ(ιάκονος)·

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέ(ησον), ἀνά-
στησον καὶ διαφύλα(ξον).
Τῆς παναγίας, ἀχράντ(ου), ὑπερ(ενδόξου).

Ἐκφώ(νησις)·/
Εὐδοκίᾳ, καὶ χάριτι
τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ,
μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ.

Ἔτι, καὶ ἔτι {οἱ} κλίνοντες
τὰ γόνατα, τοῦ Κ(υρίο)υ.

<u>115</u>. *Ὁ ἱερε(ὺς) τὴν εὐχ(ήν)·*

Ἡ ἀεννάως βρύουσα ζω-
τικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγή,
ἡ συναΐδιος τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς
δημιουργητικὴ δύναμις, /84v/
ὁ πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν
ὑπερκάλως πληρώσ(ας)
Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ θανάτου
δεσμοὺς ἀλύτους, καὶ κλεῖ-
θρα ᾅδου διαρρήξας, πο-
νηρῶν δὲ πν(ευμάτ)ων τὰ πλή-
θη καταπατήσας, ὁ προ-
σαγαγὼν ἑαυτὸν ἄμωμον
ὑπὲρ ἡμῶν ἱερεῖον, τὸ σῶμ(α)
δοὺς τὸ ἄχραντον εἰς θυσίαν,
τὸ πάσης ἁμαρτίας ἄψαυ-
στόν τε καὶ ἄβατον, καὶ διὰ
τῆς φρικτῆς ταύτης, καὶ
ἀνεκδιηγήτου ἱερουργίας,
ζωὴν ἡμῶν αἰώνιον χαρισά-
μενος, ὁ εἰς ᾅδου κατα- /85r/
βάς, καὶ μοχλοὺς αἰωνί-
ους συντρίψας, καὶ τοῖς
κάτω καθημένοις ἄ-
νοδον ὑποδείξας, τὸν
δὲ ἀρχέκακον καὶ βύ-
θιον δράκοντα θεοσό-
φῳ δελεάσματι ἀγκιστρεύ-
σας, καὶ σειραῖς ζόφου
δεσμεύσας ἐν ταρτά-
ρῳ πυρὶ ἀσβέστῳ, καὶ
σκότῳ ἐξωτέρῳ, διὰ
τῆς ἀπειροδυνάμου σου
κατασφαλισάμενος
ἰσχύος, ἡ μεγαλόνυμος

2) ἐπηρεαζομένοις: ἐπειρεαζομένοις, Sev.

3) ἐπίκουρος: ὑπήκοος, Sev.

23) χειρί: χειρή, Sev.

47) [...], rasura in Sev.

σοφία τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, ὁ τοῖς ἐπηρεαζομένοις μέγας /85v/ ἐπίκουρος φανείς, καὶ φωτίσας τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους. Σὺ δόξης ἀεννάου Κ(ύρι)ε, καὶ Π(ατ)ρ(ὸ)ς ὑψίστου Ὑ(ι)ὲ ἀγαπητέ, ἀΐδιον φῶς ἐξ ἀϊδίου φωτός, ἀνατολῆς ἥλιε δικαιοσύνης, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ ἀνάπαυσον τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου, τῶν προκεκοιμημένων π(ατέ)ρων ἡμῶν καὶ ἀδελφῶν, καὶ λοιπῶν συγγενῶν κατὰ σάρκα, καὶ πάντων /86r/ τῶν οἰκείων τῆς πίστεως, περὶ ὧν καὶ τὴν μνήμ(ην) ποιοῦμεθα νῦν· ὅτι ἐν σοὶ πάντων τὸ κράτος, καὶ ἐν τῇ χειρί σου κατέχεις πάντα τὰ πέρατα. Δέσποτα παντοκράτορ, θεὲ π(ατέ)ρων, καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, γένους θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου, καὶ πάσης φύσεως ἀνθρωπίνης διμιουργέ, συνισταμένης τε καὶ πάλιν λυομένης, ζωῆς τε καὶ τελευτῆς, τῆς ἐνταῦθα διαγωγῆς, καὶ τῆς ἐκεῖθεν /86v/ μεταστάσεως, ὁ χρόνους μετρῶν τοῖς ζῶσιν, καὶ καιροὺς ἱστῶν τοῖς τεθνεῶσιν, κατάγων εἰς ᾅδου, καὶ ἀνάγων, δεσμεύων ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἀπολύων ἐν δυναστείᾳ, ὁ τὰ παρόντα χρησίμως οἰκονομῶν, καὶ τὰ μέλλοντα λυσιτελῶς διοικῶν, ὁ τοὺς θανάτου κέντρῳ πληγέντας, ἀναστάσεως εὐραίνων ἐλπίσιν [...]. Αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἁπάντων, ὁ θ(εό)ς, ὁ Σ(ωτ)ὴρ ἡμῶν, ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, /87r/ καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν, ὁ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐσχάτῃ καὶ μεγάλῃ καὶ σ(ωτη)ρίῳ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας,

6) ἐπιφοίτησιν: ἐπιφύτησιν, Sev.

9) εἴδει: εἴδι, Sev.

20) σωτηριώδει: σωτηριώδη, Sev.

50) παρησιάζονται: παρισιάσονται, Sev.

καὶ ὁμοουσίου, καὶ συναϊδίου, καὶ ἀδιαιρέτου, καὶ ἀσυγχύτου Τριάδος ὑποδείξας ἡμῶν, καὶ τ(ὴν) ἐπιφοίτησιν, καὶ παρουσίαν τοῦ ἁγίου, καὶ ζωοποιοῦ Πν(εύματο)ς ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν /87v/ ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους ἐκχέας, καὶ εὐαγγελιστὰς αὐτοὺς θέμενος τῆς εὐσεβοὺς πίστεως, καὶ ὁμολογητὰς, καὶ κήρυκας τῆς ἀληθοὺς ἀναδείξας θεολογίας, ὁ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παντελῇ καὶ σωτηριώδει ἑορτῇ, ἱλασμοὺς μὲν ἱκεσίους ὑπὲρ τῶν κατεχομένων ἐν ᾅδου καταξιώσας δέχεσθ(αι), μεγάλας δὲ παρέχων ἐλπίδας, ἄνεσιν τοῖς κατεχομένοις τῶν κατεχόντων /88r/ ἀνιαρῶν, καὶ παραψυχὴν παρὰ σοῦ καταπέμπεσθαι.

Ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ταπεινῶν σῶν οἰκετῶν δεομένων σου· ἀνάπαυσον τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου τῶν κεκοιμημένων ἐν τόπῳ φωτινῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως ἔνθα ἀπέδρα, πᾶσα ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός· καὶ /88v/ κατάταξον τὰ πνεύματα αὐτῶν ἐν σκηναῖς δικαίων, καὶ εἰρήνης, καὶ αἰνέσεως ἀξίωσον αὐτούς· ὅτι οὐχ <ο>ἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε Κ(ύρι)ε, οὐδὲ οἱ ἐν ᾅδου ἐξομολογήσιν παρησιάζονται φέρειν σοι· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογοῦμέν σε καὶ ἱκετεύομεν, καὶ τὰς ἱλαστηρίους εὐχὰς καὶ θυσί(ας) προσάγωμέν σοι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. /89r/

116. Oratio tertia.

+ PASSARELLI N.243; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.44.

Edita a linea 18): καὶ ἀποστήσας ἐκ πλάνης τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπ)ων, in PASSARELLI N.243, linea 5; vero a linea 15): τοῦ ὄφεως καταργήσας, in PASSARELLI, *Pant. 77*, N.44, linea 2.

Addendum ibi est:

<Εὐχὴ τῆς γονυκλισίας Α'· Ὁ θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρός,/...../καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων συνθλάσας ἐπὶ τοῦ ὕδατος>

1) **Incipit manus prima, ff.89r-131v.**

41) ἀπολιμπάνεις: ἀπολιμπάνη, Sev.

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ π(αν)τὸς βέλους πετομένου ἡμέρας.

116. *Εὐχ(ὴ) γ' τῆς γονυκλισίας·/ Τοῦ διακό(νου) πάλιν λέγοντο(ς) τὸ* Ἔτι, καὶ *ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα· ὁ ἱερεὺς εὔχεται λέγων·*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρός, ὁ διὰ τῆς ἀφράστου οἰκονομίας σου τοὺς δεσμοὺς τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν διαρρήξας, καὶ τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν περιελῶ(ν), καὶ τὴν συμβουλίαν τοῦ ὄφεως καταργήσας, καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων συνθλάσας ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἀποστήσας ἐκ πλάνης τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπ)ων, καὶ /89v/ τὴν δόξαν τὴν σὴν τῷ σῷ πλάσματι ἀποκαταστήσας, ὁ παθὼν σαρκὶ καὶ σταυρωθεὶς ἑκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ταφεὶς καὶ ἀναστὰς ἐκ τάφου τριήμερος, καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ σου δωρησάμενος, ὁ διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπὸ γῆς εἰς οὐ(ρα)νοὺς ἀναληφθεὶς καὶ μὴ λιπὼν τοὺς ἐπὶ γῆς ὡς θ(εό)ς· καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντεκοστῆς οὐ(ρα)νόθεν καταπέμψας τὸ πανάγιον, καὶ ζωοποιόν σου Πν(εῦμ)α τοῖς ἁγίοις σου μαθηταῖς καὶ πανσόφοις, πανευφήμοις ἀποστόλοις, καὶ ἁλιεῖς αὐτοὺς ἀναδείξας, καὶ /90r/ τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας· χάρισαι ἡμῖν Κ(ύρι)ε τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου τὴν ἐπὶ σοὶ πεποίθησιν· ὅτι κατὰ πάντα προεν<ν>οήσω ἡμῶν καὶ προνοεῖς· καὶ οὐ παρορᾷς τοὺς δούλους σου, οὐδὲ ἀπολιμπάνει<ς> τῶν ἐπικαλουμένων σε ἐν ἀληθείᾳ. Ἐγγὺς γὰρ εἶ πάντων τ(ῶν) φοβουμένων σε, καὶ σῴζεις πάντας τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. Σύντριψον τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἐν τάχει τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, καὶ τοὺς οὐρανοὺς οὓς ἐστερέωσας τῇ σῇ δυνάμει, καὶ τοῖς ἄστροις κατεκόσμησας, καὶ τὴν γῆν ἣν ἐθεμελίωσας /90v/ ἐπὶ τῶν ὑδάτων· διατήρησον καὶ στερέωσον τοὺς καρπ(οὺς) αὐτῆς· εὐλόγησον πάντα τὰ ζῷα, ἑρπετά, πετεινὰ πτερωτά, τὰ μὲν πλήθυνον εἰς ὑπουργίαν

24) Ναυί: Ναυη, Sev.

26) Γολιάδ, Sev.

<u>117</u>. Oratio ad dimissionem.[22]

+ GOAR 29,602; ARCUDIUS 353; ER 12,389; BORGIA 248; TREMPELAS, *Euch. II*, 252; EV 15,378; JACOB, *Len.*, N.68; JACOB, *Mess.*, N.6.12; DUNCAN 87,78; STASSI N.20,92; PARENTI N.63.

43) Expectes τῆς εὐχῆς ταύτης.

46) i.e. Apolysis lucernarii, sicut et Sev. addit in fine f.91v

53) et reliquia officii.

---

[22] cf. N.88

τοῦ λαοῦ σου, τὰ δὲ ἡμέρωσον·
τὸ(ν) ἥλιον γὰρ ἔθου τῷ σῷ προστάγμα-
τι εἰς φαῦσιν τῆς ἡμέρας, καὶ
τὴν σελήνην εἰς ἀρχὰς τῆς νυ-
κτός. Ἀέρας ἡμῖν εὐκράστους
δώρησαι, ὄμβρους ἐπιτηδείους
πρὸς τὸ ἐκτρέφειν τὰ σπέρματα
τῇ γῇ κατάπεμψον· ἡ θάλασσα
ἣν περιεστείχισας ψάμμῳ, καὶ τῷ
προστάγματί σου ἔμεινεν ἐν τοῖς
ἰδίοις κόλποις, ἐν αὐτοῖς μεινά- /91r/
τω εἰς τέλος· τοὺς ἰχθύας αὐτ(ῶν)
πλήθυνον, τὰ κήτη αὐτῆς πραΰ-
νον· τὸν δρόμον τῶν ποταμῶν
ἐν τοῖς ἑλικοειδέσι τῇ κυβερνή(σ)-
ει τῇ σῇ συντήρησον· τοὺς βασι-
λεῖς ἡμῶν μετὰ παντὸς τοῦ παλα-
τίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶ(ν)
διαφύλαξον· ὑποτάσσων ὑπὸ τ(οὺς)
πόδας αὐτῶν πάντα τὰ βάρβα-
ρα ἔθνη, τὰ τοὺς πολέμους θέλον-
τα· συνπολέμησον αὐτοῖς.
Δὸς αὐτοῖς θάρσος καὶ νῖκος, ὡς ἔ-
δωκας Ἰησοῦν τοῦ Ναυὶ κατὰ τ(ῶν)
ἀλλοφύλων, καὶ Δα(υὶ)δ τὸν βασιλέ-
α κατὰ τὸν Γολιάδ· πάσης ἀρχ(ῆς)
καὶ ἐξουσίας μνήσθητι· τῶν /91v/
πενήτων μὴ ἐπιλάθῃ<ς>· τοὺς πε-
πλανημένους ἐπανάγαγε εἰς τὴν
καλὴν καὶ ἐκλεκτὴν ποίμνην
σου, ὅπως γένηται μία ποίμνη,
εἷς ποιμήν. Καὶ πάντα τὸν πι(σ)-
τὸν σου λαὸν εὐλόγησον, ἁγίασον,
καὶ ἡμᾶς διαφύλαξον, πρεσβεί-
αις τῆς παναγίας, ἀχράντου δε-
σποίνης ἡμῶν θ(εοτό)κου, καὶ ἀειπαρθ(ένου)
Μαρίας, τῶν ἁγίων καὶ πανευ-
φήμων Ἀποστόλων, καὶ πάντω(ν)
τῶν Ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐ-
αρεστησάντων./

<u>117</u>. *Καὶ σὺν τούτ(οις),*
εὐθ(ὺς) ἀπάρχεται τὴν εὐχ(ὴν) ταύτην·

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων
ἀθανασίαν φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτ(ον).

Ζήτ(ει) εἰς τ(ὴν) ἀπόλυ(σιν) τῶν ἑσπ(ερινῶν). /92r/

Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εὸ)ς ὑπάρχεις,
καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμ(εν).

Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἑσπερινῶν

<u>118</u>. Oratio ad benedictionem palmarum.

+ GOAR 589; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 17 (S. Crucis XLIII); ER 436; DMITR. II, 219 (S66); EV 6Ø2; JACOB, *Len.*, N.23Ø; JACOB, *Mess.*, N.49.1; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.24. PARENTI N.22Ø.

25) θεαταί: Sev.

<u>118</u>. *Εὐχὴ εἰς τὰ Βαΐα·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶ(ν) Χερουβίμ, ὁ ἐξεγείρας τὴν δυναστείαν σοῦ, καὶ ἀποστείλας τὸν μονογενῆ σοῦ Υἱὸν τὸν Κ(ύριο)ν ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον σου διὰ τοῦ Στ(αυρο)ῦ καὶ τῆς Ταφῆς καὶ τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ, οὗ καὶ παραγενομένου ἐν Ἰ(ερουσα)λὴμ ἐπὶ τὸ ἑκούσιον πάθος ὁ λαός, ὁ καθήμενος ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, λαβόντες τῆς νίκης σύμβολα, τοὺς κλάδους τῶν /92v/ δένδρων καὶ τὰ βαΐα τῶν φοινίκ(ων) τὴν ἀνάστασιν προεμήνυον· αὐτὸς Δέσποτα καὶ ἡμᾶς τοὺς κατὰ μίνησιν ἐκείνων εἰς τὴν προεόρτιον ταύτην ἡμέραν βαΐα καὶ κλάδους δένδρων ἐν χερσὶν φέροντας, καὶ ὡς ἐκεῖνοι οἱ ὄχλοι καὶ οἱ παῖδες τῷ Ὡσαννά σοι κραυγάζοντας, διαφύλαξον, ὅπως ἐν ὕμνοις καὶ ἄσμασι καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ικαῖς καταξιωθῶμεν καὶ τῆς ζωοποιοῦ Ἀναστάσεως θεαταὶ γενέσθαι. **Ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶ(ν), μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγ(ίῳ) καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι.**

<u>119</u>. Diaconica off. lavipedii.

+ GOAR 595 (b); JACOB, *Mess.*, N.50.1; PASSARELLI N.226; PARENTI N.222. cf. etiam MERCIER, *S. Jaques*, 166 (19-20).

9)-10) = JACOB, *Mess.*, N.50.1 (1): sequuntur duae lineae erasae.

<u>120</u>. Oratio prima, ad diaconicam.

+ GOAR 597; JACOB, *Mess.*, N.50.2; PARENTI N.225.

<u>119</u>. *Διακονικὰ τοῦ νιπτῆρος·*

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίο)υ δεηθ(ῶμεν). Ὑπὲρ τῆς /93r/ ἄνωθεν εἰρήνης, καὶ τῆς τοῦ θ(εο)ῦ φιλαν(θρωπ)ίας, καὶ σ(ωτηρ)ίας τῶν ψυχῶν ἡν(ῶν)·

Ὑπὲρ τῆς ἁγίας τοῦ θ(εο)ῦ καθολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ γῆς περάτων, καὶ ἕως περάτων αὐτῆς, τοῦ Κ(υρίο)υ·

Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τούτο τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, δεηθ(ῶμεν)·

Ὑπὲρ τῶν συμπαρόντων καὶ συ(ν)ευχομένων ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐν πάντι καιρῷ, τοῦ Κ(υρίου) δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ εἰσακουῆναι κ(αὶ) εὐπροσδέκτον γενέσθαι τὴν δέησιν ἡμῶ(ν) ἐνώπιον τοῦ θ(εο)ῦ, κ(αὶ) τοῦ καταπεμθῆναι πλούσια τὰ ἐλέη καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ· /93v/

Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα, ἑκούσιόν τε καὶ ἀκ(ούσιον)·

Ὑπὲρ τοῦ ἀξίους γενέσθαι ἡμᾶς τῆς προκειμένης μυστικῆς διακονί(ας), κ(αὶ) τοῦ καθαρισθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, τοῦ Κ(υρίου) δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ ἐν εἰρήνῃ διελθεῖν ἡμᾶς τὸ ὑπόλοιπον τῆς παρούσης νυκτὸς, καὶ ἀνενόχως καταντῆσαι εἰς τὸ ἅγιον πάθος, τοῦ Κ(υρίου) δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τῆς ποίμνης ταύτης, κ(αὶ) παντ(ὸς) τῶν ἐν αὐτῇ κατοικοῦντων, τοῦ Κ(υρί)ου δεηθῶμεν·

Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι πάντας ἡμᾶς εὐλογίᾳ πν(ευματικ)ῇ, τοῦ Κ(υρίου) δ(εηθῶμεν)·

Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθ(ῆναι)· Ἀντιλαβοῦ· Τῆς παναγί(ας). /94r/

<u>120</u>. *Τούτων δὲ ὑπὸ τοῦ διακό(νου) λέγον(τος), κλινόμενο(ς) εὔχ(εται) ὁ ἱερεὺς οὕτως·*

Δέσποτα, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς, ὁ παντοκράτορ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κ(υρίο)υ, καὶ θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτὴ)ρ ἡμ(ῶν) Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ὁ μόνος οἰκτίρμων, καὶ μόνος δυνάστης, ὁ διὰ τὴν πολλήν σου καὶ ἄφατον φιλα(θρωπ)ίαν χαρ[ισά]μενος ἡμῖν καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ μνημονεύειν τῶν εὐεργεσίων σου καὶ ἀνταποδόσων, ὧν ἐποιήσας καὶ ἐδορήσω ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἐπιτελέσαι τὸν τύπον τοῦ ἁγίου νιπτῆρος τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κ(υρίο)υ δὲ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ· σὲ ἱκετεύομεν, καὶ δεόμεθα, καὶ παρακαλοῦμεν· πάντας ἡμᾶς εὐλόγησο(ν), /94v/

8) Ἐκφ. in marg.ext., Sev.

121. Oratio secunda.

+ GOAR 595; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 109; JACOB, *Mess.*, N.50.3; PARENTI N.224.

122. Oratio tertia.

+ GOAR 595; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 108; JACOB, *Mess.*, N.50.4; PARENTI N.223.

πάντας ἁγίασον, πάντας ἐπισυνάγαγε εἰς μίαν φρόνησιν, εἰς μίαν ἕνωσιν, εἰρηνοποιῶν ἡμῶν· τ(ὸν) τε ἔσω καὶ ἔξω ἄν(θρωπ)ον, ὅπως ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ καὶ ἀγαθῇ διοικήσει, τὸν τῆς παροικίας ἡμῶ(ν) καιρὸν ἀναστραφέντες, κληρονόμοι γενώμεθα ζωῆς αἰωνίου. ***Ἐκφ(ώνησις)·*** **Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ.**

121. ***Εὐχ(ὴ) τοῦ νιπτῆρος β'·***

Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ μόνος/ τὸν Π(ατέ)ρα γινώσκων, καὶ τοῖς ἀξίοις αὐτοῦ ἀναγγέλων τὴν μεγαλοπρέπειαν Π(ατ)ρ(ὸ)ς, καὶ κτίσεως μεσίτα καὶ θεραπευτὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ διὰ /95r/ τὴν πολλήν σου καὶ ἄφατον φιλαν(θρωπ)ίαν χαρισάμενος τῷ γενεῖ τῶν ἀν(θρώπ)ων τὰ πν(ευματ)ικὰ καὶ ἐπουράνια χαρίσματα, ὁ ἁγιάσων τὰ ὑπὸ σοῦ καταλαμπανόμενα· αὐτὸς τὴν σὴν χάριν ἐπίλαμψον ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ εὐλόγησον αὐτό· ἵνα γένηται ἡμῖν εἰς μνημόσυνον τοῦ ἁγίου νιπτῆρος σου, ὅσπερ τύπον καὶ ὑπόδειγμα παρέδωκας τοῖς ἁγίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, νίψας αὐτῶν τοὺς πόδας· καθάρισον Κ(ύρι)ε καὶ πάντων ἡμῶν, τόν τε ἔσω καὶ ἔξω ἄν(θρωπ)ον ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς, καὶ πά- /95v/ σης ἀκαθαρσίας, καὶ καταρτῖσαι ἡμᾶς ἀσπίλους καὶ ἀμώμους καὶ ἁγίους κατ' ἐνώπιον τῆς ἁγίας δόξης σου· καὶ δὸς ἡμῖν μερίδα καὶ κλῆρον ἔχειν εἰς τὴν ἐπουράνιόν σου βασιλεία. ***Ἐκφώ(νησις)·***
Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα, καὶ σοὶ αἶνον καὶ μεγαλωσύνην ἀναπέμπωμεν, σὺ(ν) τῷ ἀνάρχῳ σου Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι, νῦν, κ(αί).

122. ***Εὐχ(ὴ) τοῦ νιπτῆρος γ'·***

Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ,/ ὁ Π(ατ)ὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θ(εὸ)ς πάσης παρακλήσεως, ὁ μόνος ἅγιος, καὶ μόνος δίκαιος, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ /96r/ τῆς τοῦ κόσμου σ(ωτη)ρίας, καὶ ἐξάρπασας ἡμᾶς ἐκ τῆς τοῦ κόσμου

26) Ἐκφ. in marg.ext.

<u>123</u>. Oratio dimissionis.

+ JACOB, *Mess.*, N.50.5; RUGGERI, *Gb XI.*, N.18.

κατάρας, καὶ ἐλευθερώσας ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἀνομιῶν, καὶ προ(σ)καλούμενος πάντας πρὸς μετάνοιαν, ὁ ἐν τῷ καιρῷ τῆς οἰκονομίας τῆς παραδόσεώς σου ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ δείπνῳ μετὰ τῶν ἁγίων σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, καὶ τῷ λεντίῳ ἐκμάξας, καὶ εἰπὼν αὐτοῖς· Ὑμεῖς φωνεῖτέ με ὁ Κ(ύριο)ς καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ καλῶς λέγετε εἰμὶ γὰρ, ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὀφείλετε καὶ ὑμεῖς ἀλλήλων νίπτειν τ(οὺς) /96v/ πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθῶς ἐμὲ θεωρῆτε ποιοῦντα, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως ποεῖτε ἀλλήλους, σὲ παρακαλοῦμεν, καὶ δεόμεθα, ἡμεῖς οἱ ταπεινοί, καὶ ἁμαρτολοί, καὶ ἀναξίοι δοῦλοι σου κατὰ πᾶσαν ὥρα καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἁγίαν καὶ σωτηριώδη τοῦ ἀχράντου σου πάθους ἡμέραν, καταξίωσο(ν) ἡμᾶς ποιεῖν τὰ θελήματά σου, καὶ φυλάττειν τὰ προστάγματά σου.
Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος ὑπάρχ(εις), καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμ(εν). ***Ἐκφ(ώνησις)·***

<u>123</u>. Εὐχ(ή), <ἤγουν> ἡ ἀπόλυσις δ'·

Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ πρὸ τῶν αἰώνων γεν- /97r/ νηθεὶς ἐκ τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων σαρκοθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας παρθ(έ)νου, ὁ καταξιώσας διὰ τ(ὴν) πολλήν σου ἀγαθότητα καὶ φιλαν(θρωπ)ίαν, ὁ ἀκλινὴς κλιθῆναι καὶ νίψαι τοὺς πόδας τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, καὶ τούτοις κελεύσας τῇ σῇ ἐξουσίᾳ πατεῖν ἐπάνω ὀφέων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθρ(οῦ)· αὐτὸς, καὶ νῦν Δέσποτα, ἐπίδε ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτολοὺς τοὺς κατὰ τὴν ἀγαθήν σου πρόσταξιν νιψαμένους τοὺς πόδας ἡμ(ῶν), καὶ στῆσον ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἁγίαν σου Πέτραν, καὶ κατεύθυνον τὰ /97v/ διαβήματα ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήν(ην), παρέχων ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα. ***Ἐκφώνησις·***
Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἔχειν ἐξουσίαν ἀφίεναι ἁμαρτίας, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀνα(πέμπωμεν), σὺν τῷ ἀνάρχῳ σοῦ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πν(εύματ)ι, νῦν, καί.

ORATIONES AD ANTIPHONAS HORARUM DIURNALIUM[23]

124. Oratio ad antiphonam primam horae primae.[24]

+ DMITR. II, 35 (S58); STASSI 65; JACOB, *Mess.*, N.55.2.

ΛΕ', marg. ext.

11) Ἐκφ. in marg. ext.

125. Oratio ad antiphonam secundam.

+ ARCUDIUS 206; DMITR. II, 35 (S58); E. Crypt. 34; DUNCAN 105; STASSI 64; PASSARELLI N. 107.

16) πρωΐ: προΐ, Sev.
18) εἰσακούσει: εἰσακούση, Sev. πρωΐ: προΐ, Sev.
19) ἐπόψει: ἐπόψη, Sev. πρωΐ, προΐ: Sev.
22),27) πρωΐ: προΐ, Sev

31) Ἐκφ. in marg. ext.

126. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ DMITR. II, 36 (S58);

44) Ἐκφ. in marg. ext.

---

[23] ARRANZ, *Heures* 72: cf. Groupe C) Ancienne recension constantinopolitaine: 9. Sev. 474, 10. S58, 11. S59.

[24] ad Sev. cf. ARRANZ, *Heures*, 57.

Εὐχαὶ τῶν ἀντιφώνων τῶν ὡρῶ(ν)·

Λε΄ **124. *Εὐχ(αὶ) ὥρας α', ἀντιφώνου α'·***

Ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ
παραγαγῶν ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ τὴν
νύκτα, καὶ ἀπαγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὴ(ν)
ἀρχὴν τῆς ἡμέρας ἀποδοῦ-
ναί σοι τὰς εὐχὰς ἡμῶν, παράσχου
ἡμῖν νίκην κατὰ τῶν ἀντικεί- /98r/
μενων πν(ευμάτ)ων τῆς πονηρίας· *Ἐκφ(ώνησις)·*
Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

125. *⟨Εὐχὴ⟩ ἀντιφώνου β'·*

Ἀκουστὸν ποίησον ἡμῖν τὸ πρωῒ τοῦ
ἔλεους σου ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὅτι πρὸς σὲ
προσευξόμεθα Κ(ύρι)ε, τὸ πρωῒ εἰσα-
κούσει τῆς φωνῆς ἡμῶν, τὸ πρωῒ
παραστησόμεθα καὶ ἐπόψει ἡμᾶς,
ὅτι ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογῆσθαι σοι,
καὶ ἀναγγελεῖν τὸ πρωῒ τὸ ἔλους σου·
πλήρωσον οὖν τὸ στόμα αἰ-
νέσεως, ὅπως ὑμνήσωμεν τ(ὴν)
δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴ(ν)
μεγαλοπρέπειάν σου, καὶ ἔμ-
πλησον ἡμᾶς τὸ πρωῒ τὸ ἔλεους σου,
καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κα- /98v/
τευθύνον κατὰ τὸ θέλημά σου, καὶ
φύλαξον ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον σου·
Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογε(νοῦς). *Ἐκφ(ώνησις)·*

126. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου γ'·*

Τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ γεννηθὲν
ἐκ τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς τῶν φώτων, ἐκ θ(εο)ῦ ἀ-
ληθινόν, Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ὲ/
ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ φω-
τίζων πάντα ἄν(θρωπ)ον ἐρχόμενον
εἰς τὸν κόσμον, φώτισον τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς τῶν διανοιῶν ἡμῶν,
εἰς τὸ ἀκαταπαύστως κατ' ἀξία(ν)
δοξάζειν σέ, σὺν τῷ ἀθανάτῳ σου
Π(ατ)ρί, καὶ τὸ ζωοποιῷ Πν(εύματ)ι· *Ἐκφ(ώνησις)·*
Ὅτι σὺ εἶ τὸ φῶς ἀληθινὸν, Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εό)ς.

127. Oratio dimissionis.

+ ARCUDIUS 2Ø9; DMITR. II, 36 (S58);

19) Ἐκφ. in marg. int.

128. Oratio ad kefaloklisiam.

+ DMITR. II, 36 (S58); DUNCAN 1Ø6; STASSI 67.

__127__. *Εὐχ(ὴ) τῆς ἀπολύσεως·*

Τριὰς ἄναρχε, καὶ ὁμοούσιε, καὶ συναΐδιε, δι' οὗ τὰ πάντα συνέστηκεν, τά τε ἐν τῷ οὐ(ρα)νῷ, καὶ ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν πάσῃ τῇ κτίσει, σὲ πᾶσα πνοὴ καὶ κτίσις δοξάζει τῶν ὅλων ὄντα θ(εό)ν· πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῷ ἁμαρτολῶν τὴν δέησιν τὴν ἐν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ προσφερομένη(ν) σοι· καὶ ἀντικατάπεμψον ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη σου καὶ τοὺς οἰκτιρμοῦ σου, πρεσβείαις, καὶ ἱκεσίαις τῆς ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θ(εοτό)κου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, καὶ πάντων ἁγίων σου· /99r/

Ὅτι σὺ εἶ ὁ Σ(ωτ)ὴρ/ *Ἐκφ(ώνησις)·* /99v/
ἡμ(ῶν), κ(αὶ) διαμέ(νει) ὁ θ(εό)ς.

__128__. *Εὐχ(ὴ) τῆς κεφαλοκλησίας·*

Ὁ εὐήκοος, καὶ ἀγαθός, καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εὸ)ς ἡμῶν, κλίνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῆς δεήσεως, καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς τοὺς κλίνα(ν)τας τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς εὐλογίᾳ πν(ευματι)κῇ καὶ ἀναφαιρέτῳ· *Ἐκφ(ώνησις)·*
Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνο(μα).

129. Oratio ad antiphonam primam horae tertiae.[25]

+ ARCUDIUS 210; DMITR. II, 36 (S58); E.Crypt. 35; JACOB, *Len.*, 92; ARRANZ, *Heures*, 38 (BARB 336 + S58); DUNCAN 107; STASSI N.70; PASSARELLI N.110; PARENTI N.87.

ΛΣ', marg. ext.

15) Ἐκφ. in marg. int.

130. Oratio ad antiphonam secundam.

+ DMITR. II, 37 (S58); E.Crypt. 35; JACOB, *Len.*, 93; ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 108; STASSI N.71; PASSARELLI N.111; PARENTI N.88.

131. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ DMITR. II, 37 (S58); JACOB, *Len.*, 94; ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 108; STASSI N.72; PASSARELLI N.112; PARENTI N.89.

[25] ARRANZ, *Heures*, 72: Groupe C), 9. Sev. g. Tierce, Sexte, None: comme Barb. 336.

ΛΣ' <u>129</u>. *Εὐχ(αὶ) ὥρας γ', ἀντιφώνου α'.*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐλθεῖν, ἐν ᾗ τὸ Πν(εῦμ)ά σου τὸ ἅγιον ἐξέχεας ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους ἐν εἴδει γλωσσῶν πυρίνων, διαμερίζον αὐτοῖς τὴν δωρεὰν καὶ τὴν χάριν σου. Αὐτὸς /100r/ καὶ νῦν, Δέσποτα προσκυνητέ, παράσχου καὶ ἡμῖν τὴν αὐτὴν εὐλογίαν, ἵνα καὶ ἡμεῖς διὰ ψαλμῶ(ν), καὶ ὕμνων, καὶ ᾠδῶν πν(ευματ)ικῶν ἐξιλεούμενοι σὲ τὸν εὔσπλαγχνον Δεσπότην, τύχομεν τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν· Ὅτι ηὐλόγηταί σου *Ἐκφ(ώνησις).* τὸ ὄνομα, δεδόξασταί σου ἡ Βασιλ(εία).

<u>130</u>. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου β'.*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τῆς ἁγίου σου Πν(εύματο)ς χάριτος τῇ τρίτῃ ὥρᾳ ἐμπλήσας τοὺς ἁγίους καὶ ἀνδόξους σου ἀποστόλους, ἀπόσμιζον πάντα σπῖλον καὶ ῥυτίδα ἀπὸ τῶν διανοιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐν καθαρῷ τῷ συνειδότι πρὸσερχόμενοι τῷ φοβερῷ ὀνόματί σου, ἀπολαύσομεν τῶ /100v/ ἐπιγγελμένων ἡμῖν ἀγαθῶν· *Ἐκφ(ώνησις).* Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογεν(οῦς).

<u>131</u>. *Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου γ'.*

Ὁ θ(εὸ)ς, ὁ τὴν ὑπερκόσμιον κτίσαν δύναμιν πρὸς ἀένναόν σου δοξολογίαν, καὶ τοὺς ἀν(θρώπ)ους κατὰ δύναμιν θελήσας πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρω(ν) προσφέρειν σοι δεήσεις καὶ ἱκεσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων, καὶ εὐχαριστεῖν σοι τῶν εὐεργεσίων χάριν, ὧν ἐποίησας εἰς ἡμ(ᾶς), πρόσδεξαι καὶ τὰς κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν ἀναφερομένας σοι προσευχὰς, καὶ παράσχου ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα. /101r/ Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ Βασιλεία, καὶ ἡ δύν(αμις).

132. Oratio quarta vel dimissionis.

+ ARCUDIUS 211; DMITR. II, 37 (S58); JACOB, *Len.*, 95; ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 108; STASSI N.73; PASSARELLI N.113; PARENTI N.90.

11) Ἐκφ. in marg. ext.

133. Oratio ad Kefaloklisiam.

+ ARCUDIUS 211; DMITR. II, 37 (S58); JACOB, *Len.*, 96; ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 109; STASSI N.74; PARENTI N.91.

132. ***Εὐχ(ὴ) δ', ἤγουν ἡ ἀπόλυσις·***

Ὁ θ(εό)ς, ὁ τῇ σῇ εἰκόνι τιμήσας ἡμᾶς, καὶ αὐτεξουσίῳ περιβαλὼν θελήματι, λύτρωσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως περιεχούσης ἡμᾶς, ἐν πίστει καὶ δικαιοσύνῃ διατηρῶν ἡμᾶς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, προκόπτων τὰς ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου διαπαντός·
Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστιν. ***Ἐκφ(ώνησις)·***

133. ***Εὐχ(ὴ) τῆς κεφαλοκλησίας·***

Κλῖνον Κ(ύρι)ε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσ(ον) τῆς προσευχῆς ἡμῶν, καὶ πάντας τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τ(ὰς) ἑαυτῶν κεφαλὰς εὐλόγησ(ον), ἁγίασο(ν). /101v/
Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

134. Oratio ad antiphonam primam horae sextae.

+ DMITR. II, 37 (S58); E.Crypt. 36; JACOB, *Len.*, 97; ARRANZ, *Heures*, 42 (BARB 336 + S58); DUNCAN 109; STASSI N.75; PASSARELLI N.114; PARENTI N.92.

ΛΖ', in marg. ext.

10) ὄφλημα: expectes ὀφείλημα.

135. Oratio ad antiphonam secundam.

+ ARCUDIUS 212; DMITR. II, 37 (S58); E.Crypt. 36; JACOB, *Len.*, 98; ARRANZ, *Heures*, 42 (BARB 336 + S58); DUNCAN 109; STASSI N.76; PASSARELLI N.115; PARENTI N.93.

27) μεσημερινοῦ: μεσημηρινοῦ, Sev.

136. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ ARCUDIUS 212; DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 99; ARRANZ, *Heures*, 42 (BARB 336 + S58); DUNCAN 110; STASSI N.77; PASSARELLI N.116; PARENTI N.94.

42) Ἐκφ. in marg. int.

ΛΖ' **134.** ***Εὐχ(αὶ) ὥρα ς', ἀντιφώνου α'·***

Ἅγιε Δέσποτα, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὴν
παροῦσαν ὥραν ἐν τῷ προσκυνη-
τῷ σου Στ(αυρ)ῷ τὰς ἀχράντους σου χεῖ-
ρας ἐκτείνας, καὶ τὸ τῶν ἡμετέρω(ν)
ἁμαρτιῶν ἐν αὐτῷ προσκλώσας,
καὶ ἐξαλείψας χειρόγραφον· ἄφες ἡ-
μῖν καὶ νῦν πᾶν ἁμαρτημάτω(ν)
ὄφλημα, καὶ πάσης τῆς ἐξ ἔργ(ων)
καὶ ἐνθυμήσεων πονηρῶν κατα-
κρίσεως, ἐλευθέρους ἡμᾶς ἀνά-
δειξον, ἵνα ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ τὴ(ν)
ὀφειλομένην σοι δοξολογίαν ἐν π(αν)-
τὶ καιρῷ προσφέρωμεν· ***Ἐκφώ(νησις)·***
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προ(σκύνησις). /102r/

135. ***Εὐχὴ ἀντιφώνου β'·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ κορυφαίου
τῶν ἀποστόλων σου Πέτρου ὑπο-
δείξας ἡμῖν προσεύχεσθαι, καὶ κα-
τὰ τὸν καιρὸν τῆς ἕκτης ὥρας·
ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀχρείους
καὶ ἀναξίους δούλους σου, καὶ ῥῦ-
σαι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς συμπτώ-
ματος καὶ δαιμονίου μεσημερινοῦ.
Διατήρησον ἡμᾶς τὸ ὑπόλοιπον
τῆς ἡμέρας ἀπὸ παντὸς κακοῦ
ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν· **Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καί.**

136. ***Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'·***

Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐ(ρα)νὸν
ἔχων θρόνον, καὶ τὴν γῆν ὑποπό-
διον, ὁ περιέχων τὰ σύμπαντα, καὶ
ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενος, μὴ ἐκ- /102v/
κλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τῶν δούλων
σου· ἀλλὰ φύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ πά-
σης ματαιότητος κοσμηκῆς καὶ
ψεύδους, ἐν λόγοις καὶ ἔργοις ἴθυ-
νον ἡμᾶς ἐπὶ τὸ σὸν θέλημα· ***Ἐκφ(ώνησις)·***
Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

137. Oratio quarta vel dimissionis.

+ ARCUDIUS 213; DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 100; ARRANZ, *Heures*, 43 (BARB 336 + S58); DUNCAN 111; STASSI N.78; PASSARELLI N.117; PARENTI N.95.

---

11) Ἐκφ. in marg. ext.

138. Oratio ad kefaloklisiam.

+ ARCUDIUS 213; DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 101; ARRANZ, *Heures*, 43 (BARB 336 + S58); DUNCAN 111; STASSI N.79; PASSARELLI N.118; PARENTI N.96.

13) titulus orationis in marg. superiori

137. *Εὐχ(ὴ) δ', ἤγουν ἡ ἀπόλυσις·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ αἰώνιος, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν ἴδεν οὐδεὶς ἀν(θρώπ)ων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὁ ἀνελλιπὴς θησαυρὸς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἁπάντων, ὑπερασπιστὴς ἡμῶν γενοῦ τῶν ἐλπιζό(ν)των ἐπὶ σέ, καὶ τῆς σῆς ἡμᾶς ἔμπλησον θείας καὶ προσκυνουμένης χάριτος· Ὅτι σὸν τὸ κράτο(ς). *Ἐκφ(ώνησις)·* /103r/

138. *Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλη(σίας)·*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐκ τῶν ἁγίων σου ὑψωμάτων ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν κτίσιν σου, καὶ πάντας τοὺς ὑποκεκλικότας τὸν ἑαυτῶν αὐχένα τῷ ζυγῷ τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου ἐν εἰρήνῃ καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς διαφύλαξο(ν)·
Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ π(άντιμον).

139. Oratio ad antiphonam primam horae nonae.

+ ARCUDIUS 215; DMITR. II, 38 (S58); E.Crypt. 37; JACOB, *Len.*, 102; ARRANZ, *Heures*, 46 (BARB 336 + S58); DUNCAN 111; STASSI N.80; PASSARELLI N.119; PARENTI N.97.

ΛΗ', in marg. int.

14) Ἐκφ. in marg. ext.

140. Oratio ad antiphonam secundam.

+ DMITR. II, 38 (S58); E.Crypt. 37; JACOB, *Len.*, 103; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.81; PASSARELLI N.120; PARENTI N.98.

29) Ἐκφ. in marg. ext.

141. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 104; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.82; PASSARELLI N.121; PARENTI N.99.

ΛΗ' **139.** ***Εὐχ(αὶ) ὥρα θ', ἀντιφώνου α'·***

Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ θ(εὸ)ς τῶν δυνάμεων καὶ πάσης δόξης, ὁ ἐπακούσας τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰω(άννου), προσευ<χ>ομένων ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην, καὶ ποιήσας δι' αὐτῶν ἴασιν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ παντός· ποίησον καὶ μεθ' ἡμῶν σημεῖον εἰς ἀγαθὸν τοῦ κατα- /103v/ φρονεῖν τῶν ὅπλων τοῦ ἐχθροῦ καὶ βέλη νηπείων ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπαγομένους ἡμῖν ὑπ' αὐτοῦ πειρασμούς·

Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύνα(μις). ***Ἐκφ(ώνησις)·***

140. ***Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου β'·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ἁμαρτίαις περιπεσῶτα τὸν ἄν(θρωπ)ον μὴ παριδών, ἀλλὰ τῆς οὐ(ρα)νίου καταξιώσας βασιλείας διὰ τῆς σῆς οἰκονομίας, καὶ τῶν σῶ(ν) ἀχράντων μυστηρίων, ὡς φιλάν(θρωπ)ος βασιλεὺς τῇ σῇ ἀρρήτῳ θεότητι, ἡμῖν τοῖς ἐπικαλουμένοις σε ὅπλο(ν) καταφυγῆς καὶ σ(ωτη)ρίας γενοῦ εἰς τὸ ἐκκλίνειν πάντα τὰ σκάνδαλα τὰ ἐπαγόμενα ἡμῖν διὰ τῶν παγίδων τοῦ ἐχθροῦ, ἐλπίζειν τε ἐπὶ σοὶ τῷ εὐ- /104r/ εργέτῃ, καὶ λυτρωτῇ, καὶ σ(ωτῆ)ρι ἡμῶ(ν)· ***Ἐκφ(ώνησις)·***

Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

141. ***Εὐχ(ὴ) ἀντιφώνου γ'·***

Ὅταν τὴν ὑπόστασιν ἡμῶν λογισώμεθα, καὶ ἐνθυμηθῶμεν τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν γενώμεθα, κατὰ νοῦν τε λάβωμεν τὴν φοβερὰν τῆς κρίσεως ἡμέραν, μίαν καὶ μόνην καταφυγὴ(ν) ἔχομεν τὴν σὴν φιλάν(θρωπ)ε ῥοπήν· διὸ δεόμεθά σου, καὶ νῦν, καὶ τότε παράσχου ἡμῖν τῆς σῆς εὐσπλαγνίας τὸ μέγα ἔλεος· ***Ἐκφώ(νησις)·***

Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

142. Oratio quarta vel dimissionis.

+ ARCUDIUS 216; DMITR. II, 39 (S58); JACOB, *Len.*, 1Ø5; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.83; PASSARELLI N.122; PARENTI N.1ØØ.

143. Oratio ad kefaloklisiam.

+ ARCUDIUS 216; DMITR. II, 39 (S58); JACOB, *Len.*, 1Ø6; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.84; PASSARELLI N.123; PARENTI N.1Ø1.

142. *Εὐχ(ὴ) δ', ἤγουν ἡ ἀπόλυσις·* /1Ø4v/

Ὁ θ(εό)ς, ὁ κατὰ πᾶσαν ὥραν θελήσας τ(ὸν) ἄν(θρωπ)ον ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, πρὸς τὸ τὸν ὑπεναντίον πάροδον μὴ εὑρεῖν τοῦ ἐπιβουλεύειν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς· φύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ ἀξίους ἀνάδειξον συναριθμηθῆναι τοῖς ἐκ δεξίων σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἀνταποδώσεως σου τῆς δικαίας· *Ἐκφώ(νησις)·* Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δό(ξα), τιμή,/ καὶ προ(σκύνησις).

143. *Εὐχ(ὴ) τῆς κεφαλοκλησίας·*

Κλῖνον τὸ οὖς σου Κ(ύρι)ε, καὶ ἐπάκουσο(ν) τῆς προσευχῆς ἡμῶν, καὶ πάντ(ας) τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς εὐλόγησον, ἁγίασ(ον). /1Ø5r/

Finis horae nonae deest; lacuna in codice

ORATIONES AD TRITOHECTIM[26]

Initium horae tertio-sextae tempore ieiunii deest. Textus incipit in medio orationis ad introitum.

144. Oratio ad introitum.

+ DMITR. II, 9 (S57); JACOB, *Len.*, 110; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 18 (Barb 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 75 (BARB 336 + S57); STASSI N.5; PARENTI N.105.

27) Ἐκφ. in marg. ext.

145. Oratio catechumenorum horae tertiae-sextae.

+ DMITR. II, 10 (S57); JACOB, *Len.*, 111; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 21 (Barb 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 77 (BARB 336 + S57); STASSI N.7; PARENTI N.106.

44) Ἐκφ. in marg. superiori f.106r.

[26] ARRANZ, *Tritoekti I.*, 81: II. Documents de la Tritohekti A) Euchologes contenant le cycle complet de l'office asmatikos: 1. Barb. 336, 2. Len. 226, 3. GbVII, 4. Sev., 5. GbI. Vat. gr. 1970.

144. *<Εὐχὴ μετὰ τὴν εἴσοδον,*
γινομένης συναπτῆς ὑπὸ τοῦ διακόνου·>

<Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,
ὁ διδοὺς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ,
καὶ/...../ὁδήγησον ἐν ὁδῷ εὐθείᾳ
τοῦ πορευθῆναι ἐν τῇ τρίβῳ>
τῶν ἐντολῶν σου, δίδαξον ἡμᾶς
τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, λαλεῖν ἐν
τοῖς μαρτυρίοις σου, μελετᾶν τὸν
νόμον σου ἡμέρας καὶ νυκτός, ἔν-
τειλον τοῖς ἁγίοις Ἀγγέλοις σου τοῦ δι-
αφυλάξαι ἡμᾶς ἐν πάσαις ταῖς ὁ-
δοῖς ἡμῶν, καὶ ῥύσασθαι ἀπὸ βέ-
λους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πρά-
γματος ἐν σκότει διαπορευομένου,
ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου
μεσημβρινοῦ. Πλήρωσον τὸ στόμα
ἡμῶν αἰνέσεως, καὶ τὰ χείλη ἡμ(ῶν)
ἀγαλλιάσεως τοῦ λαλεῖν ἐν αὐτοῖς ἐν
ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ι-
καῖς ἐν χάριτι, ᾄδειν δὲ καὶ ψάλ-
λειν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, καὶ εὐ- /105v/
χαριστεῖν ἐπὶ πᾶσιν σοὶ τῷ θ(ε)ῷ τῶ(ν)
ὅλων, τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζον-
τας εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ ἐλέους σου· *Ἐκφ(ώνησις)·*
Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος/
θ(εὸ)ς ὑπάρ(εις).

145. *Εὐχ(ὴ) κατηχουμέ(νων) τῆς τριτοέκτης·*
N'
Κ(ύρι)ε παντοκράτορ καὶ φιλάν(θρωπ)ε, ἔπι-
δε ἐξ ὕψους ἁγίου σου ἐπὶ τοὺς δούλους
σου τοὺς κατηχουμένους, τοὺς κε-
κλικότας σοι τὸν ἑαυτῶν αὐχένα
καὶ ἀναμένοντας τὸ παρὰ σοῦ πλού-
σιον ἔλεος· ἀποκάλυψον αὐτοῖς τὸ
εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης σου·
συναρίθμησον αὐτοὺς τῇ ἐκλεκτῇ
σου ποίμνῃ, καὶ καταξίωσον αὐ-
τοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τῆς διὰ τοῦ
βαπτίσματος ἀναγεννήσεως· /106r/
Ἐκφώ(νησις)·
Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι.

146. Oratio pro praeparandis ad baptisma.

+ DMITR. II, 10 (S57); JACOB, *Len.*, 112; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 22 (Barb 335); ARRANZ, *Tritoekti*, 78 (BARB 336 + S57); STASSI N.8; PARENTI N.107.

16) Ἐκφ. in marg. int.

147. Oratio fidelium prima.

+ ARCUDIUS 216 (hora nona); DMITR. II, 11 (S57); JACOB, *Len.*, 113; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 23 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 78 (BARB 336 + S57); STASSI N.9; PARENTI N.108.

19) titulus orationis in margine superiori.
32) Ἐκφ. in marg. ext.

148. Oratio fidelium secunda.

+ DMITR. II, 11 (S57); JACOB, *Len.*, 114; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 23 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 79 (BARB 336 + S57); STASSI N.10; PARENTI N.109.

149. Oratio dimissionis.

+ DMITR. II, 12 (S57); JACOB, *Len.*, 115; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 24 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 80 (BARB 336 + S57); STASSI N.11; PARENTI N.110.

146. ***Εὐχ(ὴ) εἰς τ(οὺς) πρὸ(ς)/ ἅγιον φώτισμα εὐτρε(πιζομένους)·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἐπίφανον τοὺς οἰκτιρμοὺς ἐπὶ πάντας ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον φώτισμα εὐτρεπιζομένους, καὶ νῦν ὑποκεκλικότας σοι τὸν αὐχένα τῶν ἑαυτ(ῶν) εἰς τὸ ἐναυγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμ(ὸν) τοῦ εὐαγγελλίου σου, ἄγγελον φωτὸς ἐξαπόστειλον ῥυόμενον αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας· ἵνα τῆς ἀθανάτου σου δωρεᾶς ἀξιούμενοι, καὶ κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευόμενοι τῶν ἐπου(ρα)νίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωσιν· Ὅτι σὺ εἶ ***Ἐκφ(ώνησις)·*** **ὁ φωτισμὸς ἡμῶν, κ(αί).** /106v/

147. ***Εὐχ(ὴ) πιστῶν α'·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τῆς πολυθέου πλάνης διὰ τῆς σῆς παρουσίας ἀποστή(σας) τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τῶν θαυμάτων σου ποιήσας γνωρίζειν σε τὸν μόνον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τῶν ἁπ(άν)των, καὶ τὴν ἐλπῖδα τίθεσθαι ἐπὶ σοί, πολυέλεος ὑπάρχων· τήρησο(ν) ἡμᾶς ἐν τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἁγίασον ἡμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, καὶ κατάπεμψον τοὺς οἰκτιρμοὺς σου ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου· **Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν,/** ***Ἐκφ(ώνησις)·*** **θ(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν, κ(αί).**

148. ***Εὐχ(ὴ) πιστῶν β'·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν πάροδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀν(θρώπ)ου περιστείλας, διὰ τὸ ἀσθενὲς καὶ εὐάλωτ(ον) /107r/ τῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ ἀντάμειψιν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπαγγειλάμενος αὐτῷ καταγονιζωμένῳ τῶν ἔργων τοῦ ἐχθροῦ. Αὐτὸς Δέσποτα, κραταίωσον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου, ἐνίσχυσον ἡμᾶς ἐν τοῖς λόγοις σου· ὁδήγησον ἡμᾶς ἐν δικαιοσύνῃ· **Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ π(άντιμον).**

149. ***Εὐχ(ή), ἤγουν ἡ ἀπόλυσις·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς/ καὶ φιλά(νθρωπ)ος, ὁ μόνος χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, ὁ μόνος οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, ὁ Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ ἐπὶ Πο(ν)-

37) δεποήσῃς: δεποιήσῃς, Sev.

150. Oratio ad kefaloklisiam.

+ GOAR 639; DMITR. II, 12 (S57); JACOB, *Len.*, 116; PHOUNTOULÊS, *Trithektê,* 25 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti,* 82 (BARB 336 + S57); DUNCAN 122; STASSI N.12,97; PARENTI N.111.

44) κεφαλοκλισίας: κεφαλοκλησίας, Sev.
53) Ἐκφ. in marg. int.

τίου Πιλάτου στ(αυ)ρωθέντος καὶ εἰσελθόντος εἰς τὴν δόξαν τὴν ἑαυτοῦ /107v/ καὶ τὴν σήν· ἐλθέτω ἡ χάρις σου ἐφ' ἡμᾶς τοὺς δούλους σου, καὶ ἐνδυναμωσάτω ἡμᾶς Κ(ύρι)ε, τὸ εὐαγγέλιο(ν) τῆς διδασκαλίας σου. Π(άτ)ερ εὐσπλαγχνίας, φώτησον ἡμῶν τὰ σπλάγχνα, καὶ πάντα τὰ μέλη τῷ σῷ θελήματι, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κακίας καὶ ἁμαρτίας· συντήρησον δὲ ἡμᾶς ἀσπίλους καὶ ἀμώμους ἀπὸ πάσης περιεργείας τοῦ ἀντικειμένου, καὶ χάρισαι ἡμῖν Κ(ύρι)ε κατὰ τὴν σὴν χρηστότητα τὰ σὰ νοεῖ(ν) ἐν τοῖς σοῖς ἀναστρέφεσθαι, τὸν σὸν φόβον φοβεῖσθαι, καὶ ποεῖν τὰ εὐαρεστά σοι ἕως ἐσχάτης ἡμῶν ἡμέρ(ας), καὶ ὥρας, καὶ ἀναπνοῆς. Ἐπικα- /108r/ λοῦμεθά σε Δέσποτα, τὸν ἀληθινὸν ἡμ(ῶν) θ(εὸ)ν, ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί, ὅπως κατὰ τὸ ἀνεκδιήγητόν σου ἔλεος, σφγραγίσῃς ἡμῶν τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχή(ν), καὶ τὸ πν(εῦμ)α, καὶ διατηρήσῃς ἀπὸ π(αν)τὸς πονηροῦ δαίμονος, ἀπὸ παντὸ(ς) ἑρπετοῦ ἰοβόλου, ἀπὸ παντὸς θηρίου τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ πάσης ἀνομίας, ἀπὸ πάσης φαρμακείας, ἀπὸ πάσης πλάνης καὶ πάσης ματαιότητος, ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ πλεονεξίας, ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας, ἀπὸ παντὸς ψεύδους καὶ πάσης ῥαδιουργίας, καὶ πάσης παγίδος τοῦ ἀντικειμένου ἡμῖν. Π(άτ)ερ ἀφθαρσίας, σκέπασον /108v/ ἡμᾶς τοὺς σοὺς δούλους τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς· μὴ δεποιήσῃς ἐπίχαρμα ἐχθρῶν, ἐξουδένωμα λαοῦ καὶ καταπάτημα δαιμόνων, ἀλλ' ἵνα ἡ σὴ χάρις τὸ σὸν ἔλεος εἴη μεθ' ἡμῶν πάσας τ(ὰς) ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν· ***Ἐκφ(ώνησις)·***
Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ βασιλ(εία).

150. Εὐχ(ὴ) τ(ῆς) κεφαλοκλισίας·

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους, ὄμματι εὐσλάγγνῳ τὴν ταπείνωσ(ιν) ἡμῶν ἐπισκεπτόμενος, εὐλόγησο(ν) πάντας ἡμᾶς τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλάς· ὕψωσον τὸ κέρας ἡμῶν ἐν τῇ εὐδο- /109r/ κίας· **Εἴη τὸ πανάγιον ὄνομα/** ***Ἐκφ(ώνησις)·*** **τ(ῆς) φιλ(ανθρωπίας) εὐλογημένον καὶ δεδοξασμέν(ον).**

151. Ordo servandus super vas vini oleique pollutum.[27]

+ GOAR 479; DMITR. II, 34 (S58), DMITR. II, 148 (S1036); ER 312; EV 489; JACOB, *Len.* N.231; PASSARELLI, N.246;

MB', in marg. ext.

1) συμβῇ: συμβεῖ, Sev.

9) εἶτα: εἶθ<αρ>, Sev.

Oratio composita e quattuor partibus:
19)-23) Ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνῃ/...../ ὁ καὶ τὰ ἐγκόσμια ἡμῖν δωρησάμενος ἀγαθῷ, concordat verbatim cum incipit orat. ad antiph. sept. lucernarii (N.80, lineae 50-56a).
23)-26) ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας, καὶ τὰ πονηρὰ ὕδατα ἐπὶ Ἐλισαίου ἅλατι θεραπεύσας, concordat verbatim cum alia oratione sanctificationis aquarum (N.63, lineae 17b-20a).
26)-33) ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας/...../ τῆς ἐκλογῆς πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς κηρύξας, pars haec deprompta de oratione super eos, qui in cibis scandali passi sunt (N.153, lineae 4b-12a).
33)-39) videtur pars propria huius ordinis esse.

43) μεταβληθέντος: μετα-, add. in marg. ext. Sev.

49) συμβῇ: συμβεῖ, Sev.

[27] In aliis MSS rubricae concordant, sed oratio in quarta parte adaptata ad finem novum, adhibetur pro puteo contaminato.
STASSI N.321 (f.134v), COISL. f.105v, EBE f.185r, GbX f.101r, PASSARELLI, *Pant. 77*, N.77 cum oratione: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ; etiam FRČEK I. 693 cum oratione: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σου σωτηριώδει οἰκονομίᾳ, pro puteo 697; cf. JACOB, *Mess.* N.22; Rubricae correspondent; oratio ad vasa: Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ σου σωτηριώδει οἰκονομίᾳ; etiam RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.18, haec oratio ut supra pro puteo.

MB'

151. *Τάξ(ις) γινομέ(νη) εἶ συμβῇ μιαρ(όν),/ ἢ ἀκάθαρτ(ον) προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴν(ου), ἢ ελαίου·*

Χρὴ τὸ ἐμπεσ(ὸν) ἀκάθαρτ(ον) παραχρῆμ(α) ἐπέρες, κ(αὶ) ῥίπτεσθαι αὐτ(οῦ) ἔξω, κ(αὶ) ἕτερ(ον) ἀγγεῖον κ(αι)νὸν πλύνεσθ(αι) ἔσωθεν, κ(αὶ) ἔξωθεν, κ(αὶ) τότε ὁ ἱερ(εὺς) λαμβά(νει) θυμιατ(ὸν) κ(αὶ) θυμιᾷ ἔσωθεν, κ(αὶ) ἔξωθεν τὸ ἀγγεῖον, κ(αὶ) εἶτα βάλλει ὕδωρ ὀλίγον τ(ῶν) ἁγίων θεοφα(νίων), ποιῶν μετ' αὐτοῦ στ(αυ)ροὺς γ', εἰθ' οὕτως μεταβλίσκετ(αι) ὁ οἶνο(ς), ἢ τὸ ἔλαιον ἐκ τ(οῦ) μιανθέντ(ος) ἀγγείου εἰς τ(ὸ) πλυθέν· κ(αὶ) μετὰ τοῦτο δέο(ν) ἐνεχθῆναι μανουάλια β' μετὰ κηρ(ῶν) /109v/ *ἀπτόντ(ων), κ(αὶ) τ(ῆς) θυμιάσεως γινομέν(ης), ἵσταται ὁ ἱερε(ὺς) ποιοῦν τὴν εὐχ(ὴν) ταύτην·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνῃ, καὶ πλουσίᾳ προνοίᾳ διοικῶν τὴν τῶν ἀν(θρώπ)ων ζωήν, ὁ καὶ τὰ ἐγκόσμια ἡμῖν δωρησάμενος ἀγαθῷ, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας, καὶ τὰ πονηρὰ ὕδατα ἐπὶ Ἐλισαίου ἅλατι θεραπεύσας, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσ(ας), μηδὲν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθ(αι) τῶν ὑπὸ σοῦ δημιουργηθέντων εἰς ἀποτροφὴν τῶν ἀν(θρώπ)ων, καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς πάντα καθα- /110r/ ρὰ τοῖς καθαροῖς κηρύξας, αὐτὸ(ς) Δέσποτα καθαρίσας τὸν οἶνον τοῦτον εἰς τὸ γενέσθαι πάσι τοῖς πινοῦσιν αὐτόν, εἰς εὐφροσύνην καὶ ὑγίαν· ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, νῦν, καὶ ἀεί.

Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τ(ὸν) ἱερέ(α)/ τὴν εὐχ(ὴν) ταύτ(ην), ἐπιβάλλει ἐπάνω τοῦ μεταβληθέντο(ς) οἴνου ἢ ἐλαίου ἐκ τοῦ ὕδα(τος) τῶν ἁγίων θεοφανίω(ν), ποιῶν ὁμοίως στ(αυ)ροὺς γ', καὶ λαμβά(νει) πρῶτ(ος) ἐξ αὐτοῦ τοῦ οἴνου ὁ ἱερ(εὺς),/ κ(αὶ) ἀπογεύετ(αι) παρουσίᾳ πάντ(ων) τῶν ἐκεῖσε εὑρισκομ(ένων), εἰ δὲ συμβῇ τὸ ἐμπεσ(ὸν) ἀκάθαρτ(ον) χρονίσαι ἐν τῷ ἀγγείῳ τοῦ οἴνου, κ(αὶ) σαπῆν(αι) /110v/ *ἐκχρέεσ(θαι) τὸν τοιοῦτον οἶνον, κ(αὶ) μηδ(ένα) τὸ σύνολον ἐξ αὐτοῦ ἀπογεύεσθαι.*

152. Oratio super puteum contaminatum.[28]

+ DMITR. II, 48 (S59), 81 (S61), 71 (S62), 148 (S1036); JACOB, *Mess.*, N.22.5.

ΜΓ', in marg. ext.

37) 'Εκφ. in marg. ext.

[28] Officium duplex pro puteo contaminato, primum cum oratione adaptata ut N.151: STASSI N.323 (f.135r), COISL. f.104v, EBE f.184v; secundum vero: Εὐχὴ ἐπὶ μιαροῦ πεσόντος εἰς φρέαρ· Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, παντοκράτωρ καὶ παντοδύναμος: STASSI N.325 (f.135v), COISl. 104v, EBE f.184r.

ΜΓ' <u>152</u>. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ μιαθέντος φρέατος·/*

Μετ(ὰ)
τὸ ἀντλῆσαι τεσσαράκοντα κάδους
ἐκ τ(οῦ) μιανθέντ(ος) ὕδατος, /
θυμιᾷ ὁ ἱερ(εὺς)
καὶ ἐπεύχεται οὕτως·

Κ(ύρι)ε παντοκράτορ, ἐπου(ρά)νιε, ὁ θ(εὸ)ς ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος, καὶ πάσης κτίσεως ὁρατῆς τὲ καὶ ἀοράτου ποιητής, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων Πέτρῳ δι' ὁράματος καὶ φωνῆς νομοθετήσας, μηδὲν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθαι τῶν ὑπὸ σοῦ δημιουργηθέντων, καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς Παύλου τοῦ /111r/ ἀποστόλου πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς κηρύξας· αὐτός, καὶ νῦν Δέσποτα, τὴν δέησιν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀναξίων δούλων σου πρόσδεξαι, καὶ καθάρισον διὰ τ(ῆς) τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς ἐπιφυτήσεως τὸ ὕδωρ τοῦτο, ἐν ᾧ συνέβη πεσεῖν ἐκ τῶν ἀπηγορευμένων ἐν νόμῳ ἁγίῳ σου ἀκαθάρτων, καὶ ἀξίωσο(ν) ἡμᾶς ἐξ αὐτοῦ κεχρεῖσθαι, τὴν κηλῖδα τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ἀπόσμιξον, καὶ τοῦ λοιποῦ ῥῦσαι ἡμ(ᾶς) ἀπὸ πάσης ἀκαθάρτου βρώσεως καὶ πόσεως ἔτι δὲ καὶ πράξεως, καὶ τὰ σὰ προστάγματα βεβαίωσον ἐφ' ἡμᾶς, χαριζόμενος ἡμῖν καὶ τὴν μετάληψιν τῶν ἁγίων σου /111v/ μυστηρίων ἀκατάκριτον, πρεσβείαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τ(ῶν) ἁγίων σου· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. *'Εκφ(ώνησις)·*

Καὶ εὐθ(ὺς) ποεῖ στ(αυ)ροὺς γ'/
εἰς τ(ὸ) ὕδω(ρ) μετὰ
τοῦ ὕδατος τῶν ἁγίων θεοφανίων.

153. Oratio super eos, qui in cibis scandali passi sunt.

+ GOAR 535; CONYBEARE 436 (Barb. 336); DMITR. II, 34 (S58); ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 62; FRČEK I, 703; JACOB, *Len.*, N.196; JACOB, *Mess.*, 23.1; STASSI N.310; PASSARELLI N.186; RUGGERI, *Gb XI.*, 19.19; PARENTI N.204. cf. etiam CONYBEARE 227.

MΔ', in marg. ext.

154. Oratio pro eis, qui manducaverunt impura.

+ GOAR 534; CONYBEARE 226; DMITR. II, 34 (S58); ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 62; ER 334; EV 228; FRČEK I, 701; JACOB, *Len.*, N.197; JACOB, *Mess.*, 23.2; STASSI N.311; PASSARELLI N.187; PARENTI N.205. cf. etiam CONYBEARE 226.

ME', in marg. ext.

MΔ' 153. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι/ σκανδαλισθ(έντων)·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας μηδεν κοινὸ(ν) ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθαι τῶν ὑπὸ σοῦ δημιουργηθέντων εἰς ἀποτροφὴ(ν) τῶν ἀν(θρώπ)ων, καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς Παύλου τοῦ ἀποστόλου πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς κηρύξας· αὐτός, καὶ νῦν, τὸν δοῦλον σου *τόνδε* τὸν βαρβαρικαῖς /112r/ ἀνάγκαις περιπεσόντα, καὶ οὗ κατα πρόθεσιν ἀκαθάρτων ὡς ἐνόμισεν γευσάμενον σκανδαλισθέντα δὲ τὴν κηλῖδα τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἀπόσμιξον, καὶ τὰ σὰ προστάγματα βεβαιῶν ἐν αὐτῷ, ναὸν αὐτὸν ἀμόλυντον, τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς κατασκεύασον εἰς ὑποδοχὴν τῶν ἀχράντων σου καὶ ἀθανάτων μυστηρίων· Ὅτι ηὐ**λογηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ.**

ME' 154. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ μιαροφαγησάντων·*

Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶ(ν), ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ ἔπαινος τοῦ Ἰ(σρα)ήλ, κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ /112v/ ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ παράσχου συγγνώμην τῷ σῷ οἰκέτῳ *τῷδε* μιαροφαγήσαντι, καὶ γευσαμένῳ κρεῶν τῶν μὴ καθαρῶν, ὧν τὴν βρῶσιν ἀπηγόρευσας ἐν νόμῳ ἁγίῳ σου· τοῦτον ἀβουλήτως μετασχόντα συγχόρησον, καὶ καταξίωσον αὐτὸν ἀκατακρίτως μεταλαβεῖν τῶν φρικτῶν σου, καὶ ἀθανάτων μυστηρίων, τοῦ τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, ὅπως ῥυσθείη τοῦ λοιποῦ πάσης ἀκαθάρτου μεταλάψεως τε, καὶ πράξεως, ἐν τρυφῶν τοῖς θείοις σου μυστηρίοις, καὶ ἀπολαύων τ(ῆς) ἁγίας καὶ μυστικῆς σου τραπέζης, /113r/ καὶ διαφυλαττομένος συν ἡμῖν ἐν τῇ ἁγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, αἰνῶν, καὶ δοξάζων τὸ ὄνομά σου τὸ ὕψιστον πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. *Ἐκφώ(νησις)·*

Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, κ(αὶ) ἡ δύναμ(ις), κ(αὶ) ἡ δόξα τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ,/ καὶ τοῦ.

RECONCILIATIO HAERETICORUM CUM SANCTA ECCLESIA CATHOLICA ET APOSTOLICA.

155. Abrenuntiatio haeresiarum et adhaesio.

= ARRANZ, *Convertis*, 54 (C I.)
+ GOAR 694; JACOB, *Len.*, N.155; STASSI N.219; PASSARELLI 247; PARENTI N.146.1-9.

ΜΣ', in marg. ext.

5)-15) = Initium Can. VII. Conc. Const. I.,[29] recapitulatus in Can. XCV. Conc. Trull.:[30] Ἀρειανοὺς μέν, καὶ Μακεδονιανούς, καὶ Ναυατιανούς,[31] καὶ Σαββατιανούς, τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς καθαροὺς καὶ ἀριστερούς, καὶ Τεσσαρισκαιδεκατήτας ἤγουν τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστάς, δεχόμεθα διδόντας λιβέλλους, καὶ ἀναθεματίζοντας πᾶσαν αἵρεσιν, μὴ φρονοῦσαν, ὡς φρονεῖ ἡ ἁγία τοῦ θ(εο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, σφραγιζομένους ἤτοι χριόμενους πρῶτον τῷ ἁγίῳ μύρῳ,
prosequuntur Canones: τό τε μέτωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὰς ῥίνας, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὰ ὦτα, καὶ σφραγίζοντες αὐτοὺς λέγομεν· σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου.

7) expectes: Τεσσαρισκαιδεκατήτας, sed sic etiam in Barb. 336 (f.137v), GbVII (f.111v), et aliis.[32]

29 JOANNOU 53.

30 JOANNOU 230.

31 καὶ Ναυατιανούς: om. Can. XCV.

32 cf. PARENTI N.146 (1).

ΜΣ' 155. *Ὅπως χρὴ δέχεσθ(αι) τοὺς ἀπὸ αἱρέσεω(ν) μετερχομένους ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ θ(εο)ῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ·*

Ἀρειανοὺς μέν, καὶ Μακεδονιανοὺς ἤγουν πνευματομάχους, καὶ Σαββατια(νούς), τοὺς λέγοντ(ας) ἑαυτοὺς καθαρ(ούς), καὶ Τεσσαρισκεδεκατήτας ἤγουν τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστάς, δεχόμεθ(α) διδόντ(ας) λιβέλ<λ>ους, καὶ ἀναθεματίζοντ(ας) συν τῇ ἰδίᾳ αἱρέσει καὶ πᾶσαν ἄλλην /113v/ *αἵρεσιν μὴ φρονοῦσαν, ὡς φρονεῖ ἡ ἁγία τοῦ θ(εο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, σφραγιζομένους ἤτοι χριόμενους τῷ ἁγίῳ μύρῳ, προηγουμένως μέντοι χρή, ἡ νίκα μέλλουσιν προ<σ>άγεσθαι τῇ ὀρθῇ πίστει, νηστεύειν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα ἢ δεκατέντε, καὶ σχολάζειν ταῖς εὐχ(αῖς) πρωῒ καὶ δείλης, μανθάνοντ(ας) ψαλμ(οὺς) καὶ κατηχουμένους, καὶ τότε ἀξιοῦντ(αι) ταύτ(ης) τ(ῆς) ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡστησι δὲ αὐτ(οὺς) ὁ ἱερεὺς ἔμπρο(σθεν) τ(ῆς)/ ἁγίας κολυμβήθ(ρας), καὶ λέγει αὐτοῖς ταῦτα·/*

Εἴπατε· Ἀνάθεμα τῷδε, καὶ τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς εὐδοκοῦσιν αὐτῷ, καὶ τοῖς φρονοῦσιν τὰ αὐτοῦ, ἀποτάσσωμαι γὰρ αὐτῷ καὶ παντὶ /114r/ αἱρετικῷ δόγματι, καὶ πιστεύω εἰς τ(ὴν) ἁγία(ν) καὶ ὁμοούσι(ον) Τριάδα κατὰ τ(ὴν) ἔκθεσιν τ(ῶν) ἁγίων Π(ατέ)ρων, τ(ῶν) ὀρθομησάντ(ων) τ(ὸν) λόγ(ον) τ(ῆς) ἀληθείας./

Καὶ ἀποκρίνεται αὐτῷ προσέκαστα ὁ μετερχόμ(ενος), καὶ λοιπὸ(ν) ἐπάγει ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει τρίτον·/

Πιστεύεις εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα;

Καὶ ὑπακούει ὁ μετερχόμ(ενος)·/

Πιστεύω./

Ἐὰν δὲ μὴ οἶδεν λαλῆσαι ὁ ἀνάδοχος τοῦ μετερχομένου. Ὁ ἱερεὺς ἔχων τὴ(ν) χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ποιεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην./

156. Oratio reconciliationis.

= ARRANZ, *Convertis*, 55 (C I:1)
+ GOAR 695; JACOB, *Len*., N.156; STASSI N.220; PASSARELLI 247.4; PARENTI N.146.10.

9)-14) Jo 10,16.
12) Expectes ἀκούσουσιν.

157. Oratio ad chrismationem.

= ARRANZ, *Convertis*, 55 (C I:2);
+ GOAR 695; JACOB, *Len*., N.157; STASSI N.221; PASSARELLI 247.5-7; PARENTI N.146.11-147.3.

156. *Εὐχ(ή)·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ Σ(ωτ)ὴρ ἡμῶν, ὁ βουλόμενος πάντ(ας) ἀν(θρώπ)ους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν ἀληθείας, πρόσδεξαι τὸν δοῦλον /114v/ σου *τόνδε* τὸν μόλις ἀνανίψαντα ἐκ τῆς πλάνης, καὶ ἐπὶ ποθήσαντα εἰς τὴν ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τ(ῆς) σῆς ἀληθείας. Σὺ γὰρ εἶπας Κ(ύρι)ε· Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, κακεῖ ναμεδεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσωσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη εἰς ποιμήν, ποίμανον αὐτὸν ἐν τῇ δόξῃ τῆς εἰς σὲ ἀληθοῦς ἐπιγνώσεως κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων ἀποστόλων, καὶ καταξίωσον αὐτὸν τῆς σφραγίδος τοῦ θείου μύρου, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς ἐπιφυτήσεως, καὶ τῆς μεταλήψεως τοῦ θείου σώματος καὶ αἵματο(ς) /115r/ τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ ἀνάδειξον αὐτὸν τέλειον δοῦλον σου· ἵνα τῆς ποίμνης σου συγκαταριθμῇ καὶ αὐτὸς εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τῆς μεγαλοσύνης σου· **Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, κ(αὶ) ἡ δύναμις, καὶ ἡ δό(ξα), τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, κ(αὶ) τοῦ.**

157. ***Καὶ χρίει τῷ μύρῳ αὐτὸν καθάπερ κ(αὶ) τοὺς νεοφωτίστους, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἐπεύχεται οὕτως·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας τέλειον ἀναδεῖξαι τὸν δοῦλον σου *τόνδε* διὰ τῆς εἰς σὲ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τῆς σφραγίδος τοῦ μύρου τοῦ ἁγίου· σύ, Δέσποτα τῶν ἁπάντων, τὴν εἰς σὲ ἀληθεῖ πίστιν ἐν αὐτῷ διατήρησον· αὔξων αὐτὸν ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ /115v/ πᾶσι τοὺς παρὰ σου χαρίσμασι κατ(α)κοσμῶν· **Ὅτι ηὐλόγηται, καὶ δεδ(όξασται) τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπές.**

Εὐθ(ὺς) κοινωνεῖ, κ(αὶ) λαμβάνει παραγγελείας, τὰς ἑπτὰ ἡμ(έρας) ἐκείνας κρέας μ(ὴ) φαγεῖν, μὴ νίψασθαι τὴν ὄψιν, ἀλλὰ καθῶς οἱ βαπτιζόμενοι, οὕτως διατ(ε)λεῖν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τῇ ὀγδό[ῃ] ἡμέρᾳ ἀπολούσασθαι.

158. Oratio Reconciltationis apostatarum.

= ARRANZ, *Diataxis* 301 (D3);
+ GOAR, 690; DMITR. II, 47 (S59); ER 475; EV 594; FRČEK I, 705; STASSI N.231.

MZ', in marg. ext.

7) μάλιστα: λ duplex in Sev.

53) Ἐκφ. in marg. int.

MZ' **158.** *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ χριστιανῷ ὑπαχθέντι ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντ(ι) δὲ ἐξ αὐτῆς κ(αὶ) τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντι·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητο(ς), ὁ Σ(ωτ)ὴρ πάντων ἀν(θρώπ)ων, μάλ{λ}ιστα πισ(τῶν), ὁ μὴ παριδὼν τὸν ἄν(θρωπ)ον ἐκ τῆς τοῦ /116r/ διαβόλου πανουργίας εἰς βυθὸν ἀπωλ<ε>ίας καὶ πλάνης καταχθέντα, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ σ(ωτη)ρίου ἐνανθρωπίσεως τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, τοῦτον ἀναζητήσας καὶ σώσας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπαναγών· αὐτὸς Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, καὶ τὰ νῦν ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τοῦτο(ν), πρόβατον τῆς λογικῆς ποίμνης τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου ὑπάρχοντα, ὃν ἐλυτρώσω τῆς αἰχμαλοσίας τῶν ἀθέων ἐχθρῶν· μεθ' ὧν ἀγνοίᾳ παιδικῇ, καὶ βίᾳ τυραννικῇ τὰ ἐκείνων ἔθη μετήρχετο, καὶ καταξιώσας αὐτὸν πάλιν τῆς τοῦ λαοῦ σου πολιτείας συνενοθῆναι· κατάλαμψον αὐτοῦ /116v/ τὴν διάνοιαν τῷ ἁγίῳ σου Πν(εύματ)ι, ὥστε τὸν ἀποκείμενον τῇ ψυχῇ αὐτοῦ σπηνθῆρα τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος ταῖς αὔραις τῆς σῆς χάριτος ἀναρ<ρ>ιπισθῆναι εἰς φλόγα πν(ευματ)ικήν, καὶ νοητῶς ἐξαφθῆναι ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν τοῦ θείου Πν(εύματο)ς σφραγίδα ἐκτυπώτερον ἐπιφαίνεσθαι αὐτῷ, ἐντυπῶν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς λογισμοῖς αὐτοῦ διὰ τῆς σημειώσεως τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, τὴν εἰς σὲ ἐλπίδα καὶ τῆς ἀληθείας ἀπίγνωσιν· ἵνα γινώσκῃ, καὶ προσκυνῇ σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θ(εὸ)ν καὶ Π(ατέ)ρα, καὶ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν τὸν Κ(ύριο)ν ἡμῶν/ Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, καὶ /117r/ τὸ ἅγιόν σου Πν(εῦμ)α, ἐν τῇ ἁγίᾳ σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πάσης ἐθνικῆς ἀθεότητος συνήθειαν ἀπόστησον ἀπ' αὐτοῦ, κατεύθυνον αὐτὸν ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, καὶ τοῖς προστάγμασίν σου πολιτρύεσθαι, καὶ τῆς τῶν θείων σου μυστηρίων ἀκατακρίτως καταξίωσον μεταλίψεως, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τῆς ἐπου(ρα)νίου σου βασιλείας ἀξιωθῆναι· Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, θ(εὸ)ς *Ἐκφ(ώνησις)·* τοῦ ἐλεεῖν, καὶ σώζειν, καὶ σοὶ τὴ(ν) δ(όξαν).

159. Oratio pro poenitentiam agentibus.

+ GOAR 536; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.1, 21,65; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 42; ER 206; EV 224; FRČEK II, 513; JACOB, *Len.*, N.194; JACOB, *Mess.*, N.15.6; Stassi N.307; PASSARELLI N.184; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.11; PARENTI N.201.

MH', in marg.ext.
11) συνήθει: συνήθη, Sev.

20) Ἐκφ. in marg. ext.

160. Oratio super eos, qui confessi sunt.

+ GOAR 537; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.1, 13,20,66; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 45; ER 207; FRČEK II, 519; JACOB, *Len.*, N.195; JACOB, *Mess.*, N.15.5; Stassi N.308; PASSARELLI N.185; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.12; PARENTI N.202.

Μθ', in marg. ext.

35) Ἐκφ. in marg. int.

161. Oratio super proclive iurantes.

+ GOAR 534; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 54; ER 334; EV 228; FRČEK I, 707; Stassi N.309; PASSARELLI N.209; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.13; PARENTI N.203. cf. CONYBEARE 227.

N', in marg. ext.

49) κρύφια: κρίφια, Sev.

53) Ἐκφ. in marg. ext.

Μπ 159. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ μετανοούντων·*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ Σ(ωτ)ὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ Προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δα(υΐ)δ, /117v/ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πλημμελήμασιν ἄφεσιν δωρησάμενος, καὶ τοῦ Μανασσῆ τὴν ἐπὶ μετανοίᾳ προσευχὴν δεξάμενος· αὐτὸς καὶ τὸν δοῦλον σου *τόνδε* τὸν μετανοοῦντα, ἐν τοῖς ἰδίοις παραπτώμασιν, πρό(σ)δεξαι τῇ συνήθει φιλαν(θρωπ)ίᾳ, παρορῶν τὰ αὐτῷ πλημμεληθέντα. Σὺ γὰρ εἶ, Κ(ύρι)ε, ὁ καὶ εὐδομηκοντάκις ἑπτὰ ἀφιέναι κελεύσας τοῖς περιπίπτουσιν ἁμαρτίαις, ὅτι ὡς ἡ μεγαλοσύνη σου, οὕτως καὶ τὸ ἔλεός σου, καὶ σὺ ὁ θ(εὸ)ς τῶν μετανοούντω(ν) μετανοῶν ἐν πάσαις ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν· Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμεν τῷ. *Ἐκφ(ώνησις)·* /118r/

Μθ 160. *Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένω(ν)·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ Πόρνῃ διὰ δακρύων ἄφεσιν ἁμαρτιῶ(ν) δωρησάμενος, καὶ τὸν Τελώνην τὰ οἰκεῖα ἐπιγνῶντα πταίσματα δικαιώσας, πρόσδεξαι καὶ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ δούλου σου *τοῦδε*, καὶ εἴ τι πεπλημμέληται αὐτῷ ἑκούσιον, ἢ ἀκούσιον ἁμάρτημα, ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν, ὡς ἀγαθὸς πάριδε· σὺ γὰρ μόνος ἐξουσίαν ἔχεις ἀφιέναι ἁμαρτί(ας)·
Ὅτι θ(εὸ)ς ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν/ ὑπέρχ(εις). *Ἐκφ(ώνησις)·*

Ν 161. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνυόντ(ων)·*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ τῆς ἀν(θρώπ)ων φύσεως τὸ εὐάλωτον, καὶ ἀσθενὲς ἐπιστάμενος, καὶ τοὺς τῶν ἐννοιῶν ἡμῶν διαλογισμοὺς σαφῶς ἐπιγινώσκων, /118v/ τὰς ἐκ προπετείας ἡμῖν γινομένας ἐνθυμήσεις, ἀμνησίκακος ὢν παριδεῖν καταξίωσον, καὶ τῷ προλήψει ὅρκου συσχεθέντι συγχώρησον· σὺ γὰρ μόνος ἐπίστασαι τὰ κρύφια τῶν καρδιῶν ἡμῶν, διὸ δεόμεθά σου, συγγνώμην αὐτῷ καὶ ἡμῖν διὰ τὴν σὴν ἄρρητον ἀγαθότητα παράσχου· Ὅτι ηὐλόγητ(αί) σου τὸ ὄνομα, δεδόξασταί σου ἡ βα(σιλεία). *Ἐκφ(ώνησις)·*

162. Oratio super ab epitimia solvendos.

= ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 51.
+ GOAR 534; ER 333; DMITR. II, 58 (S59); EV 224; JACOB, *Mess.*, N.37.2; Stassi N.302; PASSARELLI N.210.

11) κηρύξῃ: κηρύξει, Sev.
12) ὀλοθρεύσῃ: ὀλοθρεύσει, Sev.

21) 'Εκφ. in marg. int.

163. Oratio super fratrem in illusionem passum.

+ GOAR 529,703; ER 332; EV 231; JACOB, *Mess.*, N.21; PASSARELLI N.188; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.8; PARENTI N.237.

NB', in marg. ext.

24) titulus orationis in marg. superiori.

26) ἀμόλυντε: ἀμόλυνται, Sev.
27) κάθαρην: κάθαριν, Sev.

32) ἀνανήψας: ἀνανίψας, Sev.

ΝΑ' 162. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτιμίῳ ἢ λόγῳ ἑαυτοὺς δεσμευσάντων·*

Εὔσπλαγχνε, ἀγαθὲ καὶ φιλάν(θρωπ)ε Κ(ύρι)ε, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰρκτιρμοὺς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υ(ἱὸ)ν εἰς τὸ(ν) /119r/ κόσμον, ἵνα διαρρίξῃ τὸ καθ' ἡμῶ(ν) τῶν πλημελλημάτων χειρόγραφον, καὶ λύσει τὰ δεσμὰ τῶν ὑπὸ τ(ῆς) ἁμαρτίας πεπεδημένων, καὶ κηρύξῃ αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ ὀλοθρεύσῃ τοῦ θανάτου τὸ κέντρ(ον). Σὺ Δέσποτα καὶ τὸν παρόντα δοῦλόν σου τῇ σῇ ἀγαθότητι ἐλευθέρωσον τοῦ ἐπικοιμένου ζυγοῦ, καὶ ἄνες αὐτῷ τὸν ἐπιτεθέντα δεσμόν, καὶ δώρησαι αὐτῷ ἀναμαρτήτως ἐν παντὶ καιρῷ μετὰ παρρησίας καθαρῷ συνειδότι προσιέναι τῇ σῇ μεγαλειότητι, καὶ αἰτεῖσθαι παρὰ σοῦ πλούσια τὰ ἐλέη σου· Ὅτι *Ἐκφ(ώνησις)·* **φιλάν(θρωπ)ος κ(αὶ) οἰκτήρμων ὑπάρχεις.** /119v/

ΝΒ' 163. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ ἐνυπνιαζομένω<ν> ἀδε(λφῶν)·*

Πολυεύσπλαγχνε Κ(ύρι)ε, ἀκήρατε, ἀμόλυντε, μόνε ἀναμάρτητε, κάθαρην τὸν δοῦλόν σου *τόνδε* ἀπὸ π(αν)τὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς, καὶ ἄσπιλον ἀνάδειξον διὰ τῆς χάριτο(ς) τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ ἁγίασον τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, ἵνα ἀνανήψας ἐκ τῆς ὁμίχλης τῶν ἀκαθάρτ(ων) φαντασιῶν τοῦ διαβόλου, καὶ παντὸς πειρασμοῦ, καταξιωθῇ ἐν καθαρῷ συνειδότι προσελθεῖν, καὶ ἀπογεύσασθαι τῶν φρικτῶν καὶ φοβερῶν σου μυστηρίων· *Ἐκφώ(νησις)·* **Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν, κ(αὶ) ἁγιάζων/ τὰ σύμπ(αντα).**

164. Oratio super spiritibus malignis vexatos.

- GOAR 581; ER 363; EV 152; JACOB, *Len.*, N.224; JACOB, *Mess.*, N.17.3; STASSI N.312; PARENTI N.206. cf. STRITTMATTER, *Exorzismus*, 175 N.4 cum conspectu MSS ad orationem.

ΝΔ', in marg. ext.

165. Oratio super domos vexatos.

- GOAR 569; ER 349; JACOB, *Mess.*, N.17.4; PARENTI N.257. cf. STRITTMATTER, *Exorzismus*, 174 N.1 cum conspectu MSS ad orationem.

ΝΕ', in marg. ext.

ΝΔ' 164. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων·*

Ὁ θ(εὸ)ς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ /120r/ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπ)ων, ῥῦσαι καὶ τοὺς δούλους σου τούτους <ἀπὸ> πάσης ἐνεργείας πν(ευμάτ)ων ἀκαθάρτ(ων)· ἐπίταξον τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκατάρτ(οις) δαίμοσιν, ἀποστῆναι τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων τῶν δούλων σου, καὶ μὴ ἐμμένειν, μὴ δὲ ἐγκρύπτεσθαι ἐν αὐτοῖς· φυγαδευθείησαν τῷ ὀνόματί σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ Πν(εύματο)ς, ἀπὸ τοῦ πλάσματος τῶν χειρῶν σου· ἵνα καθαρισθέντες ἀπὸ πάσης διαβοληκῆς /120v/ ἐπιβουλῆς, ὁσίως καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσωσιν ἀξιούμενοι τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξαζόμενο(ς), σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς.

ΝΕ' 165. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ οἰκείας περιειργασμέν(ης),/ ἢ ἄλλω(ς) πῶς ὀχλουμέν(ης) ὑπὸ πν(ευμάτ)ων ἀκαθά(ρτων)·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς τῆς σ(ωτη)ρίας ἡμῶν,/ ὁ Υ(ἱὸ)ς τοῦ θ(εο)ῦ τοῦ ζῶντος, ὁ τῶν χερουβὶμ ἔποχος, καὶ τῶν σεραφὶμ ἡνίοχο(ς), ὁ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος· σὺ εἶ ὁ μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ σου· σὺ εἶ ὁ στήσας τὸν οὐ(ρα)νὸν ὡσεὶ καμάραν· /121r/ σὺ εἶ ὁ ποιήσας τὴν γὴν ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἀνορθώσ(ας) τὴν οἰκουμέμην ἐν τῇ σοφίᾳ σου, ὁ σείων τὴν ὑπ' οὐ(ρα)νὸν ἐκ θεμελίων, οἱ δὲ στύλοι αὐτῆς πεπήγασιν, ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ, καὶ οὐκ ἀνατέλει, κατὰ δὲ ἀστέρων κατασφραγίζων, ὁ ἀπειλῶν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ξηραίν(ων) αὐτήν· οὗ ὁ θυμὸς τήκει ὄρη, καὶ πέτραι διεθρύβησαν ἀπὸ σοῦ· πύλας χαλκὰς συνέτριψας, καὶ μοχλοὺς σιδηροὺς συνέλασας, τὸν ἰσχυρὸν ἔδησας, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διήρπασας· τὸν τύραννον τῷ Στ(αυ)ρῷ σου κατέβαλες ἐνανθρωπίσεως /121v/ σου εἵλκυσας, καὶ δεσμοῖς αὐτὸν ζόφου ταρταρώσας, συνέδησας· αὐτὸς οὖν Κ(ύρι)ε, ἡ ἀσφάλεια τῶν εἰς σὲ

18) σοφήσας: σεφήσας, Sev.

τὴν ἐλπίδα τιθεμένων, τὸ ὀχυρὸν τεῖχος τῶν εἰς σὲ πιστευόντων, ἀπόστησον, φυγάδευσον, καὶ ἀπέλασον πᾶσαν διαβολικὴν ἐνέργειαν, πᾶσαν ἐπιβουλὴν ἐναντίας καὶ ἀντικειμένης δυνάμεως ἀπὸ τῆς στέγης ταύτης, καὶ τῶν περιεχομένων ὑπ' αὐτῆς, τὴν σημείωσιν τοῦ φοβεροῦ κατὰ δαιμόνω(ν) τροπαίου τοῦ Στ(αυρο)ῦ σου φοροῦντ(ας), καὶ ἐπικεκλημένους τὸ ὄνομά σου τὸ ἀγαθόν. Ναὶ Κ(ύρι)ε, ὁ τὸν λεγεῶνα τῶν /122r/ δαιμόνων ἀποδιόξας, τῷ κωφῷ καὶ ἀλάλῳ καὶ ἀκαθάρτῳ πν(εύματ)ι, τὴν ἐκ τοῦ κεκρατημένου ὑπ' αὐτοῦ ἀν(θρώπ)ου ἔξοδον, ἀνεπίστροφον ἐπιτάξας· ὁ τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν σοφήσας· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖ(ν) ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· αὐτὸς Δέσποτα πάσης βλάβης καὶ ἐπιρείας ἀνωτέρους πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ διαφύλαξον, ῥυόμενος αὐτοὺς ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ /122v/ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἵνα τ(ῆς) σῆς οἱ σοὶ δοῦλοι, καὶ αἱ σαὶ δουλίδες, καὶ τὰ σὰ νήπια ἀπολαύσαντες βοηθείας, καὶ ἀγγελικῷ στρατοπέδῳ φρουρούμενοι, ὡς εἷς ἅπαντες ἐν ὁμονοίᾳ ψάλλωσιν πίστεως· Κ(ύριο)ς ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; καὶ πάλιν· οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ· σὺ γὰρ θ(εὸ)ς κραταιός, ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, Π(ατ)ὴρ τοῦ μέλλοντων αἰῶνος, καὶ ἡ βασιλεία σου βασιλεία αἰώνιος, καὶ σοῦ μόνου ἐστὶν ἡ δόξα, /123r/ καὶ ἡ τιμή, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ, καὶ ζω(οποιῷ).

166. Oratio ad navis bene navigandum.

+ DMITR. II, 413 (S68), 472 (Met. S. Sepulchri C.pol. 8) i.e. DE MEESTER, *Rituale*, 352); JACOB, *Mess.*, N.19.1;

1) κατορκόν: sic in Sev, an κατορθῶν?

NZ' in marg. int.

11) Ἐκφ. in marg. int.

167. Oratio super navem navigaturam.[33]

+ GOAR 684; ER 468; JACOB, *Mess.*, N.19.2; PARENTI N.193.

24) πανταχοῦ: πανταχί, Sev.

[33] Oratio existet in duabus redactionibus cum Incipit identico;
a) redactio brevior:
Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι τοῖς Μαθηταῖς/...../ κυβερ‿νήτης αὐτοῖς πανταχὶ γινόμενος, cum ekphonesi variabili in MSS = lineae 15)-24), cf. PARENTI N.181.3 (Barb. 336, f. 184v); EBE f.174r; STASSI N.294 (GbI f.127v); JACOB, *Len.*, N.199 (Len. 226, f.118v).
b) redactio longior ut in Sev.: cf. PARENTI N.193; Gb IV, f.117v.

NZ' 166. *Εὐχ(ὴ) εἰς κατορκὸν πλοίου·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διδοὺς ἐν θαλάσσῃ ὁδὸ(ν), καὶ ἐν ὕδασιν ἰσχυροῖς τρίβον σ(ωτη)ρίας, ὁ διὰ ξύλου εὐτελοῦς κυβερνῶ(ν) πάντας· αὐτός, Δέσποτα, σύμπλευσον τοῖς δούλοις σου, καὶ χάρισαι αὐτοῖς λιμένα σ(ωτη)ρίας, καὶ ἐλπίδα πίστεως, ὁδηγῶν αὐτοὺς τῷ σημείῳ τοῦ στ(αυ)ροῦ σου. **Σὺ γὰρ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶ(ν), θ(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν, καὶ σώζειν, καὶ σοὶ τή(ν).** *Ἐκφ(ώνησις)·*

167. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ πλοίου μέλλοντος πλεῖν·*

Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ καταξιώσ(ας) συμπλεῦσαι τοῖς Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις σου, καὶ ἐπιτιμήσας /123v/ τῷ λαιλάπῃ τῶν ἀνέμων, καὶ τῆς θαλάσσης γαληνιᾷν τὰ κύματα κελεύσας, σύμπλευσον καὶ τοῖς ἐκδημοῦσιν ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ, πάντα ἐναντίον ἄνεμον καταπαύων· διεγείρων δὲ τοὺς ἐπιτηδείους, κυβερνήτης αὐτοῖς πανταχοῦ γινόμενος, καὶ πᾶσαν πειρατηρίων βουλὴν ἐξ' αὐτῶν ἀποστρέψων, χαίροντας δὲ χαίρουσιν ἀποκατάστησον, καὶ ὑγιαίνοντας ὑγιαίνουσιν ἡμῖν ἐπανελθεῖν πράττοντας εἰς πάντα τὰ ἐπιτηδευόμενα παρ' αὐτῶν, χάρι(ν) τὴν σὴν δωρούμενος ἐν πᾶσιν τ(οῖς) ἔργοις αὐτῶν, σ(ωτη)ρίος καὶ εὔδιος λιμ(ὴν) /124r/ τοῖς πλωτῆρσι, καὶ τῷ πλοίῳ εὑρισκόμενος. **Ὅτι παρὰ σοὶ ἐστὶν ἡ σ(ωτη)ρία πάντων ἡμῶν, Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εό)ς, καὶ σοὶ τὴν δόξ(αν).**

MESONYKTIKON

168. Oratio mediae noctis prima.

+ DMITR. II, 62 (S59), JACOB, *Len.*, N.70; DUNCAN 94; STASSI N.45; ARRANZ, *Heures*, 31 (Barb. 336); PARENTI N.65.

17) 'Εκφ. in marg. ext.

169. Oratio mediae noctis secunda.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.71; DUNCAN 94; STASSI N.46; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.66.

27) ἔμβαλε: ἔμβαλαι, Sev.

30) 'Εκφ. in marg. ext.

170. Oratio mediae noctis tertia.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.72; DUNCAN 94; STASSI N.47; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.67.

46) 'Εκφ. in marg. ext.

<u>168</u>. *Εὐχ(ὴ) μεσονυκτινή α'.*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διὰ/ Πν(εύματο)ς ἁγίου τῷ Δα(υὶ)δ χορηγήσας πρὸς ἡμετέραν ὑποτύπωσιν ψάλλειν ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ λέγειν· μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπι τα κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου, ἱκάνωσον ἡμᾶς τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἡμῶν, ἐπίσκεψαι ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμ(ῶν) πιστοὺς καὶ φρονήμους οἰκονόμους, καὶ ἡμᾶς ἀνάδειξον ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς ἐξετάσεώς σου, πρεσβείαις /124v/ τῆς ἁγίας τ(ῆς) θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. *'Εκφ(ώνησις).*

<u>169</u>. *Εὐχ(ὴ) μεσονυκτινή β'.*

Καὶ νῦν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς νυκτὸς καταντήσαντες, Κ(ύρι)ε, τὰς κατὰ δύναμιν εὐχαριστίας σοι προσφέρομεν, καὶ δεόμεθά σου· τὸν δωρηθέντα ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῆς γνώσεώς σου θησαυρὸν ἀνεξάλειπτον διαφύλαξο(ν)· ἔμβαλε εἰς τὸ στόμα ἡμῶν τὸν τῆς σοφίας σου λόγον, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς πράγματος ἐν σκότει διαπορευόμενου· Ὅτι σὸν τὸ κράτο(ς). *'Εκφ(ώνησις).*

<u>170</u>. *Εὐχ(ὴ) μεσονυκτινή γ'.*

Ὁ θ(εό)ς, ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ Π(ατ)ὴρ τῶν αἰώνων, ὁ μήτε ἀρχήν, μήτε τέλος ἔχων, ὁ /125r/ λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν καὶ θεμελιωτὴς τῶν φρονημάτων, καὶ φύλαξ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν κτισμάτων σου ὑποδείξας ἡμῖν τῆς σῆς δημιουργίας τὴν ἄφραστον δύναμιν· αὐτός, Δέσποτα, καὶ κατὰ τ(ὴν) παροῦσαν ὥραν τῆς νυκτὸς πρό(σ)δεξαι ἡμῶν τὴν δέησιν, καὶ τὴν ἑκάστου ἔνδιαν ἀναπλήρωσον εἰς τελειότητα, καὶ ἀξίους ἡμᾶς ἀνάδειξον τῆς σῆς ἀγαθότητος· *'Εκφ(ώνησις).* Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ π(άντιμον).

171. Oratio mediae noctis quarta, vel dimissionis.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.73; DUNCAN 95; STASSI N.48; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.68.

12) Ἐκφ. in marg. ext.

172. Oratio ad kefakolklisiam.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.74; DUNCAN 95; STASSI N.49; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.69.

26) Ἐκφ. in marg. ext.

171. ***Εὐχ(ὴ) μεσονυκτινή δ'·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν χρηστότη-
τα καὶ πλῆθος οἰκτηρμῶν σου δω-
ρησάμενος ἡμῖν καὶ τὸ παρελθῶ(ν) /125v/
μῆκος τῆς νυκτὸς ἀνεπερέαστον
ἀπὸ παντὸς κακοῦ· σύ, Δέσποτα τῶ(ν)
ἁπάντων, δημιουργέ, δὸς ἡμῖν
καταντῆσαι καὶ ἐπὶ τὰς ἑωθηνὰς
εὐχάς, καὶ κατάλαμψον ἐν ταῖς καρ-
δίαις ἡμῶν τῷ ἀληθινῷ φωτὶ τὸ(ν)
τῆς γνώσεώς σου θησαυρὸν εἰς τὸ ποι- ***Ἐκφ(ώνησις)·***
εῖν τὸ θέλημά σου· **Ὅτι ἀγαθὸς κ(αὶ) φιλά(νθρωπος).**

172. ***Κ(αὶ) τοῦ διακό(νου) λέγ(οντος)·/***
Τὰς κεφαλὰς <ἡμῶν> τῷ Κ(υρί)ῳ κλί(νωμεν)·
ὁ ἱερεὺς εὔχ(εται) λέγων·

Σοὶ τῷ θ(ε)ῷ τῶν αἰώνων δημιουργῷ
καὶ πάσης κτίσεως, ἡμεῖς οἱ ἀχρεῖ-
οι δοῦλοι σου ἐκλίναμεν τὰς ἑαυτῶ(ν)
κεφαλάς, καὶ δεόμεθά σου· ἐξαπό-
στειλον τὴν εὐλογίαν σου τὴν πν(ευματ)ι-
κὴν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐν πάσῃ σεμνό- /126r/
τητι, καὶ ὑπακοῇ τῶν ἐντολῶν σου·
διαφύλαξον τὴν ζωὴν ἡμῶν. ***Ἐκφ(ώνησις)·***
Σὺ γὰρ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, θ(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν, καί.

173. Oratio pro offerentibus primitias.

+ GOAR 522; ER 330; EV 495; FRČEK I, 673; JACOB, *Len.*, N.183; DUNCAN 148; STASSI N.303; PASSARELLI, N.223; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.1; PARENTI N.182.

174. Oratio pro offerentibus fructos novos.

+ GOAR 522; MERCATI 10, BOTTE 79 (= Barb. 336) (= Const. Ap. VIII. 40.5); JACOB, *Len.*, N.182; PASSARELLI, N.224; PARENTI N.235. cf. etiam DE MEESTER, *Rituale*, 399.

ΞΑ' in marg. ext.

173. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς·*

Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶ(ν)
σῶν προσφέρειν σοι κατὰ πρόθεσιν
ἑκάστου κελεύσας, καὶ τῶν αἰωνί-
ων σου ἀγαθῶν τὴν ἀντάμειψιν τού-
τοις χαριζόμενος, ὁ τῆς χήρ(ας)
τὴν κατὰ δύναμιν προσφορὰν εὐ-
αρέστως δεξάμενος, πρόσδεξαι καὶ
τὰ νῦν προσκομισθέντα σοι παρὰ
τοῦ δούλου σου *τοῦδε*, καὶ τοῖς αἰω-
νίοις σου θησαυροῖς ἐναποσθέσθαι
ταῦτα καταξίωσον· δωρούμενος
αὐτῷ καὶ τῶν ἐγκοσμίων σου ἀγαθῶ(ν) /126v/
ἀφθόνως τὴν ἀπόλαυσιν σὺν πᾶ-
σιν τοῖς διαφέρουσιν αὐτῷ· *Ἐκφώ(νησις)·*
Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

ΞΑ' 174. *Ἐπὶ προσφερόντων καρποὺς νέους·*

Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς, καὶ προσφέ-
ρομέν σοι ἀπαρχὴν καρπῶν, οὓς
ἔδωκας ἡμῖν εἰς μετάληψιν τελε-
σφορήσας διὰ τοῦ λόγου σου, ὁ κελεύ-
σας καρποὺς παντοδαποὺς εἰς
εὐφροσύνην καὶ τροφὴν τ(ῶν) ἀν(θρώπ)ω(ν).
καὶ παντὸς ζώου γενέσθαι· αὐτὸς καὶ
τοὺς καρποὺς τούτους τοὺς νέους
εὐλόγησον, καὶ τοῖς προσενέγκα-
σιν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δώ-
ρησαι, ἐπὶ πᾶσιν γὰρ τούτοις ὑμνοῦ-
μεν σου ὁ θ(εό)ς, οἷς εὐεργετεῖς ἡμᾶς /127r/
καθ' ἑκάστην ἐνιαυτοῦ περίοδον,
διὰ τοῦ Κ(υρίο)ῦ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ,/
μεθ' οὗ σοι ἡ
δόξα, καὶ ἡ τιμή, καὶ ἡ προσκύνησις,
συν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζω(οποιῷ).

175. Oratio pro vindemia.

+ GOAR 552; ER 339; EV 497; FRČEK I, 675; JACOB, *Mess.*, N.20.3; PASSARELLI N.221; PARENTI N.215.

ΞΒ' in marg ext.

19) Ἐκφῶ. in marg. ext.

176. Oratio in sementium exordio.

+ GOAR 557; ER 341; JACOB, *Len.*, N.177; JACOB, *Mess.*, N.20.1; STASSI N.262; PASSARELLI, N.219; PARENTI N.216.

ΞΓ, in marg. ext.

ΞΒ' 175. *<Εὐχὴ> εἰς ἀρχὴν τρύγης <ἀμπέλου>·*

Δέσποτα παντοκράτορ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν Υ(ἱό)ν σου, τὸν μονογενῆ, τὸν Κ(ύριο)ν ἡμῶν/ Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτῆς ἀθανασίας πρόξενον ἀναδείξας, διὰ τῆς τοῦ Πν(εύματο)ς σου χάριτος· αὐτὸς καὶ τοῦτον τῆς ἀμπέλου τὸν καρπὸν εὐλόγησον, καὶ δὸς πᾶσι τοῖς μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ τὸν ἁγιασμὸν, καὶ τὴν τῆς ψυχ(ῆς) προκοπήν· τὸν δὲ συγκαλέσαντα ἡμᾶς τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου σου /127v/ μετόχον ποιήσον διὰ παντός, καὶ ἀνεπηρέαστον τὴν ζωὴν αὐτοῦ διαφύλαξον, ταῖς αἰωνίοις σου καὶ ἀναφαιρέτοις δωρεαῖς κατακοσμῶ(ν)·

Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ. *Ἐκφῶ(νησις)·*

ΞΓ' 176. *Εὐχ(ὴ) εἰς ἀρχὴν σπορίμων·*

Ὁ ὤν, Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς, ὁ παντοκράτωρ, ὁ Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίο)υ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἁπά(ν)των, ὁ ποιήσας τὴν γῆν καὶ ἄν(θρωπ)ον ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰπών· Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρω(ν) σπέρμα κατα γένος καὶ καθομοιότητα, καὶ μέχρι νῦν διδοὺς τροφὴ(ν) πάσῃ σαρκί, ὁ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν· /128r/ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶ(ν) ἁμαρτωλῶν, καὶ ἐξαπόστειλον τ(ὴν) παρὰ σου εὐλογίαν ἐπὶ τὰ σὰ κτίσματα· εὐδόκησον πολυπλασίονα τὸν σπόρον γενέσθαι ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου· πλήθυνον τὰ γενήματα τῆς γῆς, ἵνα ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι οἱ σοὶ δοῦλοι καὶ πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύομε(ν) εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· φιλαν(θρωπ)ίᾳ, κ(αὶ) οἰκτιρμοῖς τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, μεθ' οὗ σοι δόξα καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ζωοποιῷ Πν(εύματ)ι, νῦν, καί.

177. Oratio in pluviae penuria.

+ GOAR, 613; ER 401; EV 522; JACOB, *Len.*, N.173; DUNCAN 152; STASSI N.102; PASSARELLI N.213; PARENTI N.194.

ΞΔ' in marg ext.

15) χρήζοντας: χρίζοντας, Sev.

21) προσδοκοῦσιν: προσδοκῶσιν, Sev.

178. Oratio in aestatis exordio.

+ GOAR, 524; JACOB, *Len.*, N.178; PASSARELLI N.225; PARENTI N.219.

ΞΔ' 177. ***Εὐχ(ὴ) ἐπὶ ἀνομβρίας·***

Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆλον ἐπακούσας Ἡλίᾳ τῷ Προφήτῃ, /128v/ καὶ τὸν κατὰ καιρὸν τῇ γῇ πεμπόμενον ὑετὸν ἐπισχεθῆναι κελεύσας· εἶτα πάλιν διὰ τῆς αὐτοῦ ἱκεσίας ὄμβρον καρποφόρον αὐτῇ χαρισάμενος· αὐτός, Δέσποτα τῶν ἁπάντων, ὑπὸ τῆς ἰδίας σου εὐσπλαγχνίας δυσωπούμενος, βροχὴ(ν) ἑκούσιαν ἀφόρησον τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ τὰ πεπλημμελημένα ἡμῖν παριδών, τοὺς ὑετοὺς σου κατάπεμψον ἐπὶ τοὺς χρήζο(ν)τας καὶ ἐπιδεομένους τόπους· εὔφρανον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς διὰ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ σου, διὰ τὰ νήπια, καὶ τὰ κτήνη, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅτι πρὸς σὲ προσδοκοῦσιν /129r/, δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον. **Σὺ γὰρ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶ(ν), θ(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σῴζειν, καὶ σοὶ τ(ὴν).**

178. ***Εὐχ(ὴ) εἰς ἀρχὴν θέρους·***

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, ὁ εὐλογήσας τὸν κύκλο(ν) τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ στεφανώσας αὐτὸν τῇ καρποφορίᾳ, ὁ κελεύσας τῇ γῇ διὰ τὴν μεγάλην ἀνεξικακίαν ἀξενεγκεῖν ἡμῖν καρποὺς εἰς διατροφήν· σύ, Κ(ύρι)ε προσκυνιτέ, παράσχου τοῖς δούλοις σου τὴν μετάληψιν τῶν πρωτογενημάτων εἰρηνικήν, καὶ τὴν παρακομιδὴν τοῦ θέρους μεθ' ὑγίας καὶ ὁμονοίας, /129v/ καὶ πᾶσαν εὐθηνίαν πα(ν)τοίων ἀγαθῶν δώρησαι ἡμῖν. ***Ἐκφώ(νησις)·*** **Σὺ γὰρ εἶ ὁ χορηγὸς τῶν ἀγαθῶν, κ(αὶ) σοὶ τ(ὴν).**

179. Oratio in kollyba pro comemmoratione Sanctorum.

+ GOAR, 524; ER 331; EV 496; FRČEK I, 671; JACOB, *Len.*, N.186; JACOB, *Mess.*, N.24.1; DUNCAN 134; STASSI N.260; PASSARELLI, N.239; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.5; PARENTI N.229.

ΖΣ' 179. *<Εὐχὴ> εἰς κόλλυβα μνήμης ἁγίω(ν).*

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου Κ(ύρι)ε, καὶ κελεύσας τῇ γῇ παντοδαποὺς ἐκφύειν καρποὺς εἰς ἀπόλαυσιν καὶ τροφὴν ἡμετέραν, ὁ τοῖς σρέρμασιν τοὺς παῖδας ἐν Βαβυλῶνι λαμπροτέρους ἀποφῆνας· αὐτός, Δέσποτα πανάγιε, τὰ σπέρματα ταῦτα τούς τε διαφόρους καρποὺς εὐλόγησο(ν), καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνοντ(ας) ἁγίασον· ὅτι εἰς τιμὴν τῶν ἁγίω(ν) σου ταῦτα προετέθη, καὶ μνημόσυνον /130r/ τῶν ἐν εὐσεβείᾳ τελειωθέντων. Παράσχου δὲ καὶ τοῖς εὐτρεπίσασιν ταῦτα, καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦσιν τοῦ ἁγίου *τοῦδε*, πάντα τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν, ὅπως ἂν καὶ αὐτοῖς σὺν ἡμ(ῖν) δοξάζωσι τὸ πάντιμον, καὶ μεγαλο(πρεπές).

180. Oratio pro terrae motu.

+ GOAR, 623; ER 414; EV 538; JACOB, *Len.*, N.176; DUNCAN 154; STASSI N.135; PHOUNTOULÊS, *Seismos*, 40,51; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.7; PARENTI N.233.

24) Ἐκφ. in marg. ext.

181. Oratio in servanda supplicatione terrae motus pericolo.

+ GOAR, 640; DMITR. II, 58; ER 431; E. Crypt. 30; EV 558; JACOB, *Len.*, N.175; DUNCAN 122; STASSI N.98; PHOUNTOULÊS, *Seismos*, 49; PASSARELLI N.196.

28) titulus orationis in marg. superiori.

43) Ἐκφῶ. in marg. ext.

180. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ σεισμοῦ·*

Ὁ φοβερὸς καὶ θαυμαστὸς καὶ μέγας, ἔνδοξός τε καὶ ἀληθινὸς θ(εό)ς, ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται, ὁ σείων τὴν ὑπου(ρα)νὸν ἐκ θεμελίων, /130v/ οἱ δὲ στύλοι αὐτῆς οὐ σαλεύονται· ὃν πάντα φρίσσει καὶ τρέμει ἀπὸ προσώπου δυνάμεώς σου, ὅτι ἀνυπόστατος ἡ ὀργὴ τῆς ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς ἀπειλῆς· ἀμέτρητόν τε καὶ ἀνεξιχνίαστον τὸ ἔλεος τῆς ἐπαγγελίας σου· αὐτὸς μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου, Κ(ύρι)ε, καὶ τὰ ἐλέη σου παράσχου ἡμῖν, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἐστίν· καὶ στήριξον τὴν κτίσιν· παῦσον τὸν κλόνον αὐτῆς· ἕδρασον τὴν δονηθεῖσαν οἰκουμένην, καὶ μὴ συναπολέσῃς ἡμᾶς ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν, καὶ μὴ κατεάξῃς ἡμᾶς ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς· Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς/ *Ἐκφῶ(νησις)·* /131r/ ἡμ(ῶν), θ(εὸ)ς τοῦ ἐλε(εῖν).

181. *Εὐχ(ὴ) ἐν λιτῇ διὰ φόβον γενομένῃ·*

Πάλιν σοῦ, Κ(ύρι)ε, τοῦ φιλαν(θρώπ)ου Δεσπότου μνήμῃ παιδείας· πάλιν δούλων ἀρχείων σου συγχωρήσεως δέησις γινωσκόντων· ὡς ὅσον ὑπερβάλλεις τῷ μεγέθει, τοσοῦτον καὶ τῇ ἀμνησικάκῳ σου εὐσπλαγχνίᾳ· διὸ δεόμεθά σου, ἐπίστρεψον ἡμᾶς, ὁ θ(εὸ)ς τῶν σ(ωτηρ)ίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶ(ν), ὅπως μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ὀργισθῇς ἡμῖν, ἀλλ' ἐν τῷ ἐλέει σου ζώσῃς ἡμᾶς, καὶ ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου Κ(ύρι)ε.
Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάν(θρωπ)ος/ *Ἐκφῶ(νησις)·* θ(εὸ)ς ὑπάρχ(εις).

182. Oratio super lapidem primarium ponendum ecclesiae.

+ GOAR 485; ER 316; EV 331; JACOB, *Len.*, N.159; JACOB, *Mess.*, N.18.2; PHOUNTOULÊS, *Themelion*, 17; DUNCAN 122; STASSI N.98; PASSARELLI N.242; RUGGERI, *Dedicazione*, 117 (Barb. 336); PARENTI N.149.

18) Ἐκφῶ. in marg. ext.

183. Oratio benedictionis domus novae.

Textus vacat propter lacunam codicis; sequitur statim alia manu secundum officium sanctarum Theophaniarum.

182. *Εὐχ(ὴ) ἐπὶ θεμελίου τιθεμένου ἐκκλησίας·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἀρεσθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναί σοι ἐκκλησίαν· αὐτὸς τοὺς τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσκομίζοντας ἐπὶ τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ πρὸς σὴν δοξολογίαν κτιζομένου οἴκου ἐν τῷ πλήθει τῶν σῶν ἐπου(ρα)νίων ἀγαθῶν ἀντάμειψαι, καὶ τοὺς ὑπουγοῦντας ἐνίσχυσον· ἀβλαβῆ διαφυλάττων τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἀρραγῆ καὶ ἀσάλευτα διατήρισον, καὶ τέλειο(ν) ἀνάδειξον οἶκόν σου, ὅπως ἂν καὶ ἐν αὐτῷ πανευφήμοις ᾠδαῖς καὶ δοξολογίαις ἀνυμνοῦμέν σε τὸν ἀληθινὸν θ(εὸ)ν ἡμῶν. Σοὶ **γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις.** *Ἐκφῶ(νησις)·* /131v/

183. *Εὐχ(ὴ) εὐλογία οἴκου·* /132r/

Textus deest propter lacunam codicis.

SECUNDUM OFFICIUM THEOPHANIARUM.

184. Processio post liturgiam ad locum benedictionis.

+ cfr DMITR. II, 26 (S58), 70 (S62); ER 215; EV 350; PASSARELLI 155.

1) **Incipit manus secunda, ff.123r-139v.**

6) ἦχ. πλ. Δ' in marg. ext.

9)-13) Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων. FOLLIERI V, 26

185. Diaconica benedictionis aquarum.[34]

+ GOAR 368; CONYBEARE 431; DMITR. II, 26 (S58), 70 (S62), 44 (S59), 80 (S61); ER 218; TREMPELAS, *Euch. II*, 23; EV 353; JACOB, *Len.*, N.149; JACOB, *Mess.*, N.13.2; STASSI N.162;

186. Oratio ad diaconicam.[35]

+ GOAR 368; CONYBEARE 416; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59); ER 220; EV 355; TREMPELAS, *Euch. II*, 28 (Barb. 336); JACOB, *Mess.*, N.13.3; PASSARELLI N.156; DUNCAN 63; STASSI N.163; PARENTI N.128.

55)-56) αἰώνων: duplum in Sev.

---

[34] cf. N.59.

[35] cf. N.60.

184. *Οὕτως τελῆται ὁ ἁγιασμὸ(ς) τῶν ἁγί(ων) θεοφανί(ων)./ Μετὰ τ(οῦ) συμπληρῶ(ν) τῆς θεί(ας) λειτουργ(ίας), ἀνέρχοντ(ες) πάντες ἐν τῷ λουτ(ῆρι), ὁμοφών(ως) ψάλλοντ(ες) τὸ/ τροπ(άριν) τοῦτ(ο)· ἦχ(ος) πλ. Δ'*

Φωνὴ Κ(υρίο)ῦ ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾷ λέγουσα· δεῦτε λάβετε πάντες· Πν(εῦμ)α σοφί(ας)· Πν(εῦμ)α συνέσεως· Πν(εῦμ)α φόβου Θ(εο)ῦ· τοῦ ἐπιφανέντος./

185. *Καὶ λ(έ)γ(εται) τοῦτ(ο) Γ'. Καὶ ἄρχετ(αι) ὁ διάκο(νος) τὴν συναπτ(ήν)·*

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν)· Ὑπὲρ τῆς ἄνωθ(εν).
Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτ(ο) τῇ ἐπιφυτήσει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν). /132v/
Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδ(ά)ν(ου), τοῦ Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν).
Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ λυτήριον πταισμάτων καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν).
Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὸ ἁγιασμ(ὸν) καὶ σ(ωτη)ρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ.
Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς τῇ μεταλήψει τῶν ἁγίων ὑδάτων διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ Κ(υρίο)υ.
Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κ(ύριο)ν τὸν Θ(εὸ)ν τῆς φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμ(ῶν), τοῦ Κ(υρίο)υ.
Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσ(ης).
Ἀντιλαβ(οῦ), σῶσον, ἐλέησον καὶ δια(φύλαξον). /133r/
Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπ(ερευλογημένης).

186. *Ὁ ἱερε(ὺς) εὔχετ(αι) καθ' ἑαυτόν·*

Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Π(ατρό)ς, ὁ ἀληθινὸς Θ(εό)ς, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον τοῦ φωτίσαι αὐτόν· καταύγασον ἡμῶν τὴν διάνοιαν τῷ ἁγίῳ σου Π(νεύματ)ι, καὶ πρόσδεξαι ἡμᾶς μεγαλοσύνην, καὶ εὐχαριστίαν σοι προσάγοντας ἐπὶ τοῖς ἀπ' αἰῶνος σου μεγαλουργήμασι(ν), καὶ τῇ ἐπεσχάτων τῶν αἰώνων /133v/ {αἰώνων} σωτηρίῳ σου οἰκο-

2) περιβαλλόμενος: περιβαλόμενος, Sev.

10) ὁδοποιήσῃς: ὁδοποιήσεις, Sev.

13) ἀποκαταστήσῃς: ἀποκαταστήσεις, Sev.

187. Prologus ad magnam orationem.

+ CONYBEARE 431; DMITR. II, 27 (S58), 70 (S62); Goar 369, II 34-370; JACOB, *Fragments*, 355; JACOB, *Mess.*, N.13.4; PASSARELLI, *Pantaleimon 77*, N.31; TREMPELAS, *Euch. II*, 32, II. 2-38. cf. etiam ER 221; EV 356; FRČEK I, 637.

34) ἐκφωνεῖ: ἐκφωνῇ, Sev.

46) ὁ: duplum in Sev.

νομίᾳ, ἐν ᾗ τὸ ἡμῶν ἀσθενὲς καὶ πτωχὸν περιβαλ<λ>όμενος φύραμα, καὶ τοῖς τῆς δουλείας μέτροις συγκατιών. Ὁ τῶν ἁπάντων Βασιλεύς, ἔτι καὶ δουλικῇ χειρὶ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι ὑπομείνας, ἵνα τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν ἁγιάσ(ας) ὁ ἀναμάρτητος, ὁ ὁδοποιήσῃς ἡμῖν τὴν δι' ὕδατος καὶ Πν(εύματο)ς ἀναγέννησιν, πρὸς τὴν πρώτην ἡμᾶς ἀποκαταστήσῃς ἐλευθερίαν. Οὗ τινος θείου μυστηρίου /134r/ τὴν ἀνάμνησιν ἑορτάζοντες, δεόμεθά σου, Δέσποτα φιλάν(θρωπε), ῥᾶνον καὶ ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου, κατὰ τὴν θείαν σου ἐπαγγελίαν, ὕδωρ καθαρὸν τῆς σῆς εὐσπλαχνίας τὴν δωρεάν, εἰς τὸ τὴν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τούτου αἴτησιν ἡμ(ῶν) τῶν ἁμαρτωλῶν εὐπρόσδεκτον γενέσθαι τῇ σῇ ἀγαθότητι, καὶ τὴν εὐλογίαν σου δι' αὐτοῦ ἡμῖν τε καὶ παντὶ τῷ πιστῷ σου χαρισθῆναι λαῷ, εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ σου ὀνόματος. *Ἐκφώ(νησις)*· Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμή, κ(αὶ) προ(σ)- /134v/ κύνησις, τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ.

<u>187</u>. *Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερε(ὺς) τὴν εὐχ(ὴν) ταύτ(ην) . εἰς ἐπίκοον πάντων·*

Δοξάζομέν σε Δέσποτα πανάγ(ιε), παντοκράτορ, προαιώνιε βασιλεῦ. Δοξάζομέν σε τὸν ἀπάτορα ἐκ μητρὸς καὶ ἀμήτορα ἐκ Π(ατ)ρ(ό)ς, ἐν γὰρ τῇ προλαβούσῃ ἑορτῇ νήπιόν σε εἴδομεν ὄντα, ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τέλειόν σε ὁρῶμεν ὄντα, τὸν ἐλ τελείου τέλειον καὶ ἐπιφανέντα ἡμῖν. Σήμερον {ὁ} ὁ τῆς ἀχράντου σου ἑορτῆς καιρὸς ἐπέστη ἡμῖν, καὶ Ἄγγελοι μετὰ ἀν(θρώπ)ων συνεορτάζουσι(ν)· /135r/ σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς ἐν εἴδει περιστερᾶς τοῖς ὕδασιν ἐπιφοιτᾷ· σήμερον ὁ ἥλιος ἄδυτος γίνετ(αι), καὶ ὁ κόσμος φωτὶ καταυγάζεται· σήμερον ἡ σελήνη λαμπραῖς ἀκτῖσι τῷ κόσ-

2) ἀστέρες: ἀστέραις, Sev.

9) χειροθετεῖται: χειροθετῆτε, Sev.

188. Magna oratio in consecratione aquarum.[36]

+ GOAR 370; CONYBEARE 419; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); ER 222; EV 358; FRČEK I, 643; TREMPELAS, *Euch. II*, 38 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.151; JACOB, *Mess.*, N.13.5; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.32; DUNCAN 64; STASSI N.163; PARENTI N.131.

---

[36] cf. N.61.

μῳ συνεκλαμπρύνεται· σήμερον οἱ φωτοειδεῖς ἀστέρες τῇ φαιδρότητι τὴν οἰκουμένην καλλοπίζουσιν· σήμερον αἱ νεφέλαι ὑετὶν δικαιοσύνης τῇ ἀν(θρωπ)ώτητι οὐ(ρα)νόθεν δροσίζουσιν· σήμερον ὁ ἄκτιστος ἰδίῳ κτίσματι βουλήσει χειροθετεῖται· σή- /135v/ μερον ὁ Δεσπότης ὑπὸ τοῦ δούλου βαπτίζεται· σήμερον αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων ἡγιάσθησαν, Χ(ριστο)ῦ ἐπιφανέντος ἐν δόξῃ ἐν Ἰορδάνῃ ποταμῷ. Σήμερον τὰ ἰορδάνια νάματα ἰάματα τοῖς ἀνθρώποις ἀναφαίνεται· σήμερον ἡ θάλασσα ἰδοῦσα τὸν τῶν ὅλων δεσπότην γυμνούμενον ἔφυγον· σήμερον τὰ ἁλμυρᾶ ὕδατ(ος) τῆς θαλάσσης εἰς γλυκύτητα μεταβάλλοντα τῇ /136r/ ἐπιφανείᾳ τοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν· σήμερον τὰ ἄνω τοῖς κάτω συνομιλοῦσιν, καὶ τὰ κάτω τοῖς ἄνω συνεορτάζει. Σήμερον φαιδρᾶ καὶ μεγάλη ἡ τῶν ὀρθοδόξων πν(ευματι)κὴ πανήγυρις· σήμερον βασιλείαν οὐ(ρα)νῶν ὠνησάμεθα, τῆς γὰρ βασιλείας τοῦ Κ(υρίο)υ οὐκ ἔσται τέλος· ὅθεν καὶ ἡμᾶς βοῶμεν καὶ λέγομεν·

13 σημερον

188. Μέγας εἶ Κ(ύρι)ε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου. Σὺ γὰρ βουλήσει ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι /136v/ παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, τῷ σῷ κράτει συνέχεις τὴν κτίσιν, καὶ τῇ σῇ προνοίᾳ διοικεῖς τὸν κόσμον· σὺ ἐκ τεσσάρων στοιχείων τὴν κτίσιν συναρμώσας, τετράσι καιροῖς τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐστεφάνωσας. Σὲ τρέμουσιν αἱ νοεραὶ πᾶσαι δυνάμεις· σὲ ὑμνεῖ ἥλιος· σὲ δοξάζει σελήνη· σοὶ ἐντυγχάνει τὰ ἄστρα· σοὶ ὑπακούει τὸ φῶς· σὲ φρίττουσιν ἄβυσ-

σοι· σοὶ δουλεύουσιν αἱ πηγαί. Σοὶ ἐξέτεινας τὸν /137r/ οὐ(ρανὸ)ν ὡσεὶ δέρριν· σὺ ἐστερέωσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· σὺ περιετείχισας τὴν θάλασσαν ψάμμῳ· σὺ πρὸς ἀναπνοὰς τὸν ἀέρα ἐξέχεας. Ἀγγελικαὶ Δυνάμεις σοὶ λειτουργοῦσιν, οἱ τῶν Ἀρχαγγέλων χοροὶ σὲ προσκυνοῦσιν· τὰ πολυόμματα Χερουβὶμ καὶ τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφὶμ κύκλῳ ἑστῶτα καὶ περιϊπτάμενα φόβῳ τῆς ἀπροσίτου σου δόξης κατακαλύπτονται. Σὺ γὰρ θ(εὸ)ς ὢν ἀπερίγραπτος, ἄναρχός τε καὶ ἀνέκφραστος, ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆς /137v/ μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀν(θρώπ)ων γενόμενος. Οὐ γὰρ ἔφερες Δέσποτα διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου, θεάσασθαι ὑπὸ τοῦ διαβόλου τυραννούμενον τὸ γένος τ(ῶν) ἀν(θρώπ)ων· ἀλλ' ἦλθες καὶ ἔσωσας ἡμᾶς. Ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν, κηρύττομεν τὸν ἔλεον, οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν. Τὰς τῆς φύσεως ἡμῶν γονὰς ἠλευθέρωσας, παρθενικὴν ἡγιάσας μήτραν τῷ τόκῳ σου· πᾶσα ἡ κτίσις ὕμνησέν σε ἐπιφανέντα. Σὺ γὰρ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν ἐπὶ τῆς /138r/ γῆς ὤφθης, καὶ τοῖς ἀν(θρώπ)οις συνανεστράφης· σὺ καὶ τὰ ἰορδάνεια ῥεῖθρα ἡγίασ(ας), οὐρανόθεν καταπέμψας τὸ ἅγιον σου Πν(εῦμ)α, καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἐκεῖσε ἐμφωλευόντων συνέτριψας δρακόντων. Αὐτὸς οὖν φιλάν(θρωπ)ε Βασιλεῦ, πάρεσο καὶ νῦν διὰ τῆς ἐπιφυτήσεως τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, καὶ ἁγίασον τοῦ ὕδωρ τοῦτο· καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου. Ποίησον αὐτὸ ἀφθαρσίας πηγήν, /138v/ ἁγιασμοῦ δῶρον, ἁμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξητήριον, δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτον, ἀγγελικῆς ἰσχύος πεπλη-

f.139r in marg ext. legere nequi.

22) χείμαρροι: χείμαροι, Sev.

41) ὑπόταξον: τα duplum in Sev.
42) **usque ad finem officii, i.e. f. 140r,v.** peioratio scripturae

ρωμένον· ἵνα πάντες οἱ ἀρρυόμενοι καὶ μεταλαμβάνοντες, ἔχοιεν αὐτὸ πρὸς καθαρισμὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων, πρὸς ἰατρίαν παθῶν, πρὸς ἁγιασμὸν οἰκῶν, πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον. Σὺ γὰρ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος καὶ Πν(εύματο)ς ἀνακαινίσας τὴν πα- /139r/ λεωθεῖσαν φύσιν ἡμῶν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος κατακλύσας ἐπὶ τοῦ Νῶε τὴν ἁμαρτίαν· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμ(ῶν), ὁ διὰ θαλάσσης ἐλευθερώσ(ας) ἐκ τῆς δουλείας Φαραὼ διὰ Μωσέως τὸ γένος τῶν Ἑβραίων· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διαρρήξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα καὶ χείμαρ<ρ>οι κατεκλύσθησ(αν), καὶ διψόντα τῶν λαὸν σου κορέσας· σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμ(ῶν), ὁ δι' ὕδατος καὶ πυρὸς διὰ τοῦ Ἡλία ἀπαλλάξας τὸν /139v/ Ἰ(σρα)ὴλ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Βαάλ. Αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα, ἁγιάσας τὸ ὕδωρ τοῦτο τῷ Πν(εύματ)ι σου τῷ ἁγίῳ. Δὸς πᾶσι τοῖς τε ἀπτομένοις, τοῖς τε χριομένοις τὸν ἁγιασμόν, τὴν εὐλογίαν, τὴν κάθαρσιν, τὴν ὑγίαν· καὶ σῶσον Κ(ύρι)ε, τοὺς δούλους σου τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ φύλαξον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων σου ἐν εἰρήνῃ, ὑπότα- /140r/ {τα}ξον αὐτοῖς πάντα ἐχθρ(ὰ) καὶ πολέμιον· χάρισαι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σ(ωτη)ρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν αἰώνιων· ἵνα καὶ διὰ στοιχείων, καὶ διὰ ἀν(θρώπ)ων,/ καὶ δι(ὰ) Ἀγγέλω(ν), καὶ διὰ ὁρωμένων, καὶ ἀοράτων, κ(αὶ) δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα, σὺν τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

189. Oratio ad Kefaloklisiam.[37]

+ GOAR 371; CONYBEARE 420; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); DUNCAN 66; ER 224; EV 360; FRČEK I, 649; TREMPELAS, *Euch. II*, 40 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.152; JACOB, *Mess.*, N.13.6; PASSARELLI N.158; PASSARELLI, *Pant. 77*, N.33; DUNCAN 66; STASSI N.164; PARENTI N.132.

---

[37] cf. N.62.

[E]ἰρήνη πᾶσιν· [T]ὰς κεφαλὰς ἡμῶ(ν)·

<u>189</u>. *[E]ὐχ(ὴ) [τ]ῆς κεφαλοκλησίας·*

[K]λῖνον Κ(ύρι)ε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκου-
σον ἡμῶν, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βα-
πτισθῆναι καταδεξάμενος,
καὶ ἁγιάσας τὰ ὕδατα ταῦτα·
εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς, τοὺς
διὰ τῆς κλίσεως τοῦ ἑαυτῶν αὐ-
χένος σημαίν(ον)τας τὸ τῆς δουλ<ε>ί(ας) /140v/
πρόσχημα· καὶ καταξίωσον
ἡμᾶς ηὐλησθῆναι τοῦ ἁγιασμοῦ
σου, διὰ τῆς τοῦ ὕδατος
τούτου μεταλήψεως, καὶ γε-
νέσθω ἡμῖν Κ(ύρι)ε εἰς ὑγίαν ψυχ(ῆς)
καὶ σώματος. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἁγι-
ασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν
δόξαν ἀναπέμπωμεν,
σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Π(ατ)ρί,
καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγα-
θῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι,
νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. Ἀμήν.
+ /141r/

OFFICIUM PARVI SCHEMATIS

1) Incipit manus prima, ff.141r-188v.

Notanda est peioratio orthographiae ob iotacismum flagrantem.

ϘΓ'. in marg. int.

Professio

19Ø. Scrutinium.

= PALMOV 12*.

24) ἐπιτελέσει: ἐπιτελέση, Sev.

3Ø) παραμένετε: παραμένεται, Sev.

35) φυλάττετε: φυλάττεται, Sev.

39) σώζετε: σώζεται, Sev.

43) ὑπομένετε: ὑπομένεται, Sev.

ϘΓ' *Ἀκολουθ(ία) τοῦ πρώτου σχήματ(ος)·*

<u>19Ø</u>. *Δέον γινώ(σκειν), ὅτι εἰσέρχ(εται)/ ὁ μέλλ(ων) λαμβάν(ειν) τὸ σχῆμ(α) ἐν τῷ διακονικῷ προκειμ(ένου)/ τοῦ Εὐαγγε(λίου) ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, κ(αὶ) βαλόντο(ς) αὐτ(ῷ) μετάνοιαν ἔμπροσθεν τ(ῆς) ἁγίας τραπέζ(ης), καὶ ἀναστάντο(ς) ἐρωτ(ᾶται) ὑπὸ τοῦ ἱερέ(ως) τοῦτ(ο)·*

Τέκνον εὐλογημένον καὶ πν(ευματι)κόν· τίνος ἕνεκα παρεγένου εἰς τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην, λοιπὸν δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐλαχίστους καὶ ἁμαρτω(λού)ς. *Ἀπόκ(ρισις)./*

θέλον γενέσθ(αι) μο(να)χ(όν); *Ὁ ἱερε(ύς)·*

Ὄντος θεόθέν σοι ὁ σκοπὸς οὗτος ὑπερβλέθη, ἐάν περ γένῃ ἄξιος δι' ὑπομον(ῆς), καὶ καρτερίᾳ ἐκπηρῶσαι ὅπερ προέθου. Λέγει γὰρ ὁ θεῖος Ἀπόστολ(ος)· /141v/ ὅτι ὁ ἐναρξάμεν(ος) ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθ(ὸν) μέχρι τέλους καὶ ἐπιτελέσει, ἀποτάσσῃ τῷ κοσμῷ καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ·

Ἀπόκ(ρισις)· Ναί, δι' ἁγίων εὐχ(ῶν)/ π(άτ)ερ ἅγιε./

Παραμένετε τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τῇ ἀσκήσει ἕως ἐσχάτ(ης) ὑμῶν ἀναπνοῆς; *Ἀπόκ(ρισις)./*

Φυλάττετε ἑαυτοὺς ἐν παρθ(ενίᾳ) καὶ σοφροσύνῃ ἕως ἐσχάτ(ης) ὑμ(ῶν) ἀναπνοῆς; *Ἀπόκ(ρισις)./*

Σώζετε μέχρι θανάτου τὴν ὑπακοὴν τῷ προεστότ(ι), καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδε(λφότητι); *Ἀπόκ(ρισις)./*

Ὑπομένετε πᾶσαν κακουχίαν, τοῦτ' ἔστιν πεῖναν, καὶ δίψαν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θ(εο)ῦ; *Ἀπόκ(ρισις)·* **Ναὶ, δι' ἁγίων εὐχ(ῶν) π(άτ)ερ ἅγιε./**

3) βλέπετε: βλέπεται, Sev.

7) μέλλετε: μέλλεται, Sev.; ἀπαιτεῖσθαι: ἀπαιτῆσθαι, Sev.

191. Oratio ad Professionem.

= PALMOV 12*;
+ cf. WAWRYK 1*.

27) ἧς: εἷς, Sev.

192. Tonsura.

= PALMOV 13*.

50) λαμβάνετε: λαμβάνεται, Sev.
51) συντάσσεσθε: συντάσσεσθαι, Sev.
52) ἀποτάσσεσθε: ἀποτάσσεσθαι, Sev.

Ὁ ἱερε(ὺς) λέγει·/

Βλέπετε τέκνα,
ποίας συνθήκας δίδοτε τῷ θ(ε)ῷ. Ἄγ- /142r/
γελοι γὰρ εἰσὶν οἱ ἀπογραφομένοι τ(ὴν)
ὁμολογίαν ὑμῶν ταύτην, ἣν καὶ
μέλλετε ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέ-
ρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ.
Ὁ θ(εὸ)ς φυλάξει ὑμᾶς ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολο-
γίᾳ, καὶ τελείους ἀναδείξει δούλους
αὐτοῦ, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

191. ***Καὶ μετὰ συντάξασθ(αι) αὐτ(ούς), ποιεῖ/ τ(ὴν) εὐχ(ὴν) ὁ ἱερε(ύς)·***

Ὁ θ(εὸ)ς καὶ Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίο)υ καὶ/
Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν
Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ὁ χορηγὸς τοῦ ἁγίου καὶ ζωο-
ποιοῦ Πν(εύματο)ς, ὁ διὰ τοῦ μονογενοῦς
σου Υἱοῦ ἐκκόψας τὴν ὑπερηφα-
νείαν τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ἐπι-
χέων τὴν δόξαν τῆς ταπεινοφρο-
σύνης ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἁγί-
ων σου, καὶ στεφανῶν αὐτοὺς τῷ /142v/
ἀμαραμτίνῳ καὶ ἀφθάρτῳ στεφά-
νῳ τῆς ζωῆς, καὶ ὁδηγῶν αὐτοὺς
εἰς τὴν στενὴν ὁδόν, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ
ἅγιοι Π(ατέ)ρες, καὶ ἀπείληψαν τῇ ἐλ-
πίδι τοὺς τόπους τῆς ἑαυτῶν ἀνα-
παύσεως· αὐτὸς Δέσποτα Κ(ύρι)ε, χάρι-
σαι τὴν παρὰ σου δύναμιν καὶ χάρι(ν)
τῆς σῆς θεότητος ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς
ἡμῶν *τούσδε*, τοὺς ψυχῇ καὶ σώματ(ι)
προσελθόντας σοι, δεχόμενος παρ'
αὐτῶν τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἁγίου σχή-
ματος ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγιάζο(ν)-
τι τὰ σύμπαντα, ἵνα καὶ αὐτοὺς ἁ-
γιάσῃς· Χάριτι, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μ(ονογενοῦς).

192. ***Καὶ μετὰ τὴν εὐχ(ήν), λέγει/ πρὸ(ς) αὐτοὺς ὁ ἱερε(ύς)·***

Λαβετε τὸ ψαλίδ(ιον), κ(αὶ) ἐπιδότε μοι αὐτό. /143r/

Καὶ ἐπιδωσάν(των) αὐτῶν τό ψαλίδ(ιον),/ λέγ(ει) πρὸ(ς) αὐτοὺς ὁ ἱερε(ὺς)·/

Ἰδοῦ ἐκ τ(ῆς) χειρὸ(ς)
τοῦ Κ(υρίο)ῦ λαμβάνετε αὐτό. Βλέπετε
τίνι προσέρχερσθαι, καὶ τίνι συντάσ-
σεσθε, καὶ τίνι ἀποτάσσεσθε. Εὐ-
λογητὸς ὁ θ(εό)ς, ὁ θέλων πάντας ἀν(θρώπ)ους
σωθ(ῆναι), καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ-
θεῖν· ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

4) κείρεται: κήρεται, Sev.

193. Vestitio.

= PALMOV 13*.

15) ἵσταται: εἵσταται, Sev.

194. Oratio ad vestitionem.[38]

= PALMOV 13*; WAWRYK 46*;
+ GOAR 379; DMITR. II, 83 (S61), 559 (Pant. 604); FRČEK II, 531; cf. forma longior WAWRYK 34*; STASSI N.339; PASSARELLI N.380; PARENTI N.254.2.

43) Ἐκφώ. in marg. int.

[38] cf. N.258.

Καὶ κουρεύει αὐτ(οὺς) σταυροειδῶ(ς),/
λέγων οὕτ(ως)·

Ὁ ἀλελφὸς ἡμῶν ὁ *δ(εῖνα)* κείρεται τὴν κόμ(ην)
τῆς κεφαλ(ῆς) αὐτ(οῦ) εἰς τὸ ὄνομα/
τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ
τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου)· εἴπωμεν/
ὑπὲρ αὐτ(οῦ), Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον) γ'.

Καὶ παραλαμβά(νουσιν) αὐτ(ὸν) οἱ μοναχ(οί),/
καὶ κουρε(ύουσιν)
αὐτόν, ψάλλο(ντες) τὸ 'Ἄμωμον', καὶ μετὰ τὸ
κουρευθ(ῆναι) αὐτ(ὸν) ἔρχεται,/

193. *καὶ ἵσταται ἔμ-* /143v/
προσθεν τοῦ ἱερέ(ως),/
καὶ λαβὼν τὸ κουκούλιο(ν),
βάλλει αὐτ(ὸ) τῷ ἀδε(λφῷ) λέγων ταῦτα·

Ὁ ἀφε(λφὸς) ὁ *δ(εῖνα)* ἐνδύεται τὸ κουκού(λιον)/
τ(ῆς) ἀκα(κίας)
εἰς περικεφαλείαν ἐλπίδα σ(ωτη)ρί(ας),
ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ
τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, εἴπ(ωμεν)./

Ὁ ἀδε(λφὸς) ὁ *δ(εῖνα)* λαμβά-
νει τὸ παλίον ἐν ὀνόματ(ι) τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αί).

194. *Καὶ μετὰ τοῦτο ποιεῖ τὴν εὐχ(ήν)·*

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἡ δύναμις τῆς σ(ωτη)ρίας ἡμῶν,
ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ
πν(ευματ)ικῇ ἐν τοῖς ἐπου(ρα)νίοις, εὐλόγη-
σον καὶ τοὺς δούλους σου *τούσδε*, καὶ
φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου.
Χάρισαι αὐτοῖς μὴ εἰς κενὸν τρέχει(ν),
ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ φεύγειν πᾶσαν κακί-
αν, καὶ μεταδιώκειν πᾶσαν ἀρετὴ(ν) /144r/
μετὰ πίστεως, καὶ ἐλπίδος, καὶ ἀγά-
πης εἰς τὸ ἐπιλάβεσθαι τῆς αἰωνίου
ζωῆς· ἵνα κατὰ τὰς ἐντολάς σου
πολιτευσάμενοι, καταξιωθῶσι(ν)
τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ
τῆς δόξης σου. **Σὸν γὰρ ἐστιν** τὸ ἔλε(ος). *Ἐκφώ(νησις)·*

OFFICIUM MAGNI SCHEMATIS

ϙΔ' in marg. int.

195. Initium divinae Liturgiae, antiphonae ad liturgiam.[39]

= PALMOV 14*.
9) φοροῦντες: φορῶντες, Sev.
10) Ps 102
12) Ps 145
13) Mt 5,2-12

16)-20) FOLLIERI III, 167.
16) ἐγκατελίπετε: ἐγκατελείπαται, Sev.
18) ἀποτύχητε: ἀποτύχηται, Sev.

22) Ομ. in marg. ext.

23)-27) FOLLIERI III, 35
25) ἀβλαββές: ἀβλαβεῖς, Sev.

29) Ομ. in marg. ext.

30)-34) ineditum videtur
32) φέροντες: φαίροντες, Sev.

36) Ομ. in marg. ext.

37)-42) ineditum videtur

44)-48) FOLLIERI IV, 313.
48) κατηντήσαστε: κατηντήσασται, Sev.

50) θ. in marg. int.

51)-55) ineditum videtur

[39] cf. N.244.

ϙΔ' *Ἀκολουθ(ία) τοῦ μ(ε)γ(άλου) σχήματ(ος)·*

195. *Ἀπὸ ἑσπ(έρας) εἰς τ(ὴν) παννυχ(ίδα) τίθενται/ τὰ ἱμάτ(ια) τ(ῶν) μελλόντ(ων) κουρε(ύεσθαι) εἰς τ(ὸ) θαλασσίδ(ιον),/ κ(αὶ) λοιπ(ὸν) τὸ πρωῒ εἰς τὴν λειτουργ(ίαν). Ἵστανται οἱ αὐτοὶ ἀδε(λφοὶ) ἐν τῷ βασιλι(κῷ) πυλῶνι, φοροῦντ(ες) τὰ ἐξ ἔθους αὐτῶν ἱμάτια, κ(αὶ) λοιπ(ὸν) ἄρχετ(αι) ἀντίφω(νον) α'·/* Εὐλό(γει) ἡ ψυχ(ή), *ἀντίφω(νον) β'·* Αἴνει ἡ ψυχ(ή),/ *εἶτα οἱ* Μακα(ρισμοί), ἦχος δ' πρὸ(ς) τό· Ὅτε ἐν τῷ παθῷ. /144v/

Ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ποθεινὰ ἐγκατελ{ε}ίπετε, ἵνα τῶν μέλλομτων ἀγαθῶ(ν), μὴ ἀποτύχητε, πάντες μεγαλοφώνως τῷ Κ(υρί)ῳ, εὐχαριστῶς ἐκβοήσωμ(εν)· δόξα σοὶ Σωτὴρ ἡμῶν.

Ὅμ(οιον)

Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τοῦ φωτισμοῦ σου Χ(ριστ)έ, τῷ ὅπλῳ τοῦ Στ(αυρ)οῦ διαφύλαξον Σ(ωτ)ὴρ ἀβλαβές, καὶ σῶσον τοὺς <ἐν> πίστει σοί προσελθόντ(ας) παραστῆναι καταξίωσον, ἐν τῇ βασιλ(είᾳ).

Ὅμ(οιον)

Πάντων τῶν προσκαίρων ὡς φθαρτ(ῶν) καταφρονήσαντες, μόνον τὸν ἀθάνατον νύμφιον σὲ ἐλόθησαν, φέροντες τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυ)ροῦ σου, ἐπωμάδιον μετὰ πίστεως, καὶ ἀκολουθήτω(σαν).

Ὅμ(οιον)

Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονὰς ἀποσεισάμενοι, /145r/ ἕνα τὸν πολύτιμον ὠνήσω μαργαρίτην Χ(ριστό)ν, τούτου ταῖς ἀρεταῖς ἐπαμφιάζου πρὸ(ς) τὴν εἴσοδον καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ νυμφῶνος τοῦ μυστικοῦ.

Τρίβον τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρο(ν) ἀφέμενοι, πύλιν(πύλην) τὴν στενὴν καὶ τεθλιμ<μ>ένην ἐμπορεύσασθαι, ταύτην γὰρ ἀκλινῶς ὁδοιποροῦ(ν)τες κατηντήσαστε εἰς τ(ὴν) μακαρίαν ζωὴ(ν).

θ(εοτόκιον)

Χαῖρε παρθενίας τὸ ὑπέρτιμον καλλώπισμα· χαῖρε ἡ λαμπὰς, ἡ ἀκατάσβεστος τοῦ θείου φωτός· χαῖρε τῶν προστρεχόντων σοί ἡ σκέπη, θ(εοτό)κε ἀειπάρθ(ε)νε, Μή(τη)ρ τῆς ζωῆς ἡμ(ῶν).

196. Troparia post primum introitum Liturgiae.[40]

= PALMOV 14*.
+ GOAR 406; ER 239; EV 205; FRČEK II, 537,539.

6)-12) FOLLIERI II, 51.

14) Ps 121,1

16) Ps 33, 12a.

18)-20) FOLLIERI III.
19) ρερύπομαι: ρερύπωμαι, Sev.

27)-31) FOLLIERI I, 581.

33) Ps 118,169

35) Ps 118,18

37)-43) FOLLIERI II, 23.

45) Ps 118,19

47) Ps 118,30

49)-54) FOLLIOERI IV, 157.

54) ἀπόλωμαι: ἀπώλομε, Sev.

---

40 cf. N.245.

196. *Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον πρὸ τ(ῆς) εὐχ(ῆς)/ τοῦ τρισαγίου δίδοται 'Σοφία', κ(αὶ) ἄρχ(ονται) τροπ(άρια)/ ἦχος δ'.*

Ἤνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας, /145v/ δράμωμεν προθύμως, Χ(ριστὸ)ς ἡμᾶς κέκληκεν, λάβωμεν πανοπλίαν νοητήν, κτησώμεθα ἀρετ(άς), καὶ τρέψωμεν τὰς ἐναντίας δυνάμεις, καὶ εὑρήσωμεν ἀνάπαυσι(ν) ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. *Στίχ(ος)*·

Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσιν μοι.
Ἤνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας, δρα(μώμεν).
Στίχ. **Δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ μου, φό(βον Κυρίου).**

Πλῦνον με τοῖς δάκρυσιν μοῦ Σ(ωτ)ήρ, ὅτι ρερύπομαι ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις, διὸ προσπίπτω σοι ἥμαρτον ἐλέ(ησον).

Στίχ. **Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπι(ον).**
Πλῦνον με τοῖς δακρυσίν μού Σ(ωτ)ήρ, ὅ(τι).
Στίχ. **Δουλεύσατε τῷ Κ(υρί)ῳ ἐν φόβῳ καὶ/** /146r/ **ἀγ(αλλιᾶσθε).**

Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με Σ(ωτ)ήρ, καὶ μηκέτι φέρων τὸν κλύδωνα, σοὶ προσπίπτω, τῷ μόνῳ κυβερνήτῃ· ὡς τῷ Πέτρῳ τὴν χεῖρά μοι ἔκτεινον, τ(ῆς) φιλαν(θρωπ)ίας σού σῶσ(όν) με.

Στίχ. **Ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξ(ιᾶς).**
Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με.
Στίχ. **Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς.**

Ἤθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι τ(ῶν) ἐμῶν πταισμάτων Κ(ύρι)ε τὸ χειρόγραφον, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, διὰ μετανοίας εὐαρεστῆσαι σοι, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς ἀπατᾷ με, καὶ πολεμεῖ τὴν ψυχήν μου Κ(ύρι)ε, πρὶν εἰς τέλο(ς)/ ἀπώλομ(αι σῶσόν με).

Στίχ. **Πάροικο(ς) ἐγώ εἰμὶ ἐν τῇ γῇ μὴ ἀποκ.**
Ἤθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι τ(ῶν) ἐμῶν. /146v/
Στίχ. **Ὁδὸν ἀληθ(ινὴν) ᾑρετησάμην, τὰ κρίμ(ατα).**

Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων, τῷ λιμένι τούτῳ οὐ διασώζεται, ἢ τίς ὀδυρόμενος καὶ προσπίπτων τῷ ἰατρείῳ τούτῳ οὐ θεραπεύεται, δημιουργὲ τῶν ἁπάντων, καὶ ἰατρὲ τ(ῶν) νοσούντ(ων) Κ(ύρι)ε, πρίν εἰς τέλο(ς) ἀπώλομε (ἀπόλωμαι), σῶσόν με.

1) Ps 118,15

3) Ps 118,107

5)-9) FOLLIERI II, 415.
6) χωρίσῃς: χωρήσις, Sev.
8) συναριθμήσῃς: συναριθμήσις, Sev.

11) Ps 24,16

13) Ps 118,173

15)-22) FOLLIERI I, 466.

24) Ps 118,133

26) Ps 118,135

28)-31) FOLLIERI III, 352.

33) Ps 33, 12a

197.[41] Tonsurandus procedit ad ambonem.

= PALMOV 15*.
+ GOAR 406; ER 239; EV 205.

41) Ps 108,26?

43)-51) FOLLIERI III, 349.

53) Ps 118,75

55) Ps 118,17

---

[41] cf. N.247.

Στίχ. **Ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω.**
Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων τῷ.
Στίχ. **Ἐταπεινώθ(ην) ἕως σφόδ**[ρα Κύριε ζῆσόν με]

Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου Κ(ύρι)ε· μὴ χωρίσῃς με τῶν καλῶν προβάτων σου ποίμην ἀγαθὲ· μὴ συναριθμήσῃς με τοῖς κατηραμένοις, ἀλλ' ὡς θ(εὸ)ς ἐπιστρέψας ἐλέησόν με.

Στίχ. **Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐλέησόν (με) κατ(ά).** /147r/
Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου.
Στίχ. **Γενέσθω ἡ χείρ σου τοῦ σῶσαί με.**

Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως υἱοθεσίαν λαβὼν καὶ ἀπολύτρωσιν, ἐν ἀμελ(ε)ίᾳ τὴν ζωὴν, καὶ ἐν παραπτώμασιν ἐκ δαπανήσας ἀγαθέ, νῦν κραυγάζω σοι· δακρύα μετανοί(ας) πηγήν μοι δώρησαι, καὶ ἀπόπλυνον τὸν ῥύπον τῶν ἐμῶν πλημμελημάτων, παντοδύναμε Σ(ωτ)ὴρ καὶ πολυέλεε.

Στίχ. **Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τ(οῦ).**
Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννή(σεως).
Στίχ. **Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ.**

Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποίμν(ης), καὶ πρὸ(ς) σὲ καταφεύγω τὸν ποιμένα τὸ(ν) καλ(ὸν)· ζήτησ(όν) με τ(ὸν) πλανηθ(έντα)/ ὁ θ(εὸ)ς, καὶ ἐλέησ(σόν) με. /147v/

Στίχ. **Δεῦτε τέκνα, ἀκούσατέ μου, φόβ(ῳ).**

197. *Καὶ τούτου τοῦ στιχ(οῦ) ψαλλομέ(νου),/ εἰσέρχ(εται) ὁ μέλλ(ων) κουρε(ύεσθαι) ἕως τοῦ ἄμβωνος,/ καὶ πάλ(ιν) ἵστατ(αι)·*

Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποίμν(ης).
Στίχ. **Ἀντιλαβοῦ μού κατὰ τὸ ἔλε(ος).**

Ποῦ ἐστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια· ποῦ ἐστιν ἡ τῶν προσκαίρων φαντασία· οὐκ ἰδοὺ πάντα βλέπωμεν(βλέπομεν) γῆν καὶ σποδόν· τί οὖν κοπιῶμεν εἰς μάτην· τί δὲ οὐκ ἀρνούμεθα κόσμον καὶ ἀκολουθοῦμεν τῷ κράζοντι· ὁ θέλω(ν) πορευθῆναι ὀπίσω μου, ἀναλαβέτω τὸν Στ(αυ)ρὸν αὐτοῦ, καὶ ζωὴν κληρονομήσει τὴν αἰώνιον.

Στίχ. **Ἔγνων Κ(ύρι)ε ὅτι δικαιοσύνη τὰ κ(ρίματα).**
Ποῦ ἐστιν ἡ τοῦ κοσμοῦ προσπάθεια. /148r/
Στίχ. **Ἐλθέτωσάν με οἱ οἰκτιρμοί σου.**

1)-4) FOLLIERI III, 32.
2) ἄρατε: ἄραται, Sev.

6) Ps 118,146

8) Ps 2,11

10)-15) FOLLIERI I, 290/294
15) εὑρήσετε: εὑρήσεται, Sev.

17) Ps 18,9

19) Ps 83,1

21)-26) FOLLIERI I, 437.
21) ἐνδύσασθε: ἐνδύσασθαι, Sev.
24) ὁπλίσατε: ὁπλίσαται, Sev.

28) Ps 83,10, ἐξελεξάμην: ἐξελεξάμιν, Sev.

30) Ps 94,6

38)-42) Ps 78,15b-16a

44) Ps 118,145

50) FOLLIERI III, 16.

Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστιν, καὶ τὸ φορτίο(ν) μου ἐλαφρόν· ἄρατε ἐπῶμον, καὶ βαδίσατε εὐθεῖαν ὁδόν, καὶ εὑρήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμ(ῶν).

Στίχ. **Ἐκέκραξά σοι σῶσόν με καὶ φύ(λαξον).**
Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστιν καὶ τὸ φορ(τίον).
Στίχ. **Δουλεύσατε τῷ Κ(υρί)ῳ ἐν φόβῳ.**

Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἀράτε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ἡμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ· ὅτι πρᾶος εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδ(ίᾳ), καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχ(αῖς ὑμῶν).

Στίχ. **Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερο(ς).**
Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες. /148v/
Στίχ. **Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματ(ά) σου Κ(ύρι)ε.**

Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρίας· ζώσασθ(ε) τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης· δέξασθε τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυ)ροῦ· τοὺς πόδας τοὺς νοητοὺς ὁπλίσατε, τ(ῆς) ἐγκρατείας τοῖς τύποις· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶ(ν).

Στίχ. **Ἐξελεξάμην παραρρίπτεισθ(αι) ἐν τῷ <οἴκῳ>.**
Ἐνδύσασθαι χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρίας, ζώσ(ασθε).
Στίχ. **Δεῦτε προσκυνήσωμεν κ(αὶ).**

Καὶ τούτου ρεσκομ(ένου) εἰσέρχ(ον)ται/
κ(αὶ) πίπτουσ(ιν)
ἔμπροσθ(εν) εἰς τ(ὰ) ἅγια θύρια,/
κ(αὶ) ἐγειρόμε(νοι)
πάλιν ἵστανται·

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ,/
καὶ ἴδε, κ(αὶ)
ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην,
καὶ κατάρτησαι αὐτ(ὴν), ἣν ἐφύτ(ευσεν)/ /149r/
ἡ δεξ(ιά σου).

Στίχ. **Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐπ(άκουσον).**
Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ/
καὶ ἴδε.

Εἶτα δοξάζει καὶ λέγει θ(εοτό)κιν·

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δα(υΐ)δ.

Professio.

198.[42] Scrutinium

= PALMOV 15*.
+ GOAR 383,407; ER 240; EV 206; FRČEK II, 543.

9) ποθεῖτε: ποθεῖται, Sev.

12) ἐξελέξασθε: ἐξελέξασθαι, Sev.
13) τελειώσητε: τελειώσηται, Sev.

16) προσέρχεσθε: προσέρχεσθαι, Sev.

21) ἀποτάσσεσθε: ἀποτάσσεσθαι, Sev.

24) παραμένετε: παραμένεται, Sev.

27) φυλάττετε: φυλάττεται, Sev.

29) σώζετε: σώζεται, Sev.

33) ὑπομένετε: ὑπομένεται, Sev.

199. Catechhesis.

= PALMOV 16* (Incipit);
+ GOAR 383;407; ER 241; EV 207; FRČEK II, 545.

39) βλέπετε: βλέπεται, Sev.; δίδετε: δίδωται, Sev.
συνθῆκας: συνθεῖκας, SEV.
42) μέλλετε: μέλλεται, Sev.

52) εἰμή: εἰμί, Sev.
53) γινώσκετε: γινώσκεται, Sev.

---

42 cf. N.248.

198. *Καὶ εἶθ' οὕτως βάλ(λ)ουν μετάνοιαν οἱ ὀφείλοντ(ες) κουρε(ύεσθαι) ἔμπροσθ(εν)/ τοῦ θυσια(στηρίου), καὶ ἀνιστάμε(νοι) ἀπάρχετ(αι) ὁ ἱερε(ὺς)/ οὕτω(ς)·*

Τί προσήλθετε ἀδελφοί, προσπίπτοντες τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, καὶ τῇ ἁγίᾳ συνοδίᾳ ταύτῃ, ποθεῖτε ἀξιωθ(ῆναι) τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, καὶ καταταγῆναι ἐν τῷ χορῷ τῶν μοναζόντ(ων). Ὄντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐὰν καὶ τελειώσητε· τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται, καὶ πόνῳ κατορθοῦνται, ἑκουσίᾳ /149v/ ὑμῶν γνώμῃ προσέρχεσθε τῷ Κ(υρί)ῳ;

Ἀπόκρ(ισις)· Ναί, δι' ἁγίων εὐχ(ῶν) σου, Π(άτ)ερ.
Ἐρώ(τησις)· Μὴ ἔκ τινος ἀνάγκης, ἢ βίας;
Ἀπό(κρισις)· Οὐχί, Π(άτ)ερ./
Ἐρώ(τησις)· Ἀποτάσσεσθε τῷ κοσμῷ, καὶ τὰ ἐν τῷ κοσμῷ κατὰ τὴν τοῦ Κ(υρίο)υ ἐντολήν; *Ἀπό(κρισις)./*
Παραμένετε τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τῇ ἀσκήσει, ἕως ἐσχάτης ὑμῶν ἀναπνοῆς; *Ἀπό(κρισις).* Φυλάττετε ἑαυτοὺς ἐν παρθενίᾳ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ εὐλαβείᾳ; *Ἀπ(όκρισις)./*
Σώζετε μέχρι θανάτου τὴν ὑπακοὴ(ν) τῷ πρωεστῶτι καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χ(ριστ)ῷ ὑμῶν ἀδελφότητι; *Ἀπ(όκρισις)./*
Ὑπομένετε πᾶσαν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν τοῦ μονήρους βίου, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν;/
Ἀπ(όκρισις)· Ναί, δι' ἁγίων εὐχ(ῶν) <σου> Π(άτ)ερ. /150r/

199. Βλέπετε τέκνα, οἵας συνθήκας δίδετε τῷ Δεσπότῃ Θ(ε)ῷ. Ἄγγελοι πάρεισιν ἀπογραφόμενοι τὴν ὁμολογίαν ὑμῶν ταύτην, ἣν καὶ μέλλετε ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν/ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. Ὑφηγοῦμαι οὖν ὑμῖν τὴν τελειοτάτην ζωήν, ἐν ᾗ ἡ κατὰ μίμησιν τοῦ Κ(υρίο)υ πολιτεία διαδείκνυται· διαμαρτυρόμενος, ἅπερ χρὴ ἀσπάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὧν περ δέον ἐκφυγεῖν. Ἡ ἀποταγὴ τοίνυν οὐδὲν ἄλλο καθέστηκεν κατὰ τὸν εἰπόντα, εἰμὴ Στ(αυρ)οῦ, καὶ θανάτου ἐπαγγελία. Γινώσκετε τοιγαροῦν ἀσφαλῶς ἀπὸ τῆς παρούσης ἡμέρας σταυροῦσθαι καὶ /150v/ νεκροῦσθαι τῷ κόσμῳ, καὶ τὸν

2) ἀποτάσσεσθε: ἀποτάσσεσθαι, Sev.

9) ἀπαρνεῖσθε: ἀπαρνεῖσθαι, Sev.

14) ἀκολουθείτω: ἀκολουθήτω, Sev.

16) ἠρετίσασθε: ἠρετίσασθαι, Sev.
17) ἐπιποθεῖτε: ἐπιποθῆται, Sev.
18) ἑτοιμάσθητε: ἑτοιμάσθηται, Sev.

25) εὐτελῆ: εὐτελεῖ, Sev.

33) πάθητε: πάθηται, Sev.

36) ἀγαλλιάσθε: ἀγαλλιάσθαι, Sev.

43) ὕψει: ὕψῃ, Sev.

48) λαμβάνετε: λαμβάνεται, Sev.

51) ἀποκαθαίρεσθε: ἀποκαθαίρεσθαι, Sev.
52) γίνεσθε: γίνεσθαι, Sev.

κόσμον ὑμῖν διὰ τῆς τελειοτάτ(ης) ἀποταγῆς. Ἀποτάσσεσθε γ(ὰρ) γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναιξίν, τέκνοις, πατράσιν, συγγεν(ε)ίας ἑτερ‹ε›ίαις, φίλοις, συνήθεσιν τοῖς ἐν κόσμῳ θορύβοις, φροντῆσιν, κτήμασιν, ὑπάρξεσιν, τῇ καινῇ καὶ ματαίᾳ ἡδονῇ τὲ καὶ δόξῃ. Καὶ ἀπαρνεῖσθε, οὐ μόνον τὰ προειρημένα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ Κ(υρίο)υ τὴν λέγουσαν· Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν Στ(αυρ)ὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Εἰ οὖν ἀληθῶς ἀκολουθεῖ(ν) /151r/ αὐτῷ ἠρετίσασθε, καὶ ἀψευδεῖς ἐπικληθῆναι αὐτοῦ μαθηταὶ ἐπιποθεῖτε, ἑτοιμάσθητε ἀπὸ τοῦ παρόντος, μὴ πρὸς ἀμνεσεις, μὴ πρὸς ἀμεριμνίας, μὴ πρὸς τρυφάς, μὴ πρὸς ἄλλο τι τῶν ἐπὶ γῆς τερπνῶν τε καὶ ἀπολαυστικῶν· ἀλλὰ πρὸς ἀγῶνας πν(ευματ)ικούς, πρὸ(ς) ἐγκρατείαν σαρκός, πρὸ(ς) κάθαρσιν ψυχῆς, πρὸ(ς) πτωχ(ε)ίαν εὐτελῆ, πρὸ(ς) πένθος ἀγαθόν, πρὸ(ς) πάντα τὰ θλιβερὰ τῆς χαροποιοῦ κατὰ θ(εὸ)ν ζωῆς›. Καὶ γὰρ καὶ πεινᾶσαι ἔχετε, καὶ διψῆσαι, ὑβρισθῆναί τε καὶ χλευασθῆναι, καὶ πολλοῖς ἄλλοις περιαχθῆναι λυπηροῖς, οἷς ἡ κατὰ θ(εὸ)ν /151v/ ζωὴ κεχαρακτήρισται. Καὶ ὅταν ταῦτα πάντα πάθητε, χαίρετε φη(σὶν), ὅτι πολλὺς ὁ μισθὸς ὑμῶν ἐν οὐ(ρα)νοῖς ὑπάρχει. Χαρᾷ οὖν χαίρετε, καὶ ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσθε, ὅτι σήμερον ἡμᾶς ἐξελέξατο, καὶ διεχώρισεν Κ(ύριο)ς ὁ θ(εὸ)ς ἀπὸ τῆς τῶν ἐν κό(σ)μῳ ζωῆς, καὶ ἔθετο ὡς ἐν προσώπῳ αὐτοῦ, ἐν τῇ παραστάσει τῆς μοναδικῆς τάξεως, ἐν τῇ στρατείᾳ τῆς ἀγγελοειδοῦς διαγωγῆς, ἐν τῷ ὕψει τῆς οὐ(ρα)νομιμήτου πολιτείας, αὐτῷ ὁλοκλήρως δουλεύειν, τὰ ἄνω φρονεῖν, ὑμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐ(ρα)νοῖς ὑπάρχει. Ὢ τῆς καινῆς /152r/ κλήσεως· ὢ τῆς δωρεᾶς τοῦ μυστηρίου· δεύτερον βάπτισμα λαμβάνετε σήμερον ἀδελφοί, τῇ περιουσίᾳ τῶν τοῦ φιλαν(θρώπ)ου θ(εο)ῦ δωρεῶν, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ὑμῶν ἀποκαθαίρεσθε, καὶ υἱοὶ φωτὸς γίνεσθε, καὶ αὐτὸς Χ(ριστὸ)ς/ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν συγχαίρει μετὰ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὑμῶν μετανοίᾳ, θύων ὑμῖν

4) μισήσωμεν: μησήσωμεν, Sev.

9) στήλη: στήλι, Sev.

12)-16) = Luc 9,62.

19) κατολιγωρῆσαι: κατολιγορῆσαι, Sev.

25) ἕξετε: ἕξεται, Sev.

28) ἀπολαύετε: ἀπολαύεται, Sev.

31) νομίσιτε: νομήσιται, Sev.

35) γινώσκετε: γινώσκεται, Sev.
36) δεῦρο: δεῦρω, Sev.

38) αὐτόν: αὐτῶν, Sev.

τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.᾿Αξίως λοιπὸν τῆς κλήσεως περιπατήσωμεν· ἀπαλ<λ>αγῶμεν τῆς τῶν ματαίων προσπαθείας· μισήσωμε(ν) τὴν πρὸς τὰ κάτω ἕλκουσαν ἡμᾶς ἐπιθυμίαν, ὅλον ἑαυτῶν τὸν πόθο(ν) μεταθώμεθα πρὸς τα οὐ(ρά)νια· μη- /152v/ δόλως στραφῶμεν εἰς τὰ ὀπίσω· ἵνα μὴ γενώμεθα στήλη ἁλός, ὡς ἡ γυνὴ τοῦ Λώτ, ἢ ὥσπερ κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐμετὸν ἐπιστρέφων, καὶ πληρωθῇ ἐφ' ἡμᾶς ὁ λόγος τοῦ Κ(υρίο)υ· Ὅτι οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ὑμῖν μικρὸ(ς) ὁ κίνδυνος, ἐπαγγελομένοις νῦν πά(ν)τα τὰ προειρημένα φυλάττειν, ἔπ<ε>ιτα κατολιγωρῆσαι τῆς ἐπαγγελίας, καὶ ἢ πρὸς τὸν πρότερον βίο(ν) ἐπαναδραμεῖν, ἢ τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς χωρισθῆναι, καὶ τῶν συνασκουμένων ἀδε(λφῶν), ἢ μένοντας καταφρονητικῶς /153r/ ζῆσαι τὰς ἡμέρας ἡμῶν. ᾿Επ(ε)ὶ βαρυτέρας ἕξετε τὰς εὐθύνας παρὰ τὸ πρὶν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀπαραλογίστου βήματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ὅσῳ καὶ πλείονος χάριτος ἀπολαύετε ἄρτι. Καὶ καλὸν ὑμῖν ἦν, ὡς τὰ λόγια, μὴ εὔξασθαι, ἢ εὐξαμένοις, μὴ ἀποδοῦναι. Μηδὲ πάλιν νομίσιτε, ὡς διὰ τοῦ προλαβόντος χρόνου τῆς ἐνταῦθα ὑμῶν διατριβῆς, ἀρκοῦντος ἀγωνίσασθε πρὸς τὰς ἀοράτ(ους) δυνάμ(ε)ις τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλὰ γινώσκετε, ὅτι μᾶλλον ἀπὸ τοῦ δεῦρο διαδέξονται ὑμᾶς μείζονες ἀγῶνες τ(ῆς) πρὸς αὐτὸν πάλης, ὡς πολλαῖς μεθοδίαις καταπολεμεῖν ἡμᾶς /153v/ ἐκείνου πειρομένου. ᾿Ισχύσει δὲ καθ' ὑμῶν οὐδαμῶς, καὶ μετὰ ταῦτα περιπεφραγμένους ὑμᾶς εὑρίσκω(ν), τῇ τε πρὸς τὸν ὁδηγοῦντα ὑμᾶς κραταιᾷ πίστει καὶ ἀγάπῃ, καὶ τῇ πρὸ(ς) πᾶσαν ὑπακοὴν καὶ ταπείνωσο(ν) εὐθύτητι. Διὰ τοῦτο ἀπέστω ἀφ' ὑμῶν ἀνηκοΐα, ἀντιλογία, ὑπερηφανία, φθόνος, ἔρις, ζῆλος, θυμός, κραυγή, βλασφημία, καταλαλία, λαθροφαγία, περπερία, φιλον<ε>ικία, γογγυσμὸς, ψιθυρισμὸ(ς), ἐπίκτησις ἰδιάζουσα οἰκτροῦ πράγματος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τῆς κακίας εἴδη, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θ(εο)ῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τ(ῆς) ἀληθείας, /154r/ καὶ ῥιζοῦν ἄρχεται ἐν αὐτοῖς ὁ τ(ῶν) ψυχῶ(ν)

12) ἐβαπτίσαντο: ἐβαπτίσοντο, Sev.

17) καθομολογεῖτε: καθομολογεῖται, Sev.

Orationes tria cum kefaloklisia ad professionem

200. Oratio prima ad profesionem.[43]

= PALMOV 16* (Incipit).
+ GOAR 384,409; DMITR. II, 560 (Pant. 604); ER 229,243; EV 193,210; FRČEK II, 555.

31)-33) cf. Is 49,15.

37) ἐπαγκαλίσαιτο: ἐπαγκαλίσοιτω: Sev.
38) γένοιτο: γένοιτω, Sev.

49) κληρονομήσειτε: κληρονομήσιται, Sev.

---

[43] cf. N.249.

φθορεύς. Μᾶλλον δὲ ἀντ' αὐτῶν, κτισώμεθα τὰ πρέποντα ἁγίοις, φιλαδελφίαν, ἡσυχίαν, ἐπιεικίαν, εὐλαβ(ε)ίαν, μελέτην τῶν θείων λογίων, τήρησιν καρδίας ἐκ ῥυπαρῶν λογισμῶν, ἐργασίαν τὴν κατὰ δύναμιν, ἐγκράτ(ε)ιαν, ὑπομονὴν μέχρι θανάτου, ἐν' ᾧ Π(ατ)ρὶ τὰς συνθήκας ὑμῶν ἐπαποτίθεσθαι πρῶτ(ον) καὶ τελευταῖον ἐξαγγελίαν τῶν τῆς καρδίας κρυπτῶν, καθὼς αἱ θεῖαι ὑποθῆκαι ὑπαγορεύουσιν. Ἐβαπτίσαντο γὰρ φη(σὶν), ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν./

Ἐρώτησις·

Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖτε /154v/ ἐπ', ἐλπίδι τῆς δυνάμεως τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ ἐν ταύταις ταῖς ὑποσχέσεσιν διακαρτερεῖν συντάσσεσθε μέχρι τέλους ζωῆς χάριτι, Χ(ριστο)ῦ;/

Ἀπόκρισις·

Ναί, διὰ τῶν σῶν ἁγίων εὐχῶν, Π(άτ)ερ.

200. *Εὐχὴ εἶθ' οὕτως·*

Ὁ πανοικτίρμων οὖν θ(εὸ)ς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπλάγχνα τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος ὑπανοίγων παντὶ τῷ προσερχομένῳ αὐτῷ πόθῳ, καὶ ἀγάπῃ θερμῇ· ὁ εἰπών· Ὅτι ἐπιλήσεται γυνὴ τὰ ἔκγονα αὐτῆς, ἢ ἐγὼ ἐπιλήσομαί σου· ὁ τὸν ὑμέτερο(ν) πόθον εἰδώς, καὶ τῇ προθέσει ὑμῶ(ν) ἐπιβάλλων τὴν παρ' ἑαυτοῦ δύναμιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολ(ῶν) /155r/ αὐτοῦ· ἐπιλαύοι<το> καὶ ἐπαγκαλίσαιτο, καὶ ὑπερασπιεῖ, καὶ γένοιτο ὑμῖν τεῖχος ὀχυρὸν ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ, πέτρα ὑπομονῆς, παρακλήσεως ἀφορμή, εὐτονίας χορηγός, εὐψυχίας πορισμός, ἀνδρείας συναγωνιστής, κοιταζόμενος, συνανιστάμενος, γλυκαίνων, καὶ εὐφραίνω(ν) τὴν καρδίαν σου τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Πν(εύματο)ς, ἀξιῶν σε καὶ τῆς μερίδος τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων Π(ατέ)ρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, μεθ ὧν καὶ κληρονομήσειτε τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν, ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ/ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις εἰς τ(ούς). /155v/

201. Oratio secunda ad profesionem.

= PALMOV 17; WAWRYK 84*;
+ DMITR. II, 561 (Pant. 604);

9) σοί: σύ, Sev.

28) ἀπηλοτριωμένην: ἀπηλωτριωμένην, Sev.

31) σωζομένων: σωζωμένων, Sev.

33) ἀναπέμπεται: ἀναπέμπετε, Sev.

202. Oratio tertia ad profesionem.

= PALMOV 17* (Incipit), WAWRYK 85*;
+ GOAR 392,409; DMITR. II, 561 (Pant. 604); ER 211; EV 244; FRČEK II, 559; STASSI N.341.

__201.__ *Κ(αὶ) στραφεὶς ὁ ἱερ(εὺς) ἐπιτ(ίθησι)/ τὴν χεῖρα ἐπὶ τ(ὸν) μέλλοντα/ ‹κουρεύεσθαι›, κ(αὶ) λέ(γει)·*

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα ἁμαρτωλό(ν), ἀλλὰ σὴν κραταιὰν καὶ βραχίωνα ὑψηλὸν ἐπὶ τοὺς δούλους σου *τούσδε*, καὶ δέομαι τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς. Πρόσδεξαι τοὺς ἐν μετανοίᾳ σοὶ προσερχομένους ἐν τῇ ὥρα ταύτῃ, ὁλοκαυτώματα λογικά, θυμίαμα πν(ευματ)ικόν . λατρ(ε)ίαν ἑκούσιον, καὶ ἐγγράπτους ποίησον ἐν βίβλῳ ζώντων· κοινωνοὺς καὶ κληρονόμους ἀνάδειξον μετὰ τ(ῶν) ἐκλεκτῶν σου τῆς ἐπου(ρα)νίου σου βασιλείας. Ἔνδυσον αὐτοὺς χιτῶνα δικαιοσύνης· ζῶσον αὐτοὺς ζών(ην) σωφροσύνης· περίθες αὐτοῖς τοῦ ζωοποιοῦ Στ(αυρ)οῦ τὸν τύπον· περίβαλε αὐτοῖς στολὴν ἀφθαρσίας· τοὺς /156r/ πόδας αὐτῶν ὑπόδησον ἐν ἑτοιμασίᾳ τῆς εἰρήνης· τὸ φρόνημα αὐτ(ῶν) καθαρὸν διατήρησον ἀπὸ μιαρ(ῶν) ἐπιθυμιῶν· ῥῦσαι αὐτοῖς ἀπὸ φα(ν)τασμάτων· ἀπέλασον ἀπὸ τ(ῆς) καρδίας αὐτῶν πᾶν ψεῦδος, πάντα δόλον, πᾶσαν πλεονεξίαν, πᾶσα(ν) κίνησιν σαρκός τε καὶ πν(εύματο)ς, ἀπηλοτριωμένην τοῦ σοῦ θελήματο(ς)· ποίησον αὐτοὺς πρόβατα τῆς τ(ῶν) σωζομένων ποίμνης, ἔνθα εὐφραινομένων καὶ ἑορταζόντων ἦχος ἀναπέμπεταί σοι τῷ φιλαν(θρώπ)ῳ θ(ε)ῷ· ὅτι σὺ εἶ Κ(ύριο)ς ὁ Π(ατ)ὴρ/ τῶν ὀρφανῶ(ν), καὶ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Π(ατ)ρί, κ(αί). /156v/

__202.__ ***Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερε(ὺς), σφραγίζει ἐπὶ/ τ(ὰς) κεφα(λὰς) τ(ῶν) λαμβανόντων τὸ σχῆμα τρίτ(ον). Καὶ τοῦ διακό(νου) λέγοντος·/ Τοῦ Κυ(ρίου) δ(εηθῶμεν)./ ὁ ἱερε(ὺς) εὐχ(ὴν) ταύτ(ην)·***

Ὁ ὢν Δέσποτα Παντπκράτορ, ὕψιστε Βασιλεῦ τῆς δόξης, μετὰ τοῦ ζῶντο(ς) καὶ ἐνυποστάτου Λόγου σου, καὶ τοῦ παρὰ σοῦ ἐκπορευομένου Πν(εύματο)ς τῆς ἀληθείας σου, ὁ κυριεύων πάσης κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου· ὁ θ(εὸ)ς ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ, καὶ τῇ τρισαγίᾳ φωνῇ ὑπὸ τ(ῶν) Σεραφὶμ ἀνυμνούμενος ἀκαταπαύστως, ᾧ παριστήκεισαν χίλιαι χιλιάδες ἁγίων Ἀγγέλων καὶ Ἀρ-

6) πρωτοτόκων: πρωτοτόκον, Sev.

χαγγέλων στρατιαί. Σὺ εἶ τὸ φῶς, τὸ φωτίζον πάντα ἄν(θρωπ)ον ἐρχόμενο(ν) /157r/ εἰς τὸν κόσμον· δυσωπούμενος ὑπὸ τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ ἀειπαρθ(έ)νου Μαρίας, καὶ πάσης ἐκκλησίας ἐπου(ρα)νίου τῶν πρωτοτόκων σου Ἱ(ερουσα)λήμ, ἐπίβλεψον ἱλέῳ ὄμματι ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῶν δούλων σου τῶνδε, οἵτινες ἀνέθεντο, καὶ καθομολόγησαν ἐνώπιον πολλῶ(ν) μαρτύρων· σύναψον τῷ δωρηθέντι αὐτοῖς ἐκ προγόνων χαρίσματι τῆς υἱοθεσίας, καὶ τῆς βασιλείας σου διὰ τοῦ βαπτίσματος, τὸ μοναδικὸν τοῦτο καὶ ἀγγελοειδὲς ἐπάγγελμα, ἀκατασείστως θεμελιουμένους ἐπὶ τὴν ἀκρότομον καὶ πν(ευματ)ικὴν πέτραν τῆς εἰς σὲ πίστεως· ἐνδυνάμωσον /157v/ αὐτοῖς ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἔνδυσον αὐτοὺς τὴν πανοπλείαν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸ(ς) τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πν(ευματ)ικὰ τῆς πονηρίας. Περίζωσον τὴν ὀσφὺν αὐτῶν δύναμιν ἀληθείας, καὶ ἔνδυσον αὐτοῖς θώρακα δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλιάσεώς σου, καὶ ὑπόδησον τοὺς πόδας αὐτῶν ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. Σόφησον αὐτοὺς ἀναλαβεῖν τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσονται πάντα /158r/ τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σ(ωτη)ρίου δέξασθαι, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πν(εύματο)ς, ὅ ἐστιν ῥῆμά σου, ἀντιλαμβανόμενος τοῖς ἀλαλήτοις τῆς καρδίας αὐτῶν στεναγμοῖς. Συναρίθμησον αὐτοὺς τοῖς ἐκλεκτοῖς σου, ἵνα γένωνται σκεύη ἐκλογῆς σου, υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας σου, υἱοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας, σοφία, δικαιοσύνη, ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· κατασκεύασον αὐτοὺς ὄργανα ἐναρμόνια, ψαλτήριον τερπνὸν τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς· ὅπως ἐντεῦθεν κατὰ προκοπὴν ἀπεκδυσάμενοι /158v/ τὸν παλαιὸν ἄν(θρωπ)ον, τὸν φθειρόμενο(ν) κατὰ τὴν φιλήδονον ἀπάτην τοῦ πολυμόρφου ὄφεως, ἐνδύσονται τὸν νέον Ἀδὰμ τὸν κατὰ θ(εὸ)ν κτισθέ(ν)τα ἐν ὁσιότητι, καὶ δικαιοσύνῃ σου. Στερέωσον αὐτοὺς πάντοτε τὰ στί-

16) Ἐκφώ. in marg. ext.

203. Oratio quarta ad kefaloklisiam.

= PALMOV 17* (Incipit); WAWRYK 86*;
+ GOAR 410; DMITR. II, 561 (Pant. 604); ER 245; EV 212; FRČEK II, 563; STASSI N.342.

36) ἐπαναστάσεις: ἐπαναστάσις, Sev.

45) τελειότητι: τελειώτητι, Sev.
46) ἐπιστήμῃ: ἐπιστίμῃ, Sev.

51) ἀκηλίδωτον: ἀκηλήδωτον, Sev.

53) Ἐκφώ. in marg. ext.

γματα, καὶ τὸν Στ(αυ)ρὸν τοῦ Ἰ(ησο)ῦ ἐν τῷ σώματι αὐτῶν βαστάζειν, δι' ὧν αὐτ(ῷ) κόσμος ἐσταυρῶται, καὶ αὐτοὶ τῷ κόσμῳ. Μόρφωσον ἐν αὐτοῖς ἀρετὴν ἀληθινὴν ἄγειν, καὶ μὴ ἀρέσκιαν ἀν(θρώπ)ων, ἢ αὐταρέσκ(ε)ιαν, ἐν τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν καὶ τὴν ὑπακοήν. Χαρίτωσον αὐτοῖς ἀγρυπνοῦντας, ἐργαζομένους, καθεύ- /159r/ δοντας, ἀνισταμένους, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πν(ευματι)καῖς, ἀγγελικῶς ἐνοπτρίζεσθαί σε ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ προσκυνεῖν σε τὸν μόνον ζῶντα καὶ ἀληθινὸν θ(εό)ν, εἰς χαρὰν αὐτῶν ἀνεκλάλητον· *Ἐκφώ(νησις)·*
Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ τὸ κράτ(ος), καὶ ἡ ἐξουσία· καὶ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα.

Ὁ λα(ός)· Ἀμήν. *Ὁ ἱερε(ύς)·* Εἰρήνη πᾶ(σιν)./
Ὁ λα(ός)·
Καὶ τῷ πν(εύματ)ί σου. *Ὁ διάκ(ονος)·* Τὰς κεφαλά(ς).

<u>203</u>. *Καὶ εἶθ' οὕτως ἐπεύχ(εται) ὁ ἱερε(ὺς) λέγων·*

Ἅγιε Κ(ύρι)ε τῶν δυνάμεων, ὁ Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, εὐλόγησον τοὺς δούλους σου *τούσδε*, οὓς προσεκαλέσατο ἡ δεξία σου εἰς τὸν πν(ευματ)ικόν σου νυμφῶνα, καὶ καταξίωσον αὐτοὺς εἶναί σου ὁσίους /159v/ δούλους· σόφισον αὐτούς, καὶ ἐπίχεε αὐτοῖς τὴν παρὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ σου Πν(εύματο)ς χάριν καὶ σύνεσιν· ἐνίσχυσον αὐτοὺς εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἀοράτου ἐχθροῦ πόλεμον, τὰς ἐκ τ(ῆς) σαρκὸς ἐπαναστάσ<ε>ις τῇ κραταιᾷ σου δυνάμει κατάβαλε. Δὸς αὐτοῖς εἰδέναι εὐαρεστεῖν σοι εἰς αἴνεσιν καὶ δοξολογίαν ἀδιάλειπτον, εἰς ὕμνους εὐκαίρους, εἰς εὐχὰς εὐπροσδέκτους, εἰς βουλὴν ὀρθήν, εἰς καρδίαν ταπεινήν, εἰς πρᾶξιν ζωῆς, καὶ πρᾳότητος, καὶ ἀληθείας. Καὶ εὐαρεστεῖν αὐτοὺς καταξίωσον ἐν πρᾳότητι, ἐν ἀγάπῃ, ἐν τελειότητι, ἐν ἐπιστήμῃ, ἐν ἀνδρείᾳ, καὶ /160r/ προσφέρειν σοι ὕμνους, καὶ δοξολογήσεις, καὶ εὐχὰς εἰς ὀσμὴν εὐωδί(ας). Τελείωσον αὐτῶν τὴν ζωὴν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, ἵνα ἀδιάστατον καὶ ἀκηλίδωτον τὴν εἰς σὲ ἔχωσιν ἕνωσιν, ὅπως καταξιωθῶσιν τῆς ἐπου(ρα)νίου σου βασιλείας· *Ἐκφώ(νησις)·*
Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

204. Tonsura.[44]

= PALMOV 17*;
+ GOAR 385,410; ER 246; EV 213; FRČEK II, 567; STASSI N.343.

17) συντάξωνται: συντάξονται, Sev.

33)-36) cf. Jo 1,9; vide exclamationem celebrantis ante baptisma.[45]

49) Ps 118

---

[44] cf. N.252.

[45] cf. N.70, etiam N.251.

204. *Εἶτα κρατήσ(ας) τῆς δεξιᾶς αὐτ(ῶν) χειρὸ(ς) εἰσφέρει αὐτοὺς ἐν τῷ θυσιαστ(ηρίῳ),/ καὶ ποιοῦσι(ν) μετάνοιαν ἔμπροσθ(εν) τ(ῆς) ἁγ(ίας) τρα(πέζης),/ κ(αὶ) ἀνιστά(μενοι) προ(σ)κυν(οῦ)σιν τὸ ἅγ(ιον) Εὐαγγέ(λιον),/ κ(αὶ) ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτ(οῦ), ὁ ἱερε(ὺς) λέγει/ πρὸ(ς) αὐτ(ούς)·*

Ἰδοὺ ὁ Χ(ριστὸ)ς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι. Βλέπετε, ὅτι οὐδεὶς ὑμᾶς ἀναγκάζει ἐλθεῖν ἐπὶ τούτῳ τῷ σχήματι. Βλέπετε, /160v/ ὅτι ὑμεῖς ἐκ προθέσεως θέλετε τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα τοῦτο./

Καὶ ὅταν συντάξωνται, λέγει πρὸ(ς) αὐτοὺς πάλιν ὁ ἱερε(ύς)·

Λάβετε τὸ ψαλίδιον, καὶ ἐπίδοτέ μοι αὐτ(ό).

Καὶ ἐπιδοσάντ(ων) αὐτῶν τὸ ψαλίδ(ιον),/ λέγει πρὸ(ς) αὐτοὺς ὁ ἱερε(ύς)·/

Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸ(ς) τοῦ Χ(ριστο)ῦ λαμβάνετε αὐτό. Βλέπετε τίνι προσέρχ(εσθε), τίνι συντάσσεσθε, καὶ τίνι ἀποτάσσεσθε.

Καὶ λαβὼν ὁ ἱερε(ὺς) ἐκ τ(ῶν) χειρ(ῶν)/ τὸ ψα(λίδιον), λέγει οὕτ(ως)·

Εὐλογητὸς ὁ Θ(εό)ς, ὁ θέλων πάντας ἀν(θρώπ)ους σωθ(ῆναι), καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖ(ν)· ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶν(ας)/ τῶν αἰών(ων). Ἀμ(ήν).

Καὶ κουρεύει ἕνα ἕκαστ(ον) αὐτ(ῶν)/ σταυροειδῶ(ς) λέγ(ων)·

Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τ(ῆς) κεφαλ(ῆς) αὐτ(οῦ) εἰς τὸ ὄνομα/ τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς./ Εἴπωμεν ὑπ(ὲρ) αὐτ(οῦ)· Κ(ύρι)ε ἐλ(έησον). /161r/

Κ(αὶ) εὐθ(ὺς) παραλαμβ(άνουσιν) αὐτὸν/ οἱ μο(να)χ(οὶ) εἰς τ(ὸ) διακο(νικόν), καὶ κουρεύ(ουσι) λέγ(οντες) τὸ Ἄμωμον./

205. Diaconica legenda post Introitum primum ante Trishagium cum petitionibus particularibus pro Tonsurandis.[46]

= PALMOV 18*;
+ GOAR 386,412; ER 248; EV 216.

6) λοιπά: λυπά, Sev.

206. Lectiones Synaxis Verbi.

Lectiones cum signis ekphoneticis.

= PALMOV 18*;
+ GOAR 387,413; DMITR. II, 562 (Pant. 604).

39)-40) Prokimenon = Ps 26,1

42)-49) Apostolus = Coloss 3,12-16

51)-52) Alleluiarium = Ps 33,7

---

46 cf. N.254. etiam STRITTMATTER, *Notes*, Note II. Τὰ Διακονικὰ τοῦ Τρισαγίου, D. The Litany of the Trisagion in the Ceremony of Monastic Profession and in the Dedication of a Church, p.98ss, praecipue Nota 55, ubi fit mentio Sev.

205. *Ὁ δὲ διάκ(ονος)*
ἄρχεται τὴν συναπτήν, τοῦ ἱερέ(ως) λέγ(ον)το(ς)
τὴν εὐχ(ὴν) τοῦ τρισαγίου·/
ὁ διάκ(ονος) λέγει·

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν), *καὶ τὰ λοιπὰ/*
ἕως τὸ· 'Ὑπ(ὲρ) πλεόντ(ων)'.

Καὶ λοιπὸν ἐπισυνάπτει ταῦτα·

Ὑπὲρ τῶν ἀδελ(λφῶν) ἡμῶν *τῶνδε* καὶ τῆς
παρὰ του Κ(υρίο)υ σκέπης, καὶ βοηθ(είας) αὐτῶν,/
τ(οῦ) Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·
Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως, καὶ ἀκατακρίτ(ως),
καὶ ἀνεμποδίστως τὸν σκοπὸν τοῦ
μοναχικοῦ σχήματος διανῦσαι αὐτούς,
τ(οῦ) Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·
Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι τὰς ψυχὰς αὐτ(ῶν)
ἐν ἐγκρατείᾳ, καὶ ἀσκήσει, καὶ τελείῳ
φόβῳ θ(εο)ῦ, τ(οῦ) Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν)·
Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτ(ιῶν), καὶ συγχωρή-
σεως τῶν πλημμελημάτων αὐτῶ(ν), /161v/
καὶ τοῦ γενέσθαι αὐτοὺς ὑψηλοτέρους
τῶν τοῦ κόσμου φρονημάτων,/
τ(οῦ) Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·
Ὑπὲρ τοῦ διάγειν αὐτοὺς ἐν πάσῃ εὐσε-
βείᾳ, καὶ σεμνότητι, καὶ τελείῳ φό-
βῳ θ(εο)ῦ, τοῦ Κ(υρίο)υ δεηθ(ῶμεν)·
Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτοὺς τὸν παλαι-
ὸν ἄν(θρωπ)ον, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νεόν τὸ(ν)
κατ' εἰκόνα θ(εο)ῦ κτισθέντα,/
τοῦ Κ(υρίο)υ δ(εηθῶμεν)·
Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσ(ης).
Ἐκφώ(νησις)· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν,/
καὶ σοὶ τ(ὴν).

206. *Εἶτα τὸ τρισά(γιον), καὶ εἶθ(αρ) /*
προκείμ(ενον) ἦχ(ος) γ'·
Κ(ύριο)ς φωτισμός μου, καὶ Σ(ωτ)ήρ μου.
Κ(ύριο)ς ὑπερασπιστὴς τῆς ζω(ῆς)./

Ὁ ἀπόστολος πρ(ὸς) Κολοσσα(εῖς)·
Ἀδελφοὶ· ἐνδύσασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θ(εο)ῦ
ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι σπλάγχνα οἰ-
κτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινω- /162r/
φροσύνην, πραΰτητα, μακροθυ-
μίαν/...../καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ι-
καῖς, ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
τῷ Κ(υρί)ῳ./

Ἀλληλούια ἦχ(ος) πλ. δ'· /162v/
Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξεν, καὶ ὁ Κ(ύριο)ς·

1)-9) Evangelium = Mt 10,37-11,1

9) ταῖς: τοῖς, Sev.

207. Troparia ad Vestitionem.

= PALMOV 19.

19)-33) FOLLIERI I, 73.

35) Ps 68,1

38) Ps 127,1

40)-49) Ineditum videtur
45) συμφώνως: συμφώνος, Sev.

51) Ps 13,7

54) Ps 125,2

Εὐαγγέλιον ἐκ τ(οῦ) κατ(ὰ) Ματθαῖον·

Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς· ὁ φιλῶν π(ατέ)ρα ἢ μητέρα ὑπ' ἐμέ/...../καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα /163r/ δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται, καὶ/...../Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. *Τέλο(ς) τοῦ σχήμ(ατος)·* Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς διατάσσω(ν) τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ/...../καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

<u>207</u>. *Καὶ ῥεσκομέ(νου) τοῦ Εὐαγγελ(ίου),/ φέρουσι τοὺς ἀποκαρθέντ(ας) οἱ μο(ναχοὶ) μέσον/ τ(ῆς) βασιλ(ικῆς) πύλ(ης), φοροῦντας κολόβια καὶ ἅπτοντ(ας) κηρούς, καὶ μετ(ὰ) τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Εὐαγγελ(ίου) ἄρχεται ὁ κανονάρ(χης) στιχ(ηρά) ἦχ. α'·*

Ἀκολουθήσωμεν ἀδελφοὶ ἀγαθῷ Δεσπότῃ· φύγωμεν τὰς κοσμικὰς ἐ- /163v/ πιθυμίας· φύγωμεν πλάνον κό(σ)μον καὶ κοσμοκράτορα· γενόμεθα καθαροὶ τῷ ποιήσαντι ἡμ(ᾶς)· τιμήσωμεν τὴν εἰκόνα· αἰδεσθῶμεν τὴν κλῆσιν· μεταθώμεθα τὴν ζωήν, τί ποιοῦμεν ἡμ(ᾶς) ἑαυτοὺς ταπεινούς, ὑψηλοὶ γεγονότες, τί τοῖς ὁρομένοις ἐναπομένομεν, διὸ ἕκαστος ὑμῶν ἑαυτῷ καρποφορείτω τῷ Χ(ριστ)ῷ κατὰ τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα· ἵνα πᾶσιν μέτροις τῆς ἀρετῆς τὰς ἐκεῖθεν μονὰς κληρονομήσωμε(ν).

Στίχ. Σῶσόν με ὁ θ(εό)ς, ὅτι εἰσήλθοσαν/ ὕδ(ατα).
Ἀκολουθήσωμεν ἀδελφοὶ ἀγαθῷ.
Στίχ. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμε(νοι). /164r/

Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐ(ρα)νῶν τὰς χεῖρας ὑφαπλώσας ἡμᾶς προσκαλεῖτ(αι) εἰς τὴν ἄνω πόλιν, οὗτος τοῖς κρούουσιν ἀνοιγει τὸν νυμφῶνα, οὗτο(ς) τοῖς ζητοῦσιν εὑρίσκεται θ(εὸ)ς ὤν· διὸ συμφώνως πάντες προθύμως προσέλθωμεν ἀξίως, γάμος γίνεται, οὗ ὁ νυμφῶν ἀχειροποίητος, οὗ ἡ στολὴ οὐ(ρα)νοϋφαντος, ὄντως ὡραῖος κάλλει αὐτός ἐστιν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Στίχ. Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κ(ύριο)ν τ(ὸν) αἰχμά(λωτον).
Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐ(ρα)νῶν τὰς χεῖ(ρας).
Στίχ. Ἐμεγάλυνεν Κ(ύριο)ς τοῦ ποιῆσαι μετ(ά).

1)-13) FOLLIERI I, 510.

16) Ps 118,175

18)-33) Ineditum videtur

208. Vestitio.[47]

= PALMOV 19*;
+ GOAR 411; ER 246; EV 213; FRČEK II, 575; STASSI 343.

[47] cf. N.257.

'Επιγνῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου /164v/
τὴν δύναμιν, τὸν γὰρ ἐκ τῆς ἁμ(αρ)-
τίας πρὸς τὴν πν(ευματ)ικὴν ἑστίαν
ἀναδραμῶντα ἄσωτον υ(ἱό)ν, ὁ πα-
νάγαθος Π(ατ)ὴρ προϋπαντήσας ἀ-
σπάζεται, καὶ πάλιν τῆς ἰδίας δόξ(ης)
χαρίζεται τὰ γνωρίσματα, καὶ μυ-
στικὴν τοῖς ἄνω ἐπιτελεῖ εὐφροσύ-
νην θύων τὸν μόσχον τὸν σιτευτό(ν),
ἵνα ἡμεῖς ἀξίως πολιτευσώμεθα
τοῦ τεθύσαντος φιλα(θρώπ)ου Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ
τοῦ ἀχράντου θύματος τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς
τῶν ψυχῶν ἡμῶν./

Στίχ.
Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε.

'Επιγνῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου,
ἀπαράλ(λ)ακτος εἰκὼν ὁ Υ(ἱὸ)ς τοῦ Θ(εο)ῦ καὶ
Π(ατ)ρ(ό)ς, εὐδοκίᾳ τοῦ γεννήτορος, καὶ /165r/
συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου Πμ(εύματο)ς, γέγονεν
ὅπερ ἐσμὲν πλὴν ἁμαρτίας, ἵνα
γενόμεθα ὅπερ ἐστίν, πλὴν δεσπο-
τίας· ὁ μὲν γὰρ φύσει ὑπάρχων Υ(ἱὸ)ς
μονογενής, ἡμᾶς κατὰ χάριν υἱοὺς
ἀπειργάσατο, προσλαβὼν τὸ ἡμέ-
τερον ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ θεοτόκου
Μαρίας, ὅθεν αὐτοῦ τὰς ἑκατέρας
φύσεις, καὶ τὰς τούτων ὁμολογοῦν-
τες ἰδιότητας, ἕνα τὸν αὐτὸν γινώ-
σκομεν, Θ(εὸ)ν ὁμοῦ καὶ ἄν(θρωπ)ον,/
Σ(ωτῆ)ρα καὶ
λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

208. *Μετ(ὰ) δὲ τὴν συμπλή(ρωσιν) τῶν στιχ(ηρῶν),/ λαμβάνου(σιν) οἱ ἀνάδοχ(οι) τὰ ἱμάτ(ια) ἐκ τοῦ θαλασσιδ(ίου),/ κ(αὶ) ἐνδύ(ουσιν) αὐτούς, τοῦ ἱερέ(ως) λέγοντο(ς) οὕτως·*

Οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν, *ὁ δεῖνα* καὶ *ὁ δεῖνα*, /165v/
ἐνδύονται χιτῶνα δικαιοσύνης
καὶ ἀγαλλιάσεως τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγε-
λικοῦ σχήματος, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς,
καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(ευματο)ς·/
εἴπωμεν ὑπ(ὲρ) <αὐτῶν>· Κ(ύρι)ε ἐλ(έησον).

Οἱ ἀδε(λφοὶ), *ὁ δεῖνα* καὶ *ὁ δεῖνα*, ἐνδύονται τὸ
κουκούλλιον τ(ῆς) ἀκα(κίας), εἰς περικεφαλαί(αν)
ἐλπίδος σ(ωτη)ρίας, ἐν ὀνόματι του Π(ατ)ρ(ό)ς·

24) μοναδικὸν σχῆμα: sic in Sev.

209. Oratio post vestitionem.

= PALMOV 14* (Incipit); WAWRYK 96*;
+ GOAR 411; DMITR. II, 557,562 (Pant. 604); ER 247; EV 157; FRČEK II, 575; STASSI N.344; JACOB, *Mess.*, N.53.1. cf. WAWRYK 51*.

41) διατηρήσωσιν: διατηρίσωσιν, Sev.

Οἱ ἀδε(λφοί), ὁ *δεῖνα* καὶ ὁ *δεῖνα*, λαμβανουσι(ν) τ(ὸν) ἀνάλαβ(ον), ἐν ὀνόματ(ι) τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς,/ καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(ευματο)ς, ἀναλαμβάνοντες τ(ὸν) Στ(αυ)ρὸν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ ἀκολουθοῦντ(ες) τῷ δεσπότῃ Χ(ριστ)ῷ· εἴπωμεν/ ὑπ(ὲρ) ‹αὐτῶν› Κ(ύρι)ε ἐλ(έησον).

Οἱ ἀδε(λφοί), ὁ *δεῖνα* καὶ ὁ *δεῖνα*, περιζώννυντ(αι) τὴν ὀσφῦν αὐτ(ῶν) δύναμιν ἀληθείας, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ.

Οἱ ἀδε(λφοί), ὁ *δεῖνα* καὶ ὁ *δεῖνα*, λαμβάνουσι(ν) τὸ πάλ(λ)ιον τοῦ μ(ε)γ(άλου) καὶ ἀγγελι(κοῦ)/ σχήματο(ς) εἰς στολ(ὴν) ἀφθαρσίας καὶ σεμνότητο(ς), ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καί. /166r/

Οἱ ἀδε(λφοί), ὁ *δεῖνα* καὶ ὁ *δεῖνα*, ὑποδύονται τὰ σανδάλια τ(ῆς) ἑτοιμασίας τοῦ εὐαγγελίου τ(ῆς) εἰρήνης, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.

Οἱ ἀδε(λφοί), ὁ *δεῖνα* καὶ ὁ *δεῖνα*, ἔλαβον τὸ μοναδικὸν σχῆμα, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατρός).

<u>209</u>. *Καὶ μετὰ τὸ ἀμφιασθ(ῆναι) αὐτούς,/ τοῦ διακό(νου) λέγ(οντος)·* Τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν),/ *καὶ κλινόντω(ν) τοὺς αὐχ(ένας), ὁ ἱερε(ὺς) ἐπεύχετ(αι) λέγων οὕτως·*

Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαι σου, καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τ(οῖς) χαρίσμασίν σου, καὶ ἄφατος ἐν τῇ φιλαν(θρωπ)ίᾳ σου, ὁ καλέσας τὸ πλάσμα σου κλήσει ἁγίᾳ, καὶ συναγαγὼν τοὺς δούλους σου *τούσδε* εἰς τὴν πν(ευματ)ικὴν σου ζωήν. /166v/ Δὸς αὐτοῖς βίον εὐσχήμονα, πολιτείαν ἐνάρετον, καὶ ἀκατάγνωστ(ον), ἵνα ἐν ἁγιασμῷ πολιτευσάμενοι, ἄσπιλον διατηρήσωσιν ὅπερ τῇ δυνάμει σου ἐνεδύσαντο σχῆμα· τῷ μὲν χιτῶνι τῆς δικαιοσύνης ἀντεχόμενοι· τῇ δὲ ζώνῃ, τὴν νέκρωσιν τοῦ σώματος, καὶ τὴν σωφροσύν(ην) ἐν ἑαυτοῖς περιφέροντες· τῷ δὲ κουκουλλίῳ, τὴν ταπεινοφροσύνην περικεφαλαίαν σ(ωτη)ρίου περιθέμενοι, τῷ δὲ ἀναλάβῳ, τῷ Στ(αυ)ρῷ, τῇ πίστει κατακοσμούμενοι, τῷ δὲ περιβολαίῳ, στολὴν ἀφθαρσίας θωρακιζόμενοι, τοῖς δὲ σανδαλίοις, /167r/ ἵνα ἐπιβῶσιν τῇ ὁδῷ τῆς σ(ωτη)ρίας τῆς εἰρήνης· ὅπως γένωνται φοβεροὶ τοῖς ὑπεναντίοις, ἀνάλωτοι τοῖς πολεμίοις, πάσης ἡδονῆς καὶ

19)-22) = Mt 25, 34

23) 'Εκφώ. in marg. int.

210. Oratio ad kefaloklisiam.

= PALMOV 20; WAWRYK 97;
+ GOAR 410; DMITR. II, 562; ER 232; EV 196; FRČEK II, 583 (Apokulismus); STASSI 345.

33) κάθαρον: καθαίρων, Sev.

40) σύ: σοί, Sev.

211. Aspasmus.

= PALMOV 20.

49) λοιπός: λυπός, Sev.

αἰσχιστῆς ἐπιθυμίας ἀλλότριοι. Ὑπακοὴν παιδευόμενοι, ἐγκράτειαν μετερχόμενοι, τῷ τῆς ἀσκήσεως στοιχοῦντες κανόνι, ἵνα ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ικαῖς γεραίρωσι τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῖς ἴχνεσι κατακολουθοῦντες τοῦ μεγάλου προφήτου Ἠλιοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ προδρόμου/ καὶ βαπτιστοῦ, ἵνα φθάσαντες τὸ μέτρον τῆς τελειότητος, τὸν δρόμον τελέσωσιν, τὴν πίστην τηρήσωσιν, /167v/ καὶ ἐνδύσονται τὴν τῶν ἁγίων Ἀγγέλ(ων) ἀφθαρσίαν, καὶ συναριθμηθῶσιν τῇ ἁγίᾳ σου ποίμνῃ, καὶ τύχωσιν τ(ῆς) ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως, καὶ ἀκούσονται τῆς μακαρίας ἐκείνης φω(νῆς)· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς μου· κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβο(λῆς) κόσμου, ἧς καὶ ἡμᾶς συγκληρονόμ(ους) ἀξίωσον ὁ θ(εὸ)ς, τῇ σῇ ἀγαθότητι· *Ἐκφώ(νησις)·* Ὅτι θ(εὸ)ς ἐλέους, οἰκτιρμῶν, καὶ φιλαν(θρωπίας).

Ὁ λα(ός)· Ἀμήν. *Ὁ ἱερε(ύς)·* Εἰρήνη π(ᾶσι),/ *κ(αὶ) τοῦ διακ(όνου)·* Τὰς κεφα(λάς), *ἐπεύχετ(αι) ὁ ἱερεύς·*

210. Κ(ύριο)ς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, εἰσάγαγε τοὺς δούλους σου εἰς τὴν πν(ευματ)ικὴν σου αὐλήν, καὶ συγκαταρίθμησον αὐτοὺς εἰς τὸ λογικόν σου /168r/ ποίμνιον· κάθαρον τὰ φρονήματ(α) αὐτῶν ἀπὸ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τῆς καινῆς ἀπάτης τοῦ βίου· συνάγαγε δὲ αὐτοὺς ἀδιαλείπτως μνημονεύειν τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσίν σε, καὶ σταυρώσασι(ν) ἑαυτοῖς τῷ βίῳ, διὰ τὴν βασιλείαν σου. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ποιμὴν καὶ ἐπίσκοπ(ος) τῶν ψυχ(ῶν).

211. *Μετ(ὰ) ταῦτ(α) ἐπαίρει ὁ διάκο(νος)/ τὸ εὐαγγ(έλιον), κ(αὶ) ἵστατ(αι) ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνοῦσι πρῶτ(ον) οἱ λα(βόντες) τὸ σχῆμ(α),/ καὶ ἵσταντ(αι) πλησίο(ν) τοῦ διακό(νου) τοῦ κατέχοντο(ς)/ τὸ εὐαγγέ(λιον), καὶ λοιπόν, εἰσέρχ(εται) ὁ λοιπὸ(ς) λα(ὸς)/ προσκυνῶ(ν) τὸ εὐαγγέ(λιον), καὶ εἶθ' ἀσπάζονται αὐτὸν. Κ(αὶ) μετ(ὰ) τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμ(όν)/ εἰσερχομ(ένων) αὐτ(ῶν) εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἄρχετ(αι)/ ὁ διάκο(νος)·* /168v/

212. Processio in Trapezam ad refectionem.[48]

= PALMOV 20*.
+ cf. FRCEK II, 579.

12) Ps 78,15b
13) Ps 71,2a
14) Ps 72,2c
15) Ps 72,3b

213. Oratio ad ablationem kukulii.

= PALMOV 20* (Incipit);
+ GOAR 419; DMITR. II, 563 (Pant. 604); ER 250; EV 219.

35) συνθάλπων: συνθάλπον, Sev.

[48] cf. N.260.

Ὁ δ(ιάκονος)· Εἴπωμεν πάντες· Κ(ύρι)ε ἐλέησον.

212. *Καὶ λοιπ(ὴ) ἀκολουθ(ία) τελεῖτ(αι) / ἡ θεία λειτουργ(ία), τελεσθείσης δὲ ἅπτ(ον)τες οἱ μο(ναχοὶ) κηρούς συναπέρχοντ(αι) μετὰ τῶν νεοφωτίστ(ων) εἰς τ(ὴν) τράπεζαν, τῶν ἀναδόχων κατεχόντ(ων) αὐτοὺς ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρό(ς), καὶ οὕτως αὐτ(ῶν) ὀψικευόντ(ων). Ἀπερχόμ(εν)οι δὲ ψάλλουσιν ἅπαντες τροπ(άριν) ἦχ(ος) δ'·*

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ, καὶ ἴδε.
Στίχ. α'·Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰ(σρα)ὴλ πρόσχες.
Στίχ. β'·Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερ(ουβίμ).
Στίχ. γ'·Ἐξέγειρον τὴν δυναστ(ε)ίαν σου.

Εἶτ(α) ἀνισταμέν(ων) αὐτ(ῶν) ἀπὸ/ τ(ῆς) τραπ(έζης), συναπέρχονται αὐτ(οῖς) εἰς τ(ὴν) ἐκκλη(σίαν)/ ἐπιτελοῦ(ν)τες τὰ προγεγραμ(μένα)./ Τὰς δὲ ζ' ἡμέ(ρας) οἱ νεοφώτ(ιστοι) προ‹σ›καρτεροῦσιν τῇ ἐκκλη(σίᾳ),/ σχολάζ(ον)τ(ες) ἀπὸ τῶν ἔργων. /169r/

213. *Εὐχ(ὴ) εἰς τ(ὸ) ἀποκουκουλίσαι·*

Πολυέλεε θέε καὶ Κ(ύρι)ε, ὁ δωρισάμενος τοῖς δούλοις σου διὰ τῆς ἀναλήψεως τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος τὸ κουκούλλιον, εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος σ(ωτη)ρίας, ἀναφαίρετον ἐκ τῆς αὐτῶν κεφαλῆς τὴν τοιαύτην σου χάρι(ν) διατήρησον, συνέχων καὶ συνθάλπων τῷ τῆς διανοίας αὐτῶν ἡγεμονικὸν ἐξ ἐναντίων προσβολῶ(ν) ἀπαρασάλευτον, ὅπως τὴν τοῦ πονηροτάτου ὄφεως, τοῦ τηρεῖ(ν) αὐτῶν πτέρναν συγχωρηθέντος, καταπατῶν κάραν, πρὸς σὲ τὴ(ν) φοβερὰν καὶ μόνην κεφαλὴν τῶν ἀπάντων τοὺς νοεροὺς αὐτ(ῶν) /169v/ ὀφθαλομοὺς αἴρειν· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ ἁγιασμὸς τῶν ψυχῶ(ν).

214. Oratio ad kefaloklisiam.

= PALMOV 14* (Incipit);
+ GOAR 419; DMITR. II, 563 (Pant. 604); ER 250; EV 219.

6) κεφαλῇ: κεφαλήν, Sev.

Ὁ ἱερε(ύς)· Εἰρήνη πᾶ(σι). *Ὁ δ(ιάκονος)·/* Τὰς κεφαλά(ς).

<u>214</u>. *Ὁ ἱερεὺς εὔχ(εται) λέγ(ων)·*

Τὸν τῇ πυρίνῳ κεφαλῇ τὴν ὑλαίαν κεφαλήν, σοὶ τῷ ἀοράτῳ καὶ μόνῳ σοφῷ θ(ε)ῷ τῶν ἁπάντ(ων) ὑποκλίναντα Δέσποτα, εὐλόγησον, ἁγίασον, περιφρούρησον ἐκ πάσης ἐπιβλαβοῦς ἐπηρείας ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου· ὅτι πρέπ(ει) <σοὶ> πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησ(ις). /170r/

215. SYNAXARIUM.[49]

Indicationes a die primo Septembris usque ad diem vigesimum eiusdem mensis inclusive.

1. Initium indictionis et memoria S. Simeonis Stylites.

+ MATEOS, *Typicon I.*, 2: Add. Synaxis B.M.V. Miasenorum, quadraginta feminarum, Martyrum et Ascetarum, Aithalas et Mammon. Commemoratio magni incendii (1. IX. 461), SS. Mart. Agathocliae, Callistae, Evodi, Hermogeni. ARRANZ, *Typicon*, 12: Add. alium prokimenon pro S.Simeone, Ps 64,12.

	MATEOS	ARRANZ
7)-9) Prokimenon = Ps 146,5.1	+	+
9) Αἰνεῖτε: Αἰνεῖται, Sev.		
1Ø)-12) Apostolus = Col 3,12-16	+	+
11) ἐνδύσασθε: ἐνδύσασθαι, Sev.		
13)-14) Alleluiarium = Ps 64,2.12	+	+
15)-19) Evangelium = Lc 4,16-22a	+	+
19) Ad Communionem = Ps 111,6	*	+

2. Martyrium SS. Mamanti Mart., Memoria SS. Ioannis Ieiunatoris
et Pauli Novi.

+ MATEOS, *Typicon I.*, 11: Add. SS. Mart. Aithalas, Junias, Philippi, Theodoti, in ecclesia magna vero SS. Ioannis et Pauli. ARRANZ, *Typicon*, 14

	MATEOS	ARRANZ
27)-29) Prokimenon = Ps 115,6.3	+	
3Ø)-32) Apostolus = 1 Tim. 2,1-7	*	
33)-34) Alleliuarium = Ps 36,39	*	
35)-37) Evangelium = Io 1Ø,9-16	*	
38) Ad Communionem = Ps 32,1	+	

3. Martyrium S. Anthimi, Ep. Nicomed.

+ MATEOS, *Typicon I.*, 13-14: Anthimus, Basilissa, Aristion Alex., Theoctistus, Stephanus de Triglia. ARRANZ, *Typicon*, 14.

	MATEOS	ARRANZ
42) Troparium FOLLIERI II, 257	*	
43)-45) Prokimenon = Ps 63,11.2	+	
45)-48) Apostolus = Hebr 7,26-8,1	*	
49) Alleliuarium = Ps 33,18a	*	
5Ø)-53) Evangelium = Lc 6,17-23	*	

49 Sigla in tabula comparationis significant: + = correspondet, * = alium, - in alio loco, sine signo = vacat.

215. + *Συναξάριν συν θ(ε)ῷ τῶν ιβ' μην(ῶν)·*
Μὴν Σεπτέμβριος, ἔχει ἡ ἡμέρα
ρΕ' *ὥρας ιβ', καὶ ἡ νὺξ ὥρας ιβ'·*

<Α'> *Ἀρχὴ τῆς ἰνδ(ικτιόνος) καὶ τοῦ ἁ(γίου) Συμεὼν τοῦ*
στυλήτ(ου) τοῦ εἰς τὴν μάνδ(..)./
Προκείμ(ενον) ἦχ. γ'·
Μέγας ὁ Κ(ύριο)ς ἡμῶν. *Στίχ.·/*
Αἰνεῖτε τ(ὸν) Κ(ύριο)ν, ὅτ(ι).
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Κολοσαεῖς·/
Ἀδε(λφοί)· ἐνδύσασθε
ὡς ἐκλε(κτοὶ). ***Τέ(λος)·*** τῷ Κ(υρί)ῳ ./
Ἀλληλού(ϊα) ἦχ. δ'·
Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θ(εό)ς./
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν)·
Τῷ και(ρῷ) ἦλθεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς Ναζαρέτ ./
Τέλ(ος)· ἐκ τοῦ
στόματος αὐτ(οῦ). ***Κοινονικ(όν)·/***
Εἰς μνημόσ(υνον) <αἰώνιον>.

Β' *Ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτ(υρος) Μάμαντ(ος), καὶ*
μνήμη τ(ῶν) ἐν ἁγίοις π(ατέ)ρων ἡμ(ῶν)/
ἀρχ(ι)επι-
σκό(πων) γενομέ(νων) Κωνσταντ(ινο)πόλε(ως)/
Ἰω(άννου) τοῦ Νιστευτ(οῦ),
καὶ Παύλου τοῦ Νέου./
Προκείμ(ενον) ἦχ. βαρύ(ς)· /17Øv/
Τίμιος ἐνατίον Κ(υρίο)υ ὁ θά(νατος)./
Στίχ. Τί ἀνταποδώ(σω).
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Τιμόθ(εον) α'·/
Ἀδε(λφοί)· παρακαλῶ πρῶτ(ον).
Τέ(λος)· ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ./
Ἀλληλού(ϊα) ἦχ. α'· Σ(ωτη)ρία
τ(ῶν) δικαίων./
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην),/
κε(φάλαιον) πθ'· Εἶπ(εν)
ὁ Κ(ύριο)ς· ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. ***Τέ(λος)·/***
εἶς ποιμήν.
Κοινονικ(όν)· Ἀγαλλιᾶσθε.

Γ' *Ἄθλησ(ις) τοῦ ἁγίου ἱερ(ο)μ(ά)ρ(τυρος)/*
ἐπισκόπ(ου) Νικομηδί(ας)
Ἀνθήμου. ***Τροπ(άριον)·*** Καί τρόπ(ων) <μέτοχος>./
Προκείμ(ενον) ἦχ. βαρύ(ς)·
Εὐφρανθ(ήσεται) δίκαιος. *Στίχ./*
Εἰσάκουσ(ον) ὁ θ(εό)ς. ***Ὁ Ἀπό(στολος)***
πρ(ὸς) Ἑβραί(ους)· Ἀδε(λφοί)· τοιοῦντ(ος)/
ἡμῖν. ***Τέ(λος)·*** ὁ Κ(ύριο)ς καὶ/
οὐκ ἄν(θρωπ)ο(ς).
Ἀλληλού(ϊα) ἦχ. δ'· Ἐκέκραξα(ν) <οἱ δίκαιοι>./
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν),
κε(φ.) με'· Τῷ και(ρῷ) ἔστη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς/
ἐπὶ τόπου πεδινοῦ.
Τέ(λος)· μισθὸς ὑμῶν πολλοῖς ἐν τ(ῷ) οὐρα(νῷ).

4. Martyrium SS. Hieromart. Babylae et 86 infantium

+ MATEOS, *Typicon I.*, 14: Add. SS. Mart. Oceani, Theodori, Ammiani, Juliani, Hermionae, filiae S. Phil. Ap., Petronii, Charitinae, Eutichidis et S. Moysis legislatoris. ARRANZ, *Typicon*, 15.

	MATEOS	ARRANZ
4)-5) Prokimenon = Ps 67,36.27		
6)-9) Apostolus = 1 Cor 9,2-12		
10) Alleluiarium = Ps 36,39		
11)-14) Evangelium = Io 10,9		
15) Ad communionem = Ps 32,1		

8. Nativitas B.M.V.

+ MATEOS, *Typicon I.*, 18; ARRANZ, *Typicon*, 18; ENGBERG, 12.

Ad Vesperas.[50]

	MATEOS	ARRANZ
19)-21) lectio prima = Gen. 28,10-17	+	+
22)-24) lectio secunda = Ez. 43,27-44,4	+	+
23) ἔσται: ἔστε, Sev.		
25)-27) lectio tertia = Prov. 9,1-11	+	+
25) Expectes: Παροιμιῶν.		
28) Troparium FOLLIERI II, 10	+	+

Ad Matutinum.

	MATEOS	ARRANZ
30)-32) Prokimenon = Ps 44, 18.11		+
33)-35) Evangelium = Lc 1,39-56		+

Ad Liturgiam.[51]

	MATEOS	ARRANZ
37)-39) Prokimenon = Lc 1,46.48	+	+
38) μεγαλύνει: μεγαλύνη, Sev.		
40)-42) Apostolus = Phil 2,5-11	+	+
43)-44) Alleluiarium = Ps 44,11	+	+
45)-46) Evangelium = Lc 10,38	+	+
47) Ad Communionem = Ps 115,4	+	+

---

50 MATEOS: Praeponit lectionibus prokimena. ENGBERG, Lectiones exscriptae: Gen. 28,10-17 = L49a, p.12; Ez. 43,27-44,4 = L49b, p.13; Prov. 9,1-11 = L49c, p.14; Troparium p.15 = Mess. 131, Barb 391.

51 cf. MATEOS: Dantur ad libitum apostolus Gal 4,22-27, Alleliuarium Ps 131,1-2. ENGBERG 16: Lc 1,46.48, Phil. 2,5-11, Ps 44,11, Lc 10,38 = Mess. 131.

<Δ'> *Ἄθλησ(ις) τοῦ ἁγίου ἱερομ(ά)ρ(τυρος) Βαβύλα/*
καὶ τῶν <πδ'>
νηπίων./
Προκείμ(ενον) ἦχ. δ'· θαυμαστὸς ὁ θ(εό)ς.
Στίχ. Ἐν ἐκκλη(σίαις)./
Ὁ Ἀπό(στολος) πρὸ(ς) Κορινθ(ίους)·/
Ἀδε(λφοί)· ἡ /171r/
σφραγὶς τ(ῆς) ἐμῆς. *Τ(έλ)ο(ς)·* τὸ εὐαγγέ(λιον)/
τοῦ Χ(ριστο)ῦ.
Ἀλληλού(ϊα) ἦχ. β'· Σ(ωτη)ρία τῶν δι(καίων.)/
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ)
Ἰω(άννην), κε(φ.) ρλβ'· Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς/
τοῖς ἑαυτ(οῖς) <μαθηταῖς>· ἐγώ εἰ-
μι ἡ θ(ύρα). *Τ(έλ)ο(ς)·* κ(αὶ) δουθήσεται ὑμῖ(ν)./
Κοιν(ονικόν)· Ἀγαλλιᾶσθ(ε).

<Η'> *Τὸ γενέσιον τ(ῆς) ὑπ(ερ)αγίας θ(εοτό)κου./*
Ἑσπέρ(ας) ἀναγνώ(σματα)
γ'· Τὸ α' Γενέσεως· Ἐξῆλθ(εν) Ἰακώ(β)./
Τ(έλ)ο(ς)· καὶ αὕτη
ἡ πύλη του οὐ(ρα)νοῦ,/
τὸ β' προφητ(είας) Ἰεζεκι-
ήλ· Ἔσται ἀπὸ τ(ῆς) ἡμέ(ρας). *Τ(έ)λ(ος)·/*
πλήρ(ης) <δόξης> ὁ οἶκο(ς) Κ(υρίο)υ,
τὸ γ' · Ἡ σοφία, ᾠκοδό(μησεν), *Τέ(λος)·*
ἔτη ζωῆς./
Τροπ(άριον) ἦχ. α'· Ἡ γέννησίς σου θ(εοτό)κε.

Προκείμ(ενον) τοῦ ὄρθρου, ἦχ. δ'·/
Μνησθήσομαι. *Στίχ(ος)·*
Ἄκουσ(ον) θύ(γατερ). *Εἶθ' οὕτως·* Πᾶσα π(νοή)./
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ)
Λου(κᾶν), κε(φ.) α'· Ἀνιστᾶσα Μα(ριάμ)./
Τ(έ)λ(ος)· εἰς τὸν οἶκ(ον) αὐτ(ῆς).

Προκείμ(ενον) τ(ῆς) λειτουργ(είας)· ἦχ. γ'·/
ᾠδ(ὴ) τ(ῆς) θ(εοτό)κου· Με-
γαλύνει. *Στίχ.* Ὅτι ἐπέβλεψεν. /
Ὁ Ἀπό(στολος) πρὸ(ς)
Φιλιππισίους· Ἀδε(λφοί)· τοῦτο φρονείσθ(ω). /171v/
Τέ(λος)· εἰς δό(ξαν) θ(εο)ῦ Π(ατ)ρ(ό)ς. Ἀμ(ήν)./
Ἀλληλού(ια) ἦχ. πλ. δ'·
Ἄκουσ(ον) θύγατερ./
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν), κε(φ.) ρκβ'
Τῷ και(ρῷ) <ἐκεινῷ> εἰσῆλθεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς κώ(μην)./
Κοινω(ικόν)· Ποτήρι(ον) <σωτηρίας>.

9. Memoria SS. Ioachim et Annae

MATEOS, *Typicon I.*, 22: Add. SS. Severiani, Charitoni, SS. Patrum III. Concilii in Epheso (431).[52] ARRANZ, *Typicon*, 19.

	MATEOS	ARRANZ
1) Expectes 'Ιωακείμ.		
2)-4) Prokimenon = Ps 15,3.8	*	*
5)-6) Apostolus = Hebr 9,1	+	+
7)-7) Alleluiarium = Ps 36,39	+	+
9)-12) Evangelium = Lc 8,16-21	+	+
13) Ad Communionem = Ps 32,1 αγαλλιᾶσθε: ἀγαλλιᾶσθαι, Sev.	+	*

Sabbatum ante Exaltationem S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 26;
ARRANZ, *Typicon*, 22; ENGBERG 21.

	MATEOS	ARRANZ
16)-18) Apostolus = 1 Cor 2,6-9	+	+
19)-21) Evangelium = Mt 10,37-42	+	+

Dominica ante Exaltationem S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 26;
ARRANZ, *Typicon*, 22; ENGBERG 22.

	MATEOS	MATEOS
24)-26) Apostolus = Gal 6,11-18	+	+
27)-30) Evangelium = Io 3,13-17	+	+

14. Exaltatio S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 26: In fine addit memoriam S. Papae Mart. ARRANZ, *Typicon*, 23; ENGBERG 22.

Ad Vesperas.[53]

	MATEOS	ARRANZ
34)-36) Lectio prima = Ex 15,22-26	+	+
35) Expectes Μωϋσῆς		
36)-39) Lectio secunda = Prov 3,11-18	+	+
40)-42) Lectio tertia = Is 60,11-16	+	+
43) Troparium FOLLIERI III, 612	+	+

Ad Matutinum.

	MATEOS	ARRANZ
45)-47) Prokimenon = Ps 73,12.2		+
48)-50) Evangelium = Io 12,25-46		+

[52] Lectiones Sev. = Lectiones speciales pro memoria Patrum, exlusum Prokimenon.

[53] MATEOS, ARRANZ: Prokimenon Ps 92, 1a,b. ENGBERG: Lectiones exscriptae, Ex 15, 22-26 = L51a, p.22; Prov 3,11-18 = L51b, p.24; Is 60,11-16 = L51c, p.25; Troparium = Mess 131, Barb. 391, Vat.Reg. 57, Flor. Laur.

θ' *Μνήμη τ(ῶν) ἁγίων 'Ιωακὶμ κ(αὶ) Ἄνν(ης)./*
Προκ(είμενον)
ἦχ. δ'. Τοῖς ἁγίοις τ(οῖς) ἐν τ(ῇ) <γῇ>./
Στίχ. Προωρώμην.
'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) 'Εβραί(ους)./
<'Αδελφοί.> εἶχεν ἡ πρώτ(η)./
'Αλληλού(ϊα) ἦχ. β'.
Σ(ωτη)ρία τῶν δικ(αί)ω(ν)./
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν), κε(φ.) οθ'./
Εἶπ(εν)
ὁ Κ(ύριο)ς· οὐδεὶς λύχνον. *Τέ(λος).* κ(αὶ)/
φυλάσσ(ον)τες αὐτ(όν).
Κοινονικόν. *'Αγαλλιᾶσθε.*

Σα(ββάτῳ) πρὸ τ(ῆς) 'Υψώ(σεως)./
'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) Κορινθ(ίους) α'./
'Αδε(λφοί). σοφίαν
λαλοῦμε(ν). *Τέ(λος).* τ(οῖς) ἀγαπῶσιν αὐτ(όν)./
Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τ(θαῖον),
κε(φ.) ϙστ'. Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριο)ς τ(οῖς) ἑαυτ(οῖς) ./
ὁ φιλ(ῶν.) *Τέ(λος).* πόλεσιν αὐτ(οῦ).

Κυ(ριακῇ) πρὸ τ(ῆς) 'Υψώ(σεως)./
'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) Γαλάτ(ας)./
'Αδε(λφοί). ἴδετε πη(λικοις.)
Τέ(λος). ἀδε(λφοί). 'Αμ(ήν)./
Εὐαλλ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) 'Ιω(άννην), κε(φ.) κδ'./
Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριο)ς·
οὐδεὶς ἀναβέ(βηκεν). *Τέ(λος).* ὁ κόσμος/
δι' αὐτοῦ.

ΙΔ' *'Η Ὕψω(σις) τοῦ τιμίου Στ(αυ)ροῦ.*/
'Εσπ(έρας) εἰς τὸ λυχνικ(όν), /172r/
ἀναγνώ(σματα) γ. Τὸ α' τ(ῆς) 'Εξόδου./
'Εξῆρεν Μωσ(ῆς).
Τέ(λος). Κ(ύριο)ς ἰώμενό(ς) σε. *Τὸ β'*/
Παροιμ(ιῶν). Υἱὲ μή, ὀ(λιγώρει)
παιδίας Κ(υρίο)υ. *Τέ(λος).* ὡς ἐπὶ Κ(ύριο)ν/
ἀσφαλ(ής).
Τὸ γ' 'Ισαΐου. Τάδε λέγει <ὁ Κύριος>. ἀνοιχθήσ(ονται)./
Τέ(λος).
ὁ ἅγιο(ς τοῦ) 'Ι(σρα)ήλ./
Τροπ(άριον) ἦχ. α'. Σῶσ(ον) Κ(ύρι)ε τ(ὸν) λα(όν) <σου>.

Προκ(είμενον)
τοῦ ὄρθ(ρου), ἦχ. δ'. 'Ο δὲ θ(εὸ)ς βασιλε(ὺς)./
Στίχ. Μν(ήσ)θητ(ι) τῆ(ς).
Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) 'Ιω(άννην), κε(φ.) ρε'./
'Ο φιλ(ῶν) τ(ὴν) ψυχ(ήν). *Τέ(λος).* υἱοὶ
φωτὸς γέν(ησ)θε./

Ad Liturgiam.[54]

	MATEOS	ARRANZ
1)-3) Prokimenon = Ps 98,5.1	+	+
4)-6) Apostolus = 1 Cor 1,18-24	+	+
7)-9) Alleluiarium = Ps 73,2	+	+
9)-12) Evangelium[55] = Io 19,15; 18.29-39; 19,9-11.13-20.25-28.30-35.	+	+

Notanda est omissio Sabbati post Exaltationem in Sev.

Dominica post Exaltationem S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 32:[56] Add. memoriam S. Hieromart. Symeonis Hierosol. ARRANZ, *Typicon*, 26; ENGBERG 28.

	MATEOS	ARRANZ
15)-17) Apostolus = Gal 2,16-20	+	+
18)-21) Evangelium = Mc 8,34-9,1	+	+

15. Martyrium S. Nicetae, Mart. et Memoria S. Acacii Ep. Melit.
et SS. Patrum VII. Concilii Nicea habitatum (787).

MATEOS, *Typicon I.*, 34: Add. Inventio reliquiarum S. Steph. Protomart.,[57] ARRANZ, *Typicon*, 26: Om. S. Acacii.

	MATEOS	ARRANZ
27)-28) Prokimenon = Ps 31,11.1	+	
29)-30) Apostolus = Hebr 13,7-16	+	
29) μνημονεύετε: μνημονεύεται, Sev.		
31) Alleluiarium = Ps 36,39	+	
32)-34) Evangeliarium = Mt 5,14-19	+	

16. Martyrium S. Euphemiae

MATEOS, *Typicon I.*, 36: Add. S. Martini I. Papae. ARRANZ, *Typicon*, 26.[58]

	MATEOS	ARRANZ
37)-38) Prokimenon = Ps 67,36	+	+
39)-41) Apostolus = Rom 8,14-16	*	*
42)-43) Alleluiarium = Ps 100,1.2	+	*
44)-47) Evangelium = Lc 7, 36-50	+	+
48) Ad Communionem = Ps 32,1	+	+

---

54 cf. MATEOS: Add. ad 1 Cor 1,18-24/ 1 Cor 1.25-2,2.

55 cf. MATEOS, *Typicon I.*, 32 (11-32).

56 Add. Prokimenon Ps 115,6; Alleluiarium Ps 111,1; ad Communionem Ps 32,1.

57 Add. ad Communionem Ps 32,1.

58 MATEOS, ARRANZ, Apostolus alius: 2 Cor 6,1-10.

Προκ(είμενον) τ(ῆς) λειτ(ουργίας),/
ἦχ. βαρύ(ς)· Ὑψοῦτ(ε).
Στίχ. Ὁ Κ(ύριο)ς ἐβασίλε(υσεν), ὀργ(ιζέσθωσαν)./
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Κορινθ(ίους) α'·
Ἀδε(λφοί)· ὁ λόγο(ς) τοῦ Στ(αυ)ροῦ. *Τέ(λος)*·/
καὶ θ(εο)ῦ σοφία(ν)./
Ἀλλη(λούϊα)
ἦχ. α'· Μνήσθητ(ι) τῆ(ς) συναγωγ(ῆς σου)./
Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην), κε(φ.)
ρπη'· Τῷ και(ρῷ) συμβούλι(ον) ἐποίησ(αν)/
οἱ ἀρχιερ(εῖς).
Τέ(λος)· ἀληθινή ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

Κυ(ριακῇ) μετ(ὰ) <τὴν> Ὕψωσ(ιν)·/
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Γαλάτ(ας)· Ἀδε(λφοί)·/
<Ε>ἰδότες, ὅτι οὐ
δικ(αι)οῦτ(αι) ἄν(θρωπ)ος. *Τέ(λος)*· ὑπ(ὲρ) ἡμῶν<sic>/
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(ά)ρ(κον),
κε(φ.) πε'· Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριο)ς· ἥστις <ὅστις>/
θέ(λει) ὀπίσω μ(ου) ἀκο(λουθεῖν). *Τέ(λος)*·
ἐν δυνάμει. /172v/

ΙΕ' *Ἄθλησις τ(οῦ) ἁγίου Μ(ά)ρ(τυρος) Νικῆτ(α),/*
καὶ μνήμ(η) τοῦ ἁγίου Ἀκα(κίου) <ἐπ. Μελιτηνῆς>,
καὶ τῶν ἁγίων π(ατέ)ρων τ(ῶν) συνελθόντ(ων) ἐν τῇ
οἰκουμενικ(ῇ) ς' συνόδῳ./
Προκ(είμενον)· Εὐφράνθ(ητε) ἐπὶ.
Στίχ. Μακά(ριοι) ὧν ἀφέθ(ησαν)./
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἑβραί(ους)· Ἀδε(λφοί)·
μνημονεύετε τ(ῶν) ἡγ(ουμένων)./
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. β'· Σ(ωτη)ρία τῶν δ(ικαίων).
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τ(θαῖον)· <*κεφ. λβ'*>/
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς· ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς.
Τέ(λος)· ἐν τῇ βασι(λεία) τῶν οὐ(ρα)νῶν.

ΙΣ' *Ἄθλησις τ(ῆς) ἁγίας Εὐφημίας τ(ῆς) πανευφημ(ίου)*·
Προκ(είμενον) ἦχ. δ'· θαυμαστό(ς)./
Στίχ. Ἐν ἐκκλ(ησίαις)./
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ῥωμ(αίους)·
Ἀδε(λφοί)· ὅσοι πν(εύματ)ι. *Τέ(λος)*·/
τ(ῶν) τέκν(ων) τοῦ θ(εο)ῦ./
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. πλ. δ'·
Ἔλε(ον) καὶ κρίσιν./
Εὐαγγ(έλιον κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν), κε(φ.) οδ'·/
Τῷ και(ρῷ) <ἐκείνῳ> ἠρώτησέ <τις>
τ(ῶν) φα(ρισαίων) τῷ Ἰ(ησο)ῦ. *Τέ(λος)*·/
εἰς εἰρήν(ην)./
Κοινο(νικόν)· Ἀγαλλιᾶσθ(ε).

20. Martyrium SS. Eustathii et Soc.

MATEOS, *Typicon I.*, 40: Add. SS. Mart. Thalalaei et Artemidori. ARRANZ, *Typicon*, 28.[59]

	MATEOS	ARRANZ
3) Prokimenon = Ps 15,3	+	+
4)-5) Apostolus = Eph 6,10-17	+	+
6)-7) Alleluiarium = Ps 33,17	*	*
8)-12) Evangelium = Lc 20,46-21,19	+	+
12) Ad Communionem = Ps 32,1	+	+

Explicit Synaxarium ob lacunam Codicis.

59 MATEOS, ARRANZ: Alium alleluiarium Ps 36,39.

Κ' *Ἄθλησις τ(ῶν) ἁγίων Μ(ά)ρ(τύρων) Εὐσταθ(ίου)/*
καὶ τ(ῶν) συνόδ(ων) <αὐτοῦ>./
Προκ(είμενον). Τοῖς ἁγ(ίοις).
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἐφε(σίους)./
Ἀδε(λφοί). ἐνδυναμοῦσθ(ε)./
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. δ'.
Ἐκέ(κραξαν) <οἱ δίκαιοι>./
Εὐαγγέ(λιον κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν), <κεφ. ρη>./
Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριο)ς τ(οῖς) ἑαυτ(οῦ) <μαθηταῖς>./
προσέχ(ετε)
ἀπὸ τ(ῶν) ἀν(θρώπ)ων. ***Τέ(λος)***. τὰς ψυχ(ὰς)/
ὑμ(ῶν). ***Κοινο(νικόν)***. Ἀγαλλ(ιᾶσθε). /173r/

216. Ad Matutinum Sabbati Sancti.

+ MATEOS, *Typicon* *II.*, 82; ARRANZ, *Typicon*, 242; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 176; RAHLFS, *AT Lektionen* 134; STEININGER, *Simeon*, XXXIV; HOEG-ZUNTZ 428.[60]

Sev. incipit cum introitu post 'Gloria in excelsis'.

	MAT.	ARR.	SIM.	PAP.
6)-7) Prokimenon = Ps 43,27.2ab	+	+	+	+
8)-10) Prophetia = Ez 37,1-14	+	+	+	+
12)-14) Prokimenon = Ps 9,33.2	+	+	+	+
15)-17) Apostolus = 1 Cor 5,6-8; Gal 3,13-14	+	+		+
19)-20) Alleliuarium = Ps 67,2	+	+		+
21)-24) Evangelium = Mt 27,62-66	+	+		+

[60] Lectiones V.T. exscriptae: Ps 43,27.2ab = p.428; Ez 37,1-14 = L41a, p.429; Ps 9,33.2, 1 Cor 5,6-8, Ps 67,2, Mt 27,62-66 = p.432.

216.

Σύν τ(ῷ) τρισαγ(ίῳ) γίνετ(αι) ἡ εἴσοδο(ς)/ μετ(ὰ) τοῦ εὐαγγ(ελίου), καὶ τ(ῆς) καθέδρ(ας) γινομέν(ης) λέγ(εται)/

Προκ(είμενον) ἦχ. δ'· Ἀνάστα Κ(ύρι)ε, βοήθησον ἡμῖν. *Στίχ.* Ὁ θ(εὸ)ς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμ(ῶν). *Ἀνάγ(νωσμα) πρ(ὸς) Ἰεζεκιήλ·/* Ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κ(υρίο)υ. *Τέ(λος)·* καὶ ποιήσω· λέγει Κ(ύριο)ς./

Προκ(είμενον) ἦχ. βαρύ(ς)· Ἀνάσθητι Κ(ύρι)ε, ὁ θ(εὸ)ς μου ὑψωθ(ήτω)./ *Στίχ.* Ἐξομολογ(ήσομαί) <σοι>. *Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Κορινθ(ίους) α'·/* Ἀδε(λφοί)· μικρὰ ζύμη ὅλ(ον). *Τέ(λος)·* διὰ τῆς πίστεως./

Ἀλλη(λούια) ἦχ. α'· Ἀνα-στήτω ὁ θ(εὸ)ς καὶ διασκορπ(ισθήτωσαν)./ *Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(ατ)θ(αῖον), κε(φ). τνα'·* Τῇ ἐπαύρι(ον)· ἥτις ἐστὶν./ *Τέ(λος)·* με-τὰ τ(ῆς) κουστοδίας./

Καὶ μετ(ὰ) <*τό*>· Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον), *δίδοτ(αι)·* Σοφία, *καὶ ἀπολύει.*

217. Vigilia paschalis

MATEOS, *Typicon II.*, 84-91;[61] ARRANZ, *Typicon*, 244;[62] PAPADOPOULOS-KERAMEUS 179;[63] RAHLFS, *AT Lektionen* 134; STEININGER, *Simeon*, XXXIV.[64] ENGBERG 433.[65]

	MAT.	ARR.	SIM.	PAP.
7) εἶτα: εἶθ, Sev.				
7)-9) Prokimenon = Ps 65,4.1	+	+		
10)-12) Lectio prima = Gen 1,1-5	+	+	+	+
12)-14) Lectio secunda = Is 60,1-16	+	+	+	+
15)-16) Lectio teria = Ex 12,1-11	+	+	+	+
18)-19) Prokimenon = Ps 92,1a.1b	+		-	-
21)-23) Lectio Quarta = Ion 1,1	+	+	+	+
Finis lectionis non indicatur.[66]				
24)-26) Lectio quinta = Ios 11,5b-15a	+	+	+	+
26)-28) Lectio sexta = Ex 13,20-14,31	+	+	+	+
30)-31) Incipit Canticum Moysis = Ex 15,1b	+	+	+	+
33)-36) Lectio septima = Soph 3,8-15	+	+	+	+
37)-39) Lectio octava = 1 Reg 17,8-24	+	+	+	+
40)-42) Lectio nona = Is 61,10-62,5	+	+	+	+
42)-44) Lectio decima = Gen 22,1-18	+	+	+	+

---

61 Secundum et tertium prokimenon inversi sunt.

62 Ps 26,1 = prokimenon secumdum; tertium prokimenum deficit.

63 Ps 92,1a.1b = prokimenon primum; Ps 26,1a.1b = prokimenon secundum; prokimenon tertium deficit.

64 Ps 92,1a.1b = prokimenon primum; prokimenon inter Ex 12,1-11 et Ion 1,1 deficit; Ps 46,7.1 = prokimenon secundum positum inter Is 61,10-62,5 et Gen 22,1-18. Indicationes ad liturgiam vacant.

65 Lectiones V.T. exscriptae: Ps 65,4.1 = p.433; Gen 1,1-5 = L41b, p.434; Is 60,1-16 = L41c, p.435; Ex 12,1-11 = L41d, p.438, Ps 92,1a.1b = p.440 (sic etiam Sin.gr.8); Ion 1,1 = L41e, p.440; Ios 11,5b-15a = L41f, p.448; Ex 13,20-14,31 = L41g, p.450; Ex 15,1b = p.456; Soph 3,8-15 = L41h, p.461; 1 Reg 17,8-24 = L41i, p.462; Is 61,10-62,5 = L41k, p.466; Gen 22,1-18 = L41l, p.467; Ps 26,1a.1b = p.468; Is 61,1-10 = L41m, p.469; 2 Reg 4,8-37 = L41n, p.471; Is 63,11-64,4 = L41o, p.476; Ier 38,31-34 = L41p, p.478; Dan 3,1-51 = L41q, p.479; Dan 3,57 = finis hymni trium puerorum, p. 489; Liturgia: Gal 3,27, Rom 6,3-11, Ps 81,8.1.2a.3.4a, Mt 28,1-20, p.493, Ps 148,1, p.494.

66 videlicet Jon 4,11. MATEOS, *Typicon II.*, p.84,

217.

Ἑσπέρ(ας) δὲ μετὰ τὸ· Κ(ύρι)ε ἐκέκραξα, *εἰσοδ(εύουσι)/ οἱ ἱερ(εῖς) μετ(ὰ) τοῦ εὐαγγ(ελίου), κ(αὶ) εὐθ(ὺς) ἀνέρχον(ται)/ ἐν τῷ συνθ(ρόνῳ),*

καὶ εἶτα λέγ(εται) Προκ(είμενον) ἦχ. πλ. δ'·/ Πᾶσα ἡ γῆ προσκυ(νησάτωσαν). *Στίχ.* Ἀλάξατε τῷ θ(ε)ῷ πᾶσα ἡ γῆ. *Εἶτα* /173v/ *Ἀνά(γνωσμα) α', Γεν(έσεως)·* Ἐν ἀρχ(ῇ)/ ἐποίησεν ὁ θ(εός). *Τέ(λος)·* ἡμέρα μία. *Ἀνά(γνωσμα) β', προφητ(είας) Ἡσαΐου·/* Φωτίζου. *Τέ(λος)·* ὁ θ(εὸ)ς Ἰ(σρα)ήλ./ *Ἀνά(γνωσμα) γ', τ(ῆς) Ἐξόδ(ου)·* Εἶπεν Κ(ύριο)ς πρὸ(ς) Μωσέ. *Τέ(λος)·* Πάσχ(α) ἐστὶν Κ(υρίο)υ./

Προκ(είμενον) ἦχ. πλ. β'· Ὁ Κ(ύριο)ς ἐβασίλε(υσεν). *Στίχ.* Ἐνεδύσατο./

Ἀνάγ(νωσμα) δ',/ προφητ(είας) Ἰωνᾶ· Ἐγένετο λόγος Κ(υρίο)υ/ πρὸ(ς) <Ἰωνᾶν>. *Τέ(λος)·* *Ἀνά(γνωσμα) ε', Ἰησοῦ τοῦ Να(υῆ)·* Παρενέβαλ(ον)./ *Τέ(λος)·* Ἰη-σ(οῦς) οὕτως. *Ἀνάγ(νωσμα) ς', τ(ῆς) Ἐξόδ(ου)·/* Ἐξᾄραντες υἱ-οὶ Ἰ(σρα)ήλ. *Τέ(λος)·* τῷ Κ(υρί)ῳ εἶπαν./

Καὶ ἄρχ(εται) ψάλ(της) τὸ· Ἄσωμεν τῷ Κ(υρί)ῳ, *κ(α)τ(ὰ) στίχ. μέχρι τέλους.*

Ἀνάγ(νωσμα) ζ', προφητ(είας) Σοφονίου·/ Τάδε λέ(γει) Κ(ύριο)ς· ὑ-πόμειν(όν) με εἰς ἡμέ(ραν). *Τέ(λος)·* οὐκ ὄψῃ/ κακὰ οὐκ(έ)τ(ι). *Ἀνάγ(νωσμα) η', Βασιλειῶν γ'·* Ἐγένετο ῥῆμα/ Κ(υρίο)υ πρὸ(ς) Ἠλιού. *Τέ(λος)·* ἀληθινόν./ *Ἀνάγ(νωσμα) θ', προφ(ητείας) Ἡσαΐου·* Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου. *Τέ(λος)·* Κ(ύριο)ς ἐπὶ σοί. *Ἀνάγ(νωσμα) ι', Γενέ(σεως)·/* Ὁ θ(εὸ)ς ἐπείραζεν /174r/ τ(ὸν) Ἀβρα(άμ). *Τέ(λος)·* τ(ῆς) ἐμῆς φων(ῆς)./

	MAT.	ARR.	SIM.	PAP.
1)-2) Prokimenon = Ps 26,1a.1b	+	–	*	–
4)-6) Lectio undecima = Is 61,1-10	+	+	+	+
7)-8) Lectio duodecima = 2 Reg 4,8-37	+	+	+	+
9)-11) Lectio tertia decima = Is 63,11-64,4	+	+	+	+
11)-14) Lectio quarta decima = Ier 38,31-34	+	+	+	+
15)-17) Lectio quinta decima = Dan 3,1-51	+	+	+	+
19)-23) Finis hymni trium puerorum = Dan 3,57	+	+	+	+
41)-43) Post Synaptim pro Trisagio[67] canitur: Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε = Gal 3,27. Prokimenon vacat.[68]				
29)-31) Apostolus = Rom 6,3-11	+	+		+
33)-38) Pro 'Alleluia': Ps 81,8.1.2a.3.4a	+	+		+
40)-41) Evangelium = Mt 28,1-20	+	+		*
43) Ad Communionem = Ps 148,1	+	*		

67 STRITTMATTER, *Notes*, Note II. Τὰ Διακονικὰ τοῦ Τρισαγίου, D. 98ss, praecipue Nota 55. Addendum est: et in Vigilia Paschali f.174r. cf. etiam ARRANZ, *Typicon*, 246, lineae 9-10.

68 cf. ARRANZ, *Typicon*, 246. Apostolus: Rom 6,3-11 vel Gal 3,27. Ad Communionem Ps 77,65. MATEOS, *Typicon II.*, 90: Si baptismata non conferenda sunt, canitur post canticum puerorum: Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε ut supra, sed et adendum est prokimenon, Ps 31,1.2. PAPADOPOULOS-KERAMEUS 180: Ἀκολουθία τῆς λειτουργίας εἰς τὸν ἅγιον Κονσταντῖνον· καὶ ἀντὶ τοῦ τρισαγίου λέγεται· Ὅσοι εἰς Χριστόν. Prokimenon est Ps 31,1.2, Evangelium vero Mt 28,1-7.

Προκ(είμενον) ἦχ. γ'· Κ(ύριο)ς φωτισμός μου. *Στίχ.* Κ(ύριο)ς ὑπερασπιστής.

Ἀνάγ(νωσμα) ια', προφητ(είας) Ἠσαΐου·/ Πν(εῦμ)α Κ(υρίο)υ ἐπ' ἐμέ. *Τέ(λος)·* ἐπὶ Κ(ύριο)ν./ *Ἀνάγ(νωσμα) ιβ', Βασιλειῶν δ·* Ἐγένετο ἡμέρα. *Τέ(λος)·* τ(ὸν) υ(ἱὸ)ν αὐτ(ῆς) καὶ ἐξῆλθ(εν). *Ἀνάγ(νωσμα) ιγ', προφητ(είας) Ἠσαΐου·/* Τάδε <λέγει ὁ Κύριος>· ποῦ ἐστι ὁ ἀναγῶν. *Τέ(λος)·* μνησθήσ(ον)ται. *Ἀνάγ(νωσμα) ιδ',/ προφητ(είας) Ἱερε(μίου)·/* Τάδε <λέγει ὁ Κύριος>· ἰδοῦ ἡμέραι ἔρχ(ονται), *Τέ(λος)·* οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι./ *Ἀνάγ(νωσμα) ιε', προφητ(είας) Δανιήλ·* Ἔτους ὀκτωκαιδεκάτ(ου). *Τέλος)·* ἐν τ(ῇ) καμίνῳ λέ(γοντες)./

Καὶ εὐθ(ὺς) ἀπάρχ(εται) ὁ ψάλτ(ης) τό·/ Εὐλο(γεῖτε) πά(ντα), *καὶ λέγε(ι) ὁ διά(κονος) κα' στιχ(οί), δεχομέ(νου)/ τοῦ λα(οῦ)·* Ὑμνεῖτ(ε) καὶ ὑπ(ερ)υψοῦτε αὐτ(ὸν) εἰς τ(ούς)./

Καὶ μετ(ὰ) γίνετ(αι) <ἡ> εὐχ(ὴ) <τῆς> συναπ(τῆς), καὶ ἀντὶ του τρισαγ(ίου)· Ὅσοι εἰς/ Χ(ριστὸ)ν ἐβα(πτίσθητε).

Ὁ Ἀπόστολο(ς) ἄνευ Προκ(ειμένου), πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδε(λφοί)· ὅσοι εἰς Χ(ριστὸ)ν ἐβαπτίσθητε ./ *Τέ(λος)·* τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμ(ῶν). /174v/

Ἀντὶ δὲ τοῦ Ἀλλη(λούϊα) ψάλλε(ται) ἦχ. βαρύ(ς)·/ Ἀνάστ(α) ὁ θ(εός), κρῖνον τὴν γῆν. *Στίχ. <α'>* Ὁ θ(εὸ)ς ἔστη ἐν συναγ(ωγῇ). *Στίχ. β'·* Ἕως πότε κρίνετ(ε) ἀδι(κίαν), ἕω(ς) καὶ πένητα δικαιώσατ(ε). *Στίχ. γ'·* Ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχ(όν), ἕω(ς)· Ἀνάστα ὁ θ(εό)ς.

Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τθ(αῖον), κε(φ.) νβ'·/ Ὀψὲ σαββάτον. *Τέ(λος)·* ἕως τ(ῆς) συντελείας τοῦ αἰῶνο(ς). Ἀμήν.

Κοινω(νικόν)· Ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κ(ύριο)ς.

218. Prokimena Matutini secundum octo Tonos.

2) ἦχ. α' in marg. int.
4)-6) Tonus primus = Ps 11,6b.7
6) ἦχ. β' in marg. int.
7)-9) Tonus secundus = Ps 7,7b.2
9) ἦχ. γ' in marg. int.
10)-12) Tonus tertius = Ps 95,10.1
13) ἦχ. δ' in marg. int.
13)-15) Tonus quartus = Ps 43,27.2a

16)-18) Tonus plagalus primus = Ps 9,33.2
16) ἦχ. πλ. α' in marg. int.
19)-21) Tonus plagalus secundus = Ps 79,3.2
19) ἦχ. πλ. β' in marg. int.
22)-24) Tonus gravis = Ps 9,33.2
22) ἦχ. βαρύς in marg. int.
25)-28) Tonus plagalus quartus = Ps 145,10.1
25) ἦχ. πλ. δ' in marg. int.

219. Prokimena div. Liturgiae pro Dominicis.

32)-33) Tonus primus = Ps 32,22.1
34)-35) Tonus secundus = Ps 27,9.1
36)-37) Tonus tertius = Ps 146,5.1
38) Tonus quartus = Ps 103,24; 102,1
39)-40) Tonus plagalus primus = Ps 64,6.2a
39) ἦχ. πλ. α' in marg. ext.
41)-43) Tonus gravis = Ps 28,11.1a
41) ἦχ. βαρύς in marg. ext.
44)-45) Tonus plagalus secundus = Ps 27,9.1
44) ἦχ. πλ. β' in marg. ext.
46)-47) Tonus plagalus quartus = Ps 75,12a.2a
46) ἦχ. πλ. δ' in marg. ext.

220. Stichira alleluiatica secundum octo Tonos.

51) Tonus primus = Ps 88,6a
52) Tonus secundus = Ps 19,2a
Deest Tonus tertius
53) Tonus quartus = Ps 64,2a
54) Tonus plagalus primus = Ps 88,2a
Deest Tonus gravis
55) Tonus plagalus secundus = Ps 66,2a
56) Tonus plagalus quartus = Ps 94,1a

218. *Προκέιμε(να) τοῦ ὄρθ(ρου) ἀναστ(άσιμου),/*
κ(α)τ(ὰ) <ὀκτω>ἤχο(ν). ἦχ. α'·

Νῦν ἀναστήσομαι λέγει Κ(ύριο)ς, θήσομαι.
Στίχ. Τὰ λόγια Κ(υρίο)υ λόγια ἁγνά,/
ἀργ(ύριον). ἦχ. β'·
Ἐξεγέρθητι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου ἐν προστάγ(ματι).
Στίχ. Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα,/
σῶ(σόν) <με>. ἦχ. γ'·
Εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὅτι Κ(ύριο)ς ἐβα(σίλευσεν).
Στίχ. Ἄσατε τῷ Κ(υρί)ῳ ᾆσμα καινόν,/
ᾄσα(τε). /175r/
Ἀνάστα Κ(ύρι)ε βοήθησον ἡμῖν, καὶ/ ἦχ. δ'·
λύτρω(σαι)
Στίχ. Ὁ θ(εὸ)ς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκού(σαμεν).
Ἀνάστηθι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου ὑψωθήτω ἡ χείρ, ἦχ. πλ. α'·
μὴ ἐπιλά(θῃ), ὅτ(ι) σὺ βα(σιλεύεις)./
Στίχ. Ἐξομολο(γήσομαι) διηγήσο(μαι).
Κ(ύρι)ε ἐξέγειρ(ον) τὴν δυναστείαν σου,/ ἦχ. πλ. β'·
καὶ ἐλ(θέ).
Στίχ. Ὁ ποιμαίνων τ(ὸν) Ἰ(σρα)ὴλ πρόσχες.
Ἀνάστηθι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς μου, ὑψωθήτω/ ἦχ. βα(ρύς)·
ἡ χείρ σου.
Στίχ. Ἐξομολογήσομαί σοι Κ(ύρι)ε ἐν ὅλ(ῃ).
Βασιλεύσει Κ(ύριο)ς εἰς τὸν αἰῶνα/ ἦχ. πλ. δ'·
ὁ θ(εό)ς σου Σιώ(ν).
Στίχ. Αἴνει ἡ ψυχή μου τ(ὸν) Κ(ύριο)ν,/
αἰνέσω.

219. *Προκ(είμενα) τ(ῆς) λειτ(ουργίας) ἐν ταῖς Κυριακαῖς.* ἦχ. α

Γενοίτο Κ(ύρι)ε τὸ ἔλεός σου·/
Στίχ. Ἀγαλλιᾶσθε δί(καιοι).
Σῶσ(ον) Κ(ύρι)ε τὸμ λαόν σου·/
Στίχ. Πρὸς σὲ Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε.
Μέγας ὁ Κ(ύριο)ς ἡμῶν·/
Στίχ. Αἰνεῖτε τ(ὸν) Κ(ύριο)ν, ὅτ(ι) ἀγαθ(ός).
Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ· *Στίχ.* Εὐλό(γει) ἡ ψυχή μου. /175v/
<ἦχ.> *πλ. α'·* Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θ(εό)ς ὁ Σωτὴρ ἡμ(ῶν).
Στίχ. Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θ(εό)ς ἐν Σιών.
ἦχ. *βα(ρύς)·* Κ(ύριο)ς ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει Κ(ύριο)ς/
εὐ(λογήσει).
Στίχ. Ἐνέγκατε τῷ Κ(υρί)ῳ υἱοὶ θ(εο)ῦ.
<ἦχ.> *πλ. β'·* Σῶσ(ον) Κ(ύρι)ε τὸν λα(όν) <σου>./
Στίχ. Πρὸς σὲ Κ(ύρι)ε ἐκέκραξα.
<ἦχ.> *πλ. δ'·* Εὔξασθε καὶ ἀπόδοτε Κ(υρί)ῳ τῷ θ(ε)ῷ ἡμ(ῶν).
Στίχ. α' Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ θ(εό)ς.

220. *Στιχ(οὶ) τοῦ Ἀλληλούϊα κ(α)τ(ὰ) (ὀκτω)ἦχον.*

ἦχ. *α'·* Ἐξομολο(γήσονται) οἱ ου(ρα)νοί./
ἦχ. *β'·* Ἐπακοῦσαι σου Κ(ύριο)ς.
ἦχ. *δ'·* Σοὶ πρέπει ὕμνο(ς) ὁ θ(εό)ς./
<ἦχ.> *πλ. α'·* Τὰ ἐλέη σου Κ(ύρι)ε.
<ἦχ.> *πλ. β'·* Ὁ θ(εὸ)ς οἰκτιρήσαι./
<ἦχ.> *πλ. γ'·* Δεῦτε ἀγαλλι(ασώμεθα). /176r/

PROKIMENA, APOSTOLI, ALLELUIARIA, EVANGELIA PRO CELEBRATIONIBUS VARIIS[69]

Textus lectionum prima manu cum signis ekphoneticis. Orthographia Textus Lectionum valde corrupta videtur.

221. Apostolus resurrectionis et pro Martyribus.

4)-8) Apostolus = Eph 5,1-8a
  5) γίνεσθε: γίνεσθαι, Sev. μημηταί: μημιταί, Sev.
  7) εἰδολωλάτρης: εἰδολωλάτρις, Sev.
9)-13) Evangelium = Lc 18,35-43

222. Pro Martyribus.

15)-15) Prokimenon = Ps 67,36.27
18)-21) Apostolus = Hebrr 19,32-38a
  19) ἀναμιμνῄσκεσθε: ἀναμιμνῄσκεσθαι, Sev.
22) Alleluiarium = Ps 33,18a
23)-27) Evangelium = Lc 20,46-21,19

223. Pro Apostolis.

29)-31) Prokimenon = Ps 18,5.2
31)-36) Apostolus = 1 Cor 4,9-16
  35) γίνεσθε: γίνεσθαι, Sev.
37) Alleluiarium = Ps 88,6a
28)-45) Evangelium = Lc 10,16-21

69 pro NN.221-228 cf. ER μs': Ἀποστολο-Εὐαγγέλια τῶν Ἀνωνύμων

[ϙΖ']
221. Ὁ Ἀπόστολο(ς) ἀνασ(τάσιμος), καὶ εἰς/
Μ(α)ρ(τύρας).
Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί· γίνεσθε μημηταὶ τοῦ θ(εο)ῦ,
ὡς τέκνα ἀγαπητά/...../ἢ πλεονέκτης, ὅς /176v/
ἐστιν εἰδολωλάτρης, οὐκ ἔχει κλη-
ρονομίαν/...../νῦν ἴδε φῶς ἐν Κ(υρί)ῳ.
Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν)·
Τῷ και(ρῷ) ἐγένετο, ἐγγ{ε}ίζειν τὸν Ἰ(ησοῦ)ν/
εἰς Ἰεριχὼ,
τυφλὸς δὲ τις/...../ἐπετίμουν αὐτὸν ἵνα /177r/
σιωπήσει/...../ἔδωκων αἶν(ον) τῷ θ(ε)ῷ.

222. Εἰς Μ(α)ρ(τύρας). Προκ(είμενον)·/
θαυμαστὸς ὁ θ(εό)ς. Στίχ. Ἐν ἐκ-
κλησίαις·/
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἑβαί(ους)·
Ἀδε(λφοί)· ἀναμιμνῄσκεσθε τὰς πρότε-
ρον ἡμέρας/...../τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς /177v/
τε καὶ θλίψεσιν/...../ἐκ πίστεως ζήσετ(αι). /178r/
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. δ'· Ἐκέκραξα(ν)·/
Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν)·
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς τ(οῖς) ἑαυτοῦ μαθηταῖς·
προσέχετε ἀπὸ τῶν ἀν(θρώπ)ων/...../καὶ συγγε-
νῶν, καὶ φίλων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ /178v/
θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν /...../ τὰς ψυχ(ὰς) <ὑμῶν>.

223. Εἰς Ἀπο(σ)τό(λους). Προκείμ(ενον)·/
Εἰς π(ᾶσαν) τὴν γ(ῆν). Στίχ. Οἱ οὐ(ρα)νοί
διηγοῦνται./
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ῥωμαίους· <pro Κορινθίους Α'>
Ἀδε(λφοί)· ὁ θ(εὸ)ς τοὺς Ἀποστόλους ἐσχά-
τους ἀπέδειξεν/...../καὶ κολαφιζόμεθ(α), /179r/
καὶ ἀστατοῦμεν/...../μιμηταί μου γί-
νεσθε./
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. α'· Ἐξομολογή(σονται)./
Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν)·
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς·
ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ /179v/
ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμέ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀ-
θετῶν/...../ἠγαλλιάσατι τῷ Πν(ευματ)ι. /180r/
Ὁ Ἰ(ησοῦ)ς καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαι σοι
Π(άτ)ερ Κ(ύρι)ε τοῦ οὐ(ρα)οῦ/...../ὅτι οὕτως ἐγέ-
νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

224. Pro Episcopis.

2)-3) Prokimenon = Ps 63,11.2a
4)-10) Apostolus = Hebr 7,26-8,2
11) Alleluiarium = Ps 131,9a
12)-19) Evangelium = Lc 6,17-23

225. Pro Hieromartyribus.

22)-23) Prokimenon = Ps 115,6.3
24)-28) Apostolus = Phil 3,20-4,3
27) στήκετε: στήκεται, Sev.
29)-30) Alleluiarium = Ps 33,20
31)-36) Evangelium = Mt 10,16-22

226. Pro Deipara.[70]

39)-40) Prokimenon = Lc 1,46.48
41)-45) Apostolus = Phil 2,5-11
46)-47) Alleluiarium = Ps 131,8
48)-53) Evangelium = Lc. 10,38-42
52) Expectes θορυβάζῃ
54)-56) = Lc 11,27-29

---

[70] cf. N.233

224. *Εἰς Ἱεράρχ(ας). <Προκείμενον> ἦχ. Βαρύ(ς).*/
Εὐφρανθήσετ(αι) δίκ(αι)ο(ς). *Στίχ.* **Εἰσάκουσ(ον) ὁ θ(εό)ς.**/

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἑβραί(ους).

Ἀδελφοί· τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς,/...../θυσίαν ἀναφέρειν ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο /180v/ γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας/...../ἣν ἔπηξεν ὁ Κ(ύριο)ς, καὶ οὐκ ἄν(θρωπ)ος./

***Ἀλλη(λούϊα).* Οἱ ἱερεῖς σου Κ(ύρι)ε.**/

Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν).

Τῷ και(ρῷ) ἔστη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς ἐπὶ τόπου πεδινοῦ,/ καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ/...../καὶ τῆς παραλίου Τύρου /181r/ καὶ Σιδῶνος/...../καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα /181v/ ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀν(θρώπ)ου/...../ἰδοὺ γ(ὰρ) ὁ μισθὸς ὑμῶν, πολὺς ἐν τῷ οὐ(ρα)νῷ.

225. *Εἰς Ἱερομ(ά)ρ(τυρας).*
Τίμιο(ς) ἐναντ(ίον) Κ(υρίο)υ ὁ θάνατο(ς). *Στίχ.* **Τί ἀνταποδώ(σω).**/

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Φιλιππισ(ίους).

Ἀδε(λφοί)· ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐ(ρα)νοῖς ὑπάρχει/...../χαρὰ καὶ στεφανός μου, οὕ- /182r/ τως στήκετε ἐν Κ(υρί)ῳ/...../ἐν βίβλῳ ζωῆς./

***Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. δ'.* Πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων.**/

Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Ματθ(αῖον).

Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς τ(οῖς) ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατ(α) ἐν μέσῳ λύκων/...../παραδώσουσιν γὰρ ὑ- /182v/ μᾶς εἰς συνέδρια/...../ὁ δὲ ὑπομείνα εἰς τελὸ(ς), /183r/ οὗτος σωθήσεται./

226. *Τ(ῆς) ὑπ(ερ)αγία θ(εοτό)κου.*
Προκ(είμενον) ἦχ. γ'. **Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου.** *Στίχ.* **Ὅτι ἐπέβλε(ψεν).**/

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Φιλιππισίους.

Ἀδε(λφοί)· τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ/...../καὶ καταχθονίων, και πᾶ- /183v/ σα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτι Κ(ύριο)ς Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς εἰς δόξαν θ(εο)ῦ Π(ατ)ρ(ό)ς./

Ἀλλη(λούϊα) <ἦχ.> πλ. δ'.
Ἀνάστηθι Κ(ύρι)ε εἰς τὴν ἀνά(παυσίν) <σου>./

Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).

Τῷ και(ρῷ) εἰσῆλθεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις, ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατε αὐτόν εἰς οἶκον αὐτῆς ...../Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ /184r/ πολλά/...../οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις γυνὴ φωνήν/...../καὶ φυλάσσοντες αὐτόν./

227. Pro Angelis.

1)-5) Prokimenon = Ps 102,20.21
6)-13) Apostolus = Hebr 1,10-2,3
14) Alleliuarium = Ps 103,4
15)-19) Evangelium = Lc 10,16-21

228. Pro Aegrotis.

21)-23) Prokimenon = Ps 40,5.2
24)-32) Apostolus = Iac 5,10-20
33)-34) Alleluiarium = Ps 50,3
35)-40) Evangelium = Mc 6,7-13

229. Pro Defunctis.[71]

42)-44) Prokimenon = Ps 31,11.1
45)-49) Apostolus = Rom 14,6-9
51)-51) Alleluiarium = Ps 64,5a

71 cf. ER ξ':'Αποστολο-Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς κοιμηθέντας.

227. *Εἰς 'Ασωμά(τους). Προκ(είμενον) ἦχ. δ'.*
Εὐλογ(εῖτε)
τ(ὸν) Κ(ύριο)ν πάν(ες) Ἄγγελοι. Εὐλο(γεῖτε)/
τ(ὸν) Κ(ύριο)ν πᾶσαι αἱ δυ-
νάμ(ε)ις αὐτ(οῦ)./
'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) 'Εβραί(ους).
Κατ' ἀρχὰς Κ(ύρι)ε τὴν γῆν ἐθεμελίω(σας)
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου/...../σὺ δὲ διαμένεις, /184v/
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσ(ον)-
ται/...../καὶ πᾶσα πα-
ράβασις καὶ παρακοή, ἔλαβεν ἔν- /185r/
δικον μισθαποδοσίαν/...../ὑπὸ τῶν ἀ-
κουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη.
'Αλλη(λούϊα) ἦχ. δ'. 'Ο ποιῶν τοὺς 'Αγγέ(λους)./
Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς τοῖς ἑαυτ(οῦ) μαθηταῖς›./
ὁ ἀκούων ὑμῶν
ἐμοῦ ἀκούει./
Προέγρα(πτον) εἰς τ(οὺς) 'Αποστόλ(ους) ζήτ(ει).

228. *Εἰς 'Ασθενοῦντας. Προκείμ(ενον) ἦχ. δ'.* 'Εγὼ
εἶπ(α) Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησόν) ‹με›. *Στίχ.* Μακάριο(ς)/
ὁ συνιῶν ἐπὶ./
'Ο 'Από(στολος)
καθολικ(ῆς) ἐπιστολ(ῆς) 'Ιακώ(βου) τὸ ἀνάγνω(σμα).
'Αδελφοί· ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακο-
παθείας/...../τὴν ὑπομονὴν 'Ιὼβ ἠ- /185v/
κούσατε, καὶ τὸ τέλος Κ(υρίο)υ (ε)ἴδετε, ὅτι
πολύσπλαγνός ἐστιν/...../κἂν
ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκῶς ἀφεθή- /186r/
σεται αὐτῷ· ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις
τὰ παραπτώματα/...../δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.
'Αλλη(λούϊα) ‹ἦχ.› πλ. δ'. 'Ελέησ(όν) με ὁ θ(εὸ)ς/
κ(α)τ(ὰ) τὸ μ(έ)γ(α)./
Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τθ(αῖον). ‹pro Μάρκον›
Τῷ και(ρῷ) προσκαλεσάμενος ὁ 'Ι(ησοῦ)ς τοὺς δώ-
δεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἤρξατο αὐτ(οὺς)
ἀποστέλλειν/...../καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς·
ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ /186v/
μένετε/...../πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευο(ν).

229. *Εἰς Κοιμηθ(έντας).* Εὐφράνθητ(ε) ἐπὶ Κ(ύριο)ν καὶ/
ἀγ(αλλιᾶσθε) *Στίχ.*
Μακάριοι ὧν ἀφέ(θησαν)./
'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) 'Ρωμαίους.
'Αδε(λφοί)· ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κ(υρί)ῳ φρο-
νεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν /187r/
Κ(υρί)ῳ, οὐ φρονεῖ/...../ ἵνα
καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ./
'Αλλη(λούϊα)
‹ἦχ.› πλ. β'. Μακάριοι οὓς ἐξελέξω./

1)-7) Evangelium = Io 6,35-39

23Ø. Undecim Evangelia Matutinalia.[72]

+ JACOB, *Mess.*, N.67.

11)-16) Evangelium primum = Mt 28,16-2Ø

18)-25) Evangelium secundum = Mc 16,1-9

23) **incipit manus secunda, ff.189r-255v.**
vacant signa ekphonetica

27)-48) Evangelium tertium = Mc 16,9-2Ø
41) καιναῖς: καινές, Sev.

[72] JANERAS S., *I Vangeli domenicali della risurrezione nelle tradizione liturgiche agiopolita e bizantina*, Paschale Mysterium, Studi in memoria dell' abate Prof. Salvatore Marsili, (= SA 91, AL 1Ø), Roma 1986, 55-69. cf. ER ξβ': Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ἀναστάσιμα τὰ ΙΑ'.

Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην).
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς πρὸς τοὺς πεπιστευκό(τας) αὐτῷ
Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἄρτος τ(ῆς) ζωῆς.
Ὁ ερχόμενος πρὸς ἐμὲ/...../οὐ μὴ διψήσει πώ- /187v/
ποτε, ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἑ-
ωράκατέ με/...../ἀλλὰ ἀναστήσω
αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

23Ø. *Εὐαγγέλ(ια) ἀναστ(άσιμα) ἑωθινὰ./*

Κ(α)τ(ὰ) Ματθ(αῖον). ⟨α'⟩
Τῷ και(ρῷ) ἐπορεύθησαν οἱ ἕνδεκα μαθητ(αὶ)
εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτά- /188r/
ξατο αὐτοῖς ὁ Ἰ(ησοῦ)ς/...../πάσας τ(ὰς)
ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ
αἰῶνος. Ἀμήν./

Κ(α)τ(ὰ) Μάρκο(ν). β'
Τῷ και(ρῷ) διαγενομένου τοῦ Σαββάτου Μα-
ρία ἡ Μαγδαλινῆ, καὶ Μαρία Ἰακώβου,
καὶ Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵ- /188v/
να ἐλθοῦσαι ἀλείψωσι τὸν Ἰ(ησοῦ)ν, καὶ λίαν
πρωΐ/...../ἀλλ' ὑπάγετε εἴπατε /189r/
κ(αὶ) τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
καὶ τῷ Πέτρῳ/...../ἐφοβοῦντο γάρ.

Εὐα(γγέλιον) ἑωθι(νὸν) γ'./
Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Μάρκ(ον).
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀ-
ναστὰς ὁ Ἰ(ησοῦ)ς πρωῒ πρώ-
της σαββάτων, ἐφά- /189v/
νη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ
Μαγδαληνῇ /...../πο-
ρευομένοις εἰς ἀγρόν. /19Ør/
Κακεῖνοι ἀπελθόν-
τες/...../εἶπεν αὐτοῖς·
πορευθέντες εἰς /19Øv/
τὸν κόσμον ἅπαντα
κηρύξατε/...../ἐκβαλοῦσι
γλώσσαις λαλή-
σουσι καιναῖς ὄφ(ε)ις /191r/
ἀροῦσιν./...../τοῦ Κυρίου /191v/
συνεργοῦντος,
καὶ τὸν λόγον βε-
βαιοῦντος, δι-
ὰ τῶν ἐπακο-
λουθούντων ση-
μείων. Ἀμήν. /192r/

1)-13) Evangelium quartum = Lc 24,1-13

15)-40) Evangelium quintum = Lc 24,12-36

Εὐα(γγέλιον) ἑωθιν(ὸν) δ'./
'Εκ τ(οῦ) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν).
Τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτ(ων)
ὄρθρου βαθέος, ἦλθον
γυναίκες/...../ἀστραπτοῦ-
σαις. /192v/
'Εμφόβων δὲ γενομένων
αὐτῶν/...../καὶ ὑποστρέ- /193r/
ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου
ἀπήγγειλαν/...../ βλέπει
τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα, /193v/
καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυ-
τὸν θαυμάζων τὸ γεγονό(ς).

Εὐα(γγέλιον) ⟨ἑωθινὸν⟩ ε'./
'Εκ τ(οῦ) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν).
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ Πέτρο(ς)
ἀναστὰς ἔδραμενἐπὶ τὸ
μνημεῖον/...../αὐτοὶ οὐμίλουν πρὸς ἀλ- /194r/
λήλους περὶ πάντων
τῶν συμβεβηκότων τούτ(ων),
καὶ ἐγένετο/...../σὺ μόνο(ς) /194v/
παροικεῖς ἐν 'Ι(ερουσα)λὴμ, καὶ
οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα
ἐν αὐτῇ/...../ἡμεῖς δὲ ἐλπίζο-
μεν, ὅτι αὐτός ἐστιν, ὁ μέλ-
λων λυτροῦσθαι τὸν 'Ι(σρα)ήλ. /195r/
ἀλλ γε σὺν πᾶσι τούτοις
τρίτην/...../καὶ εὗ-
ρον οὕτως, καθὼς καὶ /195v/
αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐ-
τὸν δὲ οὐκ εἶδον/...../ τὰ περὶ ἑαυ-
τοῦ, καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κό- /196r/
μην οὗ ἐπορεύοντο/...../καὶ
ἐπέγνωσαν αὐτόν. /196v/
Καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐ-
γένετο/...../καὶ αὐτοὶ ἐξη-
γοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, /197r/
καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν
τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

1)-17) Evangelium sextum = Lc 24,36-53

19)-31) Evangelium septimum = Io 20,1-11

33)-46) Evangelium octavum = Io 20,11-19

Εὐα(γγέλιον) <ἑωθινὸν> ϛτ'·/
Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶν·
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνα-
στὰς ὁ Ἰ(ησοῦ)ς ἐκ νεκρῶν, ἔστη
ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ/...../Ἴδετε τὰς
χεῖράς μου, καὶ τοὺς πό- /197v/
δας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ
εἰμι./...../καὶ λαβὼν ἐνώ- /198r
πιον αὐτῶν ἔφαγεν, εἶ-
πεν δὲ αὐτοῖς/...../καὶ ἀναστῆναι /198v/
ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέ-
ρα/...../καὶ ἐπάρας τὰς χεῖ- /199r/
ρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐ-
τοὺς/...../ αἰ-
νοῦντες καὶ εὐλογοῦν-
τες τὸν θ(εό)ν. Ἀμήν.

Εὐα(γγέλιον) <ἑωθινὸν> ϛ'·/
Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην)·
Τῇ μιᾷ τῶν Σαββά-
των Μαρία ἡ Μαγδαλινὴ
ἔρχεται πρωῒ σκοτίας /199v/
ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον,
καὶ βλέπει τὸν λίθον/...../καὶ ὁ
ἄλλος μαθητῆς προέδρα-
μεν τάχυον τοῦ Πέτρου, /200r/
καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς
τὸ μνημεῖον/...../Ἀπῆλθον οὖν /200v/
πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ
μαθηταί.

Εὐα(γγέλιον) <ἑωθινὸν> η'·/
Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκ<ᾶν>· <pro Ἰοάννην>
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Μαρία
εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον
κλαίουσα ἔξω./...../Γύναι
τί κλαίεις τίνα ζητεῖς,
λέγει αὐτῷ, ὅτι ἦραν τὸν /201r/
Κ(ύριό)ν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ
ἔθηκαν αὐτὸν/...../Μαρία.
Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει /201v/
αὐτῷ· Ῥαββουνί, ὃ λέ-
γεται διδάσκαλε./...../ὅτι ἑώρακε
τὸν Κ(ύριο)ν, καὶ ταῦτα εἶπεν
αὐτῇ./

1)-15) Evangelium nonum = Io 20,19-31

17)-34) Evangelium decimum = Io 21,1-12

36)-55) Evangelium undecimum = Io 21,14-25
  53) οἶμαι: οἶμε, Sev.

Εὐα(γγέλιον) <ἑωθινὸν> θ'·/
Ἐκ τ(οῦ) κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην)·
Οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρα /202r/
ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν Σαβ-
βάτων, καὶ τῶν θυρῶν
κεκλιμένων/...../κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. /202v/
Καὶ τοῦτο εἰπών, ἐνεφύ-
σησε καὶ λέγει αὐτοῖς·
Λάβετε Πν(εῦμα) ἅγιον/...../καὶ βά-
λω τὸν δάκτυλόν μου εἰς /203r/
τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ
βάλω τὸν χεῖρά μου/...../καὶ μὴ γίνου /203v/
ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.
Καὶ/...../ἵνα πιστεύοντες, ζω- /204r/
ὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Εὐα(γγέλιον) <ἑωθινὸν> ι'·/
Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν)· <pro Ἰοάννην>
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐφα-
νέρωσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ/...../λέγει αὐτοῖς
Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω /204v/
ἁλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ·
Ἐρχόμεθα/...../εὑρήσετε.
⟦Ἔ⟧βαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ /205r/
ἑλκύσαι/...../Ὡς οὖν ἀπέυησαν
εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀν- /205v/
θρακίαν κειμένην/...../Ἔρ-
χετε<sic> ὁ Ἰ(ησοῦ)ς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρ- /206r/
τον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς καὶ
τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο
εἶδι<ἤδη> τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερ-
θεὶς ἐκ νεκρῶν.

Εὐα(γγέλιον) <ἑωθινὸν> ια'·/
Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Ἰο(άννην)·
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐφα-
νερώσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερ-
θεὶς ἐκ νεκρῶν./...../Λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰ(ησοῦ)ς· Βόσκε τὰ ἀρνία μου. /206v/
Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτε-
ρον· Σίμων Ἰωνᾶ ἀγαπᾷς μ(ε);
Λέγει αὐτῷ·/...../ὅτε ἧς νε-
ώτερος ἐζώννυες σεαυτόν, /207r/
καὶ περιεπάτει ὅπου ἤθε-
λες./...../Κ(ύρι)ε οὗτος δὲ τί; /207v/
Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰ(ησοῦ)ς·/...../ Ἔστι δὲ καὶ /208r/
ἄλλα ὅσα ἐποίη-
σεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς, ἅτινα ἐὰν γρά-
ψηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν
οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι
τὰ γραφόμενα βιβλία.
Ἀμήν.

231. In Feria secunda, pro Angelis.[73]

2)-4) Prokimenon = Ps 1Ø3,4.1
5)-17) Apostolus = Hebr 2,2-1Ø
18)-19) Alleluiarium = Ps 1Ø2,2Ø
2Ø)-28) Evangelium = Lc 1Ø,16-21

232. In Feria tertia, pro Baptista.

31)-33) Prokimenon = Ps 63,11.2
34)-43) Apostolus = Act 19,1-8
44)-45) Alleluiarium = Ps 91,13a
46)-54) Evangelium = Io 1,2Ø-34

---

[73] pro NN. 231-235 cf. ER μϛ': Ἀποστολο-Εὐαγγέλια τῶν Ἀνωνύμων.

231. *Ἀκολουθ(ία) τῇ β', τῶν Ἀσωμάτ(ων).*
Προκείμ(ενον) ἦχ. δ'· Ὁ ποιῶν τοὺς
Ἀγγέλους αὐτοῦ πν(εύμ)ατα. *Στίχ.*
Εὐλόγει ἡ ψυχή μ(ου) τὸν Κ(ύριο)ν./
Ὁ Ἀπό(στολος)
πρὸς Ἑυραίους ἐπ(ιστολή)·
Ἀδελφοί· εἰ ὁ δι' Ἀγγέλους
λαληθεὶς λόγος ἐγένετο
βέβαιος, καὶ πᾶσα πα-
ράβασι καὶ παρακοὴ, /2Ø8v/
ἔλαβεν ἔνδικον μισθα-
ποδοσίαν/...../περὶ ἧς λαλοῦμεν, /2Ø9r/
διεμαρτύρετο δέ πού τις
λέγων/...../βλέπωμεν
Ἰ(ησοῦ)ν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θα- /2Ø9v/
νάτου/...../διὰ παθημάτων
τελειῶσαι./
Ἀλλ(ηλούϊα) ἦχ. α'·
Εὐλογεῖτε τὸν Κ(ύριο)ν πάντες.
Εὐαγ(γέλιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν)·
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς τοῖς ἑαυτοῦ μα-
θηταῖς)· ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐ-
μοῦ ἀκούει· και ὁ ἀθετῶν
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ. Ὁ δὲ ἐμὲ /21Ør/
ἀθετῶν/...../ὅτι τὰ πν(εύμ)ατα ὑμῖν /21Øv/
ὑποτάσσεται/...../ὅτι οὕτως
ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσ-
θέν σου.

232. *Τῇ γ', Ἀκολουθ(ία) τοῦ Προδ(ρόμου)*·
Προκείμ(ενον) ἦχ. βαρ(ύς)·/
Εὐφρανθήσετ(αι)
δίκαιο(ς). *Στίχ.* Εἰσάκουσον ὁ θ(εό)ς. /211r/
Ὁ Ἀπό(στολος)· Πράξεων τῶν <Ἀποστόλων>·
Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐ-
γένετο ἐν τῷ τῶν Ἀπολ-
λῶν εἶναι ἐν Κορίνθῳ/...../Εἶπεν δὲ
Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβά- /211v/
πτισεν βάπτισμα μετα-
νοίας/...../ἐπαρρησιάζετο
ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγό- /212r/
μενος καὶ πίθων, τὰ πε-
ρὶ τῆς βασιλείας τοῦ θ(εο)ῦ.
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. δ'· Δίκαιος ὡς
φοῖνιξ ἀνθ(ήσει)./
Εὐα(γγέλιον) κατὰ Ἰω(άννην)·
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ βλέπει ὁ
Ἰωάννης τὸν Ἰ(ησοῦ)ν ἐρχόμε-
νον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει·
Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θ(εο)ῦ/...../ἦλθον κἀγὼ ἐν /212v/
ὕδατι βαπτίζων, καὶ
ἐμαρτύρησεν ὁ Ἰωάννης
λέγων·/...../ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ θ(εο)ῦ.

233. In Feria quarta, pro Deipara.[74]

2)-4) Prokimenon = Lc 1,46.48
5)-9) Apostolos = Phil 2,5-11
10)-11) Alleluiarium = Ps 131,8
12)-22) Evangelium = Lc 10,38-42; 11,27-28

234. Pro Monachis.

25)-27) Prokimenon = Ps 115,6.3
28)-37) Apostolus = Hebr 13,17-21
29) πείθεσθε: πείθεσθαι, Sev.
38)-39) Alleluiarium = Ps 96,11
40)-49) Evangelium = Lc 6,17-23

[74] cf. N.226.

233. *Τῇ δ', Ἀκολουθ(ία) τῆς θ(εοτό)κου·/*
Προκ(είμενον)
ἦχ. Γ'· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μ(ου). *Στίχ.*
Ὅτι ἐπέβλεψεν./
Ὁ Ἀπ(όστολος) πρ(ὸς) Φιλιππισ(ίους)· /213r/
Ἀδελφοί· τοῦτο φρονείσθω
ἐν ὑμῖν/...../πᾶν γόνυ /213v/
κάμψῃ/...../εἰς δόξαν θ(εο)ῦ Π(ατ)ρός. Ἀ-
μήν./
Ἀλλη(λούια) ἦχ. πλ. δ'· Ἀνάστηθι
Κ(ύρι)ε εἰς τὴν ἀνά(παυσίν) ⟨σου⟩·/
Εὐαγγέ(λιον) ἐκ του κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν)·
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσῆλθεν
ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς κώμην τινά/...../ἤ-
κουον τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ /214r/
δὲ Μάρθα περιεσπᾶτω
περὶ πολλὴν διακονίαν,
ἐπιστᾶσα/...../ἐπάρασά
τις φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶ- /214v/
πεν αὐτῷ·/...../οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον
τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ φυλάσσοντες
αὐτόν.

234. *Ἀκολουθ(ία) εἰς Ὁσίους·/*
Προκ(είμενον) ἦχ. βαρ(ύς)·
Τίμιος ἐναντίον Κ(υρίο)υ ὁ θάνατος.
Στίχ. Τί ἀνταποδώσωμεν.
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἑβραίους ἐ(πιστολή)·
Ἀδελφοί· πείθεσθε τοῖς
ἡγουμένοις/...../λόγον ἀποδώσοντες,
ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποι- /215r/
ῶσιν/...../καθαρτίσαι ἡμᾶς
ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς /215v/
τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ,
ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐ-
νόπιον αὐτοῦ διὰ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ,
ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. πλ. α'·/
Φῶς ἀνέτειλ(ε) ⟨τῷ δικαίῳ⟩.
Εὐα(γγέλιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶν·
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔστη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς
ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ
ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ./...../καὶ ἰαθῆναι
ἀπὸ τῶν νώσον αὐτῶν,
καὶ οἱ ὀχλουμένοι ὑπὸ πν(ευμάτ)ων /216r/
ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπέ-
υοντο/...../καὶ ὅταν ἀφορίσωσι(ν) /216v/
ὑμᾶς/...../ἰδοὺ γ(ὰρ) ὁ μισθὸς ὑ-
μῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ(ρα)νοῖς.

235. Pro Mulieribus Martyribus.

2)-3) Prokimenon = Ps 67,36.27
4)-10) Apostolus = Gal 3,23-29
11)-12) Alleluiarium = Ps 39,2a
13)-25) Evangelium = Mc 5,24b-34a

<u>235</u>. *Ἀκολουθ(ία) εἰς Μάρτυρας γυναῖκας·*
Προκείμ(ενον) ἦχ. δʹ· θαυμαστὸς ὁ θ(εό)ς
ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτ(οῦ). *Στίχ.* Ἐν ἐκκλησί(αις).
Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Γαλάτας·
Ἀδελφοί. Πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν
πίστιν/...../συγκεκλειομένοι εἰς
τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀπο- /217r/
καλυφθῆναι, ὥστε ὁ νόμος
παιδαγωγὸς/...../κατ' ἐπαγγελίαν /217v/
κληρονόμοι./
Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. αʹ·
Ὑπομένων ὑπέμεινα.
Εὐα(γγέλιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Μάρκον·
Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠκολού
θησαν τῷ Ἰ(ησο)ῦ ὄχλος πο-
λύς/...../ἀκού-
σασα περὶ τοῦ Ἰ(ησο)ῦ, ἐλ-
θοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθ(εν), /218r/
ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,
ἔλεγεν γὰρ,/...../καὶ λέγεις·
τίς μου ἥψατο. Καὶ περι- /218v/
βλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο
ποιήσασαν./...../θύγατερ. Ἡ
πίστις σου σέσωκέν σε·
ὕπαγε εἰς εἰρήνην.

OFFICIUM EXEQUIARUM PRO MONACHO.

1) κηδείαν: κειδείαν, Sev.

236. Antiphona prima

4) Ps 118

5)-6) FOLLIERI IV, 336

10) Ps 119-133

12)-15) FOLLIERI I, 473
14) σῇ: σύ, Sev.

17) Ps 122,1a

19) Στίχ. in marg. int. = Ps 122,2a
20) Στίχ. in marg. int. = Ps 122,2b
21) Στίχ. in marg. int. = Ps 122,2c

23)-27) FOLLIERI I, 417.

29) Ps 122,3a

31) Στίχ. in marg. ext. = Ps 122,3b
32) Στίχ. in marg. ext. = Ps 122,4a
33) Στίχ. in marg. ext. = Ps 122,4b

35)-38) FOLLIERI I, 29.
36) κινεῖν: κεινῆν, Sev.
40) Δόξα, ἦχ. Β', in marg. ext.

42)-45) FOLLIERI IV, 370.
43) πολιτείαν: πολητείαν, Sev.

237. Antiphona secunda.

49)-52) FOLLIERI I, 370.

236. *Ἀκολουθ(ία) εἰς κηδεί(αν) (μον)άχ(ου)·/*

Μετὰ συμπλήρωσιν τοῦ· Ἀμώμ(ου), *λ(έ)γ(εται) τροπ(άριν)/ εἰς ἦχ. πλ. α'·* Τῶν Ἁγ(ίων) ὁ χορὸς εὗρεν πηγὴν τῆς.

Καὶ πληρ(ω)μέν(ου) τοῦ τ(ροπάριου), μνημο- /219r/ *νεύει ὁ ἱερε(ὺς), καὶ ἄρχ(εται) εἰς ἦχ. β'·* Τοὺς ἀναβαθμούς·

Ἐν τῷ οὐ(ρα)νῷ τὰ ὄμματα ἐκπέμπω μου τῆς καρδίας· πρὸς σὲ Σ(ωτ)ήρ, σῶσόν με σῇ ἐπιλάμψει./

Στίχ. Πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου.
Στίχ. Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλ(ων).
Στίχ. Ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης.
Στίχ. Οὕτως οἱ ὀφθαλμοί μου.

Ἐλέησον ἡμᾶς, τοὺς πταίοντάς σοι πολλὰ· καθ' ἑκάστην ὥραν, ὦ Χ(ριστ)έ μου· καὶ δὸς πρὸ τέλους τρόπους τοῦ μετανοεῖν σοι./

Στίχ. Ἐλέησον ἡμᾶς Κ(ύρι)ε, ἐλέησον ἡμᾶς. /219v/
Στίχ. Ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν.
Στίχ. Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχή μου.
Στίχ. Τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθενοῦσι.

Ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, τὸ βασιλεύειν πέλειν, τὸ ἁγιάζειν τὸ κινεῖν τὴν κτίσιν· θ(εὸ)ς γάρ ἐστιν, ὁμοούσιος Π(ατρ)ὶ καὶ Λόγῳ.

Δό(ξα) ἦχ. β'·/

Τὸν κόσμον λειπόντα, καὶ ἐν σεμνῇ πολιτείαν ζήσαντα εὐσεβῶς· δόξασον Σ(ωτ)ὴρ ἐν τοῖς οὐ(ρα)νοῖς./

237. *Ἀντίφω(νον) β'·/*

Εἰ μὴ ὅτι Κ(ύριο)ς ἦν ἐν ἡμῖν, τίς ἱκανὸς σῶος φυλαχθῆναι ἐκ τοῦ ἐχθροῦ ἅμα καὶ ἀνθρωποκτόνου.

1) Στίχ. in marg. ext. = Ps 123,1a
2) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,1b.2a
3) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,2b
4) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,3b

6)-9) FOLLIERI IV, 147.

11) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,6a
12) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,7a
13) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,7b
14) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,8a

16)-19) FOLLIERI I, 28.
18) δυνάμει: δυνάμοι, Sev. Δόξα, in marg ext.

21)-24) FOLLIERI I, 185

238. Antiphona tertia.

28)-31) FOLLIERI III, 61.

33) Ps 124,1a

35) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,1b
36) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,2a
37) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,2b

39)-42) FOLLIERI I, 430.

44) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,3b
45) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,4a
46) Στίχ. in marg. int. = Ps 124,5a
47) Στίχ. in marg. int. = Ps 124,5b
49)-53) FOLLIERI I, 29.
49) προσπηγάζει: προσπιγάζει, Sev.
53) Δόξα, in marg. ext.

Στίχ. Εἰ μὴ ὅτι Κ(ύριο)ς ἦν ἐν ἡμῖν τίς. /220r/
Στίχ. Εἰπάτω δὴ Ἰ(σρα)ήλ· εἰ μὴ ὅτι Κ(ύριο)ς.
Στίχ. Ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀν(θρώπ)ους ἐφ' <ἡμᾶς>.
Στίχ. Ἐν τῷ ὀργησθῆναι τὸν θυμόν.

Τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν μὴ πα-
ραδῷς Σ(ῶτ)ερ, τὸν σὸν δοῦλον,
λέοντος τρόπῳ κατ' ἐμοῦ
κινοῦνται καὶ γὰρ οἱ ἐχθροί μου.

Στίχ. Εὐλογητὸς Κ(ύριο)ς, ὃς οὐκ ἔδωκεν.
Στίχ. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθ(η).
Στίχ. Ἡ παγὶς συνετρίβη καὶ ἡμεῖς.
Στίχ. Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι.

Ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, ζωαρχία καὶ γέρας
πάντα τὰ κτίστα, ὡς
θ(εὸ)ς ὃν δυνάμει, συντηρεῖ ἐν *Δό(ξα).*
Π<ατ)ρὶ δί οὗδε./

Τροπ(άριν) ἦχ. β'.
Ἀσκήσει δουλεύσαντά σοι Χ(ριστ)έ,
καὶ ὀρθοδοξίᾳ ἐπ[ὶ τῆς γῆς]· /220v/
δόξασον Σ(ωτ)ὴρ ἐν τοῖς οὐ(ρα)νοῖς.

238. *Ἀντίφωνον γ'.*

Οἱ πεποιθῶτες ἐπὶ Κ(ύριο)ν ἐοίκα-
σιν ὄρει τῷ ἁγίῳ, οἱ οὐδαμ[ῶς]
σαλεύονται προσβολαῖς
τοῦ Βελίαρ./

Στίχ. Οἱ πεποι-
θότες ἐπὶ Κ(ύριο)ν.
Στίχ. Οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶ(να).
Στίχ. Ὄρη κύκλῳ αὐτῆς καὶ ὁ Κ(ύριο)ς.
Στίχ. Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶ(να).

Ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν,
μὴ ἐκτεινάτωσαν οἱ θεῖοι
ὡς ζῶντες, οὐ γαρ εᾷ Χ(ριστό)ς
τῇ ῥάβδῳ τῶν κλήρων αὐτ(ῶν).

Στίχ. Ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δί(καιοι).
Στίχ. Ἀγάθυνον Κ(ύρι)ε τοῖς ἀγαθοῖς. /221r/
Στίχ. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τάς.
Στίχ. Εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰ(σρα)ήλ.

Ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, προσπηγάζει
πᾶσα σοφία, ἔνθεν χάρις
ἀποστόλοις, καὶ τοῖς ἄθλοις
καταστέφοντα μάρτυρες,
καὶ προφῆται ὁρῶσιν. *Δό(ξα).*

239. Beatitudines.

3) FOLLIERI II, 336.

5)-10) Ineditum videtur
8) κατεξιώθης: κατηξιώθης, Sev.
10) χλόην: χλώην, Sev.

12)-18) Ineditum videtur

20)-25) Ineditum videtur
20) συρίγγῃ: σύριγγι, Sev.
23) ὡδήγεις: ὁδήγης, Sev.

29)-30) FOLLIERI I, 10

32)-33) FOLLIERI III, 388

35) ὑποτακτικούς: ὑποτακτηκούς, Sev.

37)-42) Ineditum videtur

44)-49) Ineditum videtur
45) ἐβάδεσιν: ἐβάδησιν, Sev.

51)-56) Ineditum videtur
51) εὐπεθείᾳ: εὐπηθείᾳ, Sev.

239. *Καὶ εὐθ(ὺς) οἱ Μακαρισμοὶ εἰς
ἡγουμένους· ἦχ. πλ. β'
πρ(ὸς)·* Λῃστὴν τοῦ παρα(δείσου)·

Ἁγνείᾳ σου τὴν σάρκα κα-
θάρας Π(άτ)ερ, ἱερωσύνης
ἀξίωμα, καὶ ποιμεναρχίας
κατεξιώθης, τὸ ποίμνι-
ον ἐλάσας, καὶ θρέψας ἐ-
πὶ χλόην σ(ωτη)ρίον. /221v/

Παθῶν τὰς ἀκαθέκτους
ὁρμὰς ἐμφρόνως ὑπο-
τάγῃ δουλωσάμενος, ποί-
μνης ἐνθέου καλῶς ἡγή-
σω, καθυποτάξας ταύ-
την τοῖς νομοῖς τοῖς τοῦ
Πν(εύματο)ς Ὅσιε.

Τῇ συρίγγῃ τοῦ λόγου ἡδύνων
Π(άτ)ερ, ἐπινομάς σου τὸ ποί-
μνιον, τὰς ἀειζώους ὄντως
ὡδήγεις νηστείαις, ἀγρυ-
πνίαις, εὐχαῖς καὶ ψαλμῳ-
δίαις ἑκάστωτε./

Δό(ξα)·

Ἀνάρχῳ, καὶ γεννήσει τὶ καὶ
προόδῳ, Π(ατέ)ρα προσκυνῶ.

Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βλύ-
ζεις Παρθ(ένε), πῶς τρέφεις τόν. /222r/

Εἰς ὑποτακτικούς·

Τὸν τὰ τερπνὰ τοῦ βίου κα-
ταλειπῶντα, καὶ τὸν Στ(αυ)ρόν
σου ἀράμενον, καὶ ὄπισθέν
σου πεπορευμένος ἐν
πίστει μεταστάντα, ἀνά-
παυσον Χ(ριστ)έ, συν ἁγίοις σου.

Στενὴν καὶ τεθλημένην ὁδὸν ἐν
βίῳ, ὁ ἀσκητῆς σου ἐβάδεσ(ιν),
τῷ φόβῳ σου τὰς σάρκας
καθηλωμένος, ὃν μεταστάντ(ες)
Σ(ῶτ)ερ, τοῦ Ἀβραὰμ ἐν κόλποις
κατάταξον.

Ὑπομονῇ τὸν βίον καὶ εὐπεθείᾳ
ἰθύνας μέχρι τέλους φιλόχριστε, /222v/
καὶ ἀθλοφόρων στεφθεὶς
βραβ<ε>ίοις, εὑρίσκων παρ-
ρησίαν σωθῆναι σου τὴν
ποίμνην ἱκέτευε.

1)-6) Ineditum videtur

10) FOLLIERI I, 101
11) FOLLIERI III, 388

240. Liturgia Verbi.

13)-15) Prokimenon = Ps 24,13a.1a

17)-24) Apostolus = 1 Cor 15,20-28
  18) ἐγήρεται: ἐγείρεται, Sev.
  19) καταργήσῃ: καταργήσει, Sev.
  23) ᾖ: εἴ, Sev.

26) Alleluiarium = Ps 64,5a.6b

29)-36) Evangelium = Mt 11,27-30

241. Stichira.

39)-40) FOLLIERI III, 334.

42)-45) Ineditum videtur
  43) πραότητος: πραώτητος, Sev.

Τοῦ θείου Ἀντωνίου, καὶ Πα-
χωμίου, καὶ Εὐθυμίου δεή-
σεσιν, καὶ Ἀρσενίου, Δέσποτ(α)
τοῦτον, ἠμφιεσμένον πί-
στει τὸ σχῆμα συν αὐτοῖς
ἐγκατάταξον.

Δό(ξα).

Ἀνάρχῳ, καὶ γεννήσει τί, καί.
Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα.

240. *Καὶ εὐθ(ὺς) τὸ Προκεί(μενον) ἦχ. πλ. β'.*
Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς.
Στίχ. Πρὸς σὲ Κ(ύρι)ε, ἦρα τὴν ψυχ(ήν) <μου>.

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Κορινθίους ἐπι(στολῆς). /223r/
Ἀδελφοί. Χ(ριστὸ)ς ἐγήρεται
ἐκ νεκρῶν/...../ὅταν κα-
ταργήσῃ πᾶσαν ἀρχήν, καὶ /223v/
πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ δύναμ(ιν),
δεῖ γὰρ αὐτὸν/...../τῷ ὑποτάξαντι /224r/
αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ
θ(εὸ)ς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

Ἀλλη(λούια) ἦχ. πλ. β'. Μακάριος ὃν
ἐξελέξω. *Στίχ.* Ἐπάκουσον ἡμ(ῶν).

Εὐα(γγέλιον) ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ(αῖον).
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς. Πάντα μοι
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς
μου,/...../κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμ(ᾶς), /224v/
καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
πραΰς εἰμι/...../καὶ τὸ φορτίον μου ἐ-
λαφρόν ἐστι./

241. *Καὶ εὐθ(ὺς) ἄρχ(εται)*
στιχ(οί) ἀντὶ τοῦ. Ποία τοῦ βίου
τρυφῆ, *ἦχ. β', Ἰω(άννου) <τοῦ> (μον)αχ(οῦ).*

Ὡς ἐμνήσθης Κ(ύρι)ε τοῦ Δα(υί)δ,
καὶ πάσης τῆς πραότη-
τος αὐτοῦ, μνήσθητι καὶ τῷ
δούλῳ σου Σ(ωτ)ήρ, καὶ ἀνάπαυσ(ον).

Στίχ. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ.

1)-12) FOLLIERI I, 454
1) ἐλπίδι: ἐλπίδη, Sev.
2) σωφροσύνῃ: σοφροσύνῃ, Sev.
10) δόξῃ: δόξοι, Sev.
11) σοι: σει, Sev.

14) Ps 22,1a. ποιμαίνει με: ποιμένη μαι: Sev.

16)-28) Ineditum videtur
19) διανοίξαντας: διανοίσαντας, Sev.

25) ἀφείς: ἀφῆς: Sev.

30) Ps 22,2a

32)-46) Ineditum videtur
33) προσφέρομεν: προσφέρωμεν, Sev.

40) πίστιν: πίστην, Sev.

48) ?

Ἐν πίστει, καὶ ἐλπίδι, καὶ ἀγάπ(ῃ),
καὶ πραότητι, καὶ σωφροσύνῃ, /225r/
καὶ ἐν τῷ ἀσκητικῷ ἀξιώμα-
τι, εὐσεβῶς διέπρεψας
μακάριε, διό σε προσλαβό-
μενος θ(εό)ς, ὡς καὶ ἐδούλευσας
αὐτῷ, κατατάξει τὸ πν(εῦμ)ά
σου ἐν τόπῳ φωτ<ε>ινῷ καὶ
τερπνῷ, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἐν
δόξῃ ἀναπαύονται, καὶ πα-
ράσχῃ σοι ἐν τῇ κρίσει τὴν ἄ-
φεσιν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Στίχ. Κ(ύριο)ς ποιμαίνει με καὶ οὐδ[έν].

Τὸν ὑπακούσαντα τῆς ἐν-
τολῆς σου, καὶ καταλειπόντα
ἅπασαν τοῦ βίου τὴν προσ-
πάθειαν, καὶ τὸν ἀσκητικὸν δι- /225v/
ανοίξαντας θεῖον δρόμον,
ἀνάπαυσον Κ(ύρι)ε, συν Ἁγίοις
σου ἐν τῷ κλήρῳ τῶν Ἁγίων
σου, χορεύειν αὐτὸν ὥσπερ
υἱὸν ὑπακοῆς ἐν χαρᾷ,
ἀφεὶς τὰ ἐν ἀγνοίᾳ πταίσ-
ματα αὐτῶν, καὶ ἐν γνώ-
σει παροφθέντα ὡς ἐλε-
ήμων./

Στίχ. Εἰς τόπον χλο(ερόν).

Ὠιδὴν ἐντάφιον περικυ-
κλοῦντες σεμὴν προσφέ-
ρομέν σοι μακαρίτα, οἱ
συνάδελφοί σου τὸν βίον
σου θαυμάζουσιν τὰ τ(ῆς)
ὑπακοῆς ἀριστεύματα, τ(οὺς)
ἀγῶνας, τοὺς κόπους τοὺς /226r/
πόνους σου, τὴν ταπείνω-
σιν, τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν
σου, ἣν ἔσχες πρὸς τὸν ποι-
μένα, καὶ τοὺς σοὺς ἀδελ-
φοὺς, διὸ παρακαλοῦμεν
πάντες τῷ Χ(ριστ)ῷ, ἀναπαῦ-
σαι σου τὸ πν(εῦμ)α σὺν τοῖς
Ἁγίοις./

Στίχ. Τοὺς τόπους.

1)-9) FOLLIERI III, 330
2) ἐπιλάθεσθε: ἐπιλάθεσθαι, Sev.
3) ὑμνῆτε: ὑμνεῖται, Sev.

12) FOLLIERI III, 162

14)-32) Ineditum videtur
15) ζώντων: ζόντων, Sev.
16) ἀγαλλίασις: ἀγαλλιάσης, Sev.
21) ἀθρόον: ἀθρώον, Sev. ζώντων: ζόντων, Sev.
24) πεθόμενος: ποιθώμενος, Sev.

38)-54) Ineditum videtur
49) τόν: τῶν, Sev.

34) Sequuntur duae lineae erasae.

Πν(ευματ)ικοί μου ἀδελφοὶ καὶ συνασκηταί μου· μή μου ἐπιλάθεσθε ὅταν ὑμνῆτε τὸν Κ(ύριο)ν· ἀλλ' ὁρῶντές μου τὸν τάφον· μνημονεύσατέ μου καὶ τὸν τρόπον, καὶ ἱκετεύσατε τῶν πάντων θ(εὸ)ν· ἵνα κατατάξῃ τὰ πν(εῦμ)ά μου ἐν χώρᾳ /226v/ τῶν ζώντων./

Δό(ξα) ἦχ. πλ. α'
πρ(ὸς)· Ὅσιε Π(άτ)ερ θεό(δωρε)·

Ὁ κυριεύων, καὶ νεκρῶν, καὶ ζώντων Κ(ύριο)ς, ἡ πάντων ἀφθαρσία καὶ ἀγαλλίασις, τὸ φῶς τὸ ἀναλάμψαν ἐκ τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, ὃν τῇ κελεύσει σου μετέστησας νῦν, ὃν ἐκ μέσου πάντων ἀφήρπασ(ας) ἀθρόον ἐν χώρᾳ ζώντων ὡς ἀγαθὸς τοῦ Ἀβραὰμ ἐν τοῖς κόλποις τάξον Σ(ωτ)ήρ· σοὶ γὰρ πεθόμενος ἀνέλαβεν προθύμως, ἀκολουθήσας σοι, τὸν Στ(αυ)ρὸν αὐτοῦ Λόγε, πράττων εἰς /227r/ δύναμιν, σοῦ τὰ σεπτὰ θελήματα ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις τὴν ψυχὴν ἐκκαθέρων, καὶ θεραπεύων σε./

Καὶ νῦν·

θ(εοτόκιν).

Ἄχραντε Μ(ήτ)ηρ, ἡ θ(εὸ)ν σαρκὶ κυήσασα, Χ(ριστὸ)ν τὸν ζωοδότην καὶ λυτρωτὴν ἡμῶν, παρθένε θ(εοτόκ)ε πάντων ἐλπίς, ἣν αἱ οὐ(ρά)νιαι δυνάμεις εὐλογοῦσιν, καὶ ἐπι γῆς βρωτοὶ δοξολογοῦσιν, τὸ μέγα τεῖχος τὰ ἀρραγές, ἡ προστασία καὶ σκέπη τῶν σὲ ὑμνούντων· ὄμμα ἵλεῳ σου πρὸς τὸν Υἱόν σου βλέψον, ὅπως /227v/ <ἀ>ναπαύσει τὸν πίστει μεταστάντα ἐν ὥρᾳ κρίσ(εως), καὶ τοῦτον κατασκήνωσο(ν), ἐν τρυφῇ παραδείσου, καὶ ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων, καὶ αἰωνίου ζωῆς.

1)-9) FOLLIERI I, 38
2) ἐπιλάθεσθε: ἐπιλάθεσθαι, Sev.
3) ὑμνῆτε: ὑμνεῖτε, Sev.
5) μέμνησθε: μέμνησθαι, Sev.
7) κατατάξῃ: κατατάξει, Sev.
9) ζώντων: ζόντων, Sev.

12)-28) Ineditum videtur
13)-14) Io 11,25b
15) ἀθροίσθητε: ἀθροίσθηται, Sev.
18) ῥάνατε: ῥάναται, Sev. ἄρατε: ἄραται, Sev.
20)-23) ὃν μεταστήσας ἐν ἡμῶν οἰκέτην,
sic in margine dextro in Sev.
26) κυήσας σε: κοιησάσησσαι, Sev.

242. Alia Stichira.

32) FOLLIERI I, 51. τελευταῖον: τελευτέον, Sev.

34)-42) Ineditum videtur
34) φθερόμενα: φθηρόμενα, Sev.

44) Nequit legi

46)-55) Ineditum videtur
51) σωζομένων: σοζομένων, Sev.
53) χωρίς: χορίς, Sev.
55) λάμπει: λάμπη, Sev.

ἦχ. πλ. β'·
Ἀδελφοί μου πν(ευματ)ικοί· μή
μου ἐπιλάθεσθε, ὅταν ὑ-
μνῆτε τὸν Κ(ύριο)ν· βλέποντές
μου τὸν τάφον· μέμνησθε
τῆς ἀγάπης, καὶ ἱκετεύσα-
τε Χ(ριστὸ)ν τὸν θ(εό)ν· ἵνα κατατά-
ξῃ τὸ πν(εῦμ)ά μου ἐν χώρᾳ
τῶν ζώντων.

ἦχ. πλ. β'· /228r/
Πν(ευματ)ικοί μου ἀδελφοί· τάδε
λέγει Κ(ύριο)ς· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,
θάνατον οὐ οὐχ' ὄψεται. Δεῦ-
τε, συνάχθητε, καὶ ἀθροίσθη-
τε· οἱ ἐκ βρέφους τὸν ζυγὸν τοῦ
Χ(ριστο)ῦ βαστάσαντες, δάκρυα
ῥάνατε· χεῖρας ἄρατε
καὶ βοήσατε· Δέσποτα Χ(ριστ)έ,
συν Ἁγίοις σου ἀνάπαυσον,
τὰ τούτου παραβλέψας
ἀτοπήματα· σοῦ γὰρ τ(ὸν)
Στ(αυ)ρὸν ἐπὶ τὸν ὦμον ἄρας

ὃν μετ(α)-
στήσας
ἐν ἡμ(ῶν)
οἰκέτ(ην)

θερμῶς ἐπικολούθησας,
πρεσβείαις τῆς ἀσπόρως
κυήσας σε, καὶ Ὁσίων
καὶ δικαίων σου, ὑπεράγαθ(ε), /228v/
μόνε πολυέλεε./

<u>242.</u> Ἕτερα
στιχ(οὶ) ψαλλόμ(ε)ν(οι) ἀντὶ τοῦ δευτ(έρου)
τελευταῖον· ἦχ. πλ. β' Αἱ ἀγγελι(καί).

Ὅσοι τὰ τερπνὰ καὶ φθε-
ρόμενα τοῦ βίου, δόξαν
τὲ φημί, δυναστείαν τε καὶ
πλοῦτον, διὰ τὴν αἰώνιον,
καὶ τὴν μακαρίαν εὐφρο-
σύνην καταφρονήσαντες
προθύμως, καὶ ἀράμενοι
τὸν ἀβαρῆ Χ(ριστο)ῦ ζυγόν, θερμὸς
ἐκβοήσωμεν./

Στίχ. Αὐτ<..> ἡ κ(α)τ(ὰ) π<...>

Δέσποτα Χ(ριστ)έ, ἡ ζωὴ καὶ ἀφθαρ-
σία, Κ(ύρι)ε Σ(ωτ)ήρ, ἡ χαρὰ τῶν
θλιβομένων, φιλάν(θρωπ)ε /229r/
οἰκτίρμων, ἡ ἐλπὶς καὶ
βοήθεια, καὶ καταφυγὴ
τῶν σωζομένων, ὃν προ-
σελαυουσῶν οἰκέτην,
χωρὶς σύνταξον τῶν
ἀσκητῶν ἔ(ν)θα τὸ φῶς,
λάμπει τοῦ προσώπου σου.

1) Ps 23,1a

3)-12) Ineditum videtur
6) προθύμως: προθύμος, Sev.
7) τόν: τῷ, Sev.

14) ?

16)-26) Ineditum videtur

30)-40) Ineditum videtur
34) ἱκετεύομεν: ἱκετεύωμεν, Sev.
36) στήθη: στήθει, Sev.

44) θ<εοτόκιν> in marg. ext.

Στίχ. Τοῦ Κ(υρίο)υ ἡ γῆ καὶ τό·

Ἐκ βρέφους Σ(ωτ)ῆρ τὸν Στ(αυ)ρόν σου ἐπὶ ὦμον, καὶ τὸ ἐλαφρόν, ὁ ἱκέτης σου φορτίον ἀνέλαβεν προθύμως, καὶ θερμῶς ἠκολούθησεν, σὺ τὸν ἐν Στ(αυ)ρῷ προσηλωθέντα, ὅν μεταστάντα τάξον Λόγε σὺν τοῖς Ὁσίοις σου, καὶ /229v/ βασιλείας οὐ(ρα)νῶν κληρονόμον ποίησον.

Στίχ. Ἐξέλιπον ἐκ τῆς·

Ὦ, τῆς φοβερᾶς καὶ φρικτῆς σου παρρουσίας Κ(ύρι)ε θεέ, κτίστα κτίσεως ἁπάσης, ὅτε θρόνοι τεθῶσιν, καὶ καθήσῃ ὡς γέγραπται, οἰκουμένην ἅπασαν τοῦ κρίναι, τότε ὃν ἐν πίστει προσελάβου πιστὸν δοῦλ(ον) σου, ἐν κόλποις τάξον Ἀβραάμ, καὶ σῶσον ὡς εὔσπλαγχνος./

Δό(ξα).

Ἄναρχε Τριάς, ὁ Π(ατ)ήρ, ὁ προ αἰώνων Υἱὲ γεννητέ, /230r/ τὸ παράκλητον δὲ Πν(εῦμ)α, πιστῶς σοι ἐκβοῶμεν, καὶ θερμῶς ἱκετεύομεν σὺν δάκρυσι τύπτοντες τὰ στήθη, ὃν ἐκ τοῦ βίου προσελάβου πιστὸν δοῦλον σου ἐν κόλποις τάξον Ἀβραάμ, καὶ σῶσον ὡς εὔσπλαγχνος./

Καὶ νῦ(ν).

θ(εοτόκιν).

Δέσποινα ἁγνή, ἡ χαρὰ τῶν θλιβομένων, ἄχραντρε σεμνή, ἡ ἐλπὶς καὶ προστασία τῶν καταπονουμένων, λυπουμένων παράκλησις, ἐπι σοὶ νεκροί τε καὶ οἱ ζῶντες τῆς σ(ωτη)ρί(ας) /230v/ τὰς ἐλπίδας ἀνεθέμεθα, τὸν σὸν δυσώπησον Υἱὸν σῶσαι ὃν μετέστησεν.

243. Tumulatio.

3)-7) FOLLIERI II, 311, cf. Completorium Horologii hodierni.

9)-11) Ps 150

243. *Ἀπερχόμ(ε)ν(οι) ἐν τῷ τάφῳ ψάλλομ(εν)·*

Κ(ύρι)ε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ, ἄλλον γὰρ ἐκτοῦ σου βοηθὸν ἐν θλίψεσιν οὐκ ἔχωμεν, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς.

Καὶ στιχολογοῦμεν τὸ· Αἰνεῖτε τὸν Κ(ύριο)ν, *καὶ λ(έ)γ(εται) πάλ(ιν) ἕως οὗ πλήρο<μεν> τό·* Αἰνεῖτε.

Καὶ μυρίζει ὁ ἱερε(ὺς) τὸ λείψαν(ον) σταυροειδ(ῶς), καὶ ποιεῖ εὐχ(ήν), καὶ ἀπ(ολύει). /231r/

1) Mt 5,9a

3)-9) Ineditum videtur

11) Mt 5,10a

13)-19) Ineditum videtur

21) Mt 5,11a

23)-29) Ineditum videtur

31) Mt 5,12a

33)-39) FOLLIERI IV, 313
38) καταντήσεις: καταντήσης, Sev.

41)-47) Ineditum videtur
41), 42) χαίρεις: χαίροις, Sev.

Στίχ. Μακάριοι εἰρηνοποιοί.

Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνω-
σιν ἐλθεῖν τοῦ φωτισμοῦ
σου Σ(ωτ)ήρ, τῷ ὅπλῳ τοῦ Στ(αυρ)οῦ
σου διαφύλαξον Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εό)ς,
καὶ σῶσον σοι ἐν πίστει προ-
σέλθοντα, καταξίωσον
παραστῆναι ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. /232v/

Στίχ. Μακάριοι οἱ δεδιωγμέ(νοι).

Πάντων τῶν προσκαίρων
ὡς φθαρτ(ῶν) καταφρονήσαν(τες),
μόνον τὸν ἀθάνατον νυμ-
φίον σε επόθησαν, φέροντες
τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυ)ροῦ ἐπὶ ὤ-
μον μετὰ πίστεως, καὶ ἀ-
κολουθοῦντες σοι.

Στίχ. Μακάριοι ἐστὲ ὅτ(αν).

Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδο-
νὰς ἀπαρνησάμενος, ἕ-
να τὸν πολύτιμον ὠνήσω
μαργαρίτην Χ(ριστό)ν, τούτου ταῖς
ἀρεταῖς ἐπαμφιάζου πρὸ(ς)
εἰσόδιον ἀπόλαυσιν τοῦ
νυμφῶνος τοῦ μυστικοῦ. /233r/

Στίχ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθ(ε).

Τρίβον τὴν πλατεῖαν καὶ εὐ-
ρύχωρον ἀφέμενος, πύλην
τὴν στενὴν καὶ πλατεῖαν
ἐμπεπόρευσαι, ταύτην
γὰρ ἀκλινῶς ὁδοιπορήσας,
καταντήσεις ὥσπερ γέγραπτ(αι),
εἰς τὴν μακαρίαν ζωήν.

Χαίρεις παρθενίας τὸ ὑπ(έρ)-
τιμον καλλώπισμα· χαί-
ρεις ἡ λαμπὰς ἡ ἀκατάσ-
βεστος τοῦ θείου φωτός·
χαῖρε τῶν προστρεχόντων
σοὶ ἡ σκέπη, Θ(εοτό)κε ἀειπάρθ(ε)νε,
Μή(τη)ρ τῆς ζωῆς ἡμ(ῶν).

245. Introitus primus divinae Liturgiae.[76]

Canentur tria Antiphona.

= PALMOV 21*

7)-8) FOLLIERI I, 30.

17) FOLLIERI II, 23

19) Ps 83,1a

21) FOLLIERI IV, 157

23) Ps 83,11a

25)-36) FOLLIERI I, 446

38) Δό(ξα) in marg. ext.

40)-41) FOLLIERI III, 434

246. Antiphona secunda.[77]

---

[76] cf. N.196.

[77] cf. N.196.

245. *Εἶτα ἡ εἴσοδος./*
Καὶ ἄρχετ(αι) τὸ κ(α)τ(ὰ) /233v/
τὴν ἡμέρ(αν) τροπάρ(ιν)./
Εἶτα δοξάζ(ει)
εἰς ἦχ(ον) α'·/

Ἀγκάλας π(ατ)ρι-
κὰς διάνοιξαί μοι σπεῦ<σον>

Καὶ νῦν, *καὶ λέ(γει) θ(εοτο)κίν./*

Εἶτα
λ(έ)γ(ει) ὁ δ(ιάκονος)· Σοφία./
καὶ ἀρχόμ(ε)ν(οι)
ψάλλουσιν τὰ ἀντίφω(να) ἦχ(ος) δ'·

Ἤθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι.

Στίχ. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκη(νώματά) <σου>.

Τίς χειμαζόμενος καὶ προσ(τρέχων).

Στίχ. Ἐξελεξάμην παρα(ριπτεῖσθαι).

Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ
τῆς ἀναγεννήσεως, υἱοθε-
σίαν λαβὼν καὶ ἀπολύ-
τρωσιν· ἐν ἀμελ(ε)ίᾳ τὴν
ζωὴν, καὶ ἐν παραπτώμα-
σιν ἐκδαπανήσας ἀγαθέ, /234r/
νῦν κραυγάζω σοι· δά-
κρυα μετανοίας πηγὴν
μοι δώρησαι, καὶ ἀπόπλυ-
νον τὸν ῥύπον τῶν ἐμῶν
πλημμελημάτων, παν-
τοδύναμε Σ(ωτ)ὴρ καὶ πολυέλ(εε).

Δό(ξα).

<Ρ>ῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκ(ῶν)
ἡμῶν, Μῆ(τε)ρ Χ(ριστο)ῦ τοῦ θ(εο)ῦ./

246. *Ἀντ(ί)φω(νον) β'·*

Καὶ εὐθὺς φέρουσιν ὁ τὸ σχῆ-
μα μέλλων λαβεῖν ἐκ τῶν
βασιλικῶν πυλῶν ὀλίγ(ον)·

Καὶ ψάλλει τὸ ἀντίφω(νον)·

1)-8) FOLLIERI I, 434

10) Ps 50,1a

12)-16) FOLLIERI I, 128

18) Ps 50,9a

20)-27) FOLLIERI II, 415
  21) χωρήσῃς: χωρήσεις, Sev.
  24) συναριθμήσῃς: συναριθμήσεις, Sev.

29) Ps 50,9b

31)-35) FOLLIERI III, 330
  32) ρερύπομαι: ρερύπομε, Sev.

37) Δό(ξα) in marg. ext.

39)-49) FOLLIERI I, 485

Ζάλη ἁμαρτημάτων πε-
ριέχει με Σ(ωτ)ήρ, καὶ μηκέτι
φέρων τὸν κλύδωνα· σοὶ
προσπίπτω τῷ μόνῳ /234v/
κυβερνήτῃ, ὡς τῷ Πέ-
τρῳ τὴν χεῖρά μοι ἔκτει-
νον τ(ῆς) φιλαν(θρωπ)ίας σοῦ,
καὶ σῶσόν με.

Στίχ. Ἐλέησόν μ(ε) ὁ θ(εὸ)ς κ(α)τ(ά).

Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ
λόγιόν σου, καὶ ῥῦσαι με
ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου·
βοήθησόν μοι, καὶ σωθή-
σομαι φιλάν(θρωπ)ε.

Στίχ. Ῥαντιεῖς με <ὑσσώπῳ>.

Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ
προσώπου σου Κ(ύρι)ε· μὴ χω-
ρήσῃς με τῶν καλῶν
προβάτων σου ποιμήν, /235r/
ἀγαθέ· μὴ συναριθμήσῃς
με τοῖς κατηραμένοις·
ἀλλ' ὡς θ(εὸ)ς ἐπιστρέψας ἐ-
λέησόν με.

Στίχ. Πλύνον με καὶ ὑπέρ.

Πλῦνον με τοῖς δάκρυσί μου
Σ(ωτ)ερ, ὅτι ῥερύπομαι ἐν
πολλαῖς ἁμαρτίαις, διὸ
προσπίπτω σοι· ἥμαρ-
τον ἐλέησόν με ὁ θ(εό)ς.

Δό(ξα).

Ἐξ ἀχράντων λαγόνων
σου, θ(εοτό)κε πανύμνητε,
σαρκωθεὶς ὁ λόγος τοῦ
Π(ατ)ρ(ὸ)ς, ἦλθεν πρὸς ἡμᾶς.
καὶ τὴν παλαι(ὰν) ἁμαρτίαν
συγκαταβάσει κατέκρινε· /235v/
ἡμῖν δωρησάμενος υἱοθε-
σίας στολήν, οὗ ἐκτενῶς
ἱκέτευε σωθῆναι ἡμᾶς,
μόνη ἀνύμφευτε καὶ ἀ-
πείρανδρε./

*Ἀρχομ(έ)ν(ου) δὲ
τοῦ γ' ἀντιφώ(νου), μεθίστατ(αι)
πάλ(ιν) ὁ τὸ σχῆμα λαμβάνων,
καὶ ἔρχετ(αι) ἕως τοῦ ἄμβωνο(ς),
καὶ ἵστατ(αι)./*

247. Antiphona tertia.[78]

= PALMOV 22*.

3)-14) FOLLIERI III, 349.

16) Ps 33,12a

18)-26) FOLLIERI I, 294, 290
25) εὑρήσετε: εὑρήσεται, Sev.

28) Ps 118,176a

30)-34) FOLLIERI III, 352

36)-38) Ps 94,6

44) ἦχ(ος) δ', in marg. ext.

46)-50) FOLLIERI II, 306 = Ps 78, 15b-16a

52)-53) FOLLIERI III, 16

---

[78] cf. N.197.

<u>247.</u> *Ἀντίφω(νον) γ'.*

Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προ(σ)-
πάθεια· ποῦ ἔστιν ἡ τῶν
προσκαίρων φαντασία·
οὐκ ἤδου πάντα βλέπωμ(εν)
γῆν καὶ σποδόν· τί οὖν κο-
πιῶμεν εἰς μάτην· τί δὲ
οὐκ ἀρνούμεθα τὸν κόσμ(ον), /236r/
καὶ ἀκολουθοῦμεν τῷ κρά-
ζοντι· Ὁ θέλων πορευ-
θῆναι ὀπίσω μου, ἀναλα-
βέτω τῷ Στ(αυ)ρῷ μου, καὶ ζω-
ὴν κληρονομήσει τὴν αἰώνι(ον).

Στίχ. Δεῦτε τέκνα ἀκούσατ(έ) ⟨μου⟩

Δεῦτε πρός με πάντες οἱ
κοπιῶντες, καὶ πεφορτισ-
μένοι· κἀγὼ ἀναπαύσω
ὑμᾶς· ἄρατε τὸν ζυγόν μου
ἐφ' ἡμᾶς, καὶ μάθετε ἀ-
π' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶος εἰμι
καὶ ταπεινὸς τῇ καρδ(ίᾳ),
καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ-
σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

Στίχ. Ἐπλανήθην ὡς ⟨πρόβατον⟩. /236v/

Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς
σου ποίμνης, καὶ πρὸς σὲ
καταφεύγω· τὸν ποιμένα
τὸν καλὸν ζήτησόν με, τὸν
πλανηθέντα ὁ θ(εό)ς, καὶ ἐλέ(ησόν) ⟨με⟩.

Στίχ. Δεῦτε προσκυνήσω-
μεν καὶ προσπέσωμεν
ἐναντίον Κ(υρίο)υ τοῦ θ(εο)ῦ.

*Καὶ τούτ(ου) λεγομέ(νου), ἔρχετ(αι) καὶ
προσπίπτει εἰς τὰ ἅγ(ια) θυρία,
καὶ οὐκ ἀνίστατ(αι) μέχρι συμπλη-
ρώ(σεως) τοῦ ἀντιφώ(νου), καὶ λ(έ)γ(ει)
ἦχ(ος) δ'.*

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ,
καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψον
τὴν ἄμπελον ταύτην·
καὶ κατάρτησαι αὐτήν, /237r/
ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιᾶ σου.

Ὁ διὰ σου θεοπάτωρ προ-
φήτης Δα(υί)δ. *Μελωδικ(ῶς).*

248. Professio.[79]

= PALMOV 22*.

13) χορῷ: χωρῷ, Sev.

25) Ἐρώ(τησις) in marg. ext.

28) Ἐρώ(τησις) in marg. ext.

30) Ἐρώ(τησις) in marg. ext.

34) Ἐρώ(τησις) in marg. ext.

38) Ἐρώ(τησις) in marg. int.

41) Ἐρώ(τησις) in marg. int.

46) Ἐρώ(τησις) in marg. int.

---

[79] cf. N.198.

248. *Καὶ εἶθ' οὕτως ἀνισταμέ(νου) ἐπερωτᾷ αὐτόν, ὁ ἱερε(ὺς) λ(έ)γ(ων)·*

Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, καὶ τῇ ἁγίᾳ συνοδίᾳ ταύτῃ. *Ἀπό(κρισις)·* Ποθῶν τὸν ἀγγελικὸν βίον, Π(άτ)ερ. *Ἐρώ(τησις)·* Ποθεῖς, ἀξιωθῆναι τοῦ ἀ(ρ)ραβῶνος τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, καὶ καταταγῆναι τῷ χορῷ τῶν μοναζόντων; *Ἀπό(κρισις)·*/ Ναί, τίμ(ιε) Π(άτ)ερ. /237v/

<Ὁ ἱερεύς·>

Ὄντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον ἐξελέξω, ἀλλ' ἐὰν καὶ τελειώσῃς· τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται, καὶ πόνῳ κατορθοῦνται.

Ἐρώ(τησις)· Ἑκουσίᾳ σου τῇ γνώμῃ προσέρχῃ τῷ Κ(υρί)ῳ; *Ἀπό(κρισις)·*/ Ναί, τίμ(ιε) <Πάτερ>.

Ἐρώ(τησις)· Μὴ ἔκ τινος ἀνάγκης ἢ βίας? *Ἀπό(κρισις)·* Οὐχί, τίμιε Π(άτ)ερ.

Ἐρώ(τησις)· Ἀποτάσσῃ κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κ(υρίο)υ; *Ἀπό(κρισις)·* Ναί, τίμ(ιε) Π(άτ)ερ.

Ἐρώ(τησις)· Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τῇ ἀσκήσει, ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; *Ἀπό(κρισις)·* Ναί, τίμιε Π(άτ)ερ. /238r/

Ἐρώ(τησις)· Φυλάττεις ἑαυτὸν ἐν παρθε(νίᾳ), καὶ σωφροσύνῃ, καὶ εὐλαβείᾳ; *Ἀπό(κρισις)·* Ναί, τίμιε Π(άτ)ερ.

Ἐρώ(τησις)· Σώσεις μέχρι θανάτου τὴν ὑπακοὴν τῷ προεστῶτ(ι), καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφότητι; *Ἀπό(κρισις)·*/ Ναί, τίμιε Π(άτ)ερ.

Ἐρώ(τησις)· Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν τοῦ μονήρους βίου, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν; *Ἀπό(κρισις)·* Ναί, τίμιε Π(άτ)ερ.

Orationes tria ad Professionem.

249. Oratio prima.[80]

= PALMOV 22* (Incipit).

28) cf. Is 49,15.

38) ἐπαγκαλίσαιτο: ἐπαγκαλίσοιτο, Sev.

[80] cf. N.200.

Βλέπε τέκνον, οἵας συνθήκας δίδως τῷ Δεσπότ(ῃ) θ(ε)ῷ. Ἄγγελοι γὰρ πάρεισιν, ἀπογραφόμενοι τὴν ὁμο- /238v/ λογίαν σου ταύτην, ἣν καὶ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμ(ῶν) Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. *Ἐρώτησις*· Ταῦτα πάντα οὕτως καθομολογεῖς ἐπ' ἐλπίδι τῆς δυνάμεως τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ ἐν ταύταις ταῖς ὑποσχέσεσι διακαρτερεῖν συντάσσῃ μέχρι τέλους ζωῆς, χάριτι Χ(ριστο)ῦ; *Ἀπό(κρισις)*·/ Ναί, τίμ(ιε) Π(άτ)ερ.

249. Ὁ πανοικτίρμων οὖν θ(εὸ)ς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπλάγχνα /239r/ τῆς αὐτοῦ ἀνεξιχνιάστου ἀγαθότητος ἐπανοίγων παντὶ τῷ προσερχομένῳ αὐτῷ πόθῳ, καὶ ἀγάπῃ θερμῇ· ὁ εἰπών· Ὅτι ἐπιλήσεται γυνὴ τὰ ἔκγονα αὐτῆς, ἢ ἐγὼ ἐπιλήσομαί σου· ὁ καὶ τὸν σὸν πόθον εἰδώς, καὶ τῇ προθέσει σου ἐπιβάλλων τὴν παρ' ἑαυτοῦ δύναμιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ· ἐπιλαύοι<το>, καὶ ἐπαγκαλίσαιτο, καὶ ὑπερασπιεῖ, /239v/ γένοιτό σοι τεῖχος ὀχυρὸν ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ, πέτρα ὑπομονῆς, παρακλήσεως ἀφορμή, εὐτονίας χορηγός, εὐψυχίας πορισμός, ἀνδρείας συναγωνιστής, κοιταζόμενος, συνανιστάμενος, γλυκαίνων, καὶ εὐφραίνων σου τὴν καρδίαν σου τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς, ἀξιῶν σε καὶ τῆς μερίδος τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων Π(ατέ)ρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, με- /240r/ θ' ὧν καὶ κληρονομήσεις τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-

250. Oratio secunda.

= PALMOV 22* (Incipit).
+ GOAR 380,385; DMITR. II, 559 (Pant. 604); ER 230; WAWRYK 27*; EV 194; FRČEK II, 527; JACOB, *Len.*, N.189; STASSI N. 336; PASSARELLI N.373.10; PARENTI N.169.2.

ρανῶν, ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, συν τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ Πν(εύματ)ι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

250. *Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ λαμβάνοντος τὸ σχῆμα τρίτ(ον). Ὁ δὲ κατηχούμε(νος) προσπίπτει ἕως συμπλήρωσιν τῆς εὐχῆς, καὶ στραφεὶς ὁ ἱερε(ὺς)* /240v/ *κατὰ ἀνατολ(ὰς) λ(έ)γ(ει)·* Τοῦ Κ(υρίο)υ δεηθῶμεν· *Καὶ λ(έ)γ(ει) τὴν εὐχ(ὴν) ταύτ(ην)·*

Κ(ύρι)ε ὁ Θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἀξίους σου εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικὰ πάντα καταλιπόν(τας), καὶ συγγένειαν, καὶ φίλ(ους), καὶ ἀκολουθοῦντάς σοι, πρόσδεξαι τὸν δοῦλόν σου *τόνδε*, τὸν ἀποταξάμενον πᾶσι τούτοις, κατὰ τὰς θείας σου ἐντολὰς· καὶ ὁδήγησον αὐτὸν ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, προσπίπτοντά /241r/ σοι ἀμετεωρίστως· τείχισον αὐτὸν τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, εἰς τὸ μὴ δύνασθ<αι> ἐνεργεῖν κατ' αὐτοῦ πᾶσαν ἐναντίαν μηχανὴν, ὑπομονὴν αὐτῷ δωρούμενος, πρὸ(ς) τὸ εὐαρεστήν σοι διαπαντός, πρεσβείαις τῆς ἁγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τ(ῶν) ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος σοι εὐαρεστησάντων· c\12\Ἐκφώ(νως)·Ὅτι ηὐλόγηται, καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον /241v/ καὶ μεγαλοπρεπ(ὲς) ὄνομά σου τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς./

Ὁ λα(ός)· Ἀμήν. *Ὁ ἱερε(ύς)·* Εἰρή(νη) πᾶ(σι)· *Ὁ λα(ός)·* Καὶ τῷ πν(εύματι) σου. *Ὁ ἱερε(ύς)·* Τὰς κεφαλ(ά)ς.

251. Oratio tertia ad κefaloklisiam.

= PALMOV 22* (Incipit).
+ GOAR 385; DMITR. II, 559 (Pant. 6Ø4); WAWRYK 27*; PASSARELLI N.374.8

25) χρηστόν: Χριστόν, Sev.

28) ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθῆσε, Sev.

252. Tonsura.[81]

= PALMOV 23*.

[81] cf. N.2Ø4.

Καὶ ὁ ἱερε(ὺς) ἐπεύχεται·

<u>251</u>. Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς καὶ καταφυγὴ πάντ(ων) τῶν ἐλπιζόντων τῶν ἐπι σὲ, ὁ διαφόρους ὁδοὺς σ(ωτη)ρίας ἡμῖν ὑποδείξας, διὰ τῆς ἐνα(θρωπ)ίσε(ως) τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, πρόσδεξαι τὸν δοῦλον σου *τόνδε*, τὸν ἀπολιπόντα /242r/ τὰς κοσμίας ἐπιθυμίας, καὶ ἑαυτὸν προσενέγκαντα σοὶ τῷ Δεσπότ(ῃ), θυσίαν ζῶσαν εὐάρεστον· περίελε ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὰς ἀλόγους προλείψεις, ἵνα τῇ ἀφαιρέσει τῶν αἰσθητῶν τριχῶν, συναποβάλη<ται> καὶ τὰς ἀλόγους ἐνθυμήσεις τε καὶ πράξεις, καὶ ἀξιωθῇ ἀναλαβεῖν τὸν ζυγόν σου τὸν χρηστόν, καὶ τὸ ἐλαφρόν σου φορτίον, καὶ ἆραι τὸν Στ(αυ)ρόν σου, /242v/ καὶ ἀκολουθῆσαί σοι τῷ Δεσπότῃ. Διατήρησον αὐτὸν εἰς τὸν σὸν ἁγιασμὸν, καί δώρησαι αὐτῷ πρόθεσιν ἀγαθὴν ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἁγίων σου ἐντολῶν· συναριθμῶν αὐτὸν ἐν καιρῷ εὐθέτω, τῷ χορῷ τῶν ἐκλεκτ(ῶν) σου· *Ἐκφώ(νως)*· Χάριτι, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητός εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθ(ῷ), καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι.

<u>252</u>. *Εἶτα ἐγείρει αὐτόν, καὶ* /243r/ *κρατήσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, εἰσφέρει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ ποιεῖ μετάνοιαν, καὶ ἀνιστάμενος προσκυνεῖ τὸ ἅγιον Εὐα(γγέλιον), καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτ(οῦ) ὁ κατηχητῆς, λ(έ)γ(ει) πρὸ(ς) αὐτ(όν)·*

33)-38) cf. Jo 1,9; vide exclamationem celebrantis ante baptisma.[82]

[82] cf. N.70; N.203.

Ἰδοὺ ὁ Χ(ριστὸ)ς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι. Βλέπε, ὅτι οὐδεὶς σε ἀναγκάζει ἐλθεῖν ἐπὶ τούτῳ τὸ σχῆματι. Βλέπε, ὅτι σὺ ἐκ προθέσεως οἰκίας θέλεις τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα τοῦτο. /243v/

Καὶ ὅταν συντάξηται λ(έ)γ(ει) πρὸς αὐτὸν πάλιν ὁ ἱερε(ύς)·

<Λ>άβε τὸ ψαλίδ(ιον), καὶ ἐπίδος μοι αὐτό./

Καὶ ἐπιδίδοντος αὐτοῦ τὸ ψαλίδ(ιον), λ(έ)γ(ει) πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερε(ύς)·/

Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸ(ς) τοῦ Χ(ριστο)ῦ λαμβάνεις αὐτό. Βλέπε τίνι προσέρχῃ, τίνι συντάσσῃ, καὶ τίνι ἀποτάσσεσῃ./

Καὶ λαβὼν ὁ ἱερε(ὺς) ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τὸ ψαλίδ(ιον),/ λ(έ)γ(ει) οὕτ(ως)· /244r/

Εὐλογητὸς ὁ θ(εό)ς, ὁ θέλων πάντας ἀν(θρώπ)ους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Καὶ κουρεύει ἑαυτὸν στ(αυ)ροειδῶς, λέγων οὕτως·

Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ *δ(εῖνα)* κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, συναποβαλλόμενος ταῖς θριξὶ καὶ τὰς κοσμικ(ὰς) ἐπιθυμίας, εἰς τὸ ὄνομ(α) /244v/ τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς. Εἴπωμεν ὑπ(ὲρ) αὐτοῦ τὸ *Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον)*·/

253. Troparium post tonsuram.

3)-13) FOLLIERI IV, 32.
8) ἀποκείρει: ἀποκῆρι, Sev.

17) FOLLIERI I, 32

22) Ps 118

254. Diaconica dicenda ante Trishagium cum petitionibus particularibus pro Tonsurandis.[83]

+ FRČEK II, 575 (ad litteram).

39) αὐτόν: αὐτῷ, Sev.

[83] cf. N.2Ø5.

253. *Καὶ ψάλλ(ουσι) τροπ(άριν) ἦχ(ος) πλ. δ'·*

Τὰ τῶν Ἀγγέλων στρατεύματα παρίστανται σήμερον ἐν τῇ συνταγῇ σου, ἐνὶ προσέρχῃ τῷ Χ(ριστ)ῷ, καὶ τὰς κόμας σου ἀποκείρει ὡς Παχόμιος ὁ μέγας ὑπαγγέλων, δέχου καὶ σὺ τὸ σχῆμα τὸν σὸν ἀρ(ρ)αβῶνα τῆς αἰωνίου ζωῆς./

Καὶ λ(έ)γ(εται) θ(εοτό)κιν·

Ἁγνὴ παρθ(έ)νε, τοῦ λόγου πύλ(η). /245r/

Καὶ εὐθ(ὺς) λαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικόν, καὶ κουρεύουσι, ψάλλοντ(ες) τὸν· Ἄμωμον./

254. *Καὶ τοῦ ἱερέ(ως) ποιοῦντος τὴν εὐχ(ὴν) τοῦ τρισαγί(ου), λ(έ)γ(ει) ὁ διάκ(ονος)·*

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν).
Ὑπὲρ τῆς ἄνωθ(εν) εἰρήνης τοῦ σύ(μπαντος).
Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτ(ου).
Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμ(ῶν), *τοῦδε*, τῆς παρὰ τοῦ Κ(υρίο)υ βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως, τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν).
Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως καὶ /245v/ ἀκατακρίτως τὸν σκοπ(ὸν) τοῦ μοναχικοῦ σχήματος διανῦσαι αὐτόν, τοῦ Κ(υρίο)υ δεηθῶμ(εν).
Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ἐγκρατείᾳ, καὶ ἀσκήσει, καὶ τελείῳ φόβῳ θ(εο)ῦ, τοῦ Κ(υρίο)υ.
Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγεῖναι αὐτὸν πάσης κοσμικῆς ἐπιθυμίας, καὶ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν αὐτῶν, τοῦ Κ(υρίο)υ.
Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτι(ῶν) συγχωρήσεως τῶν πλη- /246r/ μμελημάτων αὐτοῦ, καὶ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν ὑψηλότερον τῶν τοῦ κόσμου φρονημάτων, τοῦ Κ(υρίο)υ δεηθῶμεν.

255. Lectiones synaxis Verbi.[84]

+ GOAR 389 = STASSI N.343; ER 248; EV 216.

20)-22) Prokimenon = Ps 26,1

24)-31) Apostolus = Eph. 6,10-17
25) ἐνδυναμοῦσθε: ἐνδυναμοῦσθαι, Sev.

33)-35) Allleluiarium = Ps 85,16a

37)-48) Evangelium = Mc 8,34b-9,1

256. Troparia ad Vestitionem.

= PALMOV 23*.

[84] cf. N.206.

<Υ>πὲρ τοῦ διάγειν αὐτ(ὸν)
ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, καὶ
σεμνότητι, καὶ τελεί-
ῳ φόβῳ θ(εο)ῦ, τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν).
<Υ>πὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐ-
τὸν τὸν παλαιὸν ἄν(θρωπ)ον,
καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νέ-
ον τὸν κατ' εἰκόνα θ(εο)ῦ κτισ-
θέντα, τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν).
<Υ>πὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς.
<Α>ντ(ι)λα(βοῦ), σῶσον, ἐλέ(ησον)/
καὶ δι(αφύλαξον). /246v/
Τῆς παναγίας, ἀχράντ(ου), ὑπερ<ενδόξου>.
Ἐκφώ(νως)· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εό)ς·

Εἶτα τὸ τρισάγ(ιον). Ὁ διάκο(νος)·
Πρόσχωμ(εν). *Ὁ ἱερε(ύς)·* Εἰρήνη πᾶ(σι).
Ὁ διάκο(νος)· Σοφία./

255. *Τὸ προκ(είμενον)*
ἦχ(ος) γ'· Κ(ύριο)ς φωτισμός μου.
Στ(ί)χ(ος)· Κ(ύριο)ς ὑπερασπιστής.

Ὁ Ἀπό(στολος) πρὸ(ς) Ἐφεσίους·
Ἀδελφοί· ἐνδυναμοῦσθε
ἐν Κ<υρί>ῳ /...../ ὅτι οὐκ ἔστιν /247r/
ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα
καὶ σάρκα/...../στῆτε οὖν περιζω- /247v/
σάμενοι τὴν ὀσφὺν
ἡμῶν/...../ ὅ ἐστι /248r/
ῥῆμα θ(εο)ῦ./

Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. πλ. δ'.
Ἐπίβεψον ἐπ' ἐμὲ καί.
Στίχ. Τὰ διαβήματά μ(ου).

Εὐα(γγέλιον)· Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκ(ον)·
Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς· Ὅστις θέλει ὀ-
πίσω μου ἀκολουθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
καὶ ἀράτω/...../ οὗτος
σώσει αὐτήν· τί γὰρ ὠ- /248v/
φελήσει ἄν(θρωπ)ον ἐὰν κ[ερδῆ-]
σῃ τὸν κόσμον ὅλον/...../ Ἀμήν,
λέγω ὑμῖν· ὅτι εἰσίν τι- /249r/
νες τῶν ὧδε ἑστηκότων
οἵτινες/...../τὴν βασιλείαν τοῦ θ(εο)ῦ
ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

256. *Καὶ ἀπὸ τοῦ εὐα(γγελίου) φέρουσι*
τὸν ἀδελφὸν οἱ μοναχοὶ
μέσον τῆς βασιλικῆς πύλ(ης),
ἢ καὶ ἕως τῶν ἁγίων θυρ(ῶν)
τοῦ θυσιαστηρίου, φοροῦντα
κολόβιον καὶ ἅπτοντα κη-
ρούς, λ(έ)γ(ει) ὁ ἱερε(ύς)· Σοφία.

3)-10) FOLLIERI II, 51
9) εὑρήσομεν: εὑρήσωμεν, Sev.

12)-13) Ps 77,1a
13) προσέχετε: προσέχεται, Sev.

15)-20) FOLLIERI III, 32
18) εὑρήσατε: εὑρήσαται, Sev.

24) FOLLIERI II, 32

257. Vestitio.[85]

= PALMOV 23*.

[85] cf. N.208.

Καὶ ἄρχοντ(αι) Ἀντίφω(νον) ἦχ. δ'.

Ἤνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας, δράμωμεν Χ(ριστὸ)ς ἡμᾶς κέκληκεν· λάβωμεν /249v/ πανοπλίαν νοητήν, κτησώμεθα ἀρετάς· καὶ τρέψωμεν τὰς ἐναντίας δυνάμεις, καὶ εὑρήσομεν ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν./

Στίχ./
Προσέχ(ε)τε λαό(ς) <μου>.

Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστιν, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν, ἄρατε ἐπ' ὦμον, καὶ βαδίσατε εὐθεῖαν ὁδόν, καὶ εὑρήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν./

Δό(ξα).

Ἡ λαμπάς, ἡ ἄσβεστο(ς), ὁ θρόνος.

257. *Καὶ εἰσελθόντ(ος) τοῦ κουρευομέν(ου) καὶ του ἀναδόχ(ου) εἰς τὸ βῆμ(α), ἐπαίροντο(ς) τὰ ἱμάτια ἐκ τοῦ θαλασ(σ)ιδίου, καὶ ἐνδύει αὐτ(ὸν) ὁ ἀ(ν)-* /250r/ *ἀδοχ(ος) αὐτοῦ, λέγοντο(ς) τοῦ ἱερέ(ως) ταῦτα· Τὸ ἱμάτιον·*

Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν *ὁ δεῖνα* ἐνδύεται χιτῶνα δικαιοσύν(ης), καὶ ἀγαλλιάσεως, τὸν ἀρ(ρ)αβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(ευματο)ς. Εἴπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τό· *Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον)./*

Ἡ ζώνη·

Ὁ ἀδελφὸς *ὁ δεῖνα* περιζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ δύναμιν ἀληθείας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματο)ς./

4)-13) FOLLIERI I, 473
4) ἐνδύσασθε: ἐνδύσασθαι, Sev.
7) δέξασθε: δέξασθαι, Sev.
11) εὑρήσετε: εὑρήσεται, Sev.

15) Τὸ σουδάριον in marg. ext.

42) FOLLIERI I, 473

44) Ps 117,20
45) Ps 80,1?

50)-54) FOLLIERI I, 575
50) ἔχοντες: ἔχωντες, Sev.
52) πτοούμεθα: πτωούμεθα, Sev.

Καὶ ψάλλετ(αι)
τροπάρ(ιν) ἦχ. δ'./

Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρίας· ζώσασθ(ε) τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης· δέξασθε τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυ)ροῦ· τοὺς πόδας τοὺς νοητοὺς ὁπλίσωμ(εν) τῆς ἐγκρατείας τοῖς ὅπλοις· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. *Καὶ δεύτερο(ν) τρ(ο)πάριν αὐτ(ό).* /250v/

Τὸ σουδάριον·

Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιβάλλεται τὸ σουδάριον τοῦ ἁγίου σχήματος εἰς σκέπ(ην) καὶ σ(ωτηρ)ίαν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου) Πν(εύματο)ς./

Τὸ πάλ<λ>ιον·

Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάν(ε)ι τὸ πάλλιον, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου) Πν(εύματο)ς./

Τὰ σανδ(ά)λ(ια)·

Ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὑποδύεται τὰ σανδάλια τῆς ἑτοιμασίας τῆς εἰρήνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.

Ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμ(α), εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου) Πν(εύματο)ς.

Καὶ ψάλλετ(αι) τὸ αὐτ(ὸ) τροπ(άριν) ἦχ. δ'·

Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρί(ας)·

Στίχ. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κ(υρίο)υ . δί<καιοι>.... /251v/
Στίχ. Ἀγγαλλιᾶσθε τῷ θ(ε)ῷ ιαν<..>

Καὶ μ(ε)τ(ὰ) τὸ δευτερον τριτῶσαι τὸ τροπάρ(ιν), λ(έ)γ(εται)· Δόξα, καὶ νῦν.

Ἔχοντές σε θ(εοτό)κε, ἐλπίδ(α) καὶ προστασίαν, ἐχθρῶν ἐπιβουλὰς οὐ πτοούμεθα, ὅτι σώζεις τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

258. Oratio ad vestitionem.[86]

= PALMOV 24* (Incipit).

•

259. Aspasmus.

47) προσκυνεῖ: προσκυνῆ, Sev.

56) αὐτό: αὐτῷ, Sev.

---

[86] cf. N.194.

<u>258</u>. *Καὶ μ(ε)τ(ὰ) τὸ ἀμφιασθῆναι*
αὐτὸν, λ(έ)γ(ει ὁ δ(ιάκονος)./
Τοῦ Κ(υρίο)υ δε(ηθῶμεν).
Καὶ κλίνοντος αὐτοῦ τ(ὸν)
αὐχένα, ποιεῖ ὁ ἱερε(ὺς)
τὴν εὐχὴν ταύτ(ην).

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἡ δύναμις τῆς
σ(ωτηρ)ίας ἡμῶν, ὁ εὐλογή-
σας ἡμᾶς εὐλογίᾳ πν(ευματ)ι- /252r/
[κῇ] ἐν τοῖς ἐπου(ρα)νίοις
ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμ(ῶν),
εὐλόγησον τὸν δοῦ-
λον σου *τόνδε*, καὶ φύ-
λαξον αὐτὸν ἐν τῷ
νόμῳ σου. Χάρισαι
αὐτὸν μὴ εἰς καινὸν
τρέχειν· ἀλλ' ἐν ἀλη-
θείᾳ φεῦγειν πᾶσαν
κακίαν, καὶ μετὰ διώ-
κειν πᾶσαν ἀρετήν,
μετὰ πάσης πίστεως,
καὶ ἐλπίδος, καὶ ἀγάπ(ης),
εἰς τὸ ἐπιλαβέσθαι
αὐτὸν τῆς αἰωνίου ζω-
ῆς· ἵνα ἀξίως πολι- /252v/
τευσάμενος κατὰ
ἐντολὰς τοῦ μονογε-
νοῦς σου Υἱοῦ, καταξι-
ωθῇ τοῦ κλήρου τῶν
ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ τῆς
δόξης σου. *Ἐκφώ(νως).*
Εὐδοκίᾳ, καὶ ἀγαθότητ(ι)
τοῦ μονογενοῦς σου
Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογη-
τὸς εἶ, σὺν τῷ πανα-
γίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζω-
οποιῷ σου Πν(εύματ)ι, νῦν,
καὶ ἀεί, εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

<u>259</u>. *Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώ(νησιν)*
ἐπαίρει ὁ διάκονος /253r/
[τὸ] ἅγ(ιον) εὐα(γγέλιον),/
καὶ ἵσταται ἔξω
τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
προσκυνεῖ πρῶτο(ν)
ὁ λαβῶν τὸ σχῆμα,
καὶ ἵσταται πλησίον
τοῦ διακό(ν)ου τοῦ κα-
τέχοντος τὸ ἅγ(ιον) Εὐα(γγέλιον),
καὶ λοιπὸν διέρχοντ(αι)
πάντες οἱ ἀδελφοὶ
προσκυνοῦντες τὸ
Εὐα(γγέλιον) κατὰ βαθμόν, καὶ
ἀσπάζονται αὐτό.

1) ψάλλεται: ψάλλετε, Sev.

3)-10) Ineditum videtur
6) χιτῶνα: χειτόνα, Sev.

12) Ps 50,1a

14)-34) Ineditum videtur
14) ἦχ. A' in marg. ext.

38)-41) Ineditum videtur

46) καθεξῆς: καθεξεῖς, Sev.

Καὶ ψάλλεται τροπάρ(ια) ἦχ. πλ. β'.

Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου
ἐπὶ τῷ Κ(υρί)ῳ, ἐνέδυσ(ον)
γάρ με ἱμάτιον σ(ωτηρ)ίου, /253v/
καὶ χιτῶνα εὐφροσ[ύνης],
ὡς νυμφίῳ περιέθη-
κέν μοι μήτραν, καὶ
ὡς νύμφην κατεκόσ-
μησέν με κόσμῳ.

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ θ(εό)ς.

ἦχ. A'.
Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου
ἐπιγνῶμεν ἀδελφοί,
τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμ(ιν),
τὸν γὰρ ἐκ τῆς ἁμαρτίας,
πρὸς τὴν π(ατρ)ικὴν ἑστίαν
ἀναδραμόντα ἄσωτ(ον)
υἱόν. Ὁ πανάγαθος Π(ατ)ήρ,
προυπαντήσας ἀσπά-
ζεται, καὶ πάλιν τῆς ἰδί(ας)
δόξης χαρίζεται τὰ /254r/
[σῶ]ματα, καὶ [μυστη-]
κὴν τοῖς ἄνω ἐπιτελεῖ
εὐφροσύνην, θύον
τὸν μόσχον τὸν σιτευ-
[όν], ἵνα ἡμεῖς ἀξίως
[π]ολιτευσάμενοι . ὦτ-?
[τ]ε θύσαντι φιλάν(θρωπ)ῳ
Π(ατ)ρὶ καὶ ἐνδοξω-
θύματι, τῷ Σ(ωτῆρ)ι τῶν
ψυχῶν ἡμῶν.

Δό(ξα).

Χαῖρε θ(εοτόκ)ε παρθένε, ὅ-
τι ἔτεκες τὸν βασιλέα,
τὸν Σ(ωτῆ)ρα καὶ φωστῆρα
πάντων τῶν αἰώνων.

‹Κ›αὶ μετὰ τὸ γενέσθαι
τὸν ἀσπασμόν, ἄρχετ(αι) /254v/
ὁ δ(ιάκονος)· Εἴπωμεν πάν[τες].
Καὶ [κ]αθεξῆς τελεῖται
ἡ θεία λειτουργία.

260. Processio in Trapezam ad refectionem.[87]

= PALMOV 24*.

12) Ps 78,15b-16a

19) Ps 79,2a. ποιμαίνων: ποιμαίνον, Sev.

f.255 valde mutilum

21)-24) legi nequit

28)-29) Ineditum videtur

31) FOLLIERI II, 275

32)-45) Ineditum videtur
37) νικῆσαι: νηκῆσαι, Sev.

47) FOLIERI IV, 235

48)-54) FOLLIERI IV, 103

[87] cf. N.212.

260. Τελεσθείσης δ[ὲ τῆς] λειτουγίας, καὶ [συ-] ναπέρχονται μ(ε)τ[ὰ τοῦ] νεοφωτίστου εἰς τὴν τράπεζαν, τοῦ ανα- δόχ(ου) κατέχοντος τῆς δεξιᾶς χειρός, καὶ οὕ- τ(ως) ὀψικεύοντες ψάλλουσι τροπάριν ἦχ. Δ'·/

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ, καὶ ἴδε· ἐ- πισκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην· καὶ [κα]τάρτησαι [αὐτήν], ἣν ἐφύτευ(σεν) [ἡ δεξι]ά σου./ /255r/

Στίχ. Ὁ ποι[μ]αίνων τὸν Ἰσραήλ.

[Ἐξέγ]ειρον τὴν δυναστεί<αν>. [...]ι οὖν εὐχαριστ<...?> καὶ καθί<...?> [...εἰς] τὴν τράπεζαν [...]λλουσιν εἰς τ(ὸν) ἄριστ(ον).

[Τὰ τρο]πάρια ἦχ. α'·

[Τὰς κ]αλὰς π(ατρ)ικὰς δια- νοίξαι βοισωεῦσον . ἀσωτ<..?>·

Ἄλλο ἦχ. Δ'· Κατεπλάγ<η> Ἰωσήφ·
Τὴν προελθοῦσάν σοι ψυ- χὴν πρόσδεξαι εὔσπλαγ- νε Σ(ωτ)ήρ, καὶ ἀξίωσον αὐ- τὴν τῆς αἰωνίου σου ζω- ῆς, ὡς πολυέλεος Κ(ύριο)ς καὶ φιλάν(θρωπ)ος· νικῆσαι τὸν ἐ- /255v/
[...]εον τῇ σῇ βοη[θ](είᾳ) τῇ [κ]αὶ κεφαλὴν τὴν τ[ο] [...]εως, καὶ συνεσέλ- .. Δέσποτα ὡς γ[...] ..ται εἰς τὴν οὐ[ρανὸν] [βασιλ]είαν σου, μεθ'[..] πάντες σὲ προσκυν[οῦσι] ὡς θ(εὸ)ν καὶ φιλάν(θρωπ)ον.

ἦχ. πλ. α'· Τὸν συνάνα[ρχον]
Τὴν φωνὴν τοῦ Κ(υρίο)υ καὶ ἀρχ(ι)- ποίμνος ἀκουσώμεθα πάντες οἱ ἁμαρτή- σαντες· δι ἡμᾶς [γὰρ ἐ-] πὶ γῆς σαρκὶ ἐπέφανεν, πρὸς μετάνοιαν καλὸν . τοὺς κατ' ἐμὲ [ἁμαρτωλούς].

FINIS CODICIS

INDEX

I. INDEX BIBLICUS[1]

N.B: A. = pro Angelis, Ap. = pro Apostolis, B. = pro Baptista, BMV = pro Deipara, D. = Dominica, Def. = pro Defunctis, E. = pro Hierarchis, Exeq. = Exequiae, H. = pro Hiermartyribus, Inf. = pro Aegrotis, Lit. = Liturgia euch., M. = Pro Martyribus, Mat. = ad Matutinum, Mon. = pro Monachis, Mul. = pro Mulieribus, R. = Resurrectio, S. = Sabbatum, S1 = schema parvum, S2 = schema magnum prima manu, S3 = schema magnum secunda manu, VP = Vigilia Paschalis, Vs. = ad Vesperas.

[1] continens tantum lectiones AT et NT, prokimena et alleluiaria et stichi psalmici.

B. *Prokimena*

C. *Alleluiaria*

D. *Ad Communionem*

E. *Psalmi fixi*

Antiphonae

Typika

II. INDEX FESTORUM

N.B: AEp. = Archiepiscopi, B.M.V. = Deipara, E. = Episcopi, M. = Martyris, V. = Virginis.

III. INDEX ORATIONUM

N.B: Δ. = Δέσποτα, θ. = θεός, Κ. = Κύριε, Π. = Παντοκράτωρ, Πρ. = Πατήρ, Σ. = Σωτήρ, ἡ. = ἡμῶν, Ἰῦ Χέ = Ἰησοῦ Χριστέ. - = orationes post ambonem

IV. INDEX TROPARIORUM[2]

N.B: θ. = θεός, Κ. = Κύριε, Σ. = Σωτὴρ, + = θεοτοκίον.

[2] Numeris uncis lunatis inclusis paginatio editionis textus significatur.

V. INDEX ALIQUARUM GLOSSARUM RUBRICALIUM

VI. INDEX ONOMASTICUS

N.B: AEp. = Archiepiscopus, Ap. = Apostolus, B.M.V. = Deipara, E. = Episcopus, M. = Martyr, Mag. = Magnus, Proph. = Propheta, V. = Virgo.

SPECIMINA SCRIPTURARUM

3

TAFEL 1

+ ΕΥΧΗ Α + 4

+ ΕΥΛΕΓΟΜΕΝΗ ΕΠΙ ΤΩ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΩ

TAFEL 2

TAFEL 3

TAFEL 4

139

TAFEL 5

141

139

TAFEL 6

189

87

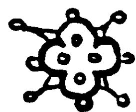
TAFEL 7

τας ... [illegible] ... ἀμεθεμ...
θαι· τὸν σὸν δοῦλον ... [illegible]
... [illegible] ...
Α περ ... [illegible] ... ψάλλω:
Κ(ύρι)ε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡ(μῶν) ...
... [illegible] ... ἄλλον γὰρ ἐκ ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ...
... [illegible] ...
καὶ ... [illegible] ...
... [illegible] ... τὸν Κ(ύριο)ν· καὶ ...
ἕως οὗ πληρωθῇ ... [illegible] ...
καὶ ... [illegible] ... λειτουρ...
... [illegible] ... ποιεῖ εὐχὰς ...

...αξιος ημομενην επι μελλον
λαμβανειν το αγιον και αγ
γελικον σχημα: ευχη ιδ του:
Αφες περας εισφερονται
τα ιματια του μελλοντος
κουρευεσθαι εις το θυσια
στηριον· και αποτιθενται
αυτα εμπροσθεν ...
της αγιας τραπεζης ...
και ψαλλει ο χορος εις την ...
... Χ(ριστο)υ· εις δε την λειτουργ(ιαν)
ψαλλεται τι ... αντιφωνα·
Ευλογει η ψυχη μου τον Κ(υριο)ν
ευλογητος ει Κ(υρι)ε: αντιφ(ωνον) β:

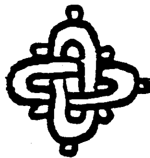
TAFEL 8

Erste Hand

B

- αξ
- γει
- δει
- δεξ
- εξ πτερ
- ετερ
- επι
- στε
- χει
- ὑπὲρ

A

- ὁ ἀπόστολος πρός
- μάρτυρες
- ὥραι

Zweite Hand

- ἀδελφ
- ἀπό
- δεξ
- δει
- επι
- ευαγ
- ευαρ
- εχο
- εξτε
- μεν
- πεν
- ψει/ψαλ

- ἀπόκρισις
- ἐρώτησις
- ὁ ἀπόστολος πρός
- τροπάριον

TAFEL 9